This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

511

A 469002 DUPL

Ralph Lyon, D.D.

888
D3
A432
1755

UNIV. OF MICH.

ΟΕΝΗΣ
ΙΟΣ
I Batira sculp
uſeo

Demosthenes.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

ΛΟΓΟΙ ΔΗΜΗΓΟΡΙΚΟΙ

Δ Ω Δ Ε Κ Α.

DEMOSTHENIS

ORATIONES DE REPUBLICA

DUODECIM,

vol. I.

Cum WOLFIANA Interpretatione denuo caſtigata,

ET

NOTIS hiſtoricis J. V. LUCCHESINII.

Acceſſit PHILIPPI EPISTOLA.

EDIDIT

GUILIELMUS ALLEN, A. M.

LONDINI,
Impenſis C. BATHURST, in *Fleet-Street*.
MDCCLV.

John S. Lawrence Estate
gt
5-4-1925
2-Vols.

Rev. admodum in Chriſto Patri Domino

MATTHIÆ

EPISCOPO ELIENSI,

HAS

DEMOSTHENIS ORATIONES

UT

Libertatis vindices & Reipublicæ ſtudio inſigniter honeſtatas

Paulini Alumni Nomine offerre geſtit

GUILIELMUS ALLEN.

LECTORI.

QVVM exemplar Demoſthenis a Græcarum Literarum ſtudioſis plurimum requireretur, viſum eſt opus reipublicæ literariæ gratum futurum, ſi orationes, Luccheſinii hiſtoricis annotationibus auctæ, denuo typis mandarentur. Idem hoc ſuaſit Vir eruditiſſimus *L. Cruſius*, S. T. P. qui et exemplaris Luccheſiniani mihi Copiam fecit. Maxime ad propoſitum fore judicavi Verſionem Wolfianam, præſertim cum ex Luccheſinii aliorumque, qui ſuppetebant, Obſervationibus quodammodo fuerit concinnata; quam enim Italus elaboravit Interpretationem, nequaquam cum Wolfiana conferenda eſt. Qui pridem in hujuſmodi Re optimam navavit Operam vir egregius, de Iſocratis verſione notavit, ipſum ibi Wolfium, dum elegantiæ nimium ſtudet, interpretem quandoque non ſatis fidum evadere. Longe autem hunc ſuperat fucati ſermonis affectatione Luccheſinius, qui ita ſuam edolare Verſionem conatus eſt, ut nervi animique omnino deficiant, et vis Demoſthenicæ eloquentiæ pereat univerſa; dumque floſculis ex hodiernæ Italiæ roſetis Orator graviſſimus condecoratur, veluti Sertis ornata aurataque Fronte victima ad aram immolata, nitet caditque floriger Demoſthenes, vereque ἐπιθώμιος videtur. Placuit itaque illius verſione uti, hujus annotationibus, in quibus ea pleraque

comprehenduntur, quæ ad Orationes hiſtorice explicandas pertinent. Has habet lector prope integras, omiſſis ſolummodo quibuſdam a * re Demoſthenica prorſus alienis.

Diſplicuit interdum Luccheſinii explicatio, præſertim ubi Meurſio repugnat; refutationem tamen nolui ſuſcipere, ne forte illius hallucinationibus meæ inſuper accedant. Neque fas erat hoc loco quenquam omnium detineri, ubi cum docto Luccheſinio errare non dedignabuntur, rudiores ſi qui ſunt; eruditi vero, ſi id taceam, quod jamdiu intelligunt, mihi facile veniam dabunt.

G. A.

* Hujuſmodi viſa ſunt Florentinæ inundationis Narratio, Hiſtoria Alcibiadis, quam ideo adjunxerat Luccheſinius, quod miro errore "Alcibiades" pro "Ariſtides" legerat, et id genus quædam alia.

Imaginis

Imaginis præfixæ explicatio.

TAbella, unde ſimulachrum Demoſthenis lineatum fuit, ex candido marmore confecta, vetuſtate magis atque operis elegantia quam magnitudine eſt conſpicua, quippe quæ undecim tantum uncias cum quadrante longa ſit, lata vero octo et dimidium. Romæ, inter villæ Hadriani rudera, paucis abhinc annis repertam ad virum celeberrimum, qui nunc poſſidet, Dom. Palazzi, Pontificis antiquarius, tranſmittendam curavit. Exhibetur autem hic non orator ille grandis et fulminans, dum in liberâ civitate floruit, ſed, patriâ oppreſſâ, elinguis, proſcriptus, et in exilio moribundus. Victis enim ab Antipatro Græcis, et oratoribus ſibi fuga conſulentibus, Demoſthenes ad Neptuni aſylum in Calauriâ inſulâ ſe recepit: quo cum Archias, juſſu Antipatri, ut vivum ad eum adduceret, perveniſſet, neque ut ſecum abiret, incolumitate promiſſa, perſuadere potuit; neque, ut refert Strabo, vi abripere auſus eſt. Demoſthenes autem patriæ ſaluti ſuperſtes eſſe nolens, libello accepto, quaſi ad domeſticos ſcripturus, intra templum receſſit; ubi, hauſto veneno, caput veſte obvolutum inclinavit. Et, cum viſcera jam venenum penetraſſe ſentiret, retectâ facie, ne templum cadavere ſuo pollueret, tremulum ac labentem ſuſtineri ſe juſſit; inter eundum vero aram præteriens collapſus eſt, atque, ut ſcribit Plutarchus, cum gemitu expiravit. Intra fani autem ſeptum ſepulchrum ejus ſua ætate permanſiſſe teſtatur Pauſanias.

Artifex

Artifex igitur, ut videtur, quo tanti viri caſum exprimeret, languidum et veneno oppreſſum, ut in templo ſedebat, libello ſiniſtra manu retento, veſteque qua caput obtexerat in brachium conjectâ, hâc imagine effingere voluit; ἐπιθώμιον autem inſcripſit, quod ſicut victima ante aram conciderit. P. Barton, in Vita Demoſthenis.

TABULA CHRONOLOGICA,

Unde facili negotio poſſit intelligi, quo Anno Ætatis ſuæ, qua Olympiade, & quo cujuſque Olympiadis anno Demoſthenes habuit unamquamque earum Orationem, quas hæc Editio complectitur.

Demoſthenes natus eſt anno 4 Olympiadis 99. Demophilo Athenis Prætore.

	ORATIO,	habita Anno.	Olymp.	Demoſth.
1	DE Claſſibus	3.	106	27.
2	De Megalopolitis	4.	106	28.
3	Contra Philippum Prima	1.	107	29.
4	De Rhodiorum Libertate	2.	107	30.
5	Olynthiaca Prima	4.	107	32.
6	Secunda		aut	
7	Tertia	1.	108	33.
8	* De Pace	3.	108	35.
9	Contra Philippum Secunda	1.	109	37.
10	De Cherſoneſi Rebus	3.	109	39.
11	Philippi Epiſtola			
12	Ad Philippi Epiſtolam	1.	110	41.
13	De ordinanda Republica			

* Si Libanio & Photio fidem habeamus, nunquam dicta.

Artifex igitur, ut videtur, quo tanti viri caſum exprimeret, languidum et veneno oppreſſum, ut in templo ſedebat, libello ſiniſtra manu retento, veſteque qua caput obtexerat in brachium conjectâ, hâc imagine effingere voluit; ἐπιθώμιον autem inſcripſit, quod ſicut victima ante aram conciderit. P. Barton, in Vita Demoſthenis.

TABULA CHRONOLOGICA,

Unde facili negotio poſſit intelligi, quo Anno Ætatis ſuæ, qua Olympiade, & quo cujuſque Olympiadis anno Demoſthenes habuit unamquamque earum Orationem, quas hæc Editio complectitur.

Demoſthenes natus eſt anno 4 Olympiadis 99. Demophilo Athenis Prætore.

	ORATIO,	habita Anno.	Olymp.	Demoſth.
1	DE Claſſibus	3.	106	27.
2	De Megalopolitis	4.	106	28.
3	Contra Philippum Prima	1.	107	29.
4	De Rhodiorum Libertate	2.	107	30.
5	Olynthiaca Prima	4.	107	32.
6	Secunda		aut	
7	Tertia	1.	108	33.
8	* De Pace	3.	108	35.
9	Contra Philippum Secunda	1.	109	37.
10	De Cherſoneſi Rebus	3.	109	39.
11	Philippi Epiſtola			
12	Ad Philippi Epiſtolam	1.	110	41.
13	De ordinanda Republica			

* Si Libanio & Photio fidem habeamus, nunquam dicta.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΣΥΜΜΟΡΙΩΝ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Λόγῳ [A] σπαρέντος, Ἀρταξέρξην τὸν Περσῶν βασιλέα πρὸς τοὺς Ἕλληνας παρασκευάσασθαι, φοβέμενοι οἱ Ἀθηναῖοι ἐνόμιζον φθάνειν δεῖν πολεμοῦντες, καὶ σύμπασαν τὴν Ἑλλάδα ἐπὶ στρατιὰν παροξύναι. Τοῦτο ὁ Δημοσθένης [B] ἐπὶ τὸ τὴν εἰρήνην φυλάττειν, καὶ ἅμα εἰς τὸ κατασκευασθῆναι παρακαλεῖ· ὡς ἄν τι τὸν βασιλέα κινήσει, πρόχειρον ἔχοι ἡ πόλις τὴν δύναμιν τοῦ τὴν ὕβριν ἀμύνασθαι. Φησὶ γὰρ, ὡς, αὐτῶν μὲν τῷ πολέμῳ προλαβόντων ἐκεῖνον, δέον μὴ διὰ τοῦτο οἱ Ἕλληνες τὴν αὐτῶν πλεονεξίαν πάλαι ὑποπτεύσαντες καταστρέψωσιν, [C] ὥσπερ εἰς ἀδίκους, καὶ πονηρὰν παρέχοντας τὴν διάνοιαν· Αὐτοῖς δὲ πολεμουμένοις ἀδιαλείψειν τοὺς ἄλλους βοηθήσοντας· Συνοίσειν γὰρ ὡς μάλιστα τοῖς Ἕλλησι [D] Ἀθήνας καὶ ἀπολλῦναι.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ

ΣΥΜΜΟΡΙΩΝ

ΛΟΓΟΣ.

ΟΙ μὲν [E] ἐπαινοῦντες, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς [F] προγόνους ὑμῶν, λόγον εἰπεῖν μοι δοκοῦσι προαιρεῖσθαι κεχαρισμένον, ἐὰν μὴν συμφέροντά γε ἐκείνοις, οὓς ἐγκωμιάζουσι, ποιεῖν. περὶ γὰρ πραγμάτων ἐπιχειροῦντες λέγειν, ὧν οὐδ' ἂν εἷς ἀξίως ἐφικέσθαι δύναιτο τῷ λόγῳ· αὐτοὶ μὲν τοῦ δοκεῖν εὖ λέγειν δόξαν ἐκφέρονται· τὴν δὲ ἐκείνων ἀρετὴν, ἐλάττω τῆς ὑπειλημμένης παρὰ τοῖς ἀκούουσι φαίνεσθαι ποιοῦσιν. ἐγὼ δ' ἐκείνων μὲν ἔπαινον τὸν χρόνον ἡγοῦμαι μέγιστον εἶναι, ὃ πολλοῦ [G] γεγενημένου, μείζω τῶν ὑπ' ἐκείνων πραχθέντων, οὐδένες ἄλλοι παραδέξασθαι δεδύνηνται. αὐτὸς δὲ, πειράσομαι τὸν τρόπον εἰπεῖν, ὃν ἄν μοι δοκῆτε μάλιστα δύνασθαι παρασκευάσασθαι· κἂν γὰρ ὅτως ἔχει. εἰ μὲν ἡμεῖς ἅπαντες οἱ μέλλοντες λέγειν, δεινοὶ φανείημεν ὄντες· οὐδὲν ἂν τὰ ὑμέτερα εὖ οἶδ' ὅτι βέλτιον σχοίη. εἰ δὲ παρελθὼν εἷς ὁτισοῦν δύναιτο διδάξαι, κἂν πεῖσαι, τίς παρασκευὴ, κἂν πόση, κἂν πόθεν πο-

 ρισθεῖσα,

ρισθεῖσα, χρήσιμος ἔσαι νῦν τῇ πόλει, πᾶς ὁ παρὼν φόβος λέλυται. ἐγὼ δὲ τοῦτο, ἂν ἄρα οἷός τε ὦ, πειράσομαι ποιῆσαι, μικρὰ προειπὼν ὑμῖν, ὡς ἔχω γνώμης περὶ τῶν πρὸς τὸν βασιλέα.

Ἐγὼ νομίζω κοινὸν ἐχθρὸν ἁπάντων [H] τῶν Ἑλλήνων εἶναι βασιλέα, ἐ μὴν διὰ ταῦτα παραινέσαιμ' ἂν μόνοις τῶν ἄλλων ὑμῖν πόλεμον πρὸς αὐτὸν ἄρασθαι, οὐδὲ γὰρ αὐτοὺς τοὺς Ἕλληνας ὁρῶ, κοινοὺς ἀλλήλοις ὄντας φίλους· ἀλλ' ἐνίους μᾶλλον ἐκείνῳ πιστεύοντας, ἢ [I] τισιν αὐτῶν. ἐκ δὴ τούτων τοιούτων ὄντων, νομίζω συμφέρειν ὑμῖν, τὴν ἀρχὴν τοῦ πολέμου τηρεῖν, ὅπως δικαία γενήσεται. παρασκευάζεσθαι δὲ, ἃ προσήκει πάντα, καὶ τοῦτο ὑποκεῖσθαι τῇ γνώμῃ. ἡγοῦμαι γὰρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς Ἕλληνας, (εἰ μὲν ἐναργές τι γένοιτο, καὶ σαφὲς, ὡς βασιλεὺς αὐτοῖς ἐπιχειρεῖ) καὶ συμμαχήσειν, καὶ μεγάλην χάριν ἕξειν τοῖς πρὸ αὐτῶν, καὶ μετ' αὐτῶν ἐκεῖνον ἀμυνομένους. εἰ δ' ἔτι ἀδήλου τούτου καθεστηκότος, προαπεχθησόμεθα ἡμεῖς· δέδια, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, μὴ [K] τούτοις μετ' ἐκείνου πολεμεῖν ἀναγκασθῶμεν, ὑπὲρ ὧν προνοούμεθα. ὁ μὲν γὰρ ἐπισχὼν ὧν ὥρμηκεν (εἰ ἄρα ἐγχειρεῖν ἔγνωκε τοῖς Ἕλλησι) χρήματα δώσει τισὶν αὐτῶν, καὶ [L] φιλίαν προτενεῖται. οἱ δὲ τοὺς [M] ἰδίους πολέμους ἐπανορθώσασθαι

σῳθώσασθαι βελόμενοι, καὶ τοῦτον τὸν νοῦν ἔχοντες τὴν κοινὴν ἁπάντων σωτηρίαν παρόψονται. εἰς δὲ τὴν παραχὴν ταύτην, καὶ τὴν ἀγνωμοσύνην, παραινῶ μὴ προκαθεῖναι τὴν πόλιν ἡμῶν, οὐδὲ γὰρ ἐπίσης ὁρῶ τοῖς τε ἄλλοις Ἕλλησι καὶ ἡμῖν πρὸς τὸν βασιλέα τὴν βελὴν οὖσαν. ἀλλ' ἐκείνων μὲν πολλοῖς ἐνδέχεσθαί μοι δοκεῖ τῶν ἰδίᾳ τι συμφερόντων [N] διοικουμένοις, τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἀμελῆσαι. ὑμῖν δὲ, οὐδὲ ἀδικουμένοις, παρὰ τῶν ἀδικούντων καλόν ἐστι λαβεῖν ταύτην τὴν δίκην, ἐᾶσαί τινας αὐτῶν ὑπὸ τῷ Βαρβάρῳ γενέσθαι.

Ὅτι δ' οὕτω ταῦτ' ἔχει, σκεπτέον ἐστὶν ὅπως μήθ' ἡμεῖς ἐν τῷ πολέμῳ γενησόμεθα ἐκ ἴσοι· μήτ' ἐκεῖνος, ὃν ἡμεῖς ἐπιβουλεύειν ἡγούμεθα τοῖς Ἕλλησι, τὴν τοῦ φίλος αὐτοῖς δοκεῖν εἶναι πίστιν λήψεται. πῶς ἂν ταῦτα ἔσαι; ἂν ἡ μὲν δύναμις τῆς πόλεως ἐξητασμένη, καὶ παρεσκευασμένη, πᾶσιν ἦ φανερά· φαίνηται δὲ δίκαια φρονεῖν ἐπὶ ταύτῃ τῇ προαιρέσει.

Τοῖς δὲ θρασυνομένοις, καὶ σφόδρα ἑτοίμως πολεμεῖν κελεύουσιν, ἐκεῖνο λέγω. ὅτι ἐκ ἔστι χαλεπὸν, ἅθ' ὅταν [O] βουλεύεσθαι δέῃ, δόξαν ἀνδρείας λαβεῖν, ἐτ' ὅταν κίνδυνός τις ἐγγὺς ᾖ, δεινὸν εἰπεῖν φανῆναι. ἀλλ' ἐκεῖνο καὶ χαλεπὸν, καὶ προσῆκον, ἐπὶ μὲν τῶν κινδύνων,

τὴν

τὴν ἀνδρείαν ἐπιδείκνυσθαι· ἐν δὲ τῷ συμβουλεύειν, φρονιμώτερα τῶν ἄλλων εἰπεῖν ἔχειν.

Ἐγὼ δὲ, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, νομίζω τὸν μὲν πόλεμον τὸν πρὸς βασιλέα, χαλεπὸν τῇ πόλει· τὸν δὲ ἀγῶνα τὸν ἐκ τοῦ πολέμου, ῥάδιον ἂν συμβάλλα. διατί; ὅτι τὰς μὲν πολέμους ἅπαντας, ἀναγκαίως ἡγοῦμαι τριηρῶν καὶ χρημάτων καὶ τόπων δεῖσθαι. ταῦτα δὲ πάντα, ἀφθονώτερα ἐκεῖνον ἔχοντα ἡμῶν εὑρίσκω. τὰς δὲ ἀγῶνας, οὐδενὸς ὕτω τῶν ἄλλων ὁρῶ δεομένους, ὡς ἀγαθῶν ἀνδρῶν. τούτους δὲ ἡμῖν, καὶ τοῖς μεθ' ἡμῶν κινδυνεύουσι, [P] πλείους ὑπάρχειν νομίζω. τὸν μὲν δὴ πόλεμον διὰ ταῦτα παραινῶ μήθ' ἑξ ἑνὸς τρόπου προτέρους ἀνέλεσθαι. ἐπὶ δὲ τὸν ἀγῶνα, ὀρθῶς φημὶ παρεσκευασμένους ὑπάρχειν χρῆναι. εἰ μὲν ἓν ἕτερος ἦν τις τρόπος δυνάμεως, ᾧ τοὺς Βαρβάρους οἷόν τε ἦν ἀμύνασθαι, ἕτερος δέ τις, ᾧ τοὺς Ἕλληνας· εἰκότως ἂν ἴσως φανεροὶ πρὸς ἐκεῖνον ἐγινόμεθα ἀνθιστάμενοι. ἐπεὶ δὲ πάσης παρασκευῆς ἐστιν ὁ αὐτὸς τρόπος, καὶ δεῖ τὰ αὐτὰ εἶναι κεφάλαια τῆς δυνάμεως· τοὺς ἐχθροὺς ἀμύνασθαι δύνασθαι· τοῖς ὅσι συμμάχοις βοηθεῖν· τὰ ὑπάρχοντ' ἀγαθὰ σώζειν· τί τοὺς [Q] ὁμολογοῦντας ἐχθροὺς ἔχοντες, ἑτέρους ζητοῦμεν· ἀλλ' ἃ παρασκευαζόμεθα μὲν πρὸς τούτους, ἀμυνόμεθα δὲ κἀκεῖνον, ἐὰν ἀδικεῖν ἡμᾶς ἐπιχειρῇ;

καὶ νῦν μὲν καλεῖτε πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς τοὺς Ἕλληνας. ἐὰν δὲ, ἃ κελεύουσιν ὅτοι, μὴ ποιῆτε, ἐχ ἡδέως ὑμῖν ἐνίων ἐχόντων, πῶς χρὴ προσδοκᾶν τινὰ ὑπακούεσθαι; ὅτι νὴ Δία ἀκούσονται παρ' ἡμῶν, ὅτι ἐπιβουλεύει βασιλεὺς αὐτοῖς, αὐτοὺς δὲ ὁ προορᾶν; ὦ πρὸς τοῦ Διὸς, οἴεσθε τοῦτο; ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι. ἀλλ' ὅπω μείζων ὅτος ἔσθ' ὁ φόβος, τῶν πρὸς ὑμᾶς καὶ [R] πρὸς ἀλλήλους ἐνίοις διαφορῶν. ἀδὲν ὅν ἀλλ' ἢ ῥαψῳδήσουσιν οἱ πρέσβεις περιιόντες· τότε δὲ (ἂν ἄρα, ἃ νῦν οἰόμεθα, ὑμεῖς πράτ]ητε) ἀδεὶς ὅπου τῶν ἁπάντων Ἑλλήνων τηλικοῦτον ἐφ' ἑαυτῷ φρονήσει, ὅς τις ὁρῶν, ὑμῖν [S] χιλίους μὲν ἱππέας ὑπάρχειν, ὁπλίτας δὲ, ὅσους ἂν θέλῃ τις, ναῦς δὲ τριακοσίας, ἐχ ἥξει καὶ δεήσεται, μετὰ τούτων ἀσφαλέστατ' ἂν ἡγούμενος σωθῆναι. ἐκὼν, ἐκ μὲν τοῦ καλεῖν ἥδη, τὸ δεῖσθαι, κἂν μὴ τύχητε, ἁφαμαρτεῖν· ἐκ δὲ τοῦ μετὰ τοῦ παρασκευάσασθαι, τὰ ὑμέτερα αὐτῶν ἐπισχεῖν, δεομένους σώζειν, καὶ εὖ εἰδέναι πάντας ἥξοντάς ἐστι.

Ἐγὼ τοίνυν, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, ταῦτά τε καὶ τὰ παραπλήσια τούτοις λογιζόμενος, λόγον μὲν οὐδένα ἐβουλόμην θρασὺν, οὐδὲ μάταιον ἔχοντα μῆκος ἐξευρεῖν· τὴν μέν τοι παρασκευὴν ὅπως ὡς ἄριστα, καὶ τάχιστα γενήσεται, πάνυ πολλὰ πράγματα ἔσχον σκοπῶν. οἶμαι δὴ δεῖν ἀκού-

ἀκέσαντας ὑμᾶς αὐτοὺς, ἂν ἀρέσκῃ, ψηφίζεσθαι· ἔστι τοίνυν πρῶτον μὲν τῆς παρασκευῆς, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, καὶ μέγιστον, ἕτω διακεῖσθαι τὰς γνώμας ὑμῶν, ὡς ἕκαστον ἐκόντα, προθύμως ὅ,τι ἂν δέῃ ποιήσοντα· ὁρᾶτε γὰρ, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, ὅτι ὅσα μὲν πώποθ' ἅπαντες ὑμεῖς ἐβουλήθητε, καὶ μετὰ ταῦτα τὸ πράττειν αὐτὸς ἕκαστος ἑαυτῷ [τ] προσήκειν ἡγήσατο, οὐδὲν πώποθ' ὑμᾶς ἐξέφυγεν. ὅσα δὲ ἐβουλήθητε μὲν, καὶ μετὰ ταῦτα ἀπεβλέψατε πρὸς ἀλλήλους, ὡς αὐτὸς μὲν ἕκαστος ὁ ποιήσων, τὸν δὲ πλησίον πράξοντα· οὐδὲν πώποτε ὑμῖν ἐγένετο. ἐχόντων δὲ ὑμῶν ἕτω καὶ παροξυνομένων, τὰς διακοσίας καὶ χιλίας, ἀναπληρῶσαί φημι χρῆναι, καὶ ποιῆσαι δισχιλίας, [υ] ὀκτακοσίας οὐσίας προσνείμαντας. ἐὰν γὰρ τοῦτ' ἀποδείξητε τὸ πλῆθος, ἡγοῦμαι τῶν ἐπικλήρων, καὶ τῶν ὀρφανῶν, καὶ τῶν κληρουχικῶν, καὶ τῶν κοινωνικῶν, καὶ εἴ τις ἀδύνατος, ἀφαιρεθέντων, ἔσεσθαι χιλία καὶ διακόσια ταῦτα ὑμῖν σώματα. ἐκ τοίνυν τούτων οἶμαι δεῖν ποιῆσαι συμμορίας εἴκοσιν· ὥσπερ νῦν εἰσιν, ἐξήκοντα σώματα ἔχουσαν ἑκάστην. τούτων δὲ τῶν συμμοριῶν ἑκάστην διελεῖν κελεύω εἰς πέντε μέρη, κατὰ δώδεκα ἄνδρας· ἀναπληρωθέντας πρὸς [χ] τὸν εὐπορώτατον ἀεὶ, τοὺς ἀπορωτάτους· καὶ τὰ μὲν σώματα, ἕτω φημὶ δεῖν συντετάχθαι, δι' ὃ δὲ, εἴσεσθε, ἐπειδὰν ὅλον

τὸν

τὸν τρόπον τῆς συντάξεως ἀκέσητε. τὰς δὲ τριήρεις, πῶς; τὸν ἅπαντα ἀριθμὸν κελεύω [Y] τριακοσίας ἀποδείξαντας, καὶ τὴν πεντεκαιδεκαναίαν, εἴκοσι ποιῆσαι μέρη. τῶν πρώτων ἑκατὸν, πέντε, καὶ τῶν δευτέρων ἑκατὸν, πέντε, καὶ τῶν τρίτων ἑκατὸν, πέντε, ἑκάστῳ μέρει διδόντας. εἶτα συγκληρῶσαι συμμορίας σωμάτων ἑκάστῃ τὴν πεντεκαιδεκαναίαν· τὴν δὲ συμμορίαν ἑκάστῳ τῷ μέρει σφῶν αὐτῶν, τρεῖς ἀποδοῦναι τριήρεις.

Ἐπειδὰν δὲ ταῦτα ὅτως ἔχοντα ὑπάρχῃ, κελεύω, ἐπειδὴ τὸ τίμημά ἐστι τὸ τῆς χώρας [Z] ἑξακισχιλίων ταλάντων, ἵν' ὑμῶν καὶ τὰ χρήματα ἢ συνειλεγμένα, διελεῖν τοῦτο, καὶ ποιῆσαι καθ' ἑξήκοντα τάλαντα, ἑκατὸν μέρη. εἶτα πέντε ἑξήκοντα ταλαντείας εἰς ἑκάστην τῶν μεγάλων τῶν εἴκοσι συμμοριῶν ἐπικληρῶσαι. τὴν δὲ συμμορίαν ἑκάστῳ τῶν μερῶν, μίαν ἑξήκοντα ταλαντείαν ἀποδοῦναι· ὅπως ἐὰν μὲν ὑμῖν ἑκατὸν δέῃ τριηρῶν, τὴν μὲν δαπάνην ἑξήκοντα τάλαντα συντελῇ, τριήραρχοι δ' ὦσι δώδεκα. ἐὰν δὲ δέῃ διακοσίων, τριάκοντα μὲν ἢ τάλαντα, τὰ τὴν δαπάνην συνελοῦντα, ἓξ δὲ σώματα τριηραρχοῦντα. ἐὰν δὲ τριακοσίων, εἴκοσι μὲν ἢ τάλαντα τὴν δαπάνην διαλύοντα, τέτταρα δὲ σώματα τριηραρχοῦντα· τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, καὶ τὰ νῦν ὀφειλόμενα τῶν

σκευῶν ἐπὶ τὰς τριήρεις τιμήσαντας, ἅπαντα ἐκ τοῦ διαγράμματος νείμαι κελεύω μέρη εἴκοσιν. ἔπειτα ταῖς μεγάλαις ἐπικληρῶσαι συμμορίαις μέρος ἓν χρησὸν ἑκάστῃ· τὴν δὲ συμμορίαν ἑκάστην, διανεῖμαι τῶν ἑαυτῆς μερῶν ἑκάστῳ τὸ ἴσον. τοὺς δὲ δώδεκα τοὺς ἐν ἑκάστῳ τῷ μέρει ταῦτ' εἰσπράξαντας, τὰς τριήρεις ἃς ἂν ἕκαστοι λάχωσι, παρεσκευασμένας παρέχειν. τὴν μὲν δαπάνην, καὶ τὰ σκάφη, καὶ τοὺς τριηράρχους, καὶ τὴν τῶν σκευῶν εἴσπραξιν, ἕως ἂν ἄρισθ' ἡγῶμαι καὶ διορισθῆναι, καὶ παρασκευασθῆναι. πλήρωσις δὲ καὶ σαφὴς ὅθεν ἔσαι καὶ ῥᾳδία, μετὰ ταῦτα λέγω.

Φημὶ τοὺς στρατηγοὺς δεῖν διανεῖμαι τόπους δέκα τῶν νεωρίων, σκεψαμένους, ὅπως ὡς ἐγγύτατα ἀλλήλων καὶ τριάκοντα ὦσι νεώσοικοι. ἐπειδὰν δὲ τοῦτο ποιήσωσι, δύο συμμορίας καὶ τριάκοντα τριήρεις τούτων ἑκάστῳ προσνεῖμαι τῶν τόπων· εἶτ' ἐπικληρῶσαι τὰς [B] φυλὰς, τὸν δὲ τριήραρχον ἕκαστον, καθ' ἕκαστον νεώριον· ἵνα ὦσι συμμορίαι δύο, τριήρεις τριάκοντα, καὶ φυλὴ μία· ὃν δ' ἂν ἡ φυλὴ τόπον λάχῃ, διελεῖν τρίχα καὶ τὰς ναῦς ὡσαύτως. εἶτ' ἐπικληρῶσαι [C] τὰς τριτῦς· ὅπως ἂν τῶν μὲν ὅλων νεωρίων ἓν ἑκάστῃ μέρος ᾖ τῶν φυλῶν· τοῦ δὲ μέρους ἑκάστου τὸ τρίτον μέρος ἡ τριτὺς ἔχῃ. εἰδῆτε δὲ, ἄν τι δέῃ, πρῶτον μὲν τὴν φυλὴν,

ὅπου

ὅπῃ τέταχται· μετὰ ταῦτα δὲ τὴν τρίτην· εἶτα τριηράρχοι τίνες, καὶ τριήρεις πόσαι· καὶ τριάκοντα μὲν ἡ φυλὴ, δέκα δὲ ἡ τρίτης ἑκάστη τριήρεις ἔχῃ. ἐὰν γὰρ ταῦθ' ὕτως εἰς ὁδὸν καταστῇ, εἴ τι καὶ παρελίπομεν νῦν (πάντα γὰρ ἀκριβῶς πῶς εὑρεῖν ἐ ῥᾴδιον) αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἑαυτῷ εὑρήσει. καὶ μία σύνταξις καὶ πασῶν τῶν νεῶν, καὶ μέρος ἕσαι.

Ὑπὲρ δὲ χρημάτων καὶ πόρου φανερῶ τίνος, ἤδη παράδοξον μὲν οἶδα λόγον, ὃν μέλλω λέγειν· ὅμως δ' εἰρήσεται. πιστεύω γὰρ, ἐάν τις ὀρθῶς σκοπῇ, μόνος ταληθῆ καὶ τὰ γενησόμενα εἰρηκὼς φανήσεσθαι. ἐγώ φημι χρῆναι, μὴ λέγειν νῦν περὶ χρημάτων. εἶναι γὰρ πόρον ἂν δέῃ, μέγαν, καὶ καλὸν, καὶ δίκαιον· ὃν ἐὰν μὲν ἤδη ζητῶμεν, ἐδ' εἰς τόθ' ὑπάρχειν ἡγησόμεθα ἡμῖν· ὕτω πολὺ τῶ πορίσαι νῦν ἀποσχήσομεν. ἐὰν δὲ ἐῶμεν, ἔσαι τὶς ἔν ἔσθ' ὅτος, ὁ νῦν μὲν ἐκ ὢν, ὑπάρξων δὲ τότε; αἰνίγματι γὰρ ὅμοιον τῦτό γε. ἐγὼ φράσω. ὁρᾶτε τὴν πόλιν, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, πᾶσαν ταυτηνί; ἐν ταύτῃ [D] χρήματα ἔνεσιν ὀλίγον δέω πρὸς ἁπάσας τὰς ἄλλας εἰπεῖν πόλεις. ταῦτα δ' οἱ κεκτημένοι, τοιῦτον ἔχυσι τὸν νοῦν· ὥς' εἰ πάντες οἱ ἐνταυθοῖ λέγοντες, φοβοῖεν, ὡς ἥξει βασιλεὺς, ὡς πάρεσιν, ὡς ἐκ οἷόν τε ταῦτ' ἄλλως ἔχειν· καὶ μετὰ τῶν λεγόντων, ἴσοι τὸ πλῆθος τύτοις [E] χρησμῳδοῖεν.

δοῖεν· ἐ μόνον ἐκ ἂν εἰσενέγκαιεν. ἄλλ' ἐδ' ἂν δείξαιεν, ἐδ' ἂν ὁμολογήσαιεν κεκλῆσθαι. εἰ μέν τοι τὰ νῦν διὰ τῶν λόγων φοβερὰ, ἔρ[ῳ] πρατ[ό]μενα αἴσθοιν[ο]· ἐδεὶς ἔτως [F] ἠλίθιός ἐσιν, ὅσις ἐχ ἱκανὸν δοίη, κ᾽ πρῶτος εἰσενέγκοι· τὶς γὰρ αἱρήσε[σ]αι μᾶλλον αὐτὸς, κ᾽ τὰ ὅν[τ]α πάν[τ]᾽ ἀπολωλέναι· ἢ μέρος τῶν ὅν[τ]ων ὑπὲρ ἑαυ[τ]ῦ κ᾽ τῶν λοιπῶν προσενεγκεῖν; χρήμα[τ]α μὲν δή φημι εἶναι τότε, ἂν ὡς ἀληθῶς δέῃ. πρότερον δὲ, ἔ. διὸ μὴ δὲ ζητεῖν παραινῶ. ὅσα γὰρ νυνὶ πορίσαισθ᾽ ἂν, εἰ προέλοισθε πορίζειν· πλείων ἐσὶ γέλως τῦ μηδενός. φέρε γὰρ, [G] ἑκα[σ]τήν τις εἰσφέρειν ἐρεῖ; ἐκατὸν ἑξήκον[τ]α τάλαν[τ]α ἐρεῖ· ἀλλὰ πεν[τ]ηκοσὴν τὶς ἐρεῖ; τὸ δι[π]λῦν ἐκατὸν, ἑκατὸν κ᾽ εἴκοσι. κ᾽ τί τῦτ᾽ ἔσι πρὸς διακοσίας, κ᾽ χιλίας [H] καμήλυς, ἃς βασιλεῖ τὰ χρήμα[τ]᾽ ἄγειν φασὶν ἔτοι; ἀλλα θῶ, βέλεσθε [I] δωδεκάτην ὑμᾶς εἰσοίσειν; πεν[τ]ακόσια τάλαν[τ]α. ἀλλ᾽ ἔτ᾽ ἂν ἀνάσχοισθε. ἔτ᾽ ἂν, εἰ κα[τ]αθείη[τ]ε, ἄξια τῦ πολέμυ τὰ χρήμα[τ]α. δεῖ τοίνυν ὑμᾶς τἄλλα παρασκευάσασθαι, τὰ δὲ χρήμα[τ]α νῦν μὲν ἐᾶν τὸς κεκτημένυς ἔχειν, ἐδαμῦ γὰρ ἂν ἐν καλλίονι σώζοι[τ]ο τῇ πόλει. ἐὰν δέ ποθ᾽ ὁ καιρὸς ἔτος ἔλθοι, τότε ἐκόν[τ]ων εἰσφερόν[τ]ων αὐτῶν, λαμβάνειν. ταῦτα δὲ κ᾽ δυνα[τ]ά ἐσιν, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, κ᾽ πρά[τ]ειν καλὰ, κ᾽ συμφέρον[τ]α,

κ᾽

καὶ βασιλεῖ περὶ ὑμῶν ἐπιήδεια ἀπαγγελθῆναι, καὶ φόβος ἐκ ὀλίγος γένοιτ' ἂν ἐκείνῳ διὰ τάτων. οἶδε μέν γε [K] τριακοσίαις τριήρεσιν, ὧν ἑκατὸν παρεσχόμεθ' ἡμεῖς, τὰς προγόνας αὐτῶ χιλίας ἀπολέσαντας ναῦς. ἀκάσεται δὲ, τριακοσίας αὐτὰς ὑμᾶς παρεσκευασμένας τριήρεις. ὥστε μὴ κομιδῆ, μὴ δ' εἰ πάνυ μαίνοιτο, νομίσαι ῥᾴδιον εἶναι, τὸ τὴν ἡμετέραν πόλιν ἐχθρὰν ποιήσασθαι. ἀλλὰ μὴν εἴγε ἐπὶ χρήμασιν αὐτῷ μέγα ἐπέρχεται φρονεῖν, καὶ ταύτην ἀσθενεστέραν ἀφορμὴν τῆς ὑμετέρας εὑρήσει. ὁ μέν γε χρυσίον ὥς φασιν ἄγει· τάτο δὲ ἂν διαδῶ, ζητήσει. καὶ γὰρ τὰς κρήνας, καὶ τὰ φρέατα ἐπιλιπεῖν πέφυκεν, ἐάν τις ἀπ' αὐτῶν ἀθρόα, καὶ πολλὰ λαμβάνῃ. ἡμῖν δὲ, τὸ τῆς χώρας τίμημα ὑπάρχον, ἀφορμὴν ἑξακισχίλια [L] τάλαντα ἀκάσεται. ὑπὲρ ἧς ὡς μὲν τὰς ἐπιόντας ἐκείνων ἀμυνόμεθα, [M] οἱ ἐν Μαραθῶνι τῶν προγόνων αὐτῶ μάλιστ' ἂν εἰδεῖεν. ἕως δ' ἂν κρατῶμεν, ἐκ ἔνι ὁπάτε χρήματ' ἡμᾶς ἐπιλιπεῖν.

Καὶ μὴν, εἰδ' ὅ τινες δεδίασι, μὴ ξενικὸν πολὺ συσήσηται χρήματα ἔχων, ἀληθὲς εἶναί μοι δοκεῖ. ἐγὼ γὰρ ἡγοῦμαι ἐπὶ μὲν [N] Αἴγυπτον καὶ [O] Ὀρόντην, καί τινας τῶν ἄλλων Βαρβάρων, πολλὰς ἂν ἐθελῆσαι τῶν Ἑλλήνων μισθοφορεῖν παρ' ἐκείνῳ· ἐχ' ἵνα ἐκεῖνος ἕλῃ

τινὰ τύτων, ἀλλ' ἵν' εὐπορίαν τινὰ ἕκαςος αὐτῷ κ]ησάμενος, ἀπαλλαγῇ τῆς ὑπαρχύσης πενίας. ἐπὶ δὲ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα, Ἕλληνα ἀδένα ἂν ἐθέλειν ἡγοῦμαι. ποῖ γὰρ αὐτὸς τρέψε]αι με]ὰ ταῦτα; εἰς [P] Φρυγίαν ἐλθὼν, δου]εύσει; ἀ γὰρ ὑπὲρ ἄλλυ τινός ἐςιν ὁ πρὸς τὸν Βάβαρον [Q] πόλεμος, ἢ περὶ χώρας κ] βίυ, κ] ἐθῶν, κ] ἐλευθερίας, κ] πάν]ων τῶν τοιύτων. τίς ἔν ἔτως ἐςὶ δυσυχὴς, ὅς τις ἑαυ]ὸν γονέας, τάφυς, πα]ρίδα ἕνεκα κέρδυς βραχέος προέσθαι βυλήσε]αι; ἐγὼ μὲν ἀδένα ἡγοῦμαι. κ] μὴν ἀδ' ἐκείνῳ συμφέρει, ξένυς κρα]ῆσαι τῶν Ελληνικῶν. οἱ γὰρ ἡμῶν κρατήσαν]ες, ἐκείνυ γε πάλαι κρείτ]υς εἰσί. βέλε]αι δ' ἐκεῖνος ἀκ ἀνελὼν ἡμᾶς, ἐπ' ἄλλοις εἶναι· ἀλλὰ μάλισα μὲν πάν]ων, εἰ δὲ μήγε, τῶν ὑπαρχόν]ων δύλων ἑαυτῷ νῦν ἄρχειν.

Εἰ τοίνυν τὶς οἴεται Θηβαίυς [R] ἔσεσθαι με]' ἐκείνυ· ἔςι μὲν χαλεπὸς [S] πρὸς ὑμᾶς ὁ περὶ τύτων λόγος. διὰ γὰρ τὸ μισεῖν αὐτὺς, ἀδ' ἂν ἀλη θὲς ἡδέως, ἀδ' ἂν ἀγαθόν τι περὶ αὐτῶν ἀκύσαι]ε. ἀ μὴν ἀλλὰ δεῖ τὺς περὶ πραγμάτων μεγάλων σκοπῦν]ας μηδένα συμφέρον]α λογισμὸν παραλιπεῖν διὰ μηδεμίαν πρόφασιν. ἐγὼ τοίνυν οἶμαι τοσῦτον ἀπέχειν Θηβαίυς τῦ με]' ἐκείνυ πότ' ἂν ἐλθεῖν ἐπὶ τὺς Ἕλληνας· ὥςε πολλῶν ἂν χρημάτων, εἰ [T]

ἔχοιεν

ἔχοιεν δῦναι, πρίασθαι, γενέσθαι τινὰ αὐτοῖς καιρὸν, δι' ὃ τὰς προλέρας ἀναλύσονται πρὸς τὺς Ἕλληνας ἁμαρτίας εἰδ' ἄρα πανλάπασί τις ὕτως οἴεται φύσει δυσυχεῖς Θηβαίυς εἶναι, ἐκεῖνό γε δήπυθεν ἅπανλες ἐπίσασθε, ὅτι Θηβαίων τὰ ἐκείνυ φρονύντων, ἀνάγκη τὺς [v] τύτων ἐχθρὺς τὰ τῶν Ἑλλήνων φρονεῖν. ἡγῦμαι τοίνυν ἐγὼ ταύτην τὴν τάξιν τέ δικαίυ, καὶ τὺς μεθ' αὐτῆς ὄνλας, τῶν προδόλων κρείττυς, καὶ τῦ Βαρβάρυ ἔσεσθαι πρὸς ἅπανλας. ὥς' ὅτε φοβεῖσθαί φημι δεῖν πέρα τῦ μετρίυ. δεῖ' ὑπαχθῆναι προλέρυς ἐκφέρειν τὸν πόλεμον. καὶ μὴν, ἃ δὲ τῶν ἄλλων ἑδένα ἂν εἰκότως Ἑλλήνων φοβηθένλα τὸν πόλεμον τῦτον ὁρῶ. τίς γὰρ ἐκ οἶδεν αὐτῶν, ὅτι ἕως μὲν ἐκεῖνον κοινὸν ἐχθρὸν ὑπειληφότες [x] ὡμονόυν ἀλλήλοις, πολλῶν ἀγαθῶν ἦσαν κύριοι· ἐπειδὴ δὲ φίλον αὐτὸν νομίσανλες αὐτοῖς ὑπάρχειν περὶ τῶν πρὸς αὐτὺς διηνέχθησαν διαφορῶν· ὅσα ἂν ἑδὲ καλαρώμενος εὕρέ τις αὐτοῖς, τοσαῦτα πεπόνθασι [y] κακά;

Εἶθ' ὃν ἡ τύχη καὶ τὸ δαιμόνιον φίλον μὲν ἀλυσιτελῆ, συμφέρονλα δ' ἐχθρὸν ἐμφανίζει· τῦτον ἡμεῖς φοβύμεθα; μηδαμῶς· ἀλλὰ μὴ ἀδικῶμεν, ἡμῶν αὐτῶν ἕνεκα, καὶ τῆς τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ταραχῆς καὶ ἀπισίας. ἐπεὶ, εἴγε ὁμοθυμαδὸν ἦν μελὰ πάνλων ἐπιθέσθαι μόνῳ· ἑδ' ἀδικεῖν ἂν ἡμᾶς ἔθηκα ἐκεῖνον· ἐπειδὴ δὲ τῦτ'

ἐχ

ἐχ ὅτως ἔχει, φυλάτ]εσθαί φημι δεῖν· μὴ τρό-
φασιν δῶμεν βασιλεῖ, τῷ τὰ δίκαια ὑπὲρ τῶν
ἄλλων [Z] Ἑλλήνων ζητεῖν. ἡσυχίαν μὲν γὰρ
ἐχόντων ὑμῶν, ὕποπ]ος ἂν εἴη, τοιῶτό τι πράτ-
]ων. πόλεμον δὲ ποιησαμένων προ]έρων, εἰκό-
τως ἂν δοκοίη διὰ τὴν πρὸς ὑμᾶς ἔχθραν, τοῖς
ἄλλοις φίλος εἶναι βάλεσθαι. μὴ ὦν ἐξελέγ-
ξη]ε, ὡς κακῶς ἔχει τὰ Ἑλληνικὰ, συγκαλῶν-
τες ὅτε ἀ πείσον]αι· ἢ πολεμῶν]ες, ὅτε ἀ δυ-
νήσεσθε· ἀλλ᾽ ἔχετε ἡσυχίαν, θαῤῥῶν]ες ἢ
παρασκευαζόμενοι· ἢ βάλεσθε ἀπα]γέλ-
λεσθαι περὶ ὑμῶν πρὸς βασιλέα, μὴ μὰ Δία,
ὡς ἀπορῶσιν, ἢ φοβῶνται, ἢ θορυβῶ]αι πάν-
]ες οἱ Ἕλληνες, ἢ οἱ Αθηναῖοι. πολλῶ γε ἢ
δεῖ· ἀλλ᾽ ὅτι, εἰ μὴ τοῖς Ἕλλησιν [A] ὁμοίως
αἰσχρὸν ἦν τὸ ψεύδεσθαι ἢ ἐπιορκεῖν ὥσπερ
ἐκείνῳ καλόν· πάλαι ἂν ὑμεῖς ἐπ᾽ ἐκεῖνον ἐπορ-
εύεσθε. νῦν δὲ τῦτο μὲν ἐκ ἂν ποιήσαιτε, ὑ-
μῶν ἕνεκα αὐτῶν· εὔχεσθε δὲ πᾶσι τοῖς θεοῖς,
τὴν αὐτὴν λαβεῖν παράνοιαν ἐκεῖνον, ἥνπερ
πο]ε τὸς προγόνυς [B] αὐτῦ. ἢ ταῦτ᾽ ἂν ἐπίη
σκοπεῖν αὐτῷ, ἐκ ὀλιγώρως ὑμᾶς βελευομένυς
εὑρήσει. ἐκ μέν γε τῶν πρὸς τὸς ἑαυ]ῦ προ-
γόνυς πολέμων, σύνοιδε τὴν πόλιν [C] εὐδαί-
μονα, ἢ μεγάλην γεγενημένην· ἐκ δὲ τῆς ἡσυ-
χίας, ἣν ἦγε πρὸ τύτων, ἐδεμιᾶς τῶν ἄλλων
Ἑλληνίδων πόλεων τοσῦτον, ὅσον νῦν ὑπεραί-

ρεσαν

ρυσαν. καὶ μὴν, καὶ τὰς Ἕλληνας ὁρᾷ δεομένους, ἤτοι τινὸς ἐκυσίυ, ἢ ἀκυσίυ [D] διαλλακῆ. τοῦτον δ' αὐτὸν οἶδεν ἂν φανέντα αὐτοῖς, εἰ πόλεμον κινοίη. ὥστε καὶ γνώριμα, καὶ πιστὰ αὐτῷ τῶν ἀπαγγελλόντων ἀκύειν ἔσαι.

Ἵνα δ', ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, μὴ μακρὰ λέγων λίαν ἐνοχλῶ, τὰ κεφάλαια ὧν συμβυλεύω φράσας, ἄπειμι. παρασκευάζεσθαι μὲν πρὸς τὰς ὑπάρχουσας ἐχθρὰς κελεύω· ἀμύνεσθαι δὲ καὶ βασιλέα καὶ πάντας, ἂν ἀδικεῖν ἐπιχειρῶσι, ταύτῃ τῇ δυνάμει φημὶ δεῖν. ἄρχειν δὲ μηδενὸς, μήτε λόγυ, μήτε ἔργυ ἀδίκυ. τὰ δὲ ἔργα ἡμῶν, ὅπως ἄξια τῶν προγόνων ἔσαι, σκοπῶμεν, μὴ τὰς ἐπὶ τῦ βήματος λόγυς. κἂν ταῦτα ποιῆτε· καὶ ὑμῖν αὐτοῖς καὶ τοῖς τἀναντία πείθυσι συμφέροντα πράξετε. ὑ γὰρ ὀργισθήσεσθε αὐτοῖς ὕσερον, νῦν ἁμαρτόντες.

ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΙΤΩΝ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

ΜΕΤΑ τὴν ἐν Λεύκτρῳ μάχην οἱ μὲν Ἀθηναῖοι βοήθειαν παρὰ τῶν [A] καταπαυσαμένων Λακεδαιμονίων αἰτούμενοι, εἰ καὶ πρὸς ἀλλήλους ἐκ πολλοῦ φιλονεικίας ἕνεκεν ἐρίσαντες διὰ τὸ πολλάκις ὑβρίζεσθαι, δὶς ὅμως [B] διέπεμψαν. Τούτοις δ' ἔτω καταλλαττομένοις, ἐχὶ τὰς ἐνεγκούσας [C] μετὰ Λακεδαιμονίων, Ἀρκάδων τε συνθήκας διέλυσαν. Μετὰ δὲ αἱ Σπαρτιάται ἐπολιόρκησαν [D] Μεγάλην τῆς Ἀρκαδίας Πόλιν. Διόπερ ἀμφότεροι πρέσβεις Ἀθήναζε πέμπουσι, βοηθοῦσαν δύναμιν εὐξομένους. Ὁ μὲν Δημοσθένης δεῖν τοῖς Μεγαλοπολίταις εἰσφέρειν κελεύει, ἵνα μὴ ἐκείνων καταδυομένων ἡ Λακεδαίμων ἰσχύσῃ, καὶ πάλιν τῇ Πόλει πράγμα παρέξῃ.

ΥΠΕΡ

ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΙΤΩΝ ΛΟΓΟΣ.

Ἀμφότεροί [E] μοι δοκοῦσιν ἁμαρτάνειν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ οἱ τοῖς Ἀρκασι, καὶ οἱ τοῖς Λακεδαιμονίοις συνειρηκότες. ὥσπερ γὰρ ἀφ' ἑκατέρων ἥκοντες, οὐχ ὑμῶν ὄντες πολῖται, πρὸς ἃς ἀμφότεροι πρεσβεύονται, κατηγορεῖσι καὶ διαβάλλουσιν ἀλλήλους. ἦν δὲ τοῦτο μὲν, τῶν ἀφιγμένων ἔργον· τὸ δὲ κοινῶς ὑπὲρ τῶν πραγμάτων λέγειν καὶ τὰ βέλτιστα ὑπὲρ ὑμῶν, σκοπεῖν ἄνευ φιλονεικίας, τῶν ἐνθάδε συμβουλεύειν ἀξιούντων· νῦν δ' ἔγωγε, εἴ τις αὐτῶν ἀφέλοι τὸ γιγνώσκεσθαι, καὶ τὸ τῇ φωνῇ λέγειν Ἀτθικῶς, πολλοὺς ἂν οἶμαι τοὺς μὲν, Ἀρκάδας, τοὺς δὲ, Λάκωνας αὐτῶν εἶναι νομίσαι. ἐγὼ δὲ, ὁρῶ μὲν ὡς χαλεπὸν τὸ τὰ βέλτιστα λέγειν ἐστί. συνεξηπατημένων γὰρ ὑμῶν, καὶ τῶν μὲν, ταυτὶ βουλομένων, τῶν δὲ, ταυτὶ, ἐὰν τὰ μεταξύ τις ἐπιχειρῇ λέγειν, καὶ ὑμεῖς μὴ περιμείνητε μαθεῖν· χαριοῦται μὲν εὐθέρους, διαβεβλήσεται δὲ πρὸς ἀμφοτέρους. ἐ μὴν ἀλλ' αἱρήσομαι μᾶλλον αὐτὸς, ἂν ἄρα τοῦτο πάθω,

δοκεῖν φλυαρεῖν, ἢ παρ' ἃ βέλτιστα νομίζω τῇ πόλει, προέσθαί τισιν ὑμᾶς ἐξαπατῆσαι. τὰ μὲν δὴ ἄλλα, ὕστερον, ἂν ὑμῖν βουλομένοις ᾖ, λέξω. ἀπὸ δὲ τῶν ὁμολογουμένων ὑφ' ἁπάντων, ἄρξομαι, ἃ κράτιστα νομίζω διδάσκειν.

Οὐκοῦν εὐθὺ μὲν ἂν εἷς ἀντείποι, ὡς ἡ συμφέρει τῇ πόλει, ἢ Λακεδαιμονίους [E] ἀσθενεῖς εἶναι, ἢ Θηβαίους τυτθοί. ἔστι τοίνυν ἔν τινι καιρῷ τοιούτῳ τὰ πράγματα νῦν (εἴ τι δεῖ τοῖς εἰρημένοις πολλάκις παρ' ὑμῖν λόγοις τεκμήρασθαι) ὥστε Θηβαίους μὲν Ορχομενοῦ, [F] ἢ Θεσπιεῶν [G], ἢ Πλαταιεῶν [H], οἰκισθεισῶν; ἀσθενεῖς [I] γενέσθαι. Λακεδαιμονίους δὲ, εἰ ποιήσονται Αρκαδίαν [K] ὑφ' ἑαυτοῖς, ἢ Μεγάλην [L] πόλιν αἱρήσουσι, πάλιν [M] ἰσχυροὺς γενήσεσθαι. σκεπτέον τοίνυν μὴ πρότερον τόσδε γενέσθαι φοβερὸς ἢ μεγάλως ἐάσωμεν, ἢ ἐκεῖνοι μικροὶ γενήσονται, ἢ λάθωσιν ἡμᾶς πολίονι μείζους οἱ Λακεδαιμόνιοι γενόμενοι, ἢ ὅσῳ τοὺς Θηβαίους ἐλάττους συμφέρει γενέσθαι. ἡ γὰρ ἐκεῖνό γ' ἂν εἴποιμεν, ὡς ἀνταλλάξασθαι βουλόμεθα ἀντιπάλους Λακεδαιμονίους ἀντὶ [N] Θηβαίων. ἀλλὰ τοῦτ' ἔσθ' ὃ σπουδάζομεν. ἀλλ' ὅπως μηδέτεροι δυνήσονται μηδὲν ἡμᾶς ἀδικεῖν, ἕτω γὰρ ἂν ἡμεῖς [O] μετὰ πολείτης ἀδείας εἴημεν

Ἀλλὰ, νὴ Δία, ταῦτα μὲν ἕτω δεῖν ἔχειν φήσομεν·

σομεν· δεινὸν δὲ εἰ πρὸς ἃς παρε[α]τ[ό]μεθα [P] ἐν Μαν[τ]ινείᾳ [Q] τότε συμμάχους αἱρησόμεθα. Εἶτα βοηθήσομεν τότοις ἐναντία ἐκείνοις, μεθ' ὧν τότε ἐκινδυνεύομεν; καί μοι ταῦτα δοκεῖ· προσδεῖσθαι δέ τι τῦ τὰ δίκαια ποιεῖν ἐθελόν[τ]ων τῶν ἑτέρων.

Εἰ μὲν τοίνυν ἐθελήσουσι πάντες εἰρήνην ἄγειν, ἀ βοηθήσομεν τοῖς Μεγαλοπολίταις. ἀδὲν γὰρ δεήσει. ὥσε, ἀδο[κ]ῖν ὑπεναντίον ὑμῖν ἔσαι πρὸς τὺς συμπαρατα[κ]αμένους. σύμμαχοι δ' ἡμῖν, οἱ μὲν, ὑπάρχουσιν ὥς φασιν, οἱ δὲ, προσγενήσον[τ]αι νυνί. κ τὶ ἂν ἄλλο βου[λ]ομεθα; ἐὰν δὲ ἀδικῶσι κ πολεμεῖν οἴω[τ]αι δεῖν· εἰ μὲν ὑπὲρ τότου μόνον βου[λ]εύον, εἰ χρὴ Μεγάλην πόλιν ἡμᾶς προέσθαι Λακεδαιμονίοις, ἢ μή, δίκαιον μὲν ἄ, συ[γ]χωρῶ δ' ἔγω γ' ἐᾶσαι, κ μηδὲν ἐναν[τ]ιωθῆναι τοῖς τότε τῶν αὐτῶν με[τ]ασχοῦσι κινδύνων· εἰ δ' ἅπαντες ἐπίσασθε, ὅτι ταύτην ἂν ἕλωσιν, ἴασιν [R] ἐπὶ Μεσσήνην, φρασάτω τὶς ἐμοὶ τῶν νῦν χαλεπῶν τοῖς Μεγαλοπολίταις, τὶ τόθ' ἡμῖν συμβουλεύσει ποιεῖν; ἀλλ' ἀδεὶς ἐρεῖ. κ μὴν, πάντες ἐπίσασθε, ὡς, κ παραινέντων τότων κ μὴ, βοηθητέον· κ διὰ τὺς ὅρκους, ὃς ὀμωμόκαμεν [S] Μεσσηνίοις· κ διὰ τὸ συμφέρον εἶναι, κατοικεῖσθαι [T] ταύτην τὴν πόλιν. σκοπεῖσθε δὴ πρὸς ὑμᾶς αὐτὺς, πότεραν τὴν ἀρχὴν

καλλίονα

καλλίονα καὶ φιλανθρωποτέραν ποιήσεσθε τῷ μὴ ἐπιτρέπειν ἡμᾶς ἀδικεῖν Λακεδαιμονίοις, τὴν ὑπὲρ Μεγάλης πόλεως, ἢ τὴν ὑπὲρ Μεσσήνης; νῦν μέν γε, βοηθεῖν δόξετε Ἀρκάσι, καὶ τὴν εἰρήνην σπεδάζειν εἶναι βεβαίαν, ὑπὲρ ἧς ἐκινδυνεύσατε καὶ παρελάξασθε. τότε δ' εὔδηλοι πᾶσιν ἔσεσθε, ἃ τῷ δικαίῳ μᾶλλον ἕνεκα Μεσσήνην εἶναι βελόμενοι, ἢ τῷ πρὸς Λακεδαιμονίους φόβῳ. δεῖ δὲ σκοπεῖν μὲν ἀεὶ καὶ πράττειν τὰ δίκαια· συμπαρατηρεῖν δὲ, ὅπως ἅμα καὶ συμφέροντα ἔσαι ταῦτα.

Ἔσι τοίνυν καὶ τοιοῦτός τις λόγος παρὰ τῶν ἀντιλεγόντων, ὡς νομίσασθαι [U] τὸν Ὠρωπὸν ὑμᾶς ἐγχειρεῖν δεῖ. εἰ δὲ τὰς βοηθήσονλας ἂν ἡμῖν, ἐχθρὰς ἐπ' αὐτὸν νῦν κλησόμεθα, ἃ ἔχομεν [X] συμμάχους. ἐγὼ δὲ, τὸν μὲν νομίσασθαι Ὠρωπὸν πειρᾶσθαί φημι δεῖν καὶ αὐτός· τὸ δ' ἐχθρὰς ἡμῖν ἔσεσθαι Λακεδαιμονίους νῦν, ἐὰν ποιησώμεθα συμμάχους Ἀρκάδων τὰς βελομένας ἡμῖν εἶναι φίλας· μόνοις δὲ εἰπεῖν ἐξεῖναι νομίζω τοῖς πείσασιν ἡμᾶς, ὅτ' ἐκινδύνευον Λακεδαιμόνιοι [Y], βοηθεῖν αὐτοῖς. οἱ γὰρ ταῦτα λέγοντες, ἔπεισαν ἡμᾶς πάντων Πελοποννησίων [Z] ἐλθόντων ὡς ὑμᾶς, καὶ μεθ' ὑμῶν ἀξιόντων ἐπὶ τὰς Λακεδαιμονίας ἰέναι, τὰς μὲν μὴ προσδέξασθαι (καὶ διὰ τοῦθ', ὅπερ ἦν ὑπόλοιπον αὐτοῖς, ἐπὶ Θηβαίας

βαίως ἦλθον) ὑπὲρ δὲ τῆς Λακεδαιμονίων σωτηρίας, καὶ χρήματα εἰσφέρειν, καὶ τοῖς σώμασι κινδυνεύειν. καίτοι εἰδ' ἂν ὑμεῖς ἐθελήσατε δήπου σώζειν αὐτούς, εἰ τοῦτο προὔλεγον ὑμῖν, ὅτι σωθέντες, ἐὰν μὴ ποιεῖν, ὅ,τι βούλοιτο, πάλιν αὐτοὺς ἐᾶτε, καὶ ἀδικεῖν, εἰρεμίαν χάριν ὑμῖν ἔξουσι τῆς σωτηρίας. καὶ μὴν εἰ καὶ σφόδρα ἐναντίον ἐστὶ τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐπιχειρήμασι, τὸ τοὺς Αρκάδας ἡμᾶς συμμάχους ποιήσασθαι· προσήκει δήπου πλείω χάριν αὐτοὺς ἔχειν ὧν ἐσώθησαν ὑφ' ὑμῶν, εἰς τοὺς ἐσχάτους ἐλθόντες κινδύνους, ἢ ὧν ἀδικεῖν κωλύονται νῦν, ὀργίζεσθαι. ὥστε πῶς ἂ βοηθήσουσιν ὑμῖν ἐπ' [A] Ωρωπόν; ἦ, κάκιστοι πάντων ἀνθρώπων δόξουσιν εἶναι. ὦ, μὰ τοὺς Θεούς, ἐγώ γε οὐκ ὀρῶ.

Θαυμάζω τοίνυν τῶν λεγόντων τὸν λόγον τοῦτον, ὡς εἰ συμμάχους ποιησόμεθα Αρκάδας καὶ ταῦτα πράξομεν, μεταβάλλεσθαι δόξει, καὶ οὐδὲν ἔχειν [B] πιστὸν ἡ πόλις. ἐμοὶ γὰρ δοκεῖ τοὐναντίον, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι. διατί; ὅτι τῶν ἀπάντων οὐδένα ἀντειπεῖν οἶμαι, ὡς οὐ καὶ Λακεδαιμονίους, καὶ πρότερον [C] Θηβαίους, καὶ τὸ τελευταῖον [D] Ευβοέας, ἔσωσεν ἡ πόλις, καὶ μετὰ ταῦτα συμμάχους ἐποιήσατο, ἔν τι καὶ τὸ αὐτὸ ἀεὶ βουλόμενη πράττειν. ἔστι δὲ τοῦτο τί; τοὺς ἀδικουμένους σώζειν. εἰ τοίνυν τοῦθ' ὕστως ἔχει, οὐκ ἔτ' ἂν ἡμεῖς εἴημεν οἱ μεταβαλλόμενοι·

ἀλλ'

ἀλλ᾽ οἱ μὴ θέλονλες τοῖς δικαίοις ἐμμένειν. κ᾽ φανήσελαι τὰ πράγμαλα διὰ τὸς ἀεὶ πλεονεκτεῖν βελομένους μελαβαλλόμενα, ἐχ ἡ πόλις ἡμῶν.

Δοκῶσι δέ μοι Λακεδαιμόνιοι μάλα δεινῶν ἔργον ἀνθρώπων ποιεῖν. νυνὶ γάρ φασιν ἐκεῖνοι δεῖν, Ηλείους μὲν τῆς Τριφυλίας [E] τινα κομίσασθαι· Φλιασίους [F] δὲ τὸ Τρικάρανον· ἄλλους δέ τινας τῶν Αρκάδων, τὴν αὐτῶν [G] κ᾽ τὸν Ωρωπὸν ἡμᾶς· ἐχ ἵνα ἑκάστους ἡμῶν ἴδωσιν ἔχονλας τὰ ἑαυτῶν. ἐδὲ ὀλίγου δεῖ. ὀψὲ γὰρ ἂν φιλάνθρωποι γεγονότες εἶεν. ἀλλ᾽ ἵνα πᾶσι δοκῶσι συμπράτλειν, ὅπως ἂν ἕκασοι κομίσωνλαι ταῦθ᾽, ἃ φασιν αὐτῶν εἶναι· ἵν᾽ ἐπειδὰν ἴωσιν ἐπὶ Μεσσήνην κ᾽ αὐτοὶ, συσρατεύωνται πάντες αὐτοῖς ἕτοι κ᾽ βοηθῶσι προθύμως· ἢ δοκῶσιν ἀδικεῖν, περὶ ὧν ἔφασαν ἕκασοι σφῶν αὐτῶν εἶναι, συμψήφους λαβόντες ἐκείνους, μὴ τὴν ὁμοίαν αὐτοῖς χάριν ἀποδιδόντες. ἐγὼ δὲ νομίζω τὴν πόλιν πρῶτον μὲν κ᾽ χωρὶς τοῦ καθυφεῖναι Λακεδαιμονίοις τινὰς Αρκάδων, Ωρωπὸν ἂν κομίσασθαι, κ᾽ μετ᾽ ἐκείνων, ἂν τὰ δίκαια ποιεῖν ἐθέλωσι, βοηθοῦνλων· κ᾽ μελὰ τῶν ἄλλων, τῶν ἐκ οἰομένων δεῖν Θηβαίους ἐᾶν ἔχειν τὰ ἀλλότρια. εἰδ᾽ ἄρα τοῦτ᾽ εὔδηλον ἡμῖν γένοιλο, ὅτι μὴ Λακεδαιμονίους ἐῶντες τὴν Πελοπόννησον κατασρέψασθαι, ἐχ οἷοί τε ἐσόμεθα

Ωρωπὸν

Ωρωπὸν λαβεῖν· αἱρετώτερον (εἰ οἷόν τ' εἰπεῖν) ἡγοῦμαι, τὸν Ωρωπὸν ἐᾶν, [K] ἢ Λακεδαιμονίοις Μεσσήνην προέσθαι καὶ Πελοπόννησον. ἐγὼ γὰρ ἂν ἡγοῦμαι περὶ τούτου μόνου ἡμῖν εἶναι τὸν λόγον πρὸς ἐκείνους· ἀλλ' ἐάσω τόγε ἐπελθὸν εἰπεῖν μοι· περὶ πολλῶν δ' ἂν οἶμαι κίνδυνον ἡμῖν γενέσθαι.

Ἀλλὰ μήν, ἃ γέ φασι πεπρᾶχθαι διὰ Θηβαίους τοῖς Μεγαλοπολίταις ὑπεναντία [L] πρὸς ὑμᾶς, ἄτοπον νῦν μὲν ἐν καταγορίας μέρει ποιεῖσθαι· βουλομένων δὲ γενέσθαι φίλων αὐτῶν, ἵνα τἀναντίον εὖ ποιῶσιν ὑμᾶς, βασκαίνειν, καὶ σκοπεῖν, ἐξ ὅτου τρόπου μὴ γενήσονται· καὶ μὴ γιγνώσκειν, ὅτι ὅσῳ ἂν σπουδαιοτέρους τούτους [M] περὶ Θηβαίους γεγενημένους ἀποδείξωσι· τοσούτῳ πλείονος ὀργῆς αὐτοὶ δικαίως ἂν τυγχάνοιεν, εἰ τοιούτων συμμάχων τὴν πόλιν, ὅτ' ἐφ' ὑμᾶς πρότερους ἦλθον, ἢ Θηβαίους, ἀπεσέρησαν. ἀλλ' οἶμαι ταῦτα μέν ἐστι δευτέρων ἀνθρώπων βουλομένων ἑτέρων ποιῆσαι [N] τούτους συμμάχους. ἐγὼ δὲ ὅσα ἂν ἐκ λογισμοῦ σκοπῶν τις εἰκάσαι, καὶ τοὺς πολλοὺς ὑμῶν οἶομαι ταῦτα φῆσαι, ὅτι, εἰ λήψονται Μεγάλην πόλιν Λακεδαιμόνιοι, κινδυνεύσει [O] Μεσσήνη. εἰ δὲ καὶ ταύτην λήψονται, φημὶ ὑμᾶς ἔσεσθαι συμμάχους Θηβαίων. πολὺ δὴ κάλλιον καὶ ἄμεινον, τὴν Θηβαίων συμμαχίαν αὐτοὺς παραλα-

βεῖν, τῇ δὲ Λακεδαιμονίων πλεονεξίᾳ μὴ ἐπιτρέπειν· ἢ νῦν ὀκνοῦντας μὴ τοὺς Θηβαίων σώσωμεν συμμάχους, τούτους μὲν προέσθαι, πάλιν δὲ σώζειν αὐτοὺς τοὺς Θηβαίους, ἢ προσέτι ἐν φόβῳ καθεσάναι περὶ ἡμῶν αὐτῶν. ὃ γὰρ ἔγωγε ἀδεὲς τοῦτο ὑπολαμβάνω τῇ πόλει, τὸ λαβεῖν Μεγάλην πόλιν Λακεδαιμονίους, ἢ πάλιν γενέσθαι μεγάλους. ὁρῶ γὰρ αὐτοὺς ἢ νυνὶ, οὐχ ὑπὲρ τοῦ μὴ παθεῖν, πόλεμον ἀραμένους, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ νομίσασθαι τὴν πρότερον ἔσαν ἑαυτοῖς δύναμιν· ὧν δ' ὅτ' ἐκείνην εἶχον ὠρέγοντο, [Q] ταῦθ' ὑμεῖς μᾶλλον ἴσως εἰδότες ἢ ἐγὼ, φοβοῖσθ' ἂν εἰκότως.

Ἡδέως δ' ἂν πυθοίμην τῶν λεγόντων, τῶν τε τοὺς Θηβαίους μισεῖν φασκόντων ἢ τῶν τοὺς Λακεδαιμονίους, πότερα δὴ ἑκάτεροι μισοῦσι, οὓς δὴ μισοῦσιν, ὑπὲρ ὑμῶν ἢ τοῦ συμφέροντος ὑμῖν, ἢ ὑπὲρ μὲν Λακεδαιμονίων Θηβαίους, ὑπὲρ δὲ Θηβαίων Λακεδαιμονίους, ἑκάτεροι; εἰ μὲν γὰρ ὑπὲρ ἐκείνων, ἀδελφοὺς ὡς μαινομένους πεπεῖσθαι προσήκει. εἶτ' ὑπὲρ ἡμῶν φήσουσι· τί πέρα τοῦ καιροῦ τοὺς ἑτέρους ἐπαίρουσιν; ἔστι γὰρ, ἔστι Θηβαίους ταπεινοὺς ποιεῖν, ἄνευ τοῦ Λακεδαιμονίους ἰσχυροὺς καθεσάναι· ἢ πάνυ γε ῥᾴδιον· ὡς δ' ἐγὼ πειράσομαι πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν. ἴσμεν ἅπαντες τοῦθ', ὅτι τὰ μὲν δίκαια πάντες, ἐὰν ἢ μὴ βέλωνται, μέχρι τοῦδε αἰσχύνονται

χύνονται μὴ πράττειν; τοῖς δὲ ἀδικοῦσιν, ἐναντιοῦνται φανερῶς· ἄλλως τε κἂν τινες βλάπτωνται· κ᾽ τοῦτο, τὸ λυμαινόμενον πάνθ᾽ εὑρήσομεν, κ᾽ ταύτην ἀρχὴν [R] οὖσαν πάντων τῶν κακῶν, τὸ μὴ θέλειν τὰ δίκαια πράττειν ἁπλῶς. ἵνα τοίνυν μὴ τοῦτο ἐμποδὼν γένηται, τὸ, τοὺς Θηβαίους γενέσθαι μικρούς, τὰς μὲν Θεσπιὰς, κ᾽ τὸν Ορχομενὸν, κ᾽ τὰς Πλαταιὰς, καλοικίζεσθαι φῶμεν δεῖν· κ᾽ συμπράττωμεν αὐτοῖς, κ᾽ τοὺς ἄλλους ἀξιῶμεν· ταῦτα γὰρ καλὰ κ᾽ δίκαια, μὴ περιορᾶν πόλεις ἀρχαίας ἐξανεσώσας· τὴν δὲ Μεγάλην πόλιν, κ᾽ τὴν Μεσσήνην, μὴ προώμεθα τοῖς ἀδικοῦσι· μὴ δ᾽ ἐπὶ τῇ προφάσει τῇ Θεσπιέων κ᾽ Πλαταιέων, τὰς οὔσας κ᾽ καλοικουμένας πόλεις [S] ἀναιρεθείσας περιίδωμεν. κἂν ᾖ πρόδηλα ταῦτα, οἶδεις, ὅς τις ὀ βουλήσεται παύσεσθαι Θηβαίους ἔχοντας τὴν ἀλλοτρίαν. εἰ δὲ μὴ, πρῶτον μὲν ἐναντίους ἕξομεν πρὸς ἐκεῖνα τοὺς, εἰκότως, ὅταν ἡγῶνται τὴν ἐκείνων καλοίκισιν ἑαυτοῖς ὄλεθρον φέρειν. εἶτ᾽ ἀνήνυτα πράγματα ἕξομεν μὲν αὐτοί. τί γὰρ ὡς ἀληθῶς ἔσται πέρας, ὅταν ἀεὶ τὰς μὲν οὔσας πόλεις ἐῶμεν ἀναιρεῖν, τὰς δὲ ἀνηρημένας ἀξιῶμεν οἰκίζειν;

Λέγουσι τοίνυν οἱ μάλιστα δοκοῦντες δίκαια λέγειν, ὡς δεῖ τὰς σήλας [V] καθελεῖν τὰς πρὸς Θηβαίους, εἴπερ ἡμέτεροι βεβαίως ἔσονται

συμμάχοι. οἱ δὲ φασὶ μὲν αὐτοῖς ἐπ εἶναι σήλας, ἀλλὰ τὸ συμφέρον εἶναι τὸ ποιῶν τὴν [X] φιλίαν· τὲς δὲ βοηθῶντας ἑαυ]οῖς, τέτες νομίζειν εἶναι συμμάχες. ἐγὼ δ' εἰ τὰ μάλισά εἰσι τοιῶτοι, ὡδέπως ἔχω. φημὶ δεῖν ἅμα τέτες τε ἀξιῶν καθαιρεῖν τὰς σήλας, ἢ Λακεδαιμονίες ἄγειν εἰρήνην. ἐὰν δὲ μὴ ἐθέλωσι ποιεῖν ὁπότεροι ταῦτα, τότ' ἤδη με]ὰ τῶν ἐθελόντων, ἡμᾶς γίνεσθαι. εἴτε γὰρ εἰρήνης γιγνομένης αὐτοῖς σὶ Μεγαλοπολῖται ἔτι τῆς Θηβαίων συμμαχίας ἔξον]αι, φανερὸν δήπε πᾶσιν ἔσονται, τὴν πλεονεξίαν [Y] τὴν Θηβαίων, ἐ τὸ δίκαιον αἱρέμενοι. εἴ τε συμμάχες ἀδόλως ἡμᾶς τῶν Μεγαλοπολιτῶν ποιεμένων, μὴ ἐθελήσεσιν ἄγειν εἰρήνην οἱ Λακεδαιμόνιοι· δῆλοι δήπε πᾶσιν ἔσον]αι, ἐχ ἵνα Θεσπιαὶ κα]οικισθῶσι, ποιέμενοι τὴν σπεδήν, ἀλλ' ἵνα τῷ πολέμῳ τέτῳ περιες]ηκότος Θηβαίοις, τὴν Πελοπόννησον ὑφ' ἑαυτοῖς ποιήσων]αι.

Θαυμάζω δ' ἐνίων, εἰ τὸ μὲν Θηβαίων συμμάχες εἶναι τὲς Λακεδαιμονίων ἐχθρὲς φοβῶνται· εἰ δὲ κα]αςρέψον]αι Λακεδαιμόνιοι τέτες αὐτὲς, μηδὲν ἡγῶν]αι φοβερόν· ἢ ταῦτ' ἔργῳ πεῖραν ἡμῖν δεδωκότος τῷ χρόνῳ, ὅτι Θηβαῖοι [Z] μὲν τέτοις συμμάχοις ἐπὶ Λακεδαιμονίες ἀεὶ χρῶνται· Λακεδαιμόνιοι [A] δὲ ὅτ' εἶχον αὐτὲς, ἐφ' ἡμᾶς ἐχρῶντο. οἶμαι τοί-

νυν

νυν ἔγωγε κἀκεῖνο ἐνθυμεῖσθαι δεῖν, ὅτι μὴ προσδεξαμένων μὲν ὑμῶν τὰς Μεγαλοπολίτας, ἐὰν μὲν ἀναιρεθῶσι ϗ διοικισθῶσιν, ἰσχυροῖς Λακεδαιμονίοις εὐθὺς ἐστιν εἶναι· ἐὰν δὲ σωθῶσιν ἄρα, (ὡς ἤδη τι ϗ παρ' ἐλπίδας ἐξέβη) βέβαιοι σύμμαχοι Θηβαίων δικαίως ἔσονται. ἐὰν δὲ προσδέξησθε, τούτοις μὲν ὑπάρξει ἤδη σωθῆναι δι' ὑμᾶς.

Τὸ δὲ συμβησόμενον ϗ τὸν τῦ κινδύνυ λογισμὸν μὴ ἐνεγκόντες, σκοπῶμεν ἐπὶ Θηβαίων ϗ Λακεδαιμονίων. ἐὰν μὲν τοίνυν καταπολεμηθῶσιν [B] οἱ Θηβαῖοι, ὥσπερ αὐτὰς δεῖ, ἐκ ἔσονται μείζως τῦ δέονος οἱ Λακεδαιμόνιοι, τούτυς ἔχοντες ἀνταίπαλυς, τὰς Αρκάδας, ἐγγὺς οἰκῦντας· ἐὰν δὲ ἀνενέγκωσιν ἄρα οἱ Θηβαῖοι, ϗ σωθῶσι, ϗ μὴ πέσωσιν· ἀλλ' ὧν ἀσθενέστεροί γε ἔσονται, ἡμῖν [C] συμμάχων γεγενημένων τῶνδε, ϗ δι' ἡμᾶς σεσωσμένων. ὥστε παντὶ συμφέρει μήτε πρέσθαι τὰς Αρκάδας, μήτε δι' αὐτὰς, ἂν ἄρα σωθῶσι, περιγεγονέναι δοκεῖν· μὴ δὲ δι' ἄλλυς τινὰς, ἀλλὰ δι' ὑμᾶς.

Ἐγὼ μὲν, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, μὰ τὰς Θεὰς, ὅτε φιλῶν ἀδελφυς, ὅτε μισῶν ἰδίᾳ, εἴρηκα, ἀλλ' ἃ νομίζω συμφέρειν ὑμῖν· ϗ παραινῶ, μὴ προέσθαι Μεγαλοπολίτας, μηδ' ἄλλων ἁπλῶς μηδένα τῶν ἐλαττόνων τῷ μείζονι.

ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΠΡΩΤΟΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

ΤΟΥΣ Φωκέας ἐπεπολεμήκει ὁ Φίλιππος, Θετταλῶν [A] συνεργούντων, καὶ καλὰ κράτος [B] ἀνεῖλεν. Ἐκ δὲ τούτου δεδιότες οἱ Ἀθηναῖοι, μὴ καθεξῆς [C] πρὸς ἑαυτοὺς, καὶ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας ἐκεῖνος κακῶς ἔξει, τί πρακτέον ἠπόρουν. Τούτους ὁ Δημοσθένης παροξύνει μὲν εἰς πόλεμον, διδάσκει δὲ ὃν τρόπον, καὶ ποίᾳ δυνάμει στρατηγῆσαι, καὶ τοῖς πράγμασι χρῆ συμβουλεῦσαι.

ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ

ΛΟΓΟΣ ΠΡΩΤΟΣ.

ΕΙ μὲν περὶ καινῆ [D] τινος πράγματος προῃρούμην, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, λέγειν, ἐπισχὼν ἂν ἕως οἱ πλεῖστοι τῶν εἰωθότων, γνώμην ἀπεφήναντο· εἰ μέν ἤρεσκε τί μοι τῶν ὑπὸ τούτων ῥηθέντων, ἡσυχίαν ἂν ἦγον· εἰ δὲ μή, τότ' ἂν αὐτὸς ἐπειρώμην ἃ γιγνώσκω λέγειν. ἐπειδὰν δὲ περὶ ὧν πολλάκις εἰρήκασιν ἕτοι πρότερον, συμβαίνει κἀγὼ νυνὶ σκοπεῖν, ἡγοῦμαι κἀγὼ πρῶτος [E] ἀναστὰς, εἰκότως ἂν, συγγνώμης τυγχάνειν. εἰ γὰρ ἐκ τοῦ παρελθόντος χρόνου τὰ δέοντα αὐτοὶ συνεβούλευον, οὐδὲν ἂν ὑμᾶς νῦν ἔδει βουλεύεσθαι.

Πρῶτον μὲν οὖν, οὐκ ἀθυμητέον, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, τοῖς παροῦσι πράγμασιν, οὐδ' εἰ πάνυ [F] φαύλως ἔχειν δοκεῖ. ὃ γάρ ἐστι χείριστον αὐτῶν ἐκ τοῦ παρελθόντος χρόνου τοῦτο πρὸς τὰ μέλλοντα βέλτιστον ὑπάρχει. τί οὖν ἐστι τοῦτο; ὅτι οὐδέν, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, τῶν δεόντων [G] ποιούντων ὑμῶν, κακῶς τὰ πράγματα ἔχει. ἐπείτοιγε, εἰ πάνθ' ἃ προσῆκε πρατλόντων, ὅπως εἶχεν· οὐδ' ἂν ἐλπὶς ἦν, αὐτὰ

τὰ βελτίω γενέσθαι. ἔπειτα ἐνθυμητέον, καὶ παρ' ἄλλων [H] ἀκέκοσι, καὶ τοῖς εἰδόσιν [I] αὐτοῖς ἀναμεμνησκομένοις, ἡλίκην ποτ' ἐχόντων δύναμιν Λακεδαιμονίων, ἐξ ὧν χρόνος ὁ πολὺς, ὡς καλῶς καὶ προσηκόντως ἅπαν ἀνάξιον ὑμεῖς ἐπράξατε τῆς πόλεως· [K] ἀλλ' ὑπεμείνατε ὑπὲρ τῶν δικαίων τὸν πρὸς ἐκείνους πόλεμον. τίνος ἕν ἕνεκα ταῦτα λέγω; ἵν' εἰδῆτε, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, καὶ θεάσησθε, ὅτι ἅπαν ἔστε φυλατ[τ]ομένοις [L] ὑμῖν ἐστι φοβερὸν, ἔτ', ἂν ὀλιγωρῆτε, τοιοῦτον, οἷον ἂν ὑμεῖς βούλησθε, παραδείγμασι χρώμενοι, τῇ τότε ῥώμῃ τῶν Λακεδαιμονίων, ἧς ἐκρα[ρ]εῖτε ἐκ τοῦ προσέχειν τοῖς πράγμασι τὸν νοῦν, καὶ τῇ νῦν ὕβρει τούτου, δι' ἣν ταρατ[τ]όμεθα, ἐκ τοῦ μηδὲν φρονλίζειν ὧν ἐχρῆν.

Εἰ δέ τις ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, δυσπολέμη[μ]ον οἴε[ν]αι τὸν Φίλιππον εἶναι, σκοπῶν τότε, πλῆθος τῆς νῦν ὑπαρχούσης αὐτῷ δυνάμεως, καὶ τὸ τὰ χωρία [M] πάν[π]α ἀπολωλέναι τῇ πόλει· ὀρθῶς μὲν οἴεται. λογισάσθω μέν[τ]οι τοῦτο, ὅτι εἴχομέν ποτε ἡμεῖς, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, [N] Πύδναν, καὶ [O] Ποτίδαιαν, καὶ [P] Μεθώνην, καὶ πάντα τὸν τόπον τοῦτον, οἰκείων χύκλῳ, καὶ πολλὰ τῶν με[τ]' ἐκείνου νῦν ὄντων [Q] ἐθνῶν, αὐτονομούμενα καὶ ἐλεύθερα ὑπῆρχεν, καὶ μᾶλλον ὑμῖν ἐβούλετ' ἔχειν οἰκείως,

ἢ ἐκείνῳ. εἰ τοίνυν ὁ Φίλιππος τότε ταύτην ἔσχε τὴν γνώμην, ὡς χαλεπὸν πολεμεῖν ἐστιν Ἀθηναίοις, ἔχουσι τοιαῦτα ἐπιτειχίσματα τῆς αὐτῶ χώρας, ἔρημος ὢν συμμάχων, οὐδὲν ἂν, ὧν νυνὶ πεποίηκεν, ἔπραξεν· οὐδὲ τοσαύτην [R] ἐκτήσατο δύναμιν. ἀλλ' οἶδεν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτο καλῶς ἐκεῖνος, ὅτι ταῦτα μέν ἐστιν ἄπαντα τὰ χωρία, ἄθλα [S] τοῦ πολέμου, κείμενα ἐν μέσῳ. φύσει δ' ὑπάρχει τοῖς πᾶσι τὰ τῶν ἀπόντων, καὶ τοῖς ἐθέλουσι πονεῖν καὶ κινδυνεύειν, τὰ τῶν ἀμελούντων. καὶ γάρ τοι, ταύτῃ χρησάμενος τῇ γνώμῃ, πάντα κατέστραπται καὶ ἔχει· τὰ μὲν, ὡς ἂν [T] ἑλών τις ἔχοι πολέμῳ, τὰ δὲ, σύμμαχα [U] καὶ φίλα ποιησάμενος. καὶ γὰρ συμμαχεῖν καὶ προσέχειν τὸν νοῦν τούτοις ἐθέλουσιν ἅπαντες, ὃς ἂν ὁρῶσι [X] παρασκευασμένους, καὶ πράττειν ἐθέλοντας ἃ χρή.

Ἂν τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ὑμεῖς ἐπὶ τῆς τοιαύτης ἐθελήσητε γενέσθαι γνώμης νῦν, ἐπειδήπερ ἐν πρότερον· καὶ ἕκαστος ὑμῶν, ὃ δεῖ καὶ δύναιτ' ἄν, παρασχεῖν αὐτὸν χρήσιμον τῇ πόλει, πᾶσαν ἀφεὶς τὴν εἰρωνείαν, ἕτοιμος πράττειν ὑπάρξῃ· ὁ μὲν χρήματα [Y] ἔχων, εἰσφέρειν· ὁ δ' ἐν ἡλικίᾳ, στρατεύεσθαι· συνελόντι δ' ἁπλῶς εἰπεῖν, ἢν ὑμῶν αὐτῶν ἐθελήσητε γενέσθαι· καὶ παύσησθε, αὐτὸς μὲν οὐδὲν

ἕκασος ποιήσειν ἐλπίζων, τὸν δὲ πλησίον πανθ' ὑπὲρ αὐτοῦ πράξειν· καὶ τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν κομιεῖσθε, ἂν Θεὸς θέλῃ, καὶ τὰ κατερρᾳθυμημένα πάλιν ἀναλήψεσθε, κἀκεῖνον [z] τιμωρήσεσθε. μὴ γὰρ ὡς Θεῷ νομίζετ' ἐκείνῳ τὰ παρόντα πεπηγέναι πράγμαθ' ἁθάνατα· ἀλλὰ καὶ μισεῖ τις ἐκεῖνον, καὶ [a] δέδιεν, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, καὶ φθονεῖ, καὶ τῶν πάνυ νῦν δοκούντων [b] οἰκείως ἔχειν αὐτῷ· καὶ ἅπανθ', ὅσα περ καὶ ἐν ἄλλοις τισὶν ἀνθρώποις ἔνι, ταῦτα κἀν τοῖς μεθ' ἐκείνου χρὴ νομίζειν ἐνεῖναι· κατέπηχε μέν τοι ταῦτα πάντα νῦν οὐκ ἔχονθα [c] ἀποσροφὴν διὰ τὴν ὑμετέραν βραδυτῆτα καὶ ῥᾳθυμίαν, ἣν ἀποθέσθαι φημὶ δεῖν ἤδη. ὁρᾶτε γὰρ, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, τὸ πράγμα οἵ προελήλυθεν ἀσελγείας ἄνθρωπος, ὃς οὐδ' αἵρεσιν ὑμῖν δίδωσι τοῦ πράτθειν, ἢ ἄγειν ἡσυχίαν. ἀλλ' ἀπειλεῖ, καὶ λόγους [d] ὑπερηφάνους, ὥς φασι, λέγει· καὶ οὐκ οἷός τέ ἐσιν ἔχων ἃ καθέσραπται, μένειν ἐπὶ τούτων· ἀλλ' αἰεί τι προσπεριβάλλεται, καὶ [e] κύκλῳ πανταχῇ μέλλοντας ὑμᾶς καὶ καθημένους περισοιχίζεται.

Πότ' ἔν, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, πότε ἃ χρὴ πράξετε; ἐπειδάν τι γένηται; ἐπειδὰν νὴ Δία ἀνάγκη τίς ᾖ; νῦν δὲ τί χρὴ τὰ γιγνόμενα ἡγεῖσθαι; ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι τοῖς ἐλευθέροις μεγίσην [f] ἀνάγκην τὴν ὑπὲρ τῶν πραγμάτων αἰσχύνην

αἰσχύνην εἶναι. ἢ βέλεσθε, εἰπέ μοι, περιιόντες αὐτῶν πυνθάνεσθαι καὶ τὴν ἀγορὰν, λέγεταί τι καινόν; γένοιτο γὰρ ἄν τι καινότερον, ἢ Μακεδὼν [g] ἀνὴρ Αθηναίους καὶ πολεμῶν, καὶ τὰ τῶν Ἑλλήνων διοικῶν; τέθνηκε [h] Φίλιππος; ἀμὰ Δί', ἀλλ' ἀσθενεῖ. τί δ' ὑμῖν διαφέρει; καὶ γὰρ ἂν ὅτος τι πάθῃ, ταχέως ὑμεῖς ἕτερον Φίλιππον ποιήσετε, ἄνπερ ὅτω προσέχητε τοῖς πράγμασι τὸν νοῦν. ἀδὲ γὰρ ὅτος παρὰ τὴν αὐτοῦ ῥώμην τοσοῦτον ἐπηύξηται, ὅσον [i] παρὰ τὴν ὑμετέραν ἀμέλειαν. καί τοι καὶ τοῦτο, εἴ τι πάθοι, καὶ τὰ τῆς τύχης ἡμῖν ὑπάρξαι, ἥπερ αἰεὶ βέλτιον ἢ [k] ἡμεῖς ἡμῶν αὐτῶν ἐπιμελώμεθα, καὶ γὰρ τοῦτ' ἐξεργάσαιτο, ἴσθ' ὅτι πλησίον μὲν ὄντες, ἅπασιν ἂν τοῖς πράγμασι τεταραγμένοις [l] ἐπισάντες, ὅπως βέλεσθε διοικήσαισθε. ὡς δὲ νῦν ἔχετε, ἀδὲ, διδόντων ὑμῖν τῶν καιρῶν Αμφίπολιν [m], δέξασθαι δύναισθ' ἄν, ἀπηρτημένοι καὶ ταῖς παρασκευαῖς καὶ ταῖς γνώμαις.

Ὡς μὲν ἓν δεῖ τὰ προσήκοντα ποιεῖν ἐθέλοντας ὑπάρχειν ἅπαντας ἑτοίμως, ὡς ἐγνωκότων ὑμῶν καὶ πεπεισμένων παύομαι λέγων· τὸν δὲ τρόπον τῆς παρασκευῆς, ἣν ἀπαλλάξαι ἂν τῶν τοιούτων πραγμάτων ὑμᾶς ἡγοῦμαι, καὶ τὸ πλῆθος ὅσον, καὶ πόρους ἐς τινας χρημάτων, καὶ τἄλλα ὡς ἄν μοι βέλτιστα καὶ τάχιστα δοκῇ

παρασκευασθῆναι, κ᾽ δὴ πειράσομαι λέγειν· δεηθεὶς ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, τοσοῦτον, ἐπειδὰν ἅπαντα ἀκούσητε, κρίνατε, κ᾽ μὴ πρότερον προλαμβάνετε. μὴ δ᾽ ἂν ἐξ ἀρχῆς δοκῶ τινι καινὴν [n] παρασκευὴν λέγειν, ἀναβάλλεσθαί με τὰ πράγμα]α ἡγείσθω. ἐ γὰρ οἱ ταχὺ κ᾽ τήμερον εἰπόντες, μάλισα εἰς δέον λέγουσιν· ἐ γὰρ ἂν τάγε ἤδη γεγενημένα, τῇ νυνὶ βοηθείᾳ κωλύσαι δυνηθείημεν· ἀλλ᾽ ὃς ἂν δείξῃ, τὶς ἡ πορισθεῖσα παρασκευὴ, κ᾽ πόση, κ᾽ πόθεν διαμεῖναι δυνήσεται, ἕως ἂν ἢ διαλυσώμεθα πεισθέντες τὸν πόλεμον, ἢ περιγενώμεθα τῶν ἐχθρῶν. ὅτω γὰρ ἐκέτι τοῦ λοιποῦ πάσχοιμεν ἂν κακῶς. οἶμαι τοίνυν ἐγὼ ταῦτα λέγειν ἔχειν, μὴ κωλύων εἴ τις ἄλλος ἐπαγγέλλεταί τι. ἡ μὲν ὖν ὑπόσχεσις, ὅτω μεγάλη· τὸ δὲ πρᾶγμα, ἤδη τὸν ἔλεγχον δώσει· κριταὶ δ᾽ ὑμεῖς ἔσεσθε.

Πρῶτον μὲν τοίνυν, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, τριήρεις [o] πεντήκοντα παρασκευάσασθαί φημι δεῖν· εἶτ᾽ αὐτὸς ὅτω τὰς γνώμας ἔχειν, ὡς, ἐάν τί δέῃ, πλευσέον εἰς ταύτας [p] αὐτοῖς ἐμβᾶσι. πρὸς δὲ τούτοις, τοῖς ἡμίσεσι τῶν ἱππέων ἱππαγωγὸς τριήρεις κ᾽ πλοῖα [q] ἱκανὰ εὐτρεπίσαι κελεύω. ταῦτα μὲν οἶμαι δεῖν ὑπάρχειν, ἐπὶ τὰς ἐξαίφνης ταύτας ἀπὸ τῆς οἰκείας χώρας αὐτοῦ στρατείας, εἰς Πύλας [r], κ᾽

Χερρόνη-

Χερρόνησον [s], καὶ Ὄλυνθον [t], καὶ ὅποι βέλεται. δεῖ γὰρ ἐκείνῳ τοῦτο ἐν τῇ γνώμῃ παρασκῆναι, ὡς ὑμεῖς ἐκ τῆς ἀμελείας ταύτης τῆς ἄγαν, ὥσπερ εἰς Εὔβοιαν [v] καὶ πρότερον ποτέ φασιν εἰς [x] Αλίαρτον, καὶ τὰ τελευταῖα πρώην εἰς [y] Πύλας, ἴσως ἂν ὁρμήσαιτε. ἅτοι [z] παντελῶς, εἰδ' εἰ μὴ ποιήσαι]' ἂν τοῦτο, ὡς ἐγωγέ φημι δεῖν, εὐκαταφρόνητόν ἐσιν· ἵν' ἢ διὰ τὸν φόβον, εἰδὼς εὐτρεπεῖς ὅπλας ὑμᾶς (εἴσεται γὰρ ἀκριβῶς, εἰσὶ γὰρ, εἰσὶν οἱ πάντ' ἐξαγγέλλον]ες ἐκείνῳ παρ' ὑμῶν αὐτῶν πλείους [a] τὸ δέον]ος) ἡσυχίαν ἔχῃ· ἢ παριδὼν ταῦτα, ἀφύλακτος ληφθῇ, μηδενὸς ὅπ]ος ἐμποδὼν πλεῖν [b] ἐπὶ τὴν ἐκείνου χώραν ὑμῖν, ἂν ἐνδῶ καιρός.

Ταῦτα μέν ἐσιν ἃ πᾶσι δεδόχθαι φημὶ δεῖν, καὶ παρασκευάσασθαι προσήκειν οἶμαι. πρὸς δὲ τούτοις, δυναμίν τινα, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, φημὶ προχειρίσασθαι δεῖν ὑμᾶς, ἣ συνεχῶς πολεμήσει, καὶ κακῶς ἐκεῖνον ποιήσει. μή μοι μυρίους μηδὲ δισμυρίους ξένους, μηδὲ [c] τὰς ἐπισολιμαίους ταύτας δυνάμεις, ἀλλ' ἣ τῆς πόλεως [d] ἔσω. κἂν ὑμεῖς ἕνα, κἂν [e] πλείους, κἂν τὸν δεῖνα, κἂν ὁπ]ινοῦν χειροτονήσητε σρατηγὸν, τούτῳ πείσεται καὶ ἀκολουθήσει· καὶ τροφὴν ταύτῃ πορίσαι κελεύω. ἔσαι δ' αὕτη τίς ἡ δύναμις, καὶ πόση, καὶ πόθεν

τὴν τροφὴν ἕξει, καὶ ὡς ταῦτ' ἐθελήσετε ποιεῖν, ἐγὼ φράσω, καθ' ἕκαστον [f] τούτων διεξιὼν χωρίς. ξένους μὲν λέγω, (καὶ ὅπως μὴ ποιήσητε τοῦθ' ὃ πολλάκις ὑμᾶς [g] ἔβλαψεν· ἅπαντ' ἐλάττω νομίζοντες εἶναι τοῦ δέοντος, καὶ τὰ μέγιστ' ἐν τοῖς ψηφίσμασιν [h] αἱρούμενοι, ἐπὶ τῷ πράττειν δοκεῖ τὰ μικρὰ ποιεῖτε. ἀλλὰ τὰ μικρὰ ποιήσαντες καὶ πορίσαντες, τούτοις προσίθετε ἂν ἐλάττω φαίνηται.) λέγω δὴ τοὺς πάντας στρατιώτας διαχιλίους, τούτων δὲ, Αθηναίους φημὶ δεῖν εἶναι πεντακοσίους, ἐξ ἧς ἄν τινος ὑμῖν ἡλικίας [i] καλῶς ἔχειν δοκῇ, χρόνον [k] τακτὸν στρατευομένους, μὴ μακρὸν τοῦτον, ἀλλ' ὅσον ἂν δοκῇ καλῶς ἔχειν ἐκ διαδοχῆς ἀλλήλοις. τοὺς δ' ἄλλους, ξένους εἶναι κελεύω· καὶ μετὰ τούτων ἱππέας διακοσίους· καὶ τούτων πεντήκοντα Αθηναίους τελάχιστον, ὥσπερ τοὺς πεζοὺς τὸν αὐτὸν τρόπον στρατευομένους· καὶ ἱππαγωγοὺς τούτοις. Εἶεν. τί πρὸς τούτοις ἔτι; ταχείας τριήρεις δέκα. δεῖ γὰρ, ἔχοντος ἐκείνου ναυτικὸν, καὶ ταχειῶν τριηρῶν ἡμῖν, ὅπως ἀσφαλῶς ἡ δύναμις πλέῃ.

Πόθεν δὴ τούτοις ἡ τροφὴ γενήσεται; ἐγὼ καὶ τοῦτο φράσω καὶ δείξω· ἐπειδὰν, διότι τηλικαύτην ἀποχρῶν οἶμαι τὴν δύναμιν καὶ πολίτας τοὺς στρατευομένους εἶναι κελεύω, διδάξω. τοσαύτην μὲν, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, διὰ ταῦτα, ὅτι

ὅτι ἐκ ἔνι νῦν ἡμῖν πορίσασθαι δύναμιν, τὴν ἐκείνῳ [l] παραταξομένην· ἀλλὰ λῃστεύειν ἀνάγκη, καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ τῷ πολέμῳ χρῆσθαι τὴν πρώτην. ἐ τοίνυν, ἐθ' ὑπέρογκον αὐτὴν, ἐ γάρ ἐστι μισθὸς ἐδὲ τροφὴ, ἐδὲ παντελῶς ταπεινὴν εἶναι δεῖ. πολίτας δὲ παρεῖναι, καὶ συμπλεῖν διὰ ταῦτα κελεύω, ὅτι κὰ πρότερόν ποθ' ἁκάω ξενικὸν τρέφειν ἐν Κορίνθῳ [m] τὴν πόλιν, ἧ Πολύστρατος [n] ἡγεῖτο, κὰ Ἰφικράτης [o], κὰ Χαβρίας [p], κὰ ἄλλοι τινὲς, κὰ ὑμᾶς αὐτὲς συστρατεύεσθαι. κὰ οἶδα ἁκάων, ὅτι Λακεδαιμονίως [q] παρατατ]όμενοι μεθ' ὑμῶν ἐνίκων ἔτοι οἱ ξένοι, κὰ ὑμεῖς μεθ' ἐκείνων. ἐξ ἧ δ' αὐτὰ καθ' αὐτὰ τὰ ξενικὰ ὑμῖν στρα]εύεται, τὲς φίλως νικᾷ, κὰ τὲς συμμάχως· [r] οἱ δ' ἐχθροὶ μείζως τῷ δέον]ος γεγόνασι· κὰ παρακύψα]α [s] ἐπὶ τὸν τῆς πόλεως πόλεμον, πρὸς Ἀρτάβαζον, κὰ παντα-χῇ μᾶλλον οἴχεται πλέον]α. ὁ δὲ στρα]ηγὸς, ἀκολωθεῖ· εἰκότως· ἐ γάρ ἐστιν ἄρχειν, μὴ δι]όν]α μισθόν. τί ἂν κελεύω; τὰς προφάσεις ἀφελεῖν κὰ τῷ στρα]ηγῷ κὰ τῶν στρα]ιωτῶν μισθὸν πορίσαν]ας, κὰ στρα]ιώτας οἰκείως, ὥσπερ ἐπόπ]ας τῶν στρατηγυμένων, παρακα]ασήσαντας. ἐπεὶ νῦν γε, γέλως ἔσθ' ὡς χρώμεθα τοῖς πράγμασιν. εἰ γὰρ ἔροι]ό τις ὑμᾶς, Εἰρήνην ἄγε]ε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι; Μὰ Δί' ἐχ

ἡμεῖς

ἡμεῖς γε, εἶποιτ' ἂν, ἀλλὰ Φιλίππῳ πολεμῶμεν. ὐκ ἐχειροτονεῖτε δὲ ἐξ ὑμῶν αὐτῶν δέκα ταξιάρχους καὶ στρατηγούς, καὶ φυλάρχους, ἱππάρχους δύο; τί ἂν ἄλλοι ποιοῦσι, πλὴν ἑνὸς ἀνδρὸς, ὃν ἂν ἐκπέμψητε ἐπὶ τὸν πόλεμον; οἱ λοιποὶ τὰς πομπὰς πέμπουσιν ὑμῖν [t] μετὰ τῶν ἱεροποιῶν. ὥσπερ γὰρ οἱ πλάττοντες τὰς πηλίνους, εἰς τὴν ἀγορὰν χειροτονεῖτε τοὺς ταξιάρχους, καὶ τοὺς φυλάρχους, ὐκ ἐπὶ τὸν πόλεμον. ὁ γὰρ ἐχρῆν, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, ταξιάρχους παρ' ὑμῶν, ἱππάρχους παρ' ὑμῶν, ἄρχοντας οἰκείους εἶναι, ἵν' ἦν ὡς ἀληθῶς τῆς πόλεως ἡ δύναμις; ἀλλ' εἰς μὲν Λῆμνον τὸν παρ' ὑμῶν ἵππαρχον δεῖ πλεῖν· τῶν δ' ὑπὲρ τῆς πόλεως κινημάτων ἀγωνιζομένων Μενέλαον [u] ἱππαρχεῖν· καὶ ὁ τὸν ἄνδρα μεμφόμενος ταῦτα λέγω, ἀλλ' ὑφ' ὑμῶν ἔδει κεχειροτονημένον εἶναι τοῦτον, ὅστις ἂν ᾖ.

Ἴσως δὲ ταῦτα μὲν ὀρθῶς ἡγεῖσθε λέγεσθαι· τὸ δὲ τῶν χρημάτων πόσα καὶ πόθεν ἔσται, μάλιστα ποθεῖτε ἀκοῦσαι· τοῦτο δὴ καὶ περανῶ. χρήματα τοίνυν, ἔστι μὲν ἡ τροφὴ, σιτηρέσιον τοῖς στρατευομένοις, μόνον τῇ δυνάμει ταύτῃ, τάλαντα ἐννενήκοντα, καὶ μικρόν τι πρός· δέκα μὲν ναυσὶ ταχείαις [x], τετταράκοντα τάλαντα· εἴκοσιν εἰς τὴν ναῦν μναῖ, τοῦ μηνὸς ἑκάστου· στρατιώταις δὲ δισχιλίοις, τοσαῦτα ἕτερα, ἵνα

δέκα

δέκα ἕκαστος τῦ μηνὸς ὁ στρατιώτης δραχμὰς σιτηρέσιον λαμβάνῃ· τοῖς δ' ἱππεῦσι, διακοσίοις οὖσιν, ἐὰν τριάκοντα δραχμὰς ἕκαστος λαμβάνῃ τῦ μηνὸς, δώδεκα τάλαντα. εἰ δέ τις οἴεται μικρὰν ἀφορμὴν, σιτηρέσιον τοῖς στρατευομένοις ὑπάρχειν· ἐκ ὀρθῶς ἔγνωκεν. ἐγὼ γὰρ οἶδα σαφῶς, ὅτι εἰ τῦτο γένηται, προσποριεῖ τὰ λοιπὰ αὐτὸ τὸ στράτευμα ἀπὸ τῦ πολέμυ, ἐδένα τῶν Ἑλλήνων ἀδικῦν, ἐδὲ τῶν συμμάχων, ὥς τ' ἔχειν μισθὸν ἐντελῆ. κἀγὼ συμπλέων ἐθελονῆς, πάσχειν ὁτιῦν ἕτοιμος, ἐὰν μὴ ταῦθ' ὕτως ἔχῃ. πόθεν οὖν ὁ πόρος τῶν χρημάτων, ἃ παρ' ὑμῶν κελεύω, γενήσεται, τῦτ' ἤδη λέξω.

ΠΟΡΟΥ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ.

Ἃ μὲν ἡμεῖς, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, δεδυνήμεθα εὑρεῖν, ταῦτά ἐσιν. ἐπειδὰν δ' ἐπιχειρολογῆτε τὰς γνώμας, ἃ ἂν ὑμῖν ἀρέσκῃ, χειρολογήσατε, ἵνα μὴ μόνον τοῖς ψηφίσμασι, κὴ ταῖς ἐπιστολαῖς πολεμῆτε Φιλίππῳ, ἀλλὰ κὴ τοῖς ἔργοις. δοκεῖτε δέ μοι πολὺ βέλτιον ἂν περὶ τῦ πολέμυ, κὴ ὅλης τῆς παρασκευῆς βελεύσασθαι, εἰ τὸν τόπον, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, τῆς χώρας, πρὸς ἣν πολεμήσετε, ἐνθυμηθείητε, κὴ λογίσαισθε, ὅτι τοῖς πνεύμασι, κὴ ταῖς ὥραις τῦ ἔτυς τὰ πολλὰ προλαμβάνων διαπράττεται

Φίλιππος· καὶ φυλάξας τὰς Ετησίας [y] ἢ τὸν χειμῶνα ἐπιχειρεῖ, ἡνίκ' ἂν ἡμεῖς μὴ δυνώμεθα ἐκεῖσε ἀφίκεσθαι. δεῖ τοίνυν ὑμᾶς ταῦτα ἐνθυμουμένους, μὴ βοηθείαις πολεμεῖν, ὑστεριζόμεν γὰρ ἀπάντων, ἀλλὰ παρασκευῇ συνεχεῖ, καὶ δυνάμει. ὑπάρχει δ' ὑμῖν χειμαδίῳ μὲν χρῆσθαι τῇ δυνάμει, [z] Λήμνῳ, καὶ [1] Θάσῳ, καὶ [2] Σκιάθῳ, καὶ ταῖς ἄλλαις ταῖς ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ νήσοις, ἐν αἷς καὶ λιμένες, καὶ σῖτος, καὶ ἃ χρὴ στρατεύμασι, πάνθ' ὑπάρχει. τὴν δ' ὥραν τοῦ ἔτους, ὅτε καὶ πρὸς τῇ γῇ γενέσθαι ῥάδιον, καὶ τὸ τῶν πνευμάτων ἀσφαλὲς, πρὸς αὐτῇ τῇ χώρᾳ, καὶ πρὸς τοῖς τῶν ἐμπορίων σόμασι, ῥαδίως ἔσαι. ἃ μὲν δεῖν χρήσεται, καὶ ποτὲ τῇ δυνάμει, παρὰ τὸν καιρὸν, ὁ τούτων κύριος καταστὰς ὑφ' ὑμῶν, βουλεύσεται. ἃ δ' ὑπάρξαι δεῖ παρ' ὑμῶν, ταῦτ' ἐστιν ἃ ἐγὼ γέγραφα.

Ἂν ταῦτα, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, πορίσητε τὰ χρήματα, πρῶτον ἃ λέγω, εἶτα καὶ τἄλλα πάντα παρασκευάσαντες, τοὺς στρατιώτας, τὰς τριήρεις, τοὺς ἱππέας, ἐντελῆ πᾶσαν τὴν δύναμιν νόμῳ καταστήσητε ἐπὶ τῷ πολέμῳ μένειν, τῶν μὲν χρημάτων αὐτοὶ ταμίαι, καὶ πορισταὶ γιγνόμενοι, τῶν δὲ πράξεων παρὰ τοῦ στρατηγοῦ τὸν λόγον ζητοῦντες, παύσεσθ' ἀεὶ περὶ τῶν αὐτῶν βουλευόμενοι, καὶ πλέον ἔδεν

ποιοῦντες·

ποιοῦνλες· καὶ ἔτι πρὸς τούτοις, πρῶτον μὲν, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, τὸν μέγιστον τῶν ἐκείνῳ πόρων ἀφαιρήσεσθε. ἔστι δ' ἕτος τίς; ἀπὸ τῶν ὑμετέρων ὑμῖν πολεμεῖ συμμάχων, ἄγων καὶ φέρων τὰς πλοίνλας τὴν θάλατλαν. ἔπειλα, τί πρὸς τοῦτο; τῷ πάσχειν αὐτοὶ κακῶς ἔξω γενήσεσθε· οὐχ ὥσπερ τὸν παρελθόνλα χρόνον, εἰς Λῆμνον καὶ [3] Ἴμβρον ἐμβαλὼν, αἰχμαλώτους πολίτας ὑμετέρους ᾤχετ' ἄγων, καὶ πρὸς τῷ Γερασῷ τὰ πλοῖα συλλαβὼν, ἀμύθλα χρήμαλα ἐξέλεξε. τὰ τελευλαῖα δ' εἰς Μαραθῶνα ἀπέβη, καὶ τὴν ἱερὰν [4] ἀπὸ τῆς χώρας ᾤχετ' ἔχων τριήρη. ὑμεῖς δὲ ὅτε ταῦτα ἠδύνασθε κωλύειν, ὅτ' εἰς τοὺς χρόνους ὡς ἂν προέλησθε βοηθεῖν.

Καίτοι τί δήποτε, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, νομίζετε, τὴν μὲν τῶν Παναθηναίων [5] ἑορτὴν καὶ τὴν [6] τῶν Διονυσίων, ἀεὶ τοῦ καθήκονλος χρόνου γίνεσθαι, ἄν τε δεινοὶ λάχωσιν, ἄν τε ἰδιῶται οἱ τούτων ἑκατέρων ἐπιμελησόμενοι, εἰς ἃ τοσαῦτα ἀναλίσκετε χρήμαλα, ὅθ' ἁπλῶς εἰς ἕνα τῶν ἀποσόλων, καὶ τοσοῦτον ὄχλον, καὶ τοσαύτην παρασκευὴν, ὅσην ἀκοῦσαι εἴ τις τῶν ἀπάνλων ἔχει· τοὺς δὲ ἀποσόλους πάντας ὑμῖν ὑσερίζειν τῶν καιρῶν, τὸν εἰς Μεθώνην [7], τὸν εἰς Παγασὰς, τὸν εἰς Ποτίδαιαν; ὅτι ἐκεῖνα μὲν ἅπανλα νόμῳ τέτακλαι, καὶ προεῖδεν ἕκασος ὑμῶν ἐκ

πολλῶ, τίς χορηγὸς, ἢ γυμνασίαρχος τῆς φυλῆς, πότε, ἢ παρὰ τῦ, ἢ τί λαβόντα τί δεῖ ποιεῖν, ἁδὲν ἀνεξέτασον, ἁδ' ἀόρισον ἐν τύτοις ἠμελῆσαι· ἐν δὲ τοῖς περὶ τῦ πολέμυ ἢ τῆς τύτυ παρασκευῆς ἄταξία, ἀόρισα, ἀδιόρθωτα ἅπαντα. τοιγαρῦν ἅμα ἀκηκόαμέν τι, ἢ τριηράρχυς καθίσαμεν, ἢ τύτοις ἀντιδόσεις ποιύμεθα, ἢ περὶ χρημάτων πόρυ σκοπῦμεν· ἢ μετὰ ταῦτα, ἐμβαίνειν τὺς μετοίκυς ἔδοξε, ἢ τὺς χωρὶς [8] οἰκῦντας· εἶτ' αὐτὺς πάλιν ἀνατεμβιβάζειν. εἶτ' ἐν ὅσῳ ταῦτα μέλλετε, προαπόλωλεν ἐφ' ἃ ἂν ἐπλέωμεν. τὸν γὰρ τῦ πράττειν χρόνον, εἰς τὸ παρασκευάζεσθαι ἀναλίσκομεν· οἱ δὲ τῶν πραγμάτων καιροὶ, ἃ μένυσι τὴν ὑμετέραν βραδυτῆτα ἢ ῥᾳθυμίαν. ἃς δ' εἰς τὸν μεταξὺ χρόνον δυνάμεις οἰόμεθα ἡμῖν ὑπάρχειν, ἁδὲν οἷάι τε ὦσαι ποιεῖν, ἐπ' αὐτῶν τῶν καιρῶν ἐξελέγχονται· ὃ δ' εἰς τῦθ' ὕβρεως ἐλήλυθεν, ὥς' ἐπισέλλειν [9] Εὐβοεῦσιν ἤδη τοιαύτας ἐπισολάς.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ.

Τύτων ὄν, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, τῶν ἀνεγνωσμένων, ἀληθῆ μέν ἐστι τὰ πολλὰ, ὡς ἐκ ἔδει· ἃ μὴν ἀλλ' ἴσως ἐχ ἡδέα ἀκύειν. ἀλλ' εἰ μὲν ὅσα ἄν τις ὑπερβῇ τῷ λόγῳ, ἵνα μὴ λυπήσῃ, ἢ τὰ πράγματα ὑπερβήσεσθαι, δεῖ

πρὸς

πρὸς ἡδονὴν δημηγορεῖν. εἰ δ' ἡ τῶν λόγων χάρις, ἂν ᾖ μὴ προσήκουσα, ἔργῳ ζημία γίγνεται, αἰσχρόν ἐστιν, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, φενακίζειν ἑαυτούς· καὶ ἅπαντ' ἀναβαλλομένους, ὅσα ἂν ᾖ δυσχερῆ, πάντων ὑστερίζειν τῶν ἔργων· καὶ μὴ δὲ τοῦτο δύνασθαι μαθεῖν, ὅτι δεῖ τοὺς ὀρθῶς πολέμῳ χρωμένους, οὐκ ἀκολουθεῖν τοῖς πράγμασιν, ἀλλ' αὐτοὺς ἔμπροσθεν εἶναι τῶν πραγμάτων· καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὥσπερ τῶν στρατευμάτων ἀξιώσειεν ἄν τις τὸν στρατηγὸν ἡγεῖσθαι, οὕτω καὶ τῶν πραγμάτων τὸν εὖ βουλευόμενος ἡγεῖσθαι χρὴ, ἵν' ἃ ἂν ἐκείνοις δοκῇ, ταῦτα πράττηται, καὶ μὴ τὰ συμβαίνοντα ἀναγκάζωνται διώκειν. ὑμεῖς δὲ, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, πολλὴν δύναμιν ἁπάντων ἔχοντες, τριήρεις, ὁπλίτας, ἱππέας, χρημάτων πρόσοδον, τούτων μὲν μέχρι τῆς τήμερον ἡμέρας, οὐδενὶ πώποτε ἐν δέοντι κέχρησθε, οὐδενὸς δὲ ἀπολείπεσθε· ὥσπερ δὲ οἱ Βάρβαροι πυκτεύουσιν, οὕτω πολεμεῖτε Φιλίππῳ· καὶ γὰρ ἐκείνων ὁ πληγεὶς, ἀεὶ τῆς πληγῆς ἔχεται, κἂν ἑτέρωσε παλάξῃ τις, ἐκεῖσέ εἰσιν αἱ χεῖρες· προβάλλεσθαι δὲ, ἢ βλέπειν ἐναντίον, οὔτε οἶδεν, οὔτ' ἐθέλει. καὶ ὑμεῖς ἐὰν ἐν Χερρονήσῳ τύθησθε Φιλίππου, ἐκεῖσε βοηθεῖν ψηφίζεσθε· ἐὰν ἐν Πύλαις, ἐκεῖσε· ἐὰν ἀλλοθί που, συμπαραθεῖτε ἄνω καὶ κάτω· καὶ στρατηγεῖσθε μὲν ὑπ' ἐκείνου, βεβουλευσθε

λευσθε δὲ ὐδὲν αὐτοῖς συμφέρον περὶ τῦ πολέμυ· ὐδὲ πρὸ τῶν πραγμάτων προορᾶτε ὐδὲν, πρὶν ἂν, ἢ γεγενημένον ἢ γιγνόμενόν τι πύθησθε. ταῦτα δὲ ἴσως πρότερον μὲν ἐνῆν ποιεῖν· νῦν δὲ ἐπ' αὐτὴν ἥκει τὴν ἀκμὴν, ὥς' ὐκέτ' ἐξχωρεῖ.

Δοκεῖ δέ μοι θεῶν τις, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, τοῖς γιγνομένοις ὑπὲρ τῆς πόλεως αἰσχυνόμενος, τὴν φιλοπραγμοσύνην ταύτην ἐμβαλεῖν Φιλίππῳ. εἰ γὰρ ἔχων ἃ καλέσραπται, ἢ προείληφεν, ἡσυχίαν ἔχειν ἤθελε, ἢ μηδὲν ἔπρατ]εν ἔτι· ἀποχρῆν ἐνίοις ὑμῶν ἄν μοι δοκῆ, ἐξ ὧν αἰσχύνην, ἢ ἀνανδρίαν, ἢ πάντα τὰ αἴσχισα ὠφληκότες ἂν ἦμεν δημοσίᾳ. νῦν δ' ἐπιχειρῶν ἀεί τινι, ἢ τῦ πλείονος ὀρεγόμενος, ἴσως ἂν ἐκκαλέσαιθ' ὑμᾶς, εἴπερ μὴ παν]άπασιν ἑαυτῶν ἀπεγνώκα]ε. θαυμάζω δ' ἔγωγε, εἰ μηδεὶς ὑμῶν μήτ' ἐνθυμεῖται, μήτε λογίζεται, ὁρῶν, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, τὴν μὲν ἀρχὴν τῦ πολέμυ γεγενημένην περὶ τῦ τιμωρήσασθαι Φίλιππον· τὴν δὲ τελευ]ὴν, ὅσαν ἤδη ὑπὲρ τῦ μὴ παθεῖν αὐτὰς κακῶς ὑπὸ τῦ Φιλίππυ. ἀλλὰ μὴν ὅτι γε ὀ σήσε]αι, δῆλον, εἰ μή τις αὐτὸν κωλύσει. εἶτα τῦτο ἀναμενῦμεν, ἢ τριήρεις κενὰς, ἢ τὰς παρὰ τῦ δεῖνος ἐλπίδας ἐὰν ἀποσείλη]ε, πάντ' ἔχειν οἴεσθε καλῶς; ὐκ ἐμβησόμεθα; ὐκ. ἔξιμεν αὐτοὶ μέρει· γέ τωι σρα]ιω]ῶν

στρατιωτῶν οἰκείων νῦν, εἰ καὶ μὴ πρότερον; οὐκ ἐπὶ τὴν ἐκείνου πλευσούμεθα; ποῖ δὴ προσορμισόμεθα; (ἤρετό τις) εὑρήσει τὰ σαθρὰ τῶν ἐκείνου πραγμάτων, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, αὐτὸς ὁ πόλεμος, ἂν ἐπιχειρῶμεν· ἂν μέν τοι καθώμεθα οἴκοι, λοιδορουμένων ἀκούοντες καὶ αἰτιωμένων ἀλλήλους τῶν λεγόντων· οὐδέποτ' οὐδὲν ἡμῖν οὐ μὴ γένηται τῶν δεόντων· ὅποι μὲν γὰρ ἂν οἶμαι μέρος τι τῆς πόλεως συναποσταλῇ, κἂν μὴ πᾶσα παρῇ, καὶ τὸ τῶν θεῶν εὐμενὲς, καὶ τὸ τῆς τύχης ἡμῖν συναγωνίζεται· ὅποι δ' ἂν στρατηγὸν καὶ ψήφισμα κενὸν καὶ τὰς ἀπὸ τοῦ βήματος ἐλπίδας ἐκπέμψητε, οὐδὲν ἡμῖν τῶν δεόντων γίγνεται· ἀλλ' οἱ μὲν ἐχθροὶ καταγελῶσιν (οἱ δὲ σύμμαχοι τεθνᾶσι τῷ δέει) τοὺς τοιούτους ἀποστόλους· οὐ γάρ ἐσιν, οὐκ ἔσιν, ἕνα ἄνδρα ἂν δυνηθῆναί τοτε ταῦθ' ὑμῖν πρᾶξαι ἅπανθ', ὅσα βούλεσθε· ὑποσχέσθαι μέν τοι, καὶ φῆσαι, καὶ τὸν δεῖνα αἰτιάσασθαι, καὶ τὸν δεῖνα, ἔστι· τὰ δὲ πράγματα, ἐκ τούτων ἀπόλωλεν. ὅταν γὰρ ἡγῆται μὲν ὁ στρατηγὸς ἀθλίων ἀπομίσθων ξένων· οἱ δ' ὑπὲρ ὧν ἂν ἐκεῖνος ἐκεῖ πράξῃ, πρὸς ὑμᾶς ψευδόμενοι ῥᾳδίως ἐνθάδε ὦσιν· ὑμεῖς δ' ἐξ ὧν ἂν ἀκούσητε, ὅ,τι ἂν τύχῃ ῥᾳδίως ψηφίσησθε· τί καὶ χρὴ προσδοκᾶν; πῶς ἂν ταῦτα παύσαιτο; ὅταν ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς αὐτοὺς ἀποδείξητε στρατιώτας, καὶ

μάρτυρας τῶν στρατηγουμένων, καὶ δικασὰς, οἴκαδε ἐλθόντας, τῶν εὐθυνῶν. οὐ γὰρ μὴ ἀκέσειν μόνον ὑμᾶς τὰ ὑμέτερα αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ πονηρὸν ὁρᾶν δεῖ. νῦν δ' εἰς τοῦθ' ἥκει τὰ πράγματα αἰσχύνης, ὥστε τῶν στρατηγῶν ἕκαστος δὶς καὶ τρὶς κρίνεται παρ' ὑμῖν περὶ θανάτου· πρὸς δὲ τοὺς ἐχθροὺς, οὐδεὶς οὐδὲ ἅπαξ αὐτῶν ἀγωνίσασθαι περὶ θανάτου τολμᾷ· ἀλλὰ τὸν τῶν ἀνδραποδισῶν καὶ λωποδυτῶν θάνατον μᾶλλον αἱροῦνται τοῦ προσήκοντος. κακέργου μὲν γάρ ἐστι, κριθέντα ἀποθανεῖν· στρατηγοῦ δὲ, μαχόμενον τοῖς πολεμίοις.

Ὑμῶν δὲ οἱ μὲν, περιόντες, μετὰ Λακεδαιμονίων φασὶ Φίλιππον πράττειν τὴν Θηβαίων καταλυσιν, καὶ τὰς πολιτείας διασπᾶν· οἱ δ', ὡς πρέσβεις πέπομφεν ὡς βασιλέα· οἱ δ', ἐν Ιλλυριοῖς πόλεις τειχίζειν. οἱ δὲ, λόγους πλάττοντες, ἕκαστος περιερχόμεθα. ἐγὼ δ' οἶμαι μὲν, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, μὴ τοὺς θεοὺς, ἐκεῖνον μεθύειν τῷ μεγέθει τῶν πεπραγμένων, καὶ πολλὰ τοιαῦτα ὀνειροπολεῖν ἐν τῇ γνώμῃ, τήν τ' ἐρημίαν τῶν κωλυσόντων ὁρῶντα καὶ τοῖς πεπραγμένοις ἐπηρμένον· οὐ μέντοι γε, μὰ Δία, ἔτω προαιρεῖσθαι πράττειν, ὥστε τοὺς ἀνοητοτάτους τῶν παρ' ἡμῖν εἰδέναι, τι μέλλει ποιεῖν ἐκεῖνος· ἀνοητότατοι γάρ εἰσιν οἱ λογοποιοῦντες· ἀλλ' ἐὰν ἀφέντες ταῦτα, ἐκεῖνο εἰδῶμεν, ὅτι

ἐχθρὸς

ἐχθρὸς ἄνθρωπος, καὶ τὰ ἡμέτερα ἡμᾶς ἀποσερεῖ, καὶ χρόνον πολὺν ὕβρικε, καὶ ἅπαν[τα] ὅσα πώπο[τ]ε ἠλπίσαμέν τινα πράξειν ὑπὲρ ἡμῶν, κα[θ]' ἡμῶν εὑρῆ[σ]αι, καὶ τὰ λοιπὰ ἐν ἡμῖν αὐτοῖς ἐστὶ, κἂν μὴ νῦν ἐθέλωμεν ἐκεῖ πολεμεῖν αὐτῷ, ἐνθάδ' ἴσως ἀνα[γ]κασθησόμεθα τοῦτο ποιεῖν· ἂν ταῦτα εἰδῶμεν, καὶ τὰ δέον[τα] ἐσόμεθα ἐγγνωκότες, καὶ λόγων μα[τ]αίων ἀπηλλαγμένοι· ὁ γὰρ ἅτ[ά] ποτ' ἔσαι δεῖ σκοπεῖν, ἀλλ' ὅτι φαῦλα, ἐὰν μὴ προσέχη[τ]ε τοῖς πράγμασι τὸν νοῦν, καὶ τὰ προσήκον[τα] ποιεῖν ἐθέλητε, εὖ εἰδέναι.

Ἐγὼ μὲν οὖν, ὅτ' ἄλλοτε πώποτε πρὸς χάριν εἰλόμην λέγειν, ὅ,τι ἂν μὴ καὶ συνοίσειν ὑμῖν πεπεισμένος ὦ, νῦν τε ἃ γιγνώσκω, πάνθ' ἁπλῶς, οὐδὲν ὑποσειλάμενος, πεπαῤῥησίασμαι. ἐβουλόμην δ' ἄν, ὥσπερ ὅτι ὑμῖν συμφέρει τὸ τὰ βέλτιστα ἀκούειν οἶδα, ἅτως εἰδέναι συνοῖσον καὶ τῷ τὰ βέλτιστα εἰπόντι. πολλῷ γὰρ ἂν ἥδιον εἶπον· νῦν δ' ἐπ' ἀδήλοις ἔσι τοῖς ἀπὸ τούτων ἐμαυ[τ]ῷ γενησομένοις, ὅμως ἐπὶ τῷ συνοίσειν ὑμῖν, ἐὰν πράξητε ταῦτα, πεπεῖσθαι, λέγειν αἱροῦμαι. νικήσῃ δ' ὅ,τι πᾶσιν ὑμῖν μέλλει συνοίσειν.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΩΝ ΡΟΔΙΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Συνεθέντο [A] τῷ συμμαχικῷ πολέμῳ, ὃν Χίοι, Κῶοι, Ῥόδιοι, Βυζάντιοι τοῖς Αθηναίοις ἐπεπολεμήκεσαν, ἡ Ῥόδος, διασῳζομένων [B] πρὸς ἀλλήλους τῷ δήμῳ τε, καὶ τῶν Ἀρίστων, διεσπᾶτο· Οἱ μὲν τῆς Ἀριστοκρατίας [C] τῆς Κατάσης Δεσποίνης δυνάμει καθωπλισμένοι, τὸν Δῆμον καθεκράτησαν· ὁ δὲ ἐπ' Αθηναίους καθέφυγεν, τὴν ἐλευθερίαν κομισόμενος. Τούτῳ βοηθῶν ὁ ῥήτωρ διακελεύεται, ἅνπερ τῇ πόλει ὡς σφόδρα ἐμεμάχητο· Φησὶ γὰρ [D], περὶ τὴν Ολιγαρχίαν παλαιῷ διασώζεσθαι χρῆναι, καὶ τῷ Κοινῷ τοῦτο προσήκειν.

Ὁ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΩΝ

ΡΟΔΙΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

ΛΟΓΟΣ.

Οἶμαι δεῖν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, περὶ τηλικούτων βουλευομένους, διδόναι παῤῥησίαν [E] ἑκάστῳ τῶν συμβουλευόντων. ἐγὼ δὲ καὶ πώποτε ἡγησάμην χαλεπὸν διδάξαι τὰ βέλτιστα ὑμᾶς, ὡς γὰρ εἰπεῖν ἁπλῶς, ἅπαντες ἐγνωκότες ὑπάρχειν μοι δοκεῖτε· ἀλλὰ τὸ πράττειν πεῖσαι ταῦτα. ἐπειδὰν γάρ τι δόξῃ, κὴ ψηφισθῇ, τοσοῦτον τῦ πραχθῆναι ἀπέχει, ὅσον πρὶν δόξαι.

Ἔστι μὲν οὖν ἓν, ὧν ἐγὼ νομίζω χάριν ὑμᾶς τοῖς θεοῖς ὀφείλειν, τὸ, τὰς διὰ τὴν αὐτῶν ὕβριν ὑμῖν πολεμήσαντας ἀεὶ πάλαι, νῦν ἐν ὑμῖν μόνοις τῆς αὐτῶν σωτηρίας ἔχειν τὰς ἐλπίδας. ἄξιον δὲ ἡσθῆναι τῷ παρόντι καιρῷ. συμβήσεται γὰρ ὑμῖν, ἐὰν ἃ χρὴ βουλεύσησθε ὑπὲρ αὐτῦ, τὰς παρὰ τῶν διαβαλλόντων τὴν πόλιν ἡμῶν βλασφημίας, ἔργῳ, μετὰ δόξης καλῆς, ἀπολύσασθαι. Ἠτιάσαντο μὲν γὰρ ἡμᾶς ἐπιβουλεύειν αὐτοῖς, Χῖοι [F], κὴ Βυζάντιοι [G], κὴ Ρόδιοι [H]· κὴ διὰ ταῦτα συνέστησαν ἔφ' ἡμᾶς, τὸν

τελευταῖον τοῦτον τὸν πόλεμον. φανήσεσθαι δὲ, ὁ μὲν πρυτανεύσας ταῦτα καὶ πείσας Μαύσωλος [I], φίλος εἶναι φάσκων Ροδίων, τὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν ἀφῃρημένος· οἱ δ' ἀποδείξαντες αὐτὸς συμμάχους, [K] Χῖοι, καὶ Βυζάντιοι, τοῖς ἀτυχήμασιν αὐτῶν ἐπιβοηθηκότες· ὑμεῖς δὲ ὃς ἐφοβεῖτο, μόνοι τῶν πάντων τῆς σωτηρίας αὐτοῖς αἴτιοι γεγενημένοι. ἐκ δὲ τοῦ ταῦτα ὑπὸ πάντων ὀφθῆναι, ποιήσεται τὸς πολλὸς ἐν ἁπάσαις ταῖς πόλεσι τοῦτο ποιεῖσθαι σύμβολον τῆς αὐτῶν σωτηρίας, ἐὰν ὑμῖν ὦσι φίλοι· ὃ μεῖζον ἐδὲν ἂν ὑμῖν γένοιτο ἀγαθὸν, ἢ παρὰ πάντων ἑκόντων ἀνυπόπτως τυχεῖν εὐνοίας.

Θαυμάζω δ' ὅτι τὸς αὐτὸς ὁρῶ ὑπὲρ μὲν Αἰγυπτίων τἀναντία πράττειν [L] βασιλεῖ τὴν πόλιν πείθοντας· ὑπὲρ δὲ τοῦ Ροδίων δήμου φοβουμένους τὸν αὐτὸν ἄνδρα τοῦτον. καί τοι τὸς μὲν, Ἕλληνας ὄντας ἅπαντες ἴσασι· τὸς δ', ἐν τῇ ἀρχῇ τῇ ἐκείνου μεμερισμένους.

Οἶμαι δ' ὑμῶν μνημονεύειν ἐνίους, ὅτι ἡνίκα ἐβουλεύεσθε περὶ τῶν βασιλικῶν, παρελθὼν ἐγὼ πρῶτος παρήνεσα, οἶμαι δὲ καὶ μόνος, ἢ δεύτερος εἰπεῖν, ὅτι μοὶ σωφρονεῖν ἂν δοκοῖτε, εἰ τὴν πρόφασιν τῆς παρασκευῆς, μὴ τὴν πρὸς ἐκεῖνον ἔχθραν ποιοῖσθε, ἀλλὰ παρασκευάζοισθε μὲν πρὸς τὸς ὑπάρχοντας ἐχθρὸς· ἀμύνοισθε δὲ κἀκεῖνον, ἐὰν ὑμᾶς ἀδικεῖν ἐπιχειρῇ,

χειρῇ· καὶ ἐκ ἐγὼ μὲν ταῦτα εἶπον, ὑμῖν δ' ἐκ ἐδόκουν ὀρθῶς λέγειν· ἀλλὰ καὶ ὑμῖν ἤρεσκε ταῦτα. ἀκόλουθος τοίνυν λόγος ἐστί μοι τῷ τότε ῥηθέντι· ἐγὼ γὰρ εἰ βασιλεὺς παρ' αὐτὸν ὅλα μὲ σύμβουλον ποιοῖτο· ταῦτ' ἂν αὐτῷ παραινέσαιμι, ἅπερ ὑμῖν· ὑπὲρ μὲν τῶν ἑαυτοῦ πολεμεῖν, ἐάν τις ἐναντιῶται τῶν Ἑλλήνων· ὧν δὲ μηδὲν αὐτῷ προσήκει, τούτων μὴ δ' ἀνθιποιεῖσθαι τὴν ἀρχήν. Εἰ μὲν ἦν ὅλως ἐγνώκατε, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, ὅσων ἂν βασιλεὺς ἐγκρατὴς γένηται, φθάσας καὶ παρακρουσάμενός τινας τῶν ἐν ταῖς πόλεσι, παραχωρεῖν· ἐ καλῶς ἐγνώκατε, ὡς ἐγὼ κρίνω. εἰ δ' ὑπέρ γε τῶν δικαίων, καὶ πολεμεῖν, ἂν τοῦτο δέῃ, καὶ πάσχειν ὁτιοῦν ἂν οἴεσθε χρῆναι· πρῶτον μὲν ὑμῖν ἧττον δεήσει τούτου, ὅσῳ μᾶλλον ἂν ἐγνωκότες ἦτε ταῦτα· ἔπειθ' ἃ προσήκει φρονεῖν δόξετε.

Ὅτι δ' οὐδὲν καινὸν ἅτ' ἐγὼ λέγω νῦν, κελεύων Ῥοδίους ἐλευθερῶν, ἴθ' ὑμεῖς, ἂν πεισθῆτέ μοι, ποιήσατε· τῶν γεγενημένων ὑμᾶς, τί, καὶ τῶν συνενηνοχότων, ὑπομνήσω. ὑμεῖς ἐξεπέμψατε Τιμόθεόν [M] ποτε, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, βοηθήσοντα Ἀριοβαρζάνῃ· προσγράψαντες τῷ ψηφίσματι μὴ λύοντα τὰς σπονδὰς τὰς πρὸς βασιλέα. ἰδὼν δ' ἐκεῖνος, τὸν μὲν Ἀριοβαρζάνην φανερῶς ἀφεστῶτα τοῦ βασιλέως·

Σάμον

Σάμον δὲ φρουρημένην ὑπὸ Κυπροθέμιδος, ὃν καλέσησε Τιγράνης ὁ βασιλέως ὕπαρχος· τῷ μὲν, ἀπέγνω μὴ βοηθεῖν· τὴν δὲ, προσκαθεζόμενος καὶ βοηθήσας ἠλευθέρωσε· καὶ μέχρι τῆς σήμερον ἡμέρας, ἃ γέγονε πόλεμος διὰ ταῦτ' ὑμῖν· ἃ γὰρ ὁμοίως ἐδεῖς ὑπέρ τε τῶ πλεονεκτεῖν πολεμίσειεν ἄν, καὶ ὑπὲρ τῶν ἑαυτῶ· ἀλλ' ὑπὲρ μὲν ὧν ἐλατθῆνται, μέχρι τῶ δυνατῶ πάντες πολεμῶσιν· ὑπὲρ δὲ τῶ πλεονεκτεῖν, ἐχ ὕτως· ἀλλ' ἐφίεσθαι μὲν, ἐάν τις ἐᾷ· ἐὰν δὲ κωλυθῶσιν, ἐδὲν ἠδικηκέναι τὸς ἐναντιωθέντας αὐτοῖς ἡγῆνται.

Ὅτι δὲ ἐδ' ἐναντιωθῆναί μοι δοκεῖ τῇ πράξει ταύτῃ νῦν Αρτεμισία, τῆς πόλεως ἔσης ἐπὶ τῶν πραγμάτων, μικρὰ ἀκέσαντες σκοπεῖτε, εἴτε ὀρθῶς ἐγὼ λογίζομαι ταῦτα, εἴτε καὶ μή. ἐγὼ νομίζω, πράτθονθος μὲν ἐν Αἰγύπτῳ πάντα, ὅσσ' ὥρμηκε, βασιλέως, σφόδρα ἂν Αρτεμισίαν πειράθῆναι περιποιῆσαι Ρόδον αὐτῷ· ἃ τῇ βασιλέως εὐνοίᾳ, ἀλλὰ τῷ βάλεσθαι πλησίον αὐτῆς διατρίβοντος ἐκείνε, μεγάλην εὐεργεσίαν καταθέσθαι πρὸς αὐτόν· ἵν' ὡς οἰκειότατ' αὐτὴν ἀποδέχοιτο. πράτθονθος δὲ ὡς [N] λέγεται, καὶ διημαρτηκότος, οἷς ἐπεχείρησεν, ἡγεῖσθαι τὴν νῆσον ταύτην, ὅπερ ἐσὶν, ἄλλο μὲν ἐδὲν εἶναι βασιλεῖ χρησίμην ἐν τῷ παρόντι· τῆς δ' αὐτῆς ἀρχῆς [O] ἐπιτείχισμα,

πρὸς

πρὸς τὸ μηδολιᾶν παρακινεῖν. ὥστε μοι δοκεῖ, μᾶλλον ἂν ὑμᾶς ἔχειν, μὴ φανερῶς αὐτῆς ἐνδέσης, ἢ ἐκεῖνον λαβεῖν βέλεσθαι. οἶμαι μὲν ἐδὲ βοηθήσειν αὐτήν· ἂν δ' ἄρα τᾶτο ποιῇ, φαύλως ἢ κακῶς. ἐπεὶ ἢ βασιλέα, ὅ,τι μέν πο[ε ποιήσει, μὰ Δί' ἐκ ἂν εἴποιμι ἔγωγε, ὡς οἶδα. ὅτι μέν τοι συμφέρει τῇ πόλει δῆλον ἤδη γενέσθαι, πότερα ἀν[ιποιήσε]αι τῆς πόλεως τῆς Ροδίων, ἢ ἔ· ταῦτα ἂν ἰσχυρισαίμην. ἐ γὰρ ὑπὲρ Ροδίων βελευ[έον, ἂν [P] ἀντιποιῆται, μόνον· ἀλλ' ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν ἢ πάν[ων τῶν Ἑλλήνων.

Οὐ μὴν, ἐδ' ἂν εἰ δι' αὐτῶν εἶχον τὴν πόλιν οἱ νῦν ὄντες ἐν αὐτῇ Ρόδιοι, παρήνεσα ἂν ὑμῖν τᾶτες ἑλέσθαι, ἐδ' εἰ πάντα ὑπισχνᾶντο ὑμῖν ποιήσειν. ὁρῶ γὰρ αὐτὲς τὸ μὲν πρῶτον, ὅπως καλαλύσωσι τὸν δῆμον, προσλαβόντας [Q] τινὰς τῶν πολιτῶν. ἐπειδὴ δὲ τᾶτ' ἔπραξαν, πάλιν ἐκβαλόντας τᾶτες. τὲς ἂν μηδε[έροις πιςῶς κεχρημένες, ἐδ' ἂν ὑμῖν βεβαίες. ἡγᾶμαι γενέσθαι συμμάχες. ἢ ταῦτα; ἐδέ ποτ' εἶπον ἄν, εἰ τῷ Ροδίων δήμῳ μόνον ἡγέμην συμφέρειν· ἔτε γὰρ πρόξενος τῶν ἀνδρῶν, ἔτε ἰδία ξένος αὐτῶν ἐδεὶς ἐσί μοι. ἐ μὴν, ἐδ' εἰ ταῦτα ἀμφότερα ἦν, εἰ μὴ συμφέρειν ὑμῖν ἡγέμην, εἶπον ἄν. ἐπεὶ Ροδίοις γε, εἰ οἷόν τε τᾶτ' εἰπεῖν τῷ συναγορεύοντι τῇ σωτηρίᾳ

τηρίᾳ αὐτῶν συγχαίρω τῶν γεγενημένων· ὅτι τὸ νομίσασθαι τὰ ὑμέτερ' ὑμῖν φθονήσαντες, τὴν αὐτῶν ἐλευθερίαν ἀπολωλέκασι. καὶ παρὸν αὐτοῖς, Ἕλλησι καὶ βελτίοσιν ὑμῖν αὐτῶν ἐξ ἴσου συμμαχεῖν, Βαρβάροις καὶ δούλοις [R], ὡς εἰς τὰς ἀκροπόλεις παρεῖνται, δουλεύσιν. ὀλίγου δὲ δέω λέγειν, ἂν ὑμεῖς αὐτοῖς ἐθελήσητε βοηθῆσαι, ὡς καὶ συνενήνοχε ταῦτ' αὐτοῖς. εὖ μὲν γὰρ πράττοντες, οὐκ οἶδ' εἴποτ' εὖ φρονῆσαι ἠθέλησαν, ὄντες [S] Ῥόδιοι. ἔργῳ δὲ πειραθέντες καὶ διδαχθέντες, ὅτι πολλῶν κακῶν ἡ ἄνοια πόλλοις αἰτία γίγνεται· τάχα ἂν, εἰ τύχοιεν, σωφρονέστεροι πρὸς τὸ λοιπὸν τοῦ χρόνου γένοιντο. τοῦτο δὲ, οὐ μικρὸν αὐτοῖς ὠφέλημα ἡγοῦμαι. φημὶ δὲ χρῆναι πειρᾶσθαι σώζειν τοὺς ἄνδρας, καὶ μὴ μνησικακεῖν· ἐνθυμουμένους, ὅτι πολλὰ καὶ ὑμεῖς ὑπὸ τῶν ἐπιβουλευσάντων ἐξηπάτησθε· ὧν οὐδενὸς αὐτοὶ δίκην δοῦναι δίκαιον ἂν εἶναι φήσαιτε.

Ὁρᾶτε δὲ κἀκεῖνο, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι πολλοὺς ὑμεῖς πεπολεμήκατε πολέμους, καὶ πρὸς Δημοκρατίας, καὶ πρὸς Ὀλιγαρχίας· καὶ τοῦτο ἴσως μὲν καὶ αὐτοί. ἀλλ' ὑπὲρ ὧν πρὸς ἑκατέρους ἔσθ' ὑμῖν ὁ πόλεμος, τοῦτ' ἴσως ὑμῶν οὐδεὶς λογίζεται. ὑπὲρ τίνων δ' ἦν ἐστι; πρὸς μὲν τοὺς [T] δήμους, ἢ περὶ τῶν ἰδίων ἐγκλημάτων, οὐ δυνηθέντων δημοσίᾳ διαλύσασθαι ταῦτα, ἢ περὶ

γῆς μέρος, ἢ ὄρων, ἢ φιλοτιμίας, ἢ τῆς ἡγεμονίας. πρὸς δὲ τὰς [v] ὀλιγαρχίας, ὑπὲρ μὲν τούτων ἀδενός· ὑπὲρ δὲ τῆς πολιτείας, καὶ τῆς ἐλευθερίας. ὥστε ἔγωγε οὐκ ἂν ὀκνήσαιμι εἰπεῖν, μᾶλλον ἡγεῖσθαι συμφέρειν δημοκρατουμένους τοὺς Ἕλληνας ἅπαντας πολεμεῖν ὑμῖν, ἢ ὀλιγαρχουμένους φίλους εἶναι. πρὸς μὲν γὰρ ἐλευθέρους ὄντας, εὐ χαλεπῶς ἂν ὑμᾶς εἰρήνην ποιήσασθαι νομίζω, ὅποτε βουληθείητε. πρὸς δὲ τοὺς ὀλιγαρχουμένους, οὐδὲ τὴν φιλίαν ἀσφαλῆ νομίζω. οὐ γὰρ ἔσθ' ὅπως ὀλίγοι πολλοῖς, καὶ ζητοῦντες ἄρχειν, τοῖς μετ' ἰσηγορίας ζῆν ἠρημένοις, εὖνοι γένοιντ' ἄν.

Θαυμάζω δὲ εἰ μηδεὶς ὑμῶν ἡγεῖται, Χίων ὀλιγαρχουμένων καὶ Μιλυναίων [x], καὶ νυνὶ Ροδίων, καὶ πάντων ἀνθρώπων ὀλίγου δέω λέγειν, εἰς ταύτην τὴν δουλείαν ὑπαγομένων, συγκινδυνεύειν τι τὴν παρ' ὑμῖν πολιτείαν· μηδὲ λογίζεται τοῦθ' ὅτι οὐκ ἔστιν ὅπως, εἰ δι' Ὀλιγαρχίας ἅπαντα συστήσεται, τὸν παρ' ὑμῖν δῆμον ἐάσουσιν. ἴσασι γὰρ οὐδένας ἄλλους πάλιν εἰς ἐλευθερίαν τὰ πράγματ' ἂν ἐπανάξοντας· ὅθεν δὲ κακὸν αὐτοῖς ἄν τι γενέσθαι προσδοκῶσι, τούτους ἀνελεῖν βουλήσονται· τοὺς μὲν ἄλλους τοὺς ἀδικοῦντάς τινας, αὐτῶν τῶν κακῶς πεπονθότων ἐχθροὺς ἡγεῖσθαι χρή· τοὺς δὲ τὰς πολιτείας καταλύοντας, καὶ μεθιστάντας εἰς

Ολιγαρχίαν, κοινὸς ἐχθρὸς παραινῶ νομίζειν, πάντων τῶν ἐλευθερίας ἐπιθυμούντων. ἔπειτα καὶ δίκαιον, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, δημοκρατουμένους αὐτοὺς, τοιαῦτα φρονοῦντας φαίνεσθαι περὶ τῶν ἀτυχούντων δήμων, οἷα τοὺς ἄλλους ἀξιώσετε φρονεῖν περὶ ὑμῶν, εἴποτε, ὃ μὴ γένοιτο, τοιοῦτό τι συμβαίη. καὶ γὰρ, εἰ δίκαιά τις ἂν φήσειε Ροδίους πεπονθέναι, ἐκ ἐπιτήδειος ὁ καιρὸς ἐφησθῆναι· δεῖ γὰρ τοὺς εὐτυχοῦντας, περὶ τῶν ἀτυχούντων ἀεὶ φαίνεσθαι βουλευομένους τὰ βέλτιστα. ἐπειδήπερ ἄδηλον τὸ μέλλον ἅπασιν ἀνθρώποις.

Ἀκούω δ' ἔγωγε πολλάκις ἐνταυθοῖ παρ' ὑμῖν τινων λεγόντων, ὡς ὅτε ἠτύχησεν [Y] ἡ πόλις ἡμῶν, συνεβούλευσάν τινες αὐτὴν σωθῆναι· ὧν ἐγὼ, μόνον Αργείων [Z] ἐν τῷ παρόντι μνησθήσομαι βραχύ τι. ὁ γὰρ ἂν ἡμᾶς βουλόμην δόξαν ἔχοντας τοῦ σώζειν τοὺς ἀτυχήσαντας ἀεὶ, χείρους Αργείων ἐν ταύτῃ τῇ πράξει φανῆναι· οἳ χώραν ὅμορον τῇ Λακεδαιμονίων οἰκοῦντες, ὁρῶντες ἐκείνους γῆς καὶ θαλάττης ἄρχοντας, ἐκ ἀπώκνησαν, οὐδ' ἐφοβήθησαν εὐνοϊκῶς ὑμῖν ἔχοντες φανῆναι· ἀλλὰ καὶ πρέσβεις ἐλθόντας ἐκ Λακεδαίμονος, ὥς φασιν, ἐξαιτήσοντάς τινας τῶν φυγάδων τῶν ὑμετέρων, ἐψηφίσαντο, ἐὰν μὴ πρὸ ἡλίου δύνοντος ἀπαλλάττωνται, πολεμίους κρίνειν· εἶτα ἐκ αἰσχρὸν,

αἰσχρὸν, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, εἰ τὸ μὲν Αργείων πλῆθος ὑπ ἐφοβήθη τὴν Λακεδαιμονίων ἀρχὴν ἐν ἐκείνοις τοῖς καιροῖς, ὐδὲ τὴν ῥώμην· ὑμεῖς δὲ ὄντες Αθηναῖοι, Βάρβαρον ἄνθρωπον, καὶ ταῦτα γυναῖκα [a] φοβηθήσεσθε; καὶ μὴν, οἱ μὲν, ἔχοιεν ἂν εἰπεῖν, ὅτι πολλάκις ἥττηνται [b] ὑπὸ Λακεδαιμονίων· ὑμεῖς δὲ νενικήκατε μὲν πολλάκις [c] βασιλέα, ἥττησθε δὲ ὐδὲ ἅπαξ, ὅτε τῶν δήλων τὸ βασιλέως, ὅτε αὐτὸ ἐκείνυ. εἰ γάρ τοι πυ, καὶ κεκράτηκε τῆς πόλεως βασιλεὺς ἢ τὸς πονηροτάτυς τῶν Ἑλλήνων καὶ προδότας αὐτῶν, χρήμασι [d] πεί-σας, ἢ ὐδαμῶς ἄλλως κεκράτηκε· καὶ ὐδὲ τοῦτο αὐτῷ συνενήνοχεν. ἀλλὰ μὴν, εὑρήσετε αὐτὸν τήν τε πόλιν διὰ Λακεδαιμονίων ἀσθενῆ ποιήσαντα, καὶ περὶ τῆς αὐτοῦ βασιλείας κινδυνεύσαντα πρὸς Κλέαρχον καὶ Κῦρον [e]. ὅτ' ὢν ἐκ τοῦ φανεροῦ κεκράτηκεν, ὅτ' ἐπιβουλεῦσαι συνενήνοχεν αὐτῷ.

Ὁρῶ δ' ὑμῶν ἐνίυς, Φιλίππυ μὲν, ὡς ἄρα ὐδενὸς ἀξίυ, πολλάκις ὀλιγωροῦντας· βασιλέα δ' ὡς ἰσχυρὸν ἐχθρὸν, οἷς ἂν προέληται πολεμεῖν, φοβυμένυς. εἰ δὲ τὸν μὲν, ὡς φαῦλον ὐκ ἀμυνόμεθα, τῷ δ' ὡς φοβερῷ πάνθ' ὑπείξομεν· πρὸς τίνας, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, παρατα-ξόμεθα;

Εἰσὶ δέ τινες οἱ παρ' ἡμῖν δεινόταλοι τὰ δίκαια λέγειν ὑπὲρ τῶν ἄλλων πρὸς ὑμᾶς, οἷς παραινέσαιμ' ἂν ἔγωγε τοσοῦτον μόνον, ὑπὲρ ὑμῶν πρὸς τοὺς ἄλλους ζητεῖν τὰ δίκαια λέγειν, ἵν' αὐτοὶ τὰ προσήκοντα πρῶτοι φαίνωνται ποιοῦντες. ὡς ἔστιν ἄτοπον περὶ τῶν δικαίων ὑμᾶς διδάσκειν, αὐτὸν δ' δίκαια ποιεῖνα. δ' γάρ ἐστι δίκαιον, ὄντα πολίτην, τοὺς καθ' ὑμῶν λόγους, ἀλλὰ μὴ τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν ἐσκέφθαι. φέρε γὰρ πρὸς Θεῶν σκοπεῖτε, τί δήποτε ἐν Βυζαντίῳ, δεῖς ἔσθ' ὁ διδάσκων ἐκείνους, μὴ καταλαμβάνειν [f] Χαλκηδόνα, ἣ βασιλέως μέν ἐστιν, εἴχετο δ' ὑμεῖς αὐτὴν, ἐκείνοις δ' δαμόθεν προσήκει; μηδὲ Συληβρίαν, πόλιν ὑμετέραν ποτὲ σύμμαχον οὖσαν, ὡς αὐτοὺς συνελεῖν ποιεῖν· Βυζαντίους ὁρίζειν τὴν τούτων χώραν παρὰ τοὺς ὅρκους, τὰς συνθήκας, ἐν αἷς αὐτονόμους εἶναι γέγραπται; δὲ Μαυσώλου ζῶντος, δὲ τελευτήσαντος ἐκείνου τὴν Αρτεμισίαν δεῖς ἔσθ' ὁ διδάξων, μὴ καταλαμβάνειν Κῶν, Ρόδον, πολλὰς πόλεις ἑτέρας Ἑλληνίδας· ὧν βασιλεὺς, ὁ ἐκείνων δεσπότης, ἐν ταῖς συνθήκαις [g] ἀπέστη τοῖς Ἕλλησι· περὶ ὧν πολλοὺς κινδύνους, καλοὺς ἀγῶνας οἱ κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους Ἕλληνες ἐποιήσαντο. εἰθ' ἄρα λέγει τις ἀμφοτέροις αὐτοῖς, ἀλλ' οὔτε πεισόμενοι τούτοις, ὡς ἔοικεν, δικ εἰσίν· ἐγὼ δὲ, δί-

καιον μὲν εἶναι νομίζω καλάγειν τὸν Ροδίων δῆμον· ἀ μὴν, ἀλλὰ ἢ εἰ μὴ δίκαιαν ἦν ὅταν εἰς ἃ ποιῶσιν ἕτοι βλέψω, προσήκειν οἶμαι παραινέσαι καλάγειν. διαλί; ὅτι πάντων μὲν, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, τὰ δίκαια ποιεῖν ὡρμηκότων, αἰσχρὸν ὑμᾶς μόνους μὴ ἐθέλειν. ἁπάντων δὲ τῶν ἄλλων ὅπως ἀδικεῖν δυνήσονται παρασκευαζομένων, μόνους ἡμᾶς τὰ δίκαια προτείνεσθαι, μηδενὸς ἀντιλαμβανομένους, ἀ δικαιοσύνην, ἀλλ' ἀνανδρίαν ἡγοῦμαι.

Ὁρῶ γὰρ ἅπαντας πρὸς τὴν παροῦσαν δύναμιν ἢ τῶν δικαίων ἀξιωμένους· ἢ παράδειγμα τοῦτο λέγειν ἔχω πᾶσιν ὑμῖν γνώριμον. Εἰσὶ συνθῆκαι δίτλαὶ τοῖς Ἕλλησι [h] πρὸς βασιλέα, ἃς ἐποιήσαλο ἡ πόλις ἡ ἡμελέρα, ἃς ἅπανλες ἐξωμιάζουσι, ἢ μελὰ ταῦτα ὕσερον Λακεδαιμόνιοι, ταύτας ὧν δὴ καληγορῶσι. καὶ ταύταις, ἀχὶ τἀὐλὰ δίκαια ἀμφολέροις ὥρισαι. τῶν μὲν γὰρ ἰδίων δικαίων τῶν ἐν ταῖς πολιτείαις, οἱ νόμοι κοινὴν τὴν μεσοίαν ἔθοσαν ἢ ἴσην, ἢ τοῖς ἀσθενέσι, ἢ τοῖς ἰσχυροῖς. τῶν δ' Ελληνικῶν δικαίων, οἱ κραλοῦντες, ὁρισαὶ τοῖς ἥτλοσι γίνοσθαι. Ἐπειδὰν τοίνυν ὑμῖν ἐγνωκέναι τὰ δίκαια, ἢ ποιεῖν ὑπάρχει, ὅπως ἢ πρᾶξαι ταῦτα ἐφ' ὑμῖν ἔσαι, δεῖ σκοπεῖν. ἔσαι δὲ ταῦτα ἐὰν ὑπολημθῆτε κοινοὶ προσάται τῆς πάντων ἐλευθερίας εἶναι.

Εἰκότως

Εἰκότως δέ μοι δοκεῖ χαλεπώτατον ὑμῖν εἶναι πρᾶξαι τὰ δέοντα. τοῖς μὲν γὰρ ἄλλοις ἅπασιν ἀνθρώποις εἷς ἀγών ἐστιν, ὁ πρὸς τοὺς προδήλους ἐχθρούς· ὧν ἐὰν κρατήσωσιν, εὐθὺν ἐμποδὼν αὐτοῖς κυρίοις τῶν ἀγαθῶν εἶναι· ὑμῖν δέ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δύο· ἔτός τε ὁ μὴ τοῖς ἄλλοις, μὴ πρόσεσθ' ἕτερος τούτου πρότερος, μὴ μείζων. δεῖ γὰρ ὑμᾶς βουλευομένους κρατῆσαι τῶν τἀναντία τῇ πόλει παρ' ὑμῖν πράττειν προηρημένων. ὅταν ἓν μηδὲν ᾖ διὰ τούτους ἀκοῦσαι τῶν δεόντων γενέσθαι, πολλῶν διαμαρτάνειν ὑμᾶς εἰκότως συμβαίνει. τοῦ μέν τοι πολλοὺς ἀδεῶς ταύτην τὴν τάξιν αἱρεῖσθαι τῆς πολιτείας, ἴσως μὲν αἱ παρὰ τῶν μισθοδοτῶν αὐτοῖς ὠφέλειαι, μάλις αἰτίαι· ἃ μὴν, ἀλλὰ μὴ ὑμᾶς ἄν τις ἔχοι δικαίως αἰτιᾶσθαι. ἐχρῆν γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν αὐτὴν ἔχειν διάνοιαν ὑμᾶς περὶ τῆς ἐν τῇ πολιτείᾳ τάξεως, ἣν περ περὶ τῆς ἐν στρατείᾳ τάξεως ἔχετε. τίς ἂν ἐστιν αὕτη; ὑμεῖς τὸν λείποντα τὴν ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ τάξιν [1] ταχθεῖσαν, ἄτιμον οἴεσθε προσήκειν εἶναι, μὴ μηδενὸς τῶν κοινῶν μετέχειν. χρὴ τοίνυν μὴ τοὺς τὴν ὑπὸ τῶν προγόνων τάξιν ἐν τῇ πολιτείᾳ παραδεδομένην λιπόντας, μὴ πολιτευομένους ὀλιγαρχικῶς ἀτίμους τοῦ συμβουλεύειν ὑμῖν αὐτοῖς ποιεῖσθαι. νῦν δὲ τῶν μὲν συμμάχων τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους ἔξειν ὑμῖν ὁμωμοκότας,

νομί-

νομίζε|ε εὐνοϛάτους; τῶν δὲ πολι|ευομένων, ὃς ἴϛε σαφῶς, τὸϛ τῆς πόλεως ἐχθροὺς ἠρημένους, τούτους πιϛοτάτους ἡγεῖσθε;

Ἀλλὰ γὰρ οὐχ ὅ,τι τίς κατηγορήσειε τούτων, ἢ τοῖς ἄλλοις ὑμῖν ἐπιπλήξειε, χαλεπὸν εὑρεῖν· ἀλλ' ἀφ' οἱοίων λόγων, ἢ ποίας πράξεως ἐπανορθώσεταί τις ἃ νῦν οὐκ ὀρθῶς ἔχει, τοῦτ' ἔργον εὑρεῖν. ἴσως μὲν οὖν, οὐδὲ τοῦ παρόντος καιροῦ περὶ πάντων λέγειν. ἀλλ' ἐὰν ἃ προήρησθε, δύνησθε ἐπικυρῶσαι συμφερούσῃ τινὶ πράξει, καὶ τἄλλ' ἂν ἴσως καθ' ἓν ἂν βέλτιον σχοίη. ἐγὼ μὲν οὖν οἶμαι, δεῖν ὑμᾶς ἀντιλαμβάνεσθαι τούτων τῶν πραγμάτων ἐρρωμένως, καὶ πράτ|ειν ἄξια τῆς πόλεως· ἐνθυμουμένους, ὅτι χαίρε|ε ἀκούον|ες, ὅταν τις ἐπαινῇ τοὺς προγόνους ὑμῶν, καὶ τὰ πεπραγμένα ἐκείνοις διεξίῃ, καὶ τὰ τρόπαια λέγῃ· νομίζε|ε τοίνυν ταῦτα ἀναθεῖναι τοὺς προγόνους ὑμῶν, οὐχ ἵνα θαυμάζη|ε ταῦτα θεωροῦντες μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ μιμῆσθε τὰς τῶν ἀναθέντων ἀρετάς.

ΠΡΩΤΟΥ ΠΕΡΙ ΟΛΥΝΘΟΥ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ὄλυνθος [A] μεγίστη τῆς Θρᾴκης [B] πόλις, ὅμορος δὲ τῇ Μακεδονίᾳ, πρῶτον μὲν παρὰ τοῦ αὐτῆς Βασιλέως Ἀμύντου [C] εὐεργετηθεῖσα, μετὰ δὲ ταῦτα πολιορκισθεῖσα, οὐκ ἄπαξ ἐκείνου, καὶ τὸν Λακεδαιμονίων αὐτῷ συμμαχικὸν ἐνίκησε, οἷς τὸ τελευταῖον πειθόμενοι ἐβιάσθη. Λακεδαιμονίων γὰρ δυσχερῶς [D] ἐν Λεύκτροις ἐχόντων, αὐτὴ μὲν ἠλευθερώθη, καὶ τὰς ἐγγὺς ὔσας πόλεις ἐθέλουσιν. Ἐνθεῦθεν τῇ τῶν Ἀθηναίων τε, καὶ Φιλίππου Φιλίᾳ θελχθεῖσα, τὸν μὲν ἤρεσε, Πυθέου δόξαις, Παιδαλίας ὑποσχέσει δελεαζομένη. Ἑαυτῇ δὲ ἐπιβουλεύσαμενον τὸν Βασιλέα, καὶ μέγα δυνάμενον φοβηθεῖσα συνέθετο τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ τῆς αὐτῶν συμμαχίας καλὰ Φιλίππου ἐδεήθη. Βοήθειαν ἓν Δημοσθένης εἰσφέρειν παρεσκεύαζεν, τὴν ἐκκλησίαν κινῶν, πλεῖσα περὶ τοῦ βασιλέως καὶ τῆς πόλεως διαλεξάμενος.

ΟΛΥΝ-

ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ

ΛΟΓΟΣ Α.

ΑΝΤΙ πολλῶν ἂν, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, χρημάτων [F] ὑμᾶς ἐλέσθαι νομίζω, εἰ φανερὸν γένοιτο, τὸ μέλλον συνοίσειν τῇ πόλει, περὶ ὧν νυνὶ σκοπεῖτε. ὅτε τοίνυν τοῦθ' ὕτως ἔχει, προσήκει προθύμως ἐθέλειν ἀκούειν τῶν βουλομένων συμβουλεύειν. ὁ γὰρ μόνον, εἴ τι χρήσιμον ἐσκεμμένος ἥκει τις, τοῦτο ἂν ἀκούσαντες λάβοιτε· ἀλλὰ καὶ τῆς ὑμετέρας τύχης ὑπολαμβάνω, πολλὰ τῶν δεόντων ἐκ τοῦ παραχρῆμα ἐνίοις ἂν ἐπελθεῖν εἰπεῖν. ὥς' ἐξ ἁπάντων ῥᾳδίαν τὴν τοῦ συμφέροντος ὑμῖν αἵρεσιν γενέσθαι.

Ὁ μὲν ἓν παρὼν καιρὸς, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, μονονουχὶ λέγει, φωνὴν ἀφιεὶς, ὅτι τῶν πραγμάτων ὑμῖν ἐκείνων αὐτοῖς ἀντιληπτέον ἐστὶν, εἴπερ ὑπὲρ σωτηρίας αὐτῶν φρονοῦντες. ἡμεῖς δ' οὐκ οἶδ' ὅν τινά μοι δοκοῦμεν ἔχειν τρόπον πρὸς αὐτά. Ἔστι δὴ τάγ' ἐμοὶ δοκοῦντα, ψηφίσασθαι μὲν ἤδη τὴν βοήθειαν, καὶ παρασκευάσασθαι τὴν ταχίστην, ὅπως ἐνθένδε βοηθήσητε, καὶ μὴ πάθητε ταὐτὸν, ὅπερ καὶ πρότερον· πρεσβείαν δὲ πέμπειν, ἥτις ταῦτ' ἐρεῖ,

καὶ παρέσαι τοῖς πράγμασιν. ὡς ἐγὼ μάλιστα τοῦτο δέος, μὴ παντάπασιν ὢν, καὶ δεινὸς ἄνθρωπος πράγμασι χρῆσθαι, τὰ μὲν εἴκων, ἡνίκα ἂν τύχῃ, τάδ' ἀπειλῶν, (ἀξιόπιστος δ' ἂν εἰκότως φαίνοιτο) τάδ' ἡμᾶς διαβάλλων, καὶ τὴν ἀπουσίαν τὴν ἡμετέραν, τρέψηται καὶ παρασπάσηταί τι τῶν ὅλων πραγμάτων.

Οὐ μὴν ἀλλ' ἐπιεικῶς, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, τοῦθ' ὅπερ δυσμαχώταλόν ἐστι τῶν Φιλίππου πραγμάτων, καὶ βέλτιστον ὑμῖν. τὸ γὰρ εἶναι πάντων ἐκεῖνον, ἕνα ὄντα, κύριον, καὶ ῥητῶν καὶ ἀπορρήτων, καὶ ἅμα στρατηγὸν, καὶ δεσπότην, καὶ ταμίαν, καὶ παντάχοῦ αὐτὸν παρεῖναι τῷ στρατεύματι· πρὸς μὲν τὸ τὰ τοῦ πολέμου ταχὺ καὶ καλὰ καιρὸν πράττεσθαι, πολλῷ προέχει· πρὸς δὲ τὰς καταλλαγὰς, ἃς ἂν ἐκεῖνος ποιήσηται ἄσμενος πρὸς Ολυνθίους, ἐναντίως ἔχει. δῆλον γάρ ἐστι τοῖς Ολυνθίοις, ὅτι νῦν μὲ περὶ δόξης, μὲ ὑπὲρ μέρους χώρας πολεμοῦσι, ἀλλ' ἀνασάσεως καὶ ἀνδραποδισμοῦ [G] τῆς πατρίδος· καὶ ἴσασιν, ἃ τ' Αμφιπολιτῶν [H] ἐποίησε τοὺς παραδόντας αὐτῷ τὴν πόλιν, καὶ Πυδναίων [I] τοὺς ὑποδεξαμένους. καὶ ὅλως ἄπιστον, οἶμαι, ταῖς πολιτείαις ἡ τυραννὶς, ἄλλως τε κἂν ὅμορον χώραν ἔχωσι.

Ταῦτ' ἐν ἐγγυκύτας ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, καὶ τἄλλ' ἃ προσήκει πάντα ἐνθυμουμένους, ἐμοὶ δεῖν ἐθελῆσαι, καὶ παροξυνθῆναι, καὶ τῷ

πολέμῳ

πολέμῳ προσέχειν, εἴπέρ ποτε, καὶ νῦν· χρήματα εἰσφέρονται προθύμως, καὶ αὐτὰς ἐξιόντας, καὶ μηδὲν ἐλλείποντας· ἀδὲ γὰρ λόγος, ἀδὲ σκῆψις ἔθ' ὑμῖν τῦ μὴ τὰ δέοντα ποιεῖν ἐθέλειν, ὑπολείπεσθαι. νυνὶ γὰρ ὃ πάντες ἐθρυλλεῖτε, ὡς Ολυνθίοις ἐκπολεμῶσαι δεῖ Φιλίππῳ, γέγονεν αὐτόματον· καὶ ταῦτα, ὡς ἂν ὑμῖν μάλιστα συμφέροι. εἰ μὲν γὰρ ὑφ' ὑμῶν πεισθέντες ἀνείλοντο τὸν πόλεμον, σφαλεροὶ σύμμαχοι, καὶ μέχρί τε ταῦτ' ἂν ἐγνωκότες ἦσαν ἴσως. ἐπειδὴ δὲ ἐκ τῶν πρὸς αὐτὰς ἐγκλημάτων μισῦσι, βέβαιαν εἰκὸς τὴν ἔχθραν αὐτὰς ὑπὲρ ὧν φοβῆται καὶ [K] πεπόνθασιν, ἔχειν. ἃ δεῖ δὴ τοιῦτον, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, παραπεπλωκότα καιρὸν ἀφεῖναι· ἀδὲ παθεῖν ταὐτὸν, ὅπερ ἤδη πολλάκις πρότερον πεπόνθατε. εἰ γάρ, ὅθ' ἥκομεν Εὐβοεῦσι βεβοηθηκότες, καὶ παρῆσαν Αμφιπολιτῶν Ἱέραξ καὶ Στρατοκλῆς [L] ἐπὶ τετὶ τὸ βῆμα, κελεύοντες ὑμᾶς ἐκπλεῖν, καὶ παραλαμβάνειν τὴν πόλιν, τὴν αὐτὴν παρειχόμεθ' ἡμεῖς καὶ ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν προθυμίαν, ἥνπερ ὑπὲρ τῆς τῶν Εὐβοέων σωτηρίας· εἶχε' ἂν Αμφίπολιν τότε, καὶ πάντων τῶν μετὰ ταῦτα ἂν ἦτε ἀπηλλαγμένοι πραγμάτων. καὶ πάλιν ἠνίκα Πύδνα, Ποτίδαια, Μεθώνη, Παγασαὶ [M], τἄλλα (ἵνα μὴ καθ-έκαστα λέγων διατρίβω) πολιορκούμενα ἀπηγ-

γέλλε[ο· εἰ τότε τέτων ἐνὶ τῷ πρώτῳ προθύμως, καὶ ὡς προσῆκεν, ἐβοηθήσαμεν αὐτοί, ῥᾴονι καὶ πολὺ ταπεινο[έρῳ νῦν ἂν ἐχρώμεθα τῷ Φιλίππῳ. νῦν δὲ τὸ μὲν παρὸν ἀεὶ προϊέμενοι, τὰ δὲ μέλλον[α αὐτόμαλα οἰόμενοι σχήσειν καλῶς, καὶ ἠυξήσαμεν, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, Φίλιππον ἡμεῖς, καὶ κα[εσήσαμεν τηλικῦτον, ἡλίκος ὐδείς πω βασιλεὺς γέγονε Μακεδονίας. νυνὶ δὲ καιρὸς ἥκει. τίς ἔτος; ὁ τῶν Ολυνθίων αὐτόμαλος τῇ πόλει, ὃς ὐδενός ἐσιν ἐλάττων τῶν πρότερον ἐκείνων.

Καὶ ἔμοιγε δοκεῖ τὶς ἂν, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, δίκαιος λογισὴς τῶν παρὰ τῶν θεῶν ἡμῖν ὑπηρ[μένων κα[ασὰς, καίπερ ὐκ ἐχόντων ὡς δεῖ πολλῶν, ὅμως μεγάλην ἂν ἔχειν αὐτοῖς χάριν· εἰκότως. τὸ μὲν γὰρ πολλὰ ἀπολωλεκέναι [N] κα[ὰ τὸν πόλεμον, τῆς ἡμελέρας ἀμελείας ἄν τις θείη δικαίως· τὸ δὲ μήτε πάλαι τῦτο πεπονθέναι, πεφηνέναι τέ τινα ἡμῖν συμμαχίαν τέτων ἀντίῤῥοπον, ἂν βελόμεθα χρῆσθαι, τῆς παρ' ἐκείνων εὐνοίας εὐεργέτημ' ἂν ἔγωγε θείην. ἀλλ' οἶμαι, παρόμοιόν ἐσιν, ὅπερ καὶ περὶ τῆς τῶν χρημάτων κ[ήσεως. ἂν μὲν γὰρ ὅσα ἄν τις λάθῃ, καὶ σώσῃ, μεγάλην ἔχει τῇ τύχῃ τὴν χάριν· ἂν δ' ἀναλώσας λάθῃ, συναναλωσε καὶ τὸ μεμνῆσθαι τῇ τύχῃ τὴν χάριν. καὶ περὶ τῶν πρα[μά-

των ἔτως οἱ μὴ χρησάμενοι τοῖς καιροῖς ὀρθῶς, ὐδ', εἰ συνέβη τὸ παρὰ τῶν θεῶν χρησὸν, μνημονεύσι. πρὸς γὰρ τὸ τελευ[ταῖον ἐκβὰν ἕκαστον τῶν προϋπαρξάντων ὡς τὰ πολλὰ κρίνε[ται. διὸ κ᾽ σφόδρα δεῖ τῶν λοιπῶν ἡμᾶς, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, φρονῆ[σαι, ἵνα ταῦτ' ἐπανορθωσάμενοι, τὴν ἐπὶ τοῖς πεπραγ[μένοις ἀδοξίαν ἀποτριψώμεθα. εἰ δὲ προησόμεθα, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, κ᾽ τάτυς τὺς ἀνθρώπυς, εἶτ' Ὀλυνθον ἐκεῖνος κα[ταςρέψεται· φρασάτω τις ἐμοὶ, τί τὸ κωλύον ἔτ' αὐτὸν ἔσαι βαδίζειν ὅποι βέλε[αι;

Ἆράγε λογίζεταί τις ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, κ᾽ θεωρεῖ τὸν τρόπον, δι' ὃν μέγας γέγονεν, ἀσθενὴς ὢν τὸ κα[' ἀρχὰς Φίλιππος; τὸ πρῶτον Αμφίπολιν λαβὼν, με[τὰ ταῦτα Πύδναν, πάλιν Ποτίδαιαν, Μεθώνην αὖθις· εἶτα Θετ[αλίας ἐπέβη. με[τὰ ταῦτα Φερὰς, Παγασὰς, Μαγνησίαν, πάνθ' ὃν ἐβέλε[το εὐτρεπίσας τρόπον, ᾤχε[' εἰς Θράκην· εἶτ' ἐκεῖ τὺς μὲν ἐκβαλὼν, τὺς δὲ κα[τας]ήσας τῶν βασιλέων, ἠσθένησε. πάλιν ῥαΐσας [ο] ὐκ ἐπὶ τὸ ῥᾳθυμεῖν ἀπέκλινεν, ἀλλ' εὐθὺς Ολυνθίοις ἐπεχείρησε. τὰς δ' ἐπ' Ιλλυριὺς κ᾽ Παίονας [ρ] αὐτῦ, κ᾽ πρὸς Αρύμβαν, κ᾽ ὅποι τις ἂν εἴποι, παραλείπω ςρατείας. τί ἦν, ἄν τις εἴποι, ταῦτα λέγεις ἡμῖν νῦν; ἵνα γνῶτε, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, κ᾽ αἴσθησθε

αἴσθησθε ἀμφότερα· καὶ τὸ προϊέσθαι καθέκαστον ἀιεί τι τῶν πραγμάτων, ὡς ἀλυσιτελές· καὶ τὴν φιλοπραγμοσύνην, ἣ πρὸς ἅπαντας χρῆται, καὶ συζῇ Φίλιππος· ὑφ' ἧς οὐκ ἔστιν ὅπως ἀγαπήσας τοῖς πεπραγμένοις ἡσυχίαν σχήσει. εἰ δ' ὁ μὲν, ὡς αἰεί τι μεῖζον τῶν ὑπαρχόντων δεῖ πράττειν ἔγνωκὼς ἔσαι· ἡμεῖς δὲ, ὡς ἀδενὸς ἀντιληπτέον ἐῤῥωμένως τῶν πραγμάτων· σκοπεῖσθε εἰς τί ποτε ἐλπὶς ταῦτα τελευτῆσαι. πρὸς Θεῶν, τίς ἄτως εὐήθης ἐστὶν ὑμῶν, ὅστις ἀγνοεῖ, τὸν ἐκεῖθεν πόλεμον δεῦρο ἥξοντα, ἂν ἀμελήσωμεν; ἀλλὰ μὴν εἰ τοῦτο γενήσεται, δέδοικα, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον ὥσπερ οἱ δανειζόμενοι ῥᾳδίως ἐπὶ τοῖς μεγάλοις τόκοις μικρὸν εὐπορήσαντες χρόνον, ὕστερον καὶ τῶν ἀρχαίων ἀπέστησαν· ὕτω καὶ ἡμεῖς ἂν ἐπὶ πολλῷ φανῶμεν ἐῤῥαθυμηκότες, καὶ ἅπαντα πρὸς ἡδονὴν ζητοῦντες, πολλὰ καὶ χαλεπὰ, ὧν οὐκ ἠβουλόμεθα, ὕστερον εἰς ἀνάγκην ἐλθόμεν ποιεῖν, καὶ κινδυνεύσωμεν περὶ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ.

Τὸ μὲν οὖν ἐπιλιμᾶν, ἴσως φήσαι τις ἂν ῥᾴδιον, καὶ πανοῦργον εἶναι· τὸ δ' ὑπὲρ τῶν παρόντων, ὅτι δεῖ πράττειν ἀποφαίνεσθαι, τοῦτ' εἶναι συμβάλω. ἐγὼ δὲ οὐκ ἀγνοῶ μὲν, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, τοῦθ', ὅτι πολλάκις ὑμεῖς οὐ τοὺς αἰτίους, ἀλλὰ τοὺς ὑστάτους περὶ τῶν πραγ-

μάτων

μάτων εἰπόντας, ἐν ὀργῇ ποιεῖσθε, ἄν τι μὴ καλὰ γνώμην ἐκβῇ. ἃ μὴν οἶμαί γε δεῖν, τὴν ἰδίαν ἀσφάλειαν σκοπεῖνθ', ὑποτείλασθαι, περὶ ὧν ὑμῖν συμφέρειν ἡγεῖμαι. φημὶ δὴ δικῇ βοηθητέον εἶναι τοῖς πράγμασιν ὑμῖν, τῷ τε τὰς πόλεις τοῖς Ολυνθίοις σώζειν, καὶ τὸς τοῦτο ποιήσοντας στρατιώτας ἐκπέμπειν· καὶ τῷ τὴν ἐκείνε χώραν κακῶς ποιεῖν, καὶ τριήρεσι καὶ στρατιώταις ἑτέροις. εἰ δὲ θαλέρε τότων ὀλιγωρήσετε· ὀκνῶ μὴ μάταιος ὑμῖν ἡ στρατεία γένηται. εἴτε γὰρ ὑμῶν τὴν ἐκείνε κακῶς ποιούντων, ὑπομείνας τοῦτο, Ολυνθον παρασήσεται· ῥαδίως ἐπὶ τὴν οἰκείαν ἐλθὼν ἀμυνεῖται· εἴτε βοηθησάντων μόνον ὑμῶν εἰς Ολυνθον· ἀκινδύνως ὁρῶν ἔχονται τὰ οἴκοι, προσκαθεδεῖται, καὶ προσεδρεύσει τοῖς πράγμασι, καὶ περιέσαι τῷ χρόνῳ τῶν πολιορκεμένων. δεῖ δὴ πολλὴν καὶ δικῆ τὴν βοήθειαν εἶναι. Καὶ περὶ μὲν τῆς βοηθείας ταῦτα γινώσκω.

Περὶ δὲ χρημάτων πόρε, ἔστιν, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, χρήματα ὑμῖν· ἔστιν, ὅσα ἐδενὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, στρατιωτικά. ταῦτα δὲ ὑμεῖς ὅτως, ὡς [Q] βέλεσθε, λαμβάνετε. εἰ μὲν ἓν ταῦτα τοῖς στρατευομένοις ἀποδώσετε· ἐδενὸς ὑμῖν πρόσδεῖ πόρε· εἰ δὲ μὴ, προσδεῖ· μᾶλλον δ' ἅπανθος ἐνδεῖ τὰ πόρε. τί ἔν, ἄν τις εἴποι, σὺ γράφεις [R] ταῦτ' εἶναι στρατιώτικά;

τικά; μὰ Δί', ἐκ ἔγωγε. ἐγὼ μὲν γὰρ ἡγοῦμαι, στρατιώτας δεῖν καταστευασθῆναι, καὶ ταῦτ' εἶναι στρατιωτικά· καὶ μίαν σύνταξιν εἶναι, τὴν αὐτὴν τοῦ τε λαμβάνειν, καὶ τοῦ ποιεῖν τὰ δέοντα. ὑμεῖς δὲ οὕτω πως ἄνευ πραγμάτων λαμβάνετε εἰς τὰς ἑορτάς. ἔστι δὴ λοιπὸν, οἶμαι, πάντας εἰσφέρειν, ἂν πολλῶν δέῃ, πολλά· ἂν ὀλίγων, ὀλίγα. Δεῖ δὴ χρημάτων, καὶ ἄνευ τούτων οὐδέν ἐστι γενέσθαι τῶν δεόντων. λέγουσι δὲ καὶ ἄλλους τινὰς ἄλλοι πόρους, ὧν ἔλεσθε, ὅστις ὑμῖν ἂν συμφέρειν δοκῇ, καὶ ἕως ἐστὶ καιρὸς, ἀντιλάβεσθε τῶν πραγμάτων.

Ἄξιον δὲ ἐνθυμηθῆναι καὶ λογίσασθαι, τὰ πράγματα ἐν ᾧ καθέστηκε νυνὶ τὰ τοῦ Φιλίππου. ὅτε γὰρ, ὡς δοκεῖ, καὶ φήσειέ τις ἂν, μὴ σκοπῶν ἀκριβῶς, εὐπρεπῶς, οὐδ' ἂν ὡς κάλλιστα αὐτῷ, τὰ παρόντ' ἔχῃ. ὅτ' ἂν ἐξήνεγκε τὸν πόλεμόν ποτε τοῦτον ἐκεῖνος, εἰ πολεμεῖν ᾠήθη δεήσειν αὐτόν· ἀλλ' ὡς ἐπιὼν, ἅπαντα τότε ἤλπιζε τὰ πράγματα ἀναιρήσεσθαι, κἄτα διέψευσαι. τοῦτο δὴ πρῶτον αὐτὸν ταράττει, παρὰ γνώμην γεγονὸς, καὶ πολλὴν ἀθυμίαν αὐτῷ παρέχει. εἶτα τὰ τῶν [s] Θετταλῶν. ταῦτα γὰρ ἅπισα [t] μὲν ἦν δήπου φύσει, καὶ ἀεὶ, πᾶσιν ἀνθρώποις. κομιδῇ δ' ὥσπερ ἦν, καὶ ἔστι νῦν τούτῳ. καὶ γὰρ Παγασὰς ἀπαιτεῖν αὐτόν εἰσιν ἐψηφισμένοι· καὶ Μαγνησίαν κεκωλύκασι τειχίζειν·

τειχίζειν· ἦκουον δ' ἔγωγέ τινων, ὡς ἐδὲ τὰς λιμένας, καὶ τὰς ἀγορὰς ἔτι δώσοιεν αὐτῷ καρπῶσθαι· τὰ γὰρ κοινὰ τῶν Θετταλῶν ἀπὸ τούτων δέοι διοικεῖν, ἐ Φίλιππον [v] λαμβάνειν. ἂν δὲ τούτων ἀποστερηθῇ τῶν χρημάτων, εἰς ξενὸν κομιδῇ τὰ τῆς τροφῆς τοῖς ξένοις αὐτῷ καταστήσεται. ἀλλὰ μὴν τόν γε Παίονα, καὶ τὸν Ιλλυριὸν, καὶ ἁπλῶς τούτους ἅπαντας, ἡγεῖσθαι χρὴ αὐτονόμους ἥδιον ἂν, καὶ ἐλευθέρους, ἢ δούλους εἶναι. καὶ γὰρ ἀήθεις τῷ καταπολεμεῖν τινός εἰσι, καὶ ἄνθρωπος ὑβριστὴς, ὥς φασι· καὶ μὰ δι' ἐδὲν ἄπιστον ἴσως. Τὸ γὰρ εὖ πράττειν παρὰ τὴν ἀξίαν, ἀφορμὴ τῷ κακῶς φρονεῖν τοῖς ἀνοήτοις γίνεσθαι. διόπερ πολλάκις δοκεῖ τὸ φυλάξαι τἀγαθὰ, τῷ κτήσασθαι χαλεπώτερον εἶναι. δεῖ τοίνυν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, τὴν ἀκαιρίαν τὴν ἐκείνου καιρὸν ὑμέτερον νομίσαντας, ἑτοίμως συνάρασθαι τὰ πράγματα, καὶ πρεσβευομένους ἐφ' ἃ δεῖ, καὶ στρατευομένους αὐτούς· καὶ παροξύνοντας τοὺς ἄλλους ἅπαντας· λογιζομένους, εἰ Φίλιππος λάβοι καθ' ἡμῶν τοιοῦτον καιρὸν, καὶ πόλεμος γένοιτο πρὸς τῇ χώρᾳ. πῶς ἂν αὐτὸν οἴεσθε ἑτοίμως ἐφ' ἡμᾶς ἐλθεῖν; εἶτ' οὐκ αἰσχύνεσθε, εἰ, μήδ' ἃ πάθοιτ' ἄν, εἰ δύναιτ' ἐκεῖνος; ταῦτα ποιῆσαι καιρὸν ἔχοντες οὐ τολμήσετε;

Ἔτι τοίνυν, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, μηδὲ τοῦθ' ὑμᾶς λανθανέτω, ὅτι νῦν αἵρεσίς ἐστιν ὑμῖν, πότερον ὑμᾶς ἐκεῖ χρὴ πολεμεῖν, ἢ παρ' ὑμῖν ἐκεῖνον. ἐὰν μὲν γὰρ ἀντέχῃ τὰ τῶν Ολυνθίων, ὑμεῖς ἐκεῖ πολεμήσετε, καὶ τὴν ἐκείνου κακῶς ποιήσετε, τὴν ὑπάρχουσαν, καὶ τὴν οἰκείαν ταύτην ἀδεῶς καρπούμενοι. ἂν δ' ἐκεῖνα Φίλιππος λάβῃ, τίς αὐτὸν ἔτι κωλύσει δεῦρο βαδίζειν; Θηβαῖοι; μὴ λίαν πικρὸν εἰπεῖν ᾖ, καὶ συνεισβαλοῦσιν [X] ἑτοίμως. ἀλλὰ Φωκεῖς; οἱ τὴν οἰκείαν [Y] ἐχ οἷοί τε ὄντες φυλάττειν, ἐὰν μὴ βοηθήσητε ὑμεῖς. ἢ ἄλλος τις; ἀλλ' ὦ τὰν, ἐχὶ βελήσεται· τῶν ἀτοπωτάτων μὲν τ' ἂν εἴη, εἰ ἃ νῦν ἄνοιαν ὀφλισκάνων ὅμως ἐκλαλεῖ, ταῦτα δυνηθεὶς μὴ πράξει. ἀλλὰ μὴν ἡλίκα γ' ἐστὶ τὰ διάφορα, ἐνθάδε ἢ ἐκεῖ πολεμεῖν, ἐδὲ λόγου προσδεῖν ἡγοῦμαι. εἰ γὰρ ὑμᾶς δεήσειεν αὐτοὺς τριάκοντα ἡμέρας μόνας ἔξω γενέσθαι, καὶ ὅσα ἀνάλωσεν, στρατοπέδῳ χρωμένους, τῶν ἐκ τῆς χώρας λαμβάνειν, μηδενὸς ὄντος ἐν αὐτῇ πολεμίου λέγω, πλέον ἂν οἶμαι ζημιωθῆναι τοὺς γεωργοῦντας ὑμῶν, ἢ ὅσα εἰς ἅπαντα τὸν πρὸ τοῦ πόλεμον δεδαπάνηται. εἰ δὲ δὴ πόλεμός τις ἥξει, πόσα χρὴ νομίσαι ζημιωθήσεσθαι; καὶ προσέσθ' ἡ ὕβρις, καὶ ἔτι ἡ τῶν πραγμάτων αἰσχύνη, ἐδεμιᾶς ἐλάττων ζημίας τοῖς γε σώφροσι.

Πάντα

Πάντα δὴ ταῦτα δεῖ συνιδόντας, ἅπαντας βοηθεῖν, καὶ ἀπωθεῖν ἐκεῖσε τὸν πόλεμον· τὲς μὲν εὐπόρες, ἵν' ὑπὲρ τῶν πολλῶν, ὧν, καλῶς πολιτεύονται, ἔχεσι, μικρὰ ἀναλίσκοντες, τὰ λοιπὰ καρπῶνται ἀδεῶς. τὲς δ' ἐν ἡλικίᾳ, ἵνα τὴν τε πολεμεῖν ἐμπειρίαν ἐν τῇ τε Φιλίππε χώρᾳ κτησάμενοι, φοβεροὶ φύλακες τῆς οἰκείας ἀκεραίε γένωνται. τὲς δὲ λέγοντας, ἵν' αἱ τῶν πεπολιτευμένων αὐτοῖς εὐθύναι ῥᾴδιαι γένωνται. ὡς ὁποῖ' ἄττ' ἂν ὑμᾶς πέρις ῇ τὰ πράγματα, τοιῦτοι κριταὶ καὶ τῶν πεπραγμένων αὐτοῖς ἔσεσθε. χρησὰ δὲ εἴη πάντας εἵνεκα.

ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΠΕΡΙ ΟΛΥΝΘΟΥ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

ΟΙ Αθηναῖοι ὑποσχόμενοι [A] βοηθεῖν τοῖς Ολυνθίοις, ἐκπέμπειν ἔμελλον, τὴν τῦ Μακεδόνος ἔχθραν δεδιότες. Τέτυς ὁ ῥήτωρ προθυμεῖσθαι κελεύει, ἀποδείξας, ὅτι ἡ τῶν συμμάχων δύναμις [B] καὶ λείπει Φίλιππον, καὶ αὐτὸς ἀσθενὴς καὶ αὐτόν ἐςι.

ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ

ΛΟΓΟΣ Β.

ΕΠΙ πολλῶν μὲν ἄν τις ἰδεῖν, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, δοκεῖ μοι τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὔνοιαν, φανερὰν γενομένην τῇ πόλει· ἐχ ἥκιστα δὲ, ἐν τοῖς παροῦσι πράγμασι. τὸ γὰρ τὸν πολεμήσαντα Φιλίππῳ γεγενῆσθαι, κ) χώραν ὅμορον, κ) δύναμίν τινα κεκτημένον, κ) τὸ μέγιστον ἁπάντων, τὴν ὑπὲρ τοῦ πολέμου γνώμην τοιαύτην ἔχοντα, ὥστε τὰς πρὸς ἐκεῖνον διαλλαγὰς πρῶτον μὲν ἀπίστους, εἶτα τῆς ἑαυτῶν παιρίδος νομίζειν ἀνάστασιν εἶναι· δαιμονίᾳ τινὶ κ) θείᾳ παντάπασιν ἔοικεν εὐεργεσίᾳ. δεῖ τοίνυν, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, τοῦτ' ἤδη σκοπεῖν αὐτοὺς, ὅπως μὴ χείρους περὶ ἡμᾶς αὐτοὺς εἶναι δόξωμεν τῶν ὑπαρχόντων. ὡς ἔστι τῶν αἰσχρῶν, μᾶλλον δὲ τῶν αἰσχίστων, μὴ μόνον πόλεων κ) τόπων, ὧν ἡμέν ποτε κύριοι, φαίνεσθαι [c] προϊεμένους· ἀλλὰ κ) τῶν ὑπὸ τῆς τύχης παρασκευασθέντων συμμάχων τε κ) καιρῶν.

Τὸ μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, τὴν Φιλίππου ῥώμην διεξιέναι, κ) διὰ τούτων τῶν λόγων προτρέπειν τὰ δέοντα ποιεῖν ὑμᾶς, οὐχὶ καλῶς ἔχειν

ἔχειν ἡγοῦμαι. διὰ τί; ὅτι μοι δοκεῖ πάνθ' ὅσα ἂν εἴπῃ τις ὑπὲρ τούτων, ἐκείνῳ μὲν ἔχειν φιλοτιμίαν τινά· ἡμῖν δ' οὐχὶ καλῶς πεπρᾶχθαι. ὁ μὲν γὰρ ὅσῳ πλείονα ὑπὲρ τὴν ἀξίαν πεποίηκε τὴν αὑτοῦ, τοσούτῳ θαυμασότερος παρὰ πᾶσι νομίζεται· ὑμεῖς δὲ, ὅσῳ χεῖρον ἢ προσῆκε κέχρησθε τοῖς πράγμασι, τοσούτῳ πλείονα αἰσχύνην ὠφλήκατε. ταῦτα μὲν οὖν παραλείψω. καὶ γὰρ εἰ μεῖζ' ἀληθείας τις, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σκοποῖτο, ἐνθένδ' ἂν μέγαν αὐτὸν ἴδοι γεγενημένον, οὐχὶ παρ' αὐτοῦ. ὧν οὖν ἐκεῖνος μὲν ὀφείλει τοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ πεπολιτευμένοις χάριν, ὑμῖν δὲ δίκην προσήκει λαβεῖν, τούτων οὐχὶ νῦν ὁρῶ τὸν καιρὸν τοῦ λέγειν. ἃ δὲ καὶ χωρὶς τούτων ἔνι, καὶ βέλτιόν ἐσιν ἀκηκοέναι πάντας ὑμᾶς, καὶ μεγάλα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ἐκείνου φαίνοιτ' ἂν ὀνείδη βουλομένοις ὀρθῶς δοκιμάζειν, ταῦτ' εἰπεῖν πειράσομαι.

Τὸ μὲν οὖν ἐπίορκον καὶ ἄπιστον καλεῖν, ἄνευ τοῦ τὰ πεπραγμένα δεικνύναι, λοιδορίαν εἶναί τις ἂν φήσειε κενὴν δικαίως· τὸ δὲ πάνθ' ὅσα πώποτ' ἔπραξε, διεξιόντα, ἐφ' ἅπασι τούτοις ἐλέγχειν, καὶ βραχέος λόγου συμβαίνει δεῖσθαι, καὶ δυοῖν ἕνεκα ἡγοῦμαι συμφέρειν εἰρῆσθαι, τοῦ τ' ἐκεῖνον, ὅπερ καὶ ἀληθὲς ὑπάρχει, φαῦλον φαίνεσθαι· καὶ τοῦ, τοὺς ὑπερεκπεπληγμένους ὡς ἄμαχόν τινα τὸν Φίλιππον, ἰδεῖν, ὅτι πάντα

διεξελήλυθεν, οἷς πρότερον παρακρουόμενος, μέγας νῦν ἠυξήθη· καὶ πρὸς αὐτὴν ἥκει τὴν τελευτὴν τὰ πράγματα αὐτῷ. ἐγὼ γὰρ, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, σφόδρα ἂν ἡγούμην καὶ αὐτὸς φοβερὸν εἶναι, καὶ θαυμαστὸν τὸν Φίλιππον, εἰ τὰ δίκαια πράττοντα ἑώρων αὐτὸν ἠυξημένον· νῦν δὲ, θεωρῶν καὶ σκοπῶν εὑρίσκω, τὴν μὲν ἡμετέραν εὐήθειαν τὸ καθ' ἀρχὰς, ὅτε Ολυνθίοις ἀπήλαυνόν τινες ἐνθένδε, βουλομένους ἡμῖν διαλεχθῆναι, τῷ τὴν Αμφίπολιν φάσκειν παραδώσειν, καὶ τὸ θρυλλούμενόν ποτε ἀπόρρητον ἐκεῖνο [D] κατασκευάσειν, τούτῳ προσαγόμενον· τὴν δὲ Ολυνθίων φιλίαν μετὰ ταῦτα, τῷ Ποτίδαιαν, ἅσαν ἡμερέραν, ἐξελεῖν· καὶ τοὺς μὲν πρότερον συμμάχους ἡμᾶς ἀδικῆσαι, παραδοῦναι [E] δὲ ἐκείνοις· Θετταλοὺς δὲ νῦν τὰ τελευταῖα, τῷ Μαγνησίαν παραδώσειν ὑποσχέσθαι καὶ τὸν Φωκικὸν [F] πόλεμον ὑπὲρ αὐτῶν πολεμήσειν ἀναδέξασθαι. ὅλως δὲ ἀδεὶς ἐστιν, ὃν τιν' ἀ πεφενάκικεν ἐκεῖνος τῶν αὐτῷ χρησαμένων. τὴν γὰρ ἑκάστων ἄνοιαν αἰεὶ τῶν ἀγνοούντων αὐτὸν ἐξαπατῶν καὶ προσλαμβάνων, ὅτως ἠυξήθη. ὥσπερ ἂν διὰ τούτων ἦρθη μέγας, ἵνα ἕκαστοι συμφέρον αὐτὸν ἑαυτοῖς ᾠοντό τι πράξειν· ὅτως ὀφείλει διὰ τῶν αὐτῶν τούτων καθαιρεθῆναι πάλιν, ἐπειδὰν πάνθ' ἕνεκα ἑαυτοῦ ποιῶν ἐξελήλεγκται.

Καιρῷ

Καιρῦ μὲν δὴ, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, πρὸς τῦτο πάρεσι Φιλίππῳ τὰ πράγματα· ἢ παρελθών τις ἐμοὶ, μᾶλλον δὲ ὑμῖν, δειξάτω, ἢ ὡς ὐκ ἀληθῆ ταῦτ' ἐγὼ λέγω· ἢ ὡς οἱ τὰ πρῶτα ἐξηπατημένοι, τὰ λοιπὰ πιστεύσουσιν αὐτῷ; ἢ ὡς οἱ παρὰ τὴν αὐτῶν ἀξίαν δεδουλωμένοι [G] Θετταλοὶ, νῦν ὐκ ἂν ἐλεύθεροι γένοιντο ἄσμενοι; Καὶ μὴν εἴ τις ὑμῶν ταῦτα μὲν ἔτως ἔχειν ἡγεῖται, οἴεται δὲ βίᾳ καθέξειν αὐτὸν τὰ πράγματα, τῷ τὰ χωρία καὶ λιμένας καὶ τὰ τοιαῦτα προειληφέναι· ὐκ ὀρθῶς οἴεται. ὅταν μὲν γὰρ ὑπ' εὐνοίας τὰ πράγματα συσῇ, καὶ πᾶσι ταὐτὰ συμφέρῃ τοῖς μετέχουσι τῦ πολέμου· καὶ συμπονεῖν καὶ φέρειν τὰς συμφορὰς, καὶ μένειν ἐθέλουσιν οἱ ἄνθρωποι. ὅταν δ' ἐκ πλεονεξίας καὶ πονηρίας τὶς, ὥσπερ ἔτος ἰσχύσῃ· ἡ πρώτη πρόφασις καὶ μικρὸν πταῖσμα, ἅπαντα ἀνεχαίτισε, καὶ διέλυσεν. ἃ γάρ ἐστιν, ὐκ ἔστιν, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, ἀδικοῦντα καὶ ἐπιορκοῦντα, καὶ ψευδόμενον, δύναμιν βεβαίαν κτήσασθαι· ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα εἰς μὲν ἅπαξ καὶ βραχὺν χρόνον ἀντέχει· καὶ σφόδρα γε ἤνθησεν ἐπὶ ταῖς ἐλπίσιν, ἂν τύχῃ· τῷ χρόνῳ δὲ φωράται, καὶ περὶ αὐτὰ καταρρεῖ. ὥσπερ γὰρ οἰκίας οἶμαι, καὶ πλοίου, καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων τὰ κάτωθεν ἰσχυρότατα εἶναι δεῖ· ἕτω καὶ τῶν πράξεων τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ὑποθέσεις

σεις ἀληθεῖς καὶ δικαίας εἶναι προσήκει. τοῦτο δὲ ἐκ ἔνι νῦν ἐν τοῖς πεπραγμένοις Φιλίππῳ.]

Φημὶ δὴ δεῖν ὑμᾶς ἅμα τοῖς μὲν Ολυνθίοις βοηθεῖν, καὶ ὅπως τις λέγει κάλλιστα καὶ τάχιστα, οὕτως ἀρέσκει μοι· πρὸς δὲ Θετταλοὺς πρεσβείαν πέμπειν, ἢ τοὺς μὲν διδάξει [H] ταῦτα, τοὺς δὲ παροξυνεῖ. καὶ γὰρ νῦν εἰσιν ἐψηφισμένοι Παγασὰς [I] ἀπαιτεῖν, καὶ περὶ Μαγνησίας [K] λόγους ποιεῖσθαι. σκοπεῖσθε μέντοι τοῦτο, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, ὅπως μὴ λόγους ἐροῦσι μόνον οἱ παρ' ἡμῶν πρεσβεῖς, ἀλλὰ καὶ ἔργον τι δεικνύειν ἕξουσιν, ἐξεληλυθότων ὑμῶν ἀξίως τῆς πόλεως, καὶ ὄντων ἐπὶ τοῖς πράγμασιν. ὡς ἅπας μὲν λόγος, ἂν ἀπῇ τὰ πράγματα, μάταιόν τι φαίνεται, καὶ κενόν, μάλιστα δὲ ὁ παρὰ τῆς ἡμετέρας πόλεως· ὅσῳ γὰρ ἑτοιμότατ' αὐτῷ δοκοῦμεν χρῆσθαι, τοσούτῳ μᾶλλον ἀπιστοῦσι πάντες αὐτῷ.

Πολλὴν δὲ τὴν μελάσασιν, καὶ μεγάλην δεικτέον τὴν μεταβολήν, εἰσφέροντας, ἐξιόντας, ἅπαντα ποιοῦντας ἑτοίμως, εἴπερ τις ὑμῖν προσέξει τὸν νοῦν. κἂν ταῦτα ἐθελήσητε, ὡς προσήκει καὶ δεῖ, περαίνειν, ὦ μόνον, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, τὰ συμμαχικὰ ἀσθενῶς καὶ ἀπίστως ἔχοντα φανήσεται Φιλίππῳ, ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς οἰκείας ἀρχῆς καὶ δυνάμεως κακῶς ἔχοντα ἐξελεγχθήσεται. ὅλως μὲν γὰρ ἡ Μακεδονικὴ

δύναμις ϗ ἀρχὴ, ἐν μὲν προσθήκης μέρει ἐσί τις ὰ σμικρά· οἷον ὑπῆρξε πόθ' ὑμῖν ἐπὶ Τιμοθέᾳ [L] πρὸς Ολυνθίους· πάλιν αὖ, πρὸς Πολίδαιαν [M] Ολυνθίοις ἐφάνη τὶ τῦτο συναμφότερον· νυνὶ δὲ Θετ]αλοῖς νοσῦσι ϗ σασιάζυσι, ϗ τε]αραγ]μένοις, ἐπὶ τὴν τυραννικὴν [N] οἰκίαν ἐβοήθησε. ϗ ὅπη τὶς ἂν, οἶμαι, προσθῇ κἂν μικρὰν δύναμιν, πάντ' ὠφελεῖ· αὐτὴ δὲ καθ' αὐτὴν ἀσθενὴς ϗ πολλῶν κακῶν ἐσι μεσή· ϗ γὰρ ἔτος ἅπασι τύτοις, οἷς ἄν τις μέγαν αὐτὸν ἡγήσαιτο, τοῖς πολέμοις, ϗ ταῖς σραγ]είαις, ἔτ' ἐπισφαλεσέραν αὐτὴν, ἣ ὑπῆρχε φύσει, κα]εσκεύακεν ἑαυτῷ. μὴ γὰρ οἴεσθε, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, τοῖς αὐτοῖς Φίλιππόν τε χαίρειν, ϗ τὰς ἀρχομένας· ἀλλ' ὁ μὲν δόξης ἐπιθυμεῖ, ϗ τῦτο ἐζήλωκε, ϗ προήρηται, σράτ]ων ϗ κινδυνεύων, ἂν συμβῇ τι παθεῖν, τὴν τῦ διαπράξασθαι ταῦτα, ἃ μηδεὶς πώπ]ε ἄλλος Μακεδόνων βασιλεὺς, δόξαν, ἀντὶ τῦ ζῆν ἀσφαλῶς ἠρημένος· τοῖς δὲ, τῆς μὲν φιλ]ιμίας τῆς ἀπὸ τύτων ὰ μέτεσι· κοπ]όμενοι δὲ ἀιεὶ ταῖς σραγ]είαις ταύταις ταῖς ἄνω τε ϗ κάτω, λυπῦνται ϗ συνεχῶς ταλαιπορῦσιν, ἔτ' ἐπὶ τοῖς ἔργοις, ἔτ' ἐπὶ τοῖς αὐτῶν ἰδίοις ἐώμενοι διατρίβειν, ἔθ' ὅσ' ἂν πορίσωσιν, ἔτως ὅπως ἂν δύνωγ]αι, ταῦτ' ἔχοντες διαθέσθαι, κεκλεισμένων

μένων τῶν ἐμπορίων τῶν ἐν τῇ χώρᾳ διὰ τὸν πόλεμον.

Οἱ μὲν ἓν πολλοὶ Μακεδόνων πῶς ἔχουσι Φιλίππῳ, ἐκ τούτων ἄν τις σκέψαιτο ὑ χαλεπῶς. οἱ δὲ δὴ περὶ αὐτὸν ὄντες ξένοι, ἢ [O] πεζέταιροι, δόξαν μὲν ἔχουσιν, ὡς εἰσὶ θαυμασοὶ, ἢ συ[κεκρο]ημένοι τὰ τῦ πολέμυ· ὡς δ' ἐγὼ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ γεγενημένων τινὸς ἤκουον, ἀνδρὸς ὐδαμῶς οἷύ τε ψεύδεσθαι, ὐδένων εἰσὶ βελ[ίυς. εἰ μὲν γάρ τις ἀνὴρ ἔσιν ἐν αὐτοῖς οἷος ἔμπειρος πολέμυ ἢ ἀγώνων, τύτυς μὲν φιλο[ιμίᾳ πάντας ἀπωθεῖν αὐτὸν ἔφη, βυλόμενον πάν[α αὐτῦ δοκεῖν εἶναι τὰ ἔργα. πρὸς γὰρ αὖ τοῖς ἄλλοις ἢ τὴν φιλο[ιμίαν τἀνδρὸς ἀνυπέρβλητον εἶναι. εἰ δέ τις σώφρων, ἢ δίκαιος ἄλλως, τὴν καθ' ἡμέραν ἀκρασίαν τῦ βίυ, ἢ μέθην, ἢ κερδαλισμὸς ὑ δυνάμενος φέρειν, παρεωρᾶσθαι ἢ ἐν ὐδενὸς εἶναι μέρει τὸν τοιῦτον· λοιπὸς δὴ [P] περὶ αὐτὸν εἶναι λησὰς, ἢ κόλακας, ἢ τοιύτυς ἀνθρώπυς, οἵυς μεθυσθέντας ὀρχεῖσθαι τοιαῦτα, οἷα ἐγὼ νῦν ὀκνῶ πρὸς ὑμᾶς ὀνομάσαι. δῆλον δ' ὅτι ταῦτ' ἐσὶν ἀληθῆ· ἢ γὰρ ὃς ἐνθένδε πάντες ἀπήλαυνον, ὡς πολὺ τῶν θαυμα[οποιῶν ἀσελγεσέρυς ὄντας, Καλλίαν [Q] ἐκεῖνον τὸν δημόσιον, ἢ τοιύτυς ἀνθρώπυς, μίμυς γελοίων, ἢ ποιητὰς αἰσχρῶν ᾀσμάτων, ὧν εἰς

τὰς σύνοδας ποιοῦσιν, ἕνεκα τοῦ γελασθῆναι, τούτους ἀγαπᾷ, καὶ περὶ αὐτὸν ἔχει. [καί τοι ταῦτα εἰ καὶ μικρά τις ἡγεῖται, μεγάλα, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, δείγματα τῆς ἐκείνου γνώμης καὶ κακοδαιμονίας ἐστὶ τοῖς εὖ φρονοῦσιν· ἀλλ', οἶμαι, νῦν μὲν ἐπισκοτεῖ τούτοις τὸ καθορᾶν· αἱ γὰρ εὐπραξίαι δειναὶ συγκρύψαι καὶ συσκιάσαι τὰ τοιαῦτα ὀνείδη· εἰ δέ τι παίσειε, τότε ἀκριβῶς αὐτοῦ πάντ' ἐξελασθήσεται· δοκεῖ δ' ἔμοιγε, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, δεῖξειν ἂν εἰς μακρὰν, ἂν οἵτε Θεοὶ θέλωσι, καὶ ὑμεῖς βάλησθε. ὥσπερ γὰρ ἐν τοῖς σώμασιν ἡμῶν, ἕως μὲν ἂν ἐρρωμένος ᾖ τις, ἀδὲν ἐπαισθάνεται τῶν καθέκαστα σαθρῶν· ἐπὰν δὲ ἀῤῥώστημά τι συμβῇ, πάντα κινεῖται, κἂν ῥῆγμα, κἂν στέμμα, κἂν ἄλλο τι τῶν ὑπαρχόντων, σαθρὸν ᾖ· οὕτω καὶ τῶν πόλεων, καὶ τῶν τυράννων, ἕως μὲν ἂν ἔξω πολεμῶσιν, ἀφανῆ τὰ κακὰ τοῖς πολλοῖς ἐστίν. ἐπειδὰν δὲ ὅμορος πόλεμος συμπλακῇ, πάντα ἐποίησεν ἔκδηλα.]

[Εἰ δέ τις ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, τὸν Φίλιππον εὐτυχοῦντα ὁρῶν, ταύτῃ φοβερὸν προσπολεμῆσαι νομίζει· σώφρονος μὲν ἀνθρώπου λογισμῷ χρῆται· μεγάλη γὰρ ῥοπὴ, μᾶλλον δὲ ὅλον ἡ τύχη παρὰ πάντ' ἐστὶ τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα. ὃ μὴν ἀλλ' ἔγωγε, εἴ τις αἵρεσίν μοι δοίη, τὴν τῆς ἡμελέρας πόλεως

τύχην

τύχην ἂν ἐλοίμην, ἐθελόντων ἃ προσήκει ποιεῖν ὑμῶν αὐτῶν καὶ καλὰ μικρὸν, ἢ τὴν ἐκείνου. πολὺ γὰρ πλείους ἀφορμὰς εἰς τὸ τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὔνοιαν ἔχειν ὁρῶ ὑμῖν ἐνοῦσας, ἢ ἐκείνῳ. ἀλλ', οἶμαι, καθήμεθα, οὐδὲν ποιοῦντες. οὐκ ἔνι δ' αὖ τὸν ἀργοῦντα, οὐδὲ φίλοις ἐπιλάτλειν ὑπὲρ αὐτοῦ τι ποιεῖν, μή τι γε δὴ τοῖς θεοῖς. οὐ δὴ θαυμαστόν ἐστιν, εἰ στραλευόμενος, καὶ πονῶν ἐκεῖνος αὐτὸς, καὶ παρὼν ἐφ' ἅπασι, καὶ μηδένα καιρὸν μήδ' ὥραν παραλείπων, ἡμῶν [R] μελλόντων, καὶ ψηφιζομένων, καὶ συνθανομένων, περιγίγνεται· οὐ δὴ θαυμάζω τοῦτο ἐγώ· τοὐναντίον γὰρ ἦν θαυμαστὸν, εἰ μηδὲν ποιοῦντες ἡμεῖς ὢν τοῖς πολεμοῦσι προσήκει, τοῦ πάντα ποιοῦντος ἃ δεῖ περιημεν.] ἀλλ' ἐκεῖνο θαυμάζω, εἰ Λακεδαιμονίοις μέν ποτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὑπὲρ τῶν Ελληνικῶν δικαίων [S] ἀντήραλε· καὶ πολλὰ ἴδια πλεονεκτῆσαι πολλάκις ὑμῖν ἐξὸν, οὐκ ἠθελήσατε, ἀλλ' ἵνα οἱ ἄλλοι τύχωσι τῶν δικαίων, τὰ ὑμέτερα αὐτῶν ἀνηλίσκελε εἰσφέροντες, καὶ προεκινδυνεύετε στραλευόμενοι· νυνὶ δὲ οἰκεῖτε ἐξιέναι, καὶ μέλλετε εἰσφέρειν ὑπὲρ τῶν ὑμελέρων αὐτῶν κλημάτων· καὶ τοὺς μὲν ἄλλους σεσώκαλε πολλάκις πάντας, καὶ καθ' ἕνα αὐτῶν ἕκαστον ἐν μέρει· τὰ δὲ ὑμέτερα αὐτῶν ἀπολωλεκότες κάθησθε. ταῦτα θαυμάζω· καὶ ἔτι πρὸς τού-

τοις, εἰ μηδὲ εἷς ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, δύναται λογίσασθαι, πόσον πολεμεῖτε χρόνον Φιλίππῳ, καὶ τὶ ποιούντων ὑμῶν ἅπας ὁ χρόνος διελήλυθεν ἔτος. ἴσε γὰρ δήπου [τ] τοῦθ' ὅτι μελλόντων ὑμῶν, ἑτέρους τινὰς ἐλπιζόντων πράξειν, αἰτιωμένων ἀλλήλους, κρινόντων, πάλιν ἐλπιζόντων, σχεδὸν ταῦτα ἅπερ νυνὶ ποιούντων ὁ χρόνος ἅπας διελήλυθεν. εἶτα ὅτως ἀγνωμόνως ἔχετε, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, ὥσε δι' ὧν ἐκ χρησῶν φαῦλα τὰ πράγματα γέγονε τῆς πόλεως, διὰ τῶν αὐτῶν τούτων ἐλπίζε[ι]ε πράξεων, ἐκ φαύλων αὐτὰ χρησὰ γενήσεσθαι; ἀλλ' ὅτ' ἐὔλογον, ὅτ' ἔχον ἐσὶ φύσιν τοῦτό γε· πολὺ γὰρ ῥᾷον, ἔχοντας φυλάτ[ι]ειν, ἢ κ[ή]σασθαι πάντα πέφυκε. νυνὶ δὲ, ὅ,τι μὲν [ν] φυλάξομεν, ὀδέν ἐσιν ὑπὸ τοῦ πολέμου λοιπὸν τῶν πρότερον· κ[ή]σασθαι δὲ δεῖ. αὐτῶν ἓν ὑμῶν τοῦτο ἔργον ἤδη.

Φημὶ δὴ δεῖν εἰσφέρειν χρήμα[τ]α, αὐτοὺς ἐξιέναι προθύμως, μηδένα αἰτιᾶσθαι πρὶν ἂν τῶν πρα[γ]μάτων κρα[τ]ήσητε. τηνικαῦτα δὲ ἀπ' αὐτῶν τῶν ἔργων κρίνα[τ]ας, τοὺς μὲν ἀξίους ἐπαίνου, τιμᾶν, τοὺς δὲ ἀδικοῦντας, κολάζειν· τὰς προφάσεις δ' ἀφελεῖν, καὶ τὰ καθ' ὑμᾶς ἐλλείμα[τ]α. ὁ γάρ ἐσι σικρῶς ἐξε[τ]άσαι, τί πέπρακ[τ]αι τοῖς ἄλλοις, ἂν μὴ παρ' ὑμῶν αὐτῶν πρῶτον ὑπάρξῃ τὰ δέοντα. τίνος γὰρ ἕνεκα,

κα, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, νομίζετε τοῦτον μὲν φεύγειν τὸν πόλεμον πάντας, ὅσους ἂν ἐκπέμψητε στρατηγούς, ἰδίᾳ δ' εὑρίσκειν πολέμους; εἰ δεῖ τι τῶν ὄντων καὶ περὶ τῶν στραληγῶν εἰπεῖν, ὅτι ἐνταῦθα μέν ἐσι τὰ ἆθλα, ὑπὲρ ὧν ἐσιν ὁ πόλεμος, ὑμέτερα· Αμφίπολις κἂν ληφθῇ, παραχρῆμα αὐτὴν ὑμεῖς κομιεῖσθε· οἱ δὲ κίνδυνοι, τῶν ἐφεσηκότων ἴδιοι· μισθὸς δ' ἐκ ἔσιν. ἐκεῖ δὲ, κίνδυνοι μὲν ἐλάτ]ους· τὰ δὲ λήμμα]α τῶν ἐφεσηκότων καὶ τῶν στρα]ιωτῶν, Λαμψακος [x], Σίγειον [y], τὰ πλοῖα ἃ συλῶσιν. ἐπὶ ἓν τὸ λυσιτελοῦν αὐτοῖς ἕκασοι χωροῦσιν· ὑμεῖς δὲ, ὅταν μὲν εἰς τὰ πράγματα ἀποβλέψητε φαύλως ἔχον]α, τοὺς ἐφεσηκότας κρίνε]ε· ὅταν δὲ δόντες λόγον, τὰς ἀνάγ]κας [z] ἀκούσ]ε, τούτους ἀφίετε. περίεσι τοίνυν ἡμῖν, ἀλλήλοις ἐρίζειν καὶ διεσάναι, τοῖς μὲν ταῦτα πεπεισμένοις, τοῖς δὲ ταῦτα· τὰ κοινὰ δὲ ἔχειν φαύλως. πρότερον μὲν γὰρ, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, εἰσεφέρε]ε [a] κα]ὰ συμμορίας· νυνὶ δὲ πολι]εύεσθε κα]ὰ συμμορίας· Ρήτωρ ἡγεμὼν ἑκα]έρων, καὶ στρα]ηγὸς ὑπὸ τούτῳ, καὶ οἱ βοηθησόμενοι οἱ [b] τριακόσιοι. οἱ δὲ ἄλλοι προσνενέμησθε, οἱ μὲν ὡς τούτους, οἱ δὲ ὡς ἐκείνους. Δεῖ δὴ ταῦτα ἐπανέντας, καὶ ὑμῶν αὐτῶν ἔτι καὶ νῦν γενομένους, κοινὸν καὶ τὸ λέγειν, καὶ τὸ βουλεύεσθαι, καὶ τὸ πρά]ειν ποιῆσαι. εἰ δὲ τοῖς [c] μὲν, ὥσπερ ἐκ τυραννίδος,

τυραννίδος, ὑμῶν ἐπιλάτλειν ἀποδώσετε· τοῖς δὲ ἀναγκάζεσθαι τριηραρχεῖν, εἰσφέρειν, στρατεύεσθαι· τοῖς δὲ ψηφίζεσθαι καὶ τὰ τούτων μόνον, ἄλλο δὲ μηδοτιοῦν συμπονεῖν· οὐχὶ γενήσεται τῶν δεόντων ἡμῖν οὐδὲν ἐν καιρῷ. τὸ γὰρ ἠδικημένον αἰεὶ μέρος ἐλλείψει· εἶθ' ὑμῖν τούτους κολάζειν ἀντὶ τῶν ἐχθρῶν περιέσται.

Λέγω δὴ κεφάλαιον, πάντας εἰσφέρειν, ἀφ' ὧν ἕκαστος ἔχει, τὸ ἴσον· πάντας ἐξιέναι καὶ μέρος, ἕως ἂν ἅπαντες στρατεύσησθε· πᾶσι τοῖς παριοῦσι λόγον διδόναι· καὶ τὰ βέλτιστα ὧν ἂν ἀκούσητε, αἱρεῖσθαι, μὴ ἃ ἂν ὁ δεῖνα ἢ ὁ δεῖνα εἴπῃ· κἂν ταῦτα ποιῆτε, οὐ τὸν εἰπόντα μόνον παραχρῆμα ἐπαινέσεσθε, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς ὕστερον, πολλῷ βέλτιον τῶν ὅλων πραγμάτων ὑμῖν ἐχόντων.

ΤΡΙΤΟΥ ΠΕΡΙ ΟΛΥΝΘΟΥ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Τὴν τῶν Ἀθηναίων φρουρὰν οἱ Ὀλύνθιοι δυναμωθέντες, τὰς τὰ τείχη ὑπιόντας Μακεδόνας καὶ ἐθλιψαν, Τοῦτο δὲ ἀκούσαντες οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ ἀγαθαῖς ἐλπίσιν ἐπαιρόμενοι, περὶ τῆς εἰς Μακεδονίαν στρατείας ἐβουλεύοντο. Τῶν δὲν τότε ὁ ῥήτωρ καλέχει, δημηγορῶν, ὅτι ἐξαρκεῖ νῦν τῇ πόλει ἑαυτὴν συμμάχους τε σώσειν. Πολιτείαν τε νοσοῦσαν, καὶ τρόπον τινὰ διεφθαρμένην ἐπανορθώσασθαι δεῖν ἰσχυρίζεται.

ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ

ΛΟΓΟΣ Γ.

ΟΥΤΧΙ ταὐτὰ παρίσαλαί μοι γινώσκειν, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, ὅταν τε εἰς τὰ πράγματα ἀποβλέψω, καὶ ὅταν εἰς τοὺς λόγους, οὓς ἀκούω. τοὺς μὲν γὰρ λόγους περὶ τοῦ τιμωρήσασθαι Φίλιππον ὁρῶ γιγνομένους· τὰ δὲ πράγματα εἰς τοῦτο προήκοντα, ὥστε, ὅπως μὴ πεισώμεθα αὐτοὶ πρότερον κακῶς, σκέψασθαι δέον. εἰδὲν ἄν ἄλλό μοι δοκοῦσιν οἱ τὰ τοιαῦτα λέγοντες, ἢ, τὴν ὑπόθεσιν περὶ ἧς βουλεύεσθε, ἐχὶ τὴν οὖσαν παρισάντες ὑμῖν, ἀμαρτάνειν. ἐγὼ δ' ὅτι μέν πο[Α]ε ἐξῆν τῇ πόλει καὶ τὰ αὑτῆς ἔχειν ἀσφαλῶς, καὶ Φίλιππον τιμωρήσασθαι, καὶ μάλα ἀκριβῶς οἶδα. ἐπ' ἐμοῦ γὰρ, ἐχὶ πάλαι, γέγονε ταῦτα ἀμφότερα. νῦν μέν τοι πέπεισμαι τοῦθ' ἱκανὸν προλαβεῖν ἡμῖν εἶναι τὴν πρώτην, ὅπως τοὺς συμμάχους σώσωμεν. ἐὰν γὰρ τοῦτο βεβαίως ὑπάρξῃ, τότε καὶ περὶ τοῦ τίνα τρόπον τιμωρήσεταί τις ἐκεῖνον, ἐξέσται σκοπεῖν. πρὶν δὲ τὴν ἀρχὴν ὀρθῶς ὑποθέσθαι, μάταιον ἡγοῦμαι περὶ τῆς τελευτῆς ὁντινοῦν ποιεῖσθαι λόγον.

Ὁ

Ὁ μὲν ἓν παρὼν καιρὸς, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, εἴπερ ποτε καὶ νῦν, πολλῆς φροντίδος καὶ βουλῆς δεῖται. ἐγὼ δὲ οὐχ ὅτι χρὴ περὶ τῶν παρόντων συμβουλεῦσαι, χαλεπώτατον ἡγοῦμαι· ἀλλ' ἐκεῖνο ἀπορῶ, τίνα χρὴ τρόπον, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, πρὸς ὑμᾶς περὶ αὐτῶν εἰπεῖν. πέπεισμαι γὰρ, ἐξ ὧν παρὼν καὶ ἀκούων σύνοιδα, τὰ πλείω τῶν πραγμάτων ὑμᾶς ἐκπεφευγέναι, τῷ μὴ βούλεσθαι τὰ δέοντα ποιεῖν, ἢ τῷ μὴ συνιέναι. ἀξιῶ δὲ ὑμᾶς, ἂν μετὰ παῤῥησίας ποιῶμαι τοὺς λόγους, ὑπομένειν, τοῦτο θεωροῦντας, εἰ τἀληθῆ λέγω, καὶ διὰ τοῦτο, ἵνα τὰ λοιπὰ βελτίω γένηται· ὁρᾶτε γὰρ, ὡς ἐκ τοῦ πρὸς χάριν δημηγορεῖν ἐνίους, εἰς πᾶν προελήλυθε μοχθηρίας τὰ παρόντα πράγματα. ἀναγκαῖον δὲ ὑπολαμβάνω, μικρὰ τῶν γεγενημένων πρῶτον ὑμᾶς ὑπομνῆσαι.

Μέμνησθε, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, ὅτ' ἀπηγγέλθη Φίλιππος ὑμῖν [B] ἐν Θράκῃ, τρίτον ἢ τέταρτον ἔτος τοτὲ, Ἡραῖον τεῖχος πολιορκῶν. τότε τοίνυν μὴν μὲν ἦν μαιμακτηριών. πολλῶν δὲ λόγων καὶ θορύβου γιγνομένου παρ' ὑμῖν, ἐψηφίσασθε [C] τετταράκοντα τριήρεις καθέλκειν, καὶ τοὺς μέχρι πέντε καὶ τετταράκοντα ἐτῶν, αὐτοὺς ἐμβαίνειν, καὶ τάλαντα ἑξήκοντα εἰσφέρειν· καὶ μετὰ ταῦτα διελθόντος τοῦ ἐνιαυτοῦ τότου, [D] Ἑκατομβαιῶνος, Μεταγειτνιῶνος, Βοηδρομιῶνος· τότου τοῦ μηνὸς μό-

γις μετὰ τὰ μυσήρια [E] δέκα ναῦς ἀπεσείλατε ἔχοντα Χαρίδημον [F] κενὰς, καὶ πέντε τάλαντα ἀργυρίου. ὡς γὰρ ἠγγέλθη Φίλιππος [G] ἀσθενῶν, καὶ τεθνεὼς, (ἦλθε γὰρ ἀμφότερα) ἐκέτι καιρὸν ἐδένα τῷ βοηθεῖν νομίσαντες, ἀφήκατε, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, τὸν ἀπόστολον. ἦν δ' ἔτος, ὁ καιρὸς αὐτὸς, εἰ γὰρ τότε ἐκεῖσε ἐβοηθήσαμεν, ὥσπερ ἐψηφισάμεθα προθύμως, ἐκ ἂν ἠνώχλει νῦν ἡμῖν ὁ Φίλιππος τότε σωθείς.

Τὰ μὲν δὴ τότε πραχθέντα, ἐκ ἂν ἄλλως ἔχοι. νῦν δ' ἑτέρου πολέμου καιρὸς ἥκει. τίς ἔτος; διὸ καὶ περὶ τούτων ἐμνήσθην, ἵνα μὴ ταὐτὰ πάθητε. τί δή; χρησόμεθα, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, τούτῳ; εἰ γὰρ μὴ βοηθήσητε παντὶ σθένει καὶ τὸ δυνατὸν, θεάσασθε ὃν τρόπον ὑμεῖς ἐστραληγηκότες πάντα ἔσεσθε ὑπὲρ Φιλίππου· ὑπῆρχον Ολύνθιοι [H] δύναμίν τινα κεκτημένοι, καὶ διέκειθ' ὕτω τὰ πράγματα, ὅτε Φίλιππος ἐθάρρει τούτοις, ἦθ' ὅτοι Φίλιππον. ἐπράξαμεν ἡμεῖς κἀκεῖνοι πρὸς ἡμᾶς εἰρήνην. ἦν τοῦτο ὥσπερ ἐμπόδισμά τι τῷ Φιλίππῳ, καὶ δυσχερὲς, πόλιν μεγάλην ἐφορμεῖν τοῖς ἑαυτοῦ καιροῖς διηλλαγμένην πρὸς ἡμᾶς. ἐκπολεμῶσαι δεῖν ᾠόμεθα τοὺς ἀνθρώπους ἐκ παντὸς τρόπου. καὶ ὁ πάντες ἐθρύλλουν τέως, τοῦτο πέπρακται νῦν ὁπωσδήποτε. τί ἦν ὑπόλοιπον, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, πλὴν βοηθεῖν, ἐρρωμένως καὶ προθύμως,

ἐγὼ

ἐγὼ μὲν ἐχ ὁρῶ· χωρὶς γὰρ τῆς περισάσης ἂν ἡμᾶς αἰσχύνης, εἰ καθυφείμεθά τι τῶν πραγμάτων, ἀδὲ τὸν φόβον, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, μικρὸν ὁρῶ τὸν τῶν μελὰ ταῦτα· ἐχόντων μὲν ὡς ἔχυσι [I] Θηβαίων ἡμῖν, ἀπειρηκότων δὲ χρήμασι Φωκέων, μηδενὸς δ' ἐμποδὼν ὄντος Φιλίππῳ τὰ παρόντα καλασρεψαμένῳ, πρὸς ταῦτα [K] ἐπικλῖναι τὰ πράγμαλα. ἀλλὰ μὴν εἴ τις ὑμῶν εἰς τῦτο ἀναβάλλελαι ποιήσειν τὰ δέοντα, ἰδεῖν ἐγύθεν βέλελαι τὰ δεινὰ, ἐξὸν ἀκύειν ἄλλοθι γινόμενα· ἢ βοηθὲς αὐτῷ ζητεῖν, ἐξὸν νῦν ἑτέροις αὐτὸν βοηθεῖν. ὅτι μὲν γὰρ εἰς τῦτο περισήσεται τὰ πράγματα, ἐὰν τὰ παρόντα προώμεθα, σχεδὸν ἴσμεν ἅπαντες δήπυ.

Ἀλλ' ὅτι μὲν δὴ δεῖ βοηθεῖν, εἴποι τὶς ἄν, πάντες ἐγνώκαμεν, ἢ βοηθήσομεν· τὸ δὲ ὅπως, τῦτο λέγε. μὴ τοίνυν, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, θαυμάσηλε, ἂν παράδοξον εἴπω τὶ τοῖς πολλοῖς· νομοθέτας [L] καθισᾶτε, ἐν δὲ τύτοις τοῖς νομοθέταις μὴ θῆσθε νόμον μηδένα, εἰσὶ γὰρ ὑμῖν [M] ἱκανοὶ, ἀλλὰ τὲς εἰς τὸ παρὸν βλάπτονλας ὑμᾶς λύσαλε· λέγω δὲ τὲς περὶ τῶν θεωρικῶν σαφῶς ὑτωσὶ, ἢ τὲς περὶ τῶν σραλευομένων ἐνίυς. ὧν οἱ μὲν τὰ σραλιωλικὰ τοῖς οἴκοι μένυσι διανέμυσι [N] θεωρικά· οἱ δὲ τὲς ἀταλλέντας ἀθρόυς καθισᾶσιν· εἶτα ἢ τὲς τὰ

δέονλα

δέοντα ποιεῖν βουλομένους, ἀθυμοτέρους ποιοῦσιν. ἐπειδὰν δὲ ταῦτα λύσητε, καὶ τὴν τοῦ τὰ βέλτιστα λέγειν ὁδὸν παράσχητε ἀσφαλῆ· τηνικαῦτα τὸν γράψαντα, ἃ πάντες ἴσασιν ὅτι συμφέρει, ζητεῖτε. πρὶν δὲ ταῦτα πρᾶξαι, μὴ σκοπεῖτε τίς εἶπεν τὰ βέλτιστα ὑπὲρ ὑμῶν, ὑφ' ὑμῶν ἀπολέσθαι βουληθέντα· ἐὰν γὰρ εὑρήσετε· ἄλλως τε καὶ τούτου μόνου περιγίγνεσθαι μέλλοντος, τοῦ παθεῖν ἀδίκως τι κακὸν τὸν ταῦτ' εἰπόντα καὶ γράψαντα· μηδὲν δ' ὠφεληκέναι τὰ πράγματα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ λοιπὸν μᾶλλον ἔτι ἢ νῦν τὸ τὰ βέλτιστα λέγειν, φοβερώτερον ποιῆσαι. καὶ λύειν γε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς νόμους δεῖ τούτους αὐτοὺς ἀξιῶν, οἵπερ καὶ τεθείκασιν. ἐὰν γάρ ἐστι δίκαιον τὴν μὲν χάριν, ἣ πᾶσαν ἔβλαψε τὴν πόλιν, τοῖς τότε θεῖσιν ὑπάρχειν· τὴν δ' ἀπέχθειαν, δι' ἧς ἅπαντες ἂν ἄμεινον πράξαιμεν, τῷ νῦν τὰ βέλτιστα εἰπόντι ζημίαν γενέσθαι. πρὶν δὲ ταῦτα εὐτρεπίσαι, μηδαμῶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μηδένα ἀξιοῦτε τηλικοῦτον εἶναι παρ' ὑμῖν, ὥστε τοὺς νόμους τούτους παραβάλλα, μὴ δοῦναι δίκην· μήδ' ὅτως ἀνόητον, ὥστε εἰς πρᾶπλον κακὸν αὑτὸν ἐμβαλεῖν.

Οὐ μὴν ἀλλ' ἐκεῖνό γ' ὑμᾶς ἀγνοεῖν δεῖ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι ψήφισμα ἀδενός ἐστιν ἄξιον, ἂν μὴ προσγένηται τὸ ποιεῖν ἐθέλειν

τάγε δόξαν]α προθύμως ἡμᾶς. εἰ γὰρ αὐτάρ-
κη τὰ ψηφίσμα]α ἦν, ἢ ὑμᾶς ἀναγκάζειν ἃ
προσήκει πράτ]ειν, ἢ περὶ ὧν γράφει δια-
πράξασθαι· ἔτ' ἂν ὑμεῖς πολλὰ ψηφιζόμενοι,
μικρὰ, μᾶλλον δ' οὐδὲν ἐπράτ]ετε τούτων· ὅτε
Φίλιππος τοσοῦτον ὑβρίκει χρόνον. πάλαι γὰρ
ἂν, ἕνεκά γε ψηφισμάτων, ἐδεδώκει δίκην. ἀλλ'
οὐχ οὕτω ταῦτ' ἔχει. τὸ γὰρ πράτ]ειν τοῖς λέ-
γειν καὶ χειροτονεῖν ὕστερον ὂν τῇ τάξει, πρό-
τερον τῇ δυνάμει καὶ κρεῖττόν ἐστι. τοῦτ' ἔν δεῖ
προσεῖναι, τὰ δ' ἄλλα ὑπάρχει. καὶ γὰρ εἰ-
πεῖν τὰ δέον]α παρ' ὑμῖν εἰσιν, ὦ ἄνδρες Α-
θηναῖοι, δυνάμενοι· καὶ γνῶναι πάντων ὑμεῖς
ὀξύτα]οι τὰ ῥηθέντα, καὶ πρᾶξαι δὲ δυνήσεσθε
νῦν, ἐὰν ὀρθῶς ποιῆτε. τίνα γὰρ χρόνον, ἢ
τίνα καιρὸν, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, τοῦ παρόν]ος
βελτίω ζητεῖτε; ἢ πότε ἃ δεῖ πράξε]ε, εἰ μὴ
νῦν; οὐχ ἅπαν]α μὲν ὑμῶν τὰ χωρία [Ο] προ-
είληφεν ἄνθρωπος; εἰ δὲ καὶ ταύτης κύριος τῆς
χώρας γενήσε]αι, πάντων αἴσχισα πεισό-
μεθα; οὐχ ὃς εἰ πολεμήσαιεν, ἑτοίμως σώσειν
ὑπισχνούμεθα, ὅτοι νῦν πολεμοῦνται; οὐκ ἐχ-
θρός; οὐκ ἔχων τὰ ὑμέτερα; οὐ [Ρ] βάρβα-
ρος; οὐχ ὅ,τι ἂν εἴποι τίς; ἀλλὰ πρὸς Θεῶν,
ἅπαντα ταῦτα ἐάσαν]ες, καὶ μονονουχὶ συγκα]α-
σκευάσαν]ες αὐτῷ, τότε τὰς αἰτίας οἵ τινές
εἰσι τούτων, ζητήσομεν; οὐ γὰρ αὐτοί γ' αἴτιοι

φήσομεν

φήσομεν εἶναι, σαφῶς οἶδα τοῦτ' ἐγώ. οὐδὲ γὰρ ἐν τοῖς τοῦ πολέμου κινδύνοις τῶν φευγόντων οὐδεὶς ἑαυτοῦ καθηγορεῖ, ἀλλὰ ὁ τοῦ στρατηγοῦ, ὁ τῶν πλησίων, ὁ πάντων μᾶλλον. ἥττηνται δ' ὅμως διὰ πάντας τοὺς φευγόντας δήπου. μένειν γὰρ ἐξῆν τῷ καθηγουμένῳ τῶν ἄλλων· εἰ δὲ τοῦτ' ἐποίει ἕκαστος, ἐνίκων ἄν. ὁ νῦν δὲ λέγει τις τὰ βέλτιστα; ἀναστὰς ἄλλος εἰπάτω, μὴ τοῦτον αἰτιάσθω. ἕτερος λέγει τὶς βελτίω; ταῦτα ποιείτω ἀγαθῇ τύχῃ. ἀλλ' οὐχ ἡδέα ταῦτα; οὐκέτι τοῦθ' ὁ λέγων ἀδικεῖ· πλὴν εἰ, δέον εὔξασθαι, παραλείπει. εὔξασθαι μὲν γὰρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ῥᾴδιον, εἰς ταὐτὸ πάνθ' ὅσα βέλτιά τις ἀθροίσαιμι ἐν ὀλίγῳ· ἑλέσθαι δὲ, ὅταν περὶ πραγμάτων προτεθῇ σκοπεῖν, οὐκέτ' ὁμοίως εὔπορον· ἀλλὰ δεῖ τὰ βέλτιστα ἀντὶ τῶν ἡδέων, ἂν μὴ ἀμφότερα ἐξῇ, λαμβάνειν.

Εἰ δέ τις ἡμῖν ἔχοι τὰ θεωρικὰ ἆρα, ὁ τοὺς ἑτέρους λέγειν στρατιωτικούς, οὐχ ὕτος χρείττων; εἴποι τὶς ἄν· φημὶ ἔγωγε, εἴπερ ἐστιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. ἀλλὰ θαυμάζω εἴ τῳ τοσοῦτον ἀνθρώπων, ἢ γέγονεν, ἢ γενήσεται, ἂν τὰ παρόντα ἀναλώσῃ πρὸς ἃ μὴ δεῖ, τῶν ἀπόντων εὐπορῆσαι πρὸς ἃ δεῖ. ἀλλ' οἶμαι μέγα τοῖς τοιούτοις ὑπάρχει λόγοις ἡ παρ' ἑκάστου βούλησις. διόπερ ῥᾷστον ἁπάντων ἐστὶν αὐτὸν ἐξαπατῆσαι· ὃ γὰρ βούλεται, τοῦθ' ἕκαστος καὶ οἴεται.

ται. τὰ δὲ πράγματα πολλάκις ἐχ ἕτω πέφυκεν.

Ὁρᾶτε ἔν, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, ταῦθ' ἕτως; ὅπως ἢ τὰ πράγματα ἐνδέχεται, ἢ δυνήσεσθε ἐξιέναι, ἢ μισθὸν ἔξετε. ἕτοι σώφρονων, ἐδὲ γενναίων ἐστὶν ἀνθρώπων, ἐλλείπουτάς τι, δι' ἔνδειαν χρημάτων, τῶ πολέμω, εὐχερῶς τὰ τοιαῦτα ὀνείδη φέρειν, ἐδ' ἐπὶ μὲν [Q] Κορινθίως, ἢ Μεγαρέας, ἀρπάσαντας τὰ ὅπλα πορεύεσθαι· Φίλιππον δ' ἐᾶν πόλεις Ελληνίδας ἀνδραποδίζεσθαι, δι' ἀπορίαν ἐφοδίων τοῖς στρατευομένοις. ἢ ταῦτ' ἐχ ἵν' ἀπέχθωμαί τισιν ὑμῶν τηνάλλως προήρημαι λέγειν (ἐ γὰρ ἕτως ἄφρων, ἐδὲ ἀτυχὴς εἰμὶ ἐγὼ, ὥστε ἀπεχθάνεσθαι βέλεσθαι, μηδὲν ὠφελεῖν νομίζων) ἀλλὰ δικαίω πολίτω κρίνω τὴν τῶν πραγμάτων σωτηρίαν ἀντὶ τῆς ἐν τῷ λέγειν χάριτος αἱρεῖσθαι. ἢ γὰρ τὸς ἐπὶ τῶν προγόνων ἡμῶν λέγοντας ἀκέω, ὥσπερ ἴσως ἢ ὑμεῖς, ὃς ἐπαινῶσι μὲν οἱ παριόντες ἅπαντες, μιμῶνται δ' ἐ πάνυ, τέτῳ τῷ τρόπῳ ἢ τῷ ἔθει τῆς πολιτείας χρῆσθαι, τὸν Αριστείδην [R] ἐκεῖνον, τὸν [S] Νικίαν, τὸν ὁμώνυμον [T] ἐμαυτῷ, τὸν [V] Περικλέα. ἐξ ἧ δὲ οἱ διερωτῶντες ὑμᾶς ἕτοι πέφηνασι ῥήτορες, τί βέλεσθε; τί γράψω; τί ὑμῖν χαρίσομαι; προπέπολαι τῆς παρανοίκα ἡδονῆς ἢ χάριτος τὰ τῆς πόλεως

πράγμα]α, κ᾽ τοιαυτὶ συμβαίνει. κ᾽ τὰ μὲν τέ-
των πάντα καλῶς ἔχει, τὰ δ᾽ ὑμέτερα αἰσ-
χρῶς.

Καί τοι σκέψασθε, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, ἄ
τις ἂν κεφάλαια εἰπεῖν ἔχοι, τῶν ἐπὶ τῶν προ-
γόνων ἔργων, κ᾽ τῶν ἐφ᾽ ὑμῶν. ἔσαι δὲ βρα-
χὺς κ᾽ γνώριμος ὑμῖν ὁ λόγος. ὐ γὰρ ἀλλο-
τρίοις ὑμῖν χρωμένοις παραδείγμασιν, ἀλλ᾽
οἰκείοις, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, εὐδαίμοσιν ἔξεσι
γενέσθαι. ἐκεῖνοι τοίνυν, οἷς ὐκ ἐχαρίζονθ᾽ οἱ
λέγον]ες, ὐδ᾽ ἐφίλων αὐτὲς ὥσπερ ὑμᾶς ἔτοι
νῦν, πέντε μὲν κ᾽ ἑξήκον]α ἔτη τῶν Ελλήνων
[x] ἦρξαν ἑκόντων· πλείω δ᾽ ἢ μύρια τάλαν]α
[y] εἰς τὴν ἀκρόπολιν συνήγα]ον· ὑπήκυε δὲ ὁ
ταύτην ἔχων τὴν χώραν αὐτοῖς [z] βασιλεὺς,
ὥσπέρ ἐσι προσῆκον Βάρβαρον Ελλησι· πολλὰ
δὲ κ᾽ καλὰ, κ᾽ πεζῇ κ᾽ ναυμαχῦντες ἔσησαν
[a] τρόπαια αὐτοὶ σρα]ευόμενοι· μόνοι δὲ ἀν-
θρώπων, χρείτ]ω τὴν ἐπὶ τοῖς ἔργοις δόξαν τῶν
φθονέντων κα]έλιπον. ἐπὶ μὲν δὴ τῶν Ελληνι-
κῶν ἦσαν τοιῦτοι. ἐν δὲ τοῖς κα]ὰ τὴν πόλιν
αὐτὴν, θεάσασθε ὁποῖοι, ἔν τε τοῖς κοινοῖς, κ᾽
τοῖς ἰδίοις. δημοσίᾳ μὲν τοίνυν, οἰκοδομήμα]α
κ᾽ κάλλη τοιαῦτα κ᾽ τοσαῦτα κα]εσκεύασαν ἡ-
μῖν [b] ἱερῶν, κ᾽ τῶν ἐν τέτοις ἀναθημάτων,
ὥσε μηδενὶ τῶν ἐπιγιγνομένων ὑπερβολὴν λε-
λεῖφθαι· ἰδίᾳ δ᾽, ἔτω σώφρονες ἦσαν, κ᾽ σφό-

δρα

δρα ἐν τῷ τῆς πολιτείας ἤθει μένοντες, ὥστε τὴν [c] Αριστείδου, καὶ τὴν [d] Μιλτιάδου, καὶ τῶν τότε λαμπρῶν οἰκίαν εἴτις ἄρα οἶδεν ὑμῶν ὁποία πολ' ἐστὶν, ὁρᾷ τῆς τοῦ γείτονος οὐδὲν σεμνοτέραν οὖσαν. οὐ γὰρ εἰς περιουσίαν ἐπράττετο αὐτοῖς τὰ τῆς πόλεως, ἀλλὰ τὸ κοινὸν αὔξειν ἕκαστος ᾤετο δεῖν. ἐκ δὲ τοῦ τὰ μὲν Ελληνικὰ πιστῶς, τὰ δὲ πρὸς τοὺς Θεοὺς εὐσεβῶς, τὰ δ' ἐν αὐτοῖς ἴσως διοικεῖν, μεγάλην εἰκότως ἐκτήσαντο εὐδαιμονίαν. τότε μὲν δὴ τοῦτον τὸν τρόπον εἶχε τὰ πράγματα ἐκείνοις χρωμένοις, οἷς εἶπον, προστάταις. νυνὶ δὲ πῶς ὑμῖν ὑπὸ τῶν χρησῶν τῶν νῦν τὰ πράγματα ἔχει; ἆρά γε ὁμοίως, καὶ παραπλησίως; καὶ τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ, πόλλ' ἂν ἔχων εἰπεῖν. ἀλλ' ὅσης ἅπαντες ὁρᾶτε ἐρημίας ἐπειλημένοι, καὶ Λακεδαιμονίων μὲν [e] ἀπολωλότων, Θηβαίων δὲ [f] ἀσχόλων ὄντων, τῶν δ' ἄλλων ἑνὸς ὄντος ἀξιόχρεω περὶ τῶν πολιτείων ἡμῖν ἀνταξασθαι· ἐξὸν δ' ἡμῖν καὶ τὰ ἡμέτερα αὐτῶν ἀσφαλῶς ἔχειν, καὶ τὰ τῶν ἄλλων δίκαια βραβεύειν, ἀπεστερήμεθα μὲν χώρας οἰκείας, πλείω δ' ἢ χίλια καὶ πεντακόσια τάλαντα ἀνηλώκαμεν εἰς ἑαυτὸν δέον· ὃς δ' ἐν τῷ πολέμῳ συμμάχους ἐκτησάμεθα, εἰρήνης [g] ὅσης ἀπολωλέκασιν ἕτοι· ἐχθρὸν δ' ἐφ' ἡμᾶς αὐτοὺς τη-

λικῦτον ἠσκήκαμεν· ἢ φρασάτω τις ἐμοὶ παρελθὼν, πόθεν ἄλλοθεν ἰσχυρὸς γέγονεν, ἢ παρ' ἡμῶν αὐτῶν, Φίλιππος; ἀλλ' ὦ τὰν, εἰ ταῦτα φαύλως, τάγ' ἐν αὐτῇ τῇ πόλει νῦν ἄμεινον ἔχει; ἢ τί ἄν τις εἰπεῖν ἔχοι; τὰς ἐπάλξεις, ἃς κονιῶμεν; ἢ τὰς [h] ὁδοὺς, ἃς ἐπισκευάζομεν; ἢ κρήνας, ἢ λήρους; ἀποβλέψαλε δὴ πρὸς τοὺς τὰ τοιαῦτα πολιλευομένους· ὧν οἱ μὲν ἐκ πλωχῶν πλούσιοι γεγόνασιν, οἱ δ' ἐξ ἀδόξων ἔνδιμοι· ἔνιοι δὲ τὰς ἰδίας οἰκίας τῶν δημοσίων οἰκοδομημάτων σεμνολέρας εἰσὶ καλεσκευασμένοι. ὅσῳ δὲ τὰ τῆς πόλεως ἐλάτλω γέγονε, τοσούτῳ τὰ τούτων ηὔξηλαι. τί δὴ τὸ πάντων αἴτιον τούτων; ἢ τί δήπολε ἅπαντ' εἶχε καλῶς τότε, ἢ νῦν οὐκ ὀρθῶς; ὅτι τὸ μὲν πρῶτον, ἢ σραλεύεσθαι τολμῶν αὐτὸς ὁ δῆμος, δεσπότης τῶν πολιλευομένων ἦν, ἢ κύριος [i] αὐτὸς ἁπάντων τῶν ἀγαθῶν· ἢ ἀγαπηλὸν ἦν παρὰ τοῦ δήμου τῶν ἄλλων ἑκάσῳ, ἢ τιμῆς ἢ ἀρχῆς, ἢ ἀγαθοῦ τινος μελαλαβεῖν. νῦν δὲ τοὐναντίον, κύριοι μὲν τῶν ἀγαθῶν οἱ πολιλευόμενοι, ἢ διὰ τούτων ἅπανλα πράλ̣ελαι· ὑμεῖς δὲ ὁ δῆμος ἐκνενευρισμένοι, ἢ περιῃρημένοι χρήμαλα, συμμάχους, ἐν ὑπηρέτου ἢ προσθήκης μέρει γεγένησθε, ἀγαπῶνλες ἐὰν μελαδιδῶσι θεωρικῶν. ὑμῖν, ἢ βοΐδια [k] πέμψωσιν ἔτοι. ἢ τὸ πάντων ἀνανδρόταλον, τῶν ὑμελέ-

ρων

ρων αὐτῶν χάριν προσοφείλε[ε. οἱ δ' ἐν αὐτῇ τῇ πόλει καθειρξαντες ὑμᾶς, ὑπάγουσιν ἐπὶ ταῦτα, καὶ τιθασσεύουσι, χειροήθεις αὐτοῖς ποιοῦντες. ἔσι δ' ὅδε πο[οἶμαι μέγα καὶ νεανικὸν φρόνημα λαβεῖν, μικρὰ καὶ φαῦλα πράτ[ον]ας. ὁποῖ' ἄτ[α γὰρ ἂν τὰ ἐπι[η]δεύματα τῶν ἀνθρώπων ᾖ, τοιοῦτον ἀνάγκη καὶ φρόνημα ἔχειν. ταῦτα, μὰ τὴν Δήμη[ρα, οὐκ ἂν θαυμάσαιμι, εἰ μείζων εἰπόντι ἐμοὶ γένοι[ο παρ' ὑμῶν βλάβη, τῶν πεποιηκότων αὐτὰ γενέσθαι. οὐδὲ γὰρ παῤῥησία [l] περὶ πάντων ἀεὶ παρ' ὑμῖν ἐσιν· ἀλλ' ἔγωγε, ὅτι καὶ νῦν γέγονε, θαυμάζω.

Ἐὰν δ' ἄλλα νῦν γ' ἔτι ἀπαλλαγέντες τούτων τῶν ἐθῶν, ἐθελήσητε σρα[εύεσθαί τε, καὶ ὡράτ[ειν ἀξίως ὑμῶν αὐτῶν, καὶ ταῖς περιουσίαις ταῖς οἴκοι ταύταις, ἀφορμαῖς ἐπὶ τὰ ἔξω τῶν ἀγαθῶν χρήσησθε· ἴσως ἂν ἴσως, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τέλειόν τι καὶ μέγα κ[ήσαισθε ἀγαθὸν καὶ τῶν τοιούτων λημμάτων ἀπαλλαγείη[ε, ἃ τοῖς ἀσθενοῦσι παρὰ τῶν ἰατρῶν σιλίοις διδομένοις ἔοικε· καὶ γὰρ ὅτε ἰσχὺν ἐκεῖνα ἐντίθησιν, ὅτ' ἀποθνήσκειν ἐᾷ. καὶ ταῦτα ἃ νέμεσθε νῦν ὑμεῖς, ὅτε τοσαῦτά ἐσιν, ὥσε ὠφέλειαν [m] ἔχειν τινὰ διαρκῆ, ὅτ' ἀποσ[όντας ἄλλο τι πράτ[ειν ἐᾷ. ἀλλ' ἔσι ταῦτα τὴν ἐκάσε ῥᾳθυμίαν ὑμῶν ἐπαυξάνο[α. Οὐκοῦν σὺ μισθοφορὰν

μισθοφορὰν λέγεις; φήσει τίς· ἢ παραχρῆμά γε τὴν αὐτὴν σύνταξιν ἁπάντων, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἵνα τῶν κοινῶν ἕκαστος τὸ μέρος λαμβάνων, ὅτε δέοιτο ἡ πόλις, εἰς τοῦθ' ἑτοίμως χρήσιμον ἑαυτὸν παρέχοι. ἔξεστιν ἄγειν ἡσυχίαν; οἴκοι μένων εἶ βελτίων, τοῦ δ' ἔνδειαν ἀνάγκη τι ποιεῖν αἰσχρὸν ἀπηλλαγμένος. συμβαίνει τι τοιοῦτον, οἷον ἢ τὰ νῦν; στρατιώτης αὐτὸς ὑπάρχων, ἀπὸ τῶν αὐτῶν τούτων λημμάτων, ὥσπερ ἐστὶ δίκαιον, ὑπὲρ τῆς πατρίδος. ἔστι τις [n] ἔξω τῆς ἡλικίας ὑμῶν; ὅσα ἔτος ἄταχτος νῦν λαμβάνων ἐκ ὠφελεῖ, ταῦτ' ἐν ἴσῃ τάξει λαμβανέτω, πάντ' τ' ἐφορῶν ἢ διοικῶν, ἃ χρὴ πράττεσθαι. ὅλως δὲ ἔτ' ἀφελὼν, ἔτε προσθεὶς, πλὴν μικρῶν, τὴν ἀταξίαν ἀνελὼν, εἰς τάξιν ἤγαγον τὴν πόλιν, τὴν αὐτὴν τοῦ λαβεῖν, τοῦ στρατεύεσθαι, τοῦ δικάζειν, τοῦ ποιεῖν τοῦθ' ὅ,τι καθ' ἡλικίαν ἕκαστος ἔχοι, ἢ ὅτω καιρὸς εἴη, τάξιν ποιήσας. ἐκ ἔστιν ὅπου τοῖς μηδὲν ἐγὼ ποιοῦσι τὰ τῶν ποιησόντων εἶπον, ὡς δεῖ νέμειν· ἐσ' αὐτοὺς μὲν ἀργεῖν, ἢ σχολάζειν, ἢ ἀπορεῖν· ὅτι δὲ οἱ τοῦ δεῖνος νικῶσι [n] ξένοι, ταῦτα πυνθάνεσθαι. ταῦτα γὰρ νυνὶ γίνεται· ἢ ἐχὶ μέμφομαι τὸν ποιοῦντά τι τῶν δεόντων ὑπὲρ ὑμῶν. ἀλλὰ ἢ ὑμᾶς αὐτοὺς ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν ἀξιῶ πράττειν ταῦτα, ἐφ'

οἷς ἑτέρους τιμᾶτε· καὶ μὴ παραχωρεῖν, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, τῆς τάξεως, ἣν ὑμῖν οἱ πρόγονοι, τῆς ἀρετῆς, μετὰ πολλῶν κινδύνων κτησάμενοι, καλέλιπον· Σχεδὸν εἴρηκα, ἃ νομίζω συμφέρειν. ὑμεῖς δὲ ἔλοισθε, ὅ,τι καὶ τῇ πόλει καὶ ἅπασιν ὑμῖν συνοίσειν μέλλει.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ο Φίλιππος τὸν Φωκικὸν πόλεμον [A] διαπεπολεμωμένος, καὶ μετ' Αθηναίων τε, καὶ Λακεδαιμονίων, τῶν Φωκέων συμμάχων, εἰρήνην ποιήσας, ἀντὶ Φωκέων, οἰκούντων τῶν Αθηναίων, Αμφικτύων [B] προσηγόρευται. Διὸ, τῶν Αθηναίων πρὸς πόλεμον πάλιν ὁρμώντων, ὁ Δημοσθένης εἰρήνην ἄγειν παρεσκευάζετο, καὶ τοσαύτην εἶναι τὴν Αμφικτυονίαν ἀπεφαίνετο, ὥστε τῇ πόλει πολεμεῖν προσήκειν, ἵνα μὴ τῆς ἀξίας ταύτης ὁ Φίλιππος μέτοχος γένηται. Δέος ἔτι, μὴ, λόγῳ μὲν, τῆς Αμφικτυονίας προφάσει· πράγματι δὲ, διὰ τὸν ἴδιον τῶν καθεστώτων ἔχθος, πάσας τὰς Ἑλληνίδας [C] εἰς ἑαυτὰς ἀνασείψωσι.

ΠΕΡΙ

Ο ΠΕΡΙ ΤΗΣ
ΕΙΡΗΝΗΣ
ΛΟΓΟΣ.

ΟΡΩ μὲν, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, τὰ παρόντα πράγματα, πολλὴν δυσκολίαν ἔχοντα καὶ ταραχήν· ἐ μόνον τῷ πολλὰ προείσθαι, καὶ μηδὲν εἶναι πρᾶγμα περὶ αὐτῶν εὖ λέγειν· ἀλλὰ καὶ τῷ περὶ τῶν ὑπολοίπων καλὰ ταὐτὰ μηδὲ καθ' ἓν τὸ συμφέρον πάντας ἡγεῖσθαι, ἀλλὰ τοῖς μὲν ὧδὶ, τοῖς δὲ ἑτέρως δοκεῖν. δυσκόλου δ' ὄντος φύσει καὶ χαλεπῆ τῆ βουλεύεσθαι. ἔτι πολλῷ χαλεπώτερον ὑμεῖς αὐτὸ πεποιήκατε, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι· οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι πάντες ἄνθρωποι, πρὸ τῶν πραγμάτων εἰώθασι χρῆσθαι τῷ βουλεύεσθαι, ὑμεῖς δὲ, μετὰ τὰ πράγματα. ἐκ δὲ τούτου συμβαίνει παρὰ πάντα τὸν χρόνον, ὃν οἶδ' ἐγὼ, τὸν μὲν οἷς ἂν ἁμάρτητε ἐπιμῶντα, εὐδοκιμεῖν καὶ δοκεῖν εὖ λέγειν· τὰ δὲ πράγματα καὶ περὶ ὧν βουλεύεσθε, ἐκφεύγειν ὑμᾶς.

Οὐ μὴν ἀλλὰ καίπερ τούτων ὄντως ἐχόντων, οἶμαι, καὶ πεπεικὼς ἐμαυτὸν ἀνέσηκα, ἂν ἐθελήσητε τῆ θορυβεῖν καὶ φιλονεικεῖν ἀποσάντες, ἀκούειν, ὡς ὑπὲρ πόλεως βουλευομένοις, καὶ τηλικούτων

λικέτων πραγμάτων, προσήκει, ἔξειν καὶ λέγειν, καὶ συμβουλεύειν, δι' ὧν καὶ τὰ παρόντα ἔσαι βελτίω, καὶ τὰ προειμένα σωθήσεσθαι. ἀκριβῶς δὲ εἰδὼς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ λέγειν, περὶ ὧν αὐτὸς εἴπέ τις, καὶ περὶ αὐτῶν παρ' ὑμῖν, ἀεὶ τῶν πάνυ λυσιτελούντων τοῖς τολμῶσιν ὂν, ὅτως ἡγοῦμαι φορτικὸν καὶ ἐπαχθὲς, ὥσε ἀνάγκην ἔσαν ὁρῶν, ὅμως ἀπρονόητον νομίζω δ' ἄμεινον ἂν ὑμᾶς περὶ ὧν νῦν ἐρῶ κρῖναι, μικρὰ τῶν πρότερόν ποτε ῥηθέντων ὑπ' ἐμοῦ μνημονεύσαντας.

Ἐγὼ γὰρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρῶτον μὲν, ἡνίκ' ἔπειθόν τινες ὑμᾶς, τῶν ἐν Εὐβοίᾳ [D] ταρατ]ομένων πραγμάτων, βοηθεῖν Πλουτάρχῳ, καὶ πόλεμον ἄδοξον, καὶ δαπανηρὸν ἄρασθαι, πρῶτος, καὶ μόνος παρελθὼν, ἀνέπον· καὶ μονοῦ διεσπάσθην ὑπὸ τῶν ἐπὶ μικροῖς λήμμασι πολλὰ καὶ μεγάλα ὑμᾶς ἁμαρτάνειν πεισάντων. καὶ χρόνου βραχέος διελθόντος, μετὰ τοῦ προσόφλειν αἰσχύνην, καὶ παθεῖν οἷα τῶν ὄντων ἀνθρώπων ἐδενὲς πώποτε πεπόνθασιν ὑπὸ τούτων, οἷς ἐβοήθησαν, πάντες ὑμεῖς ἐγνωτε, τήν τε τῶν ταῦτα πεισάντων κακίαν, καὶ τὸν τὰ βέλτιστα [E] εἰρηκότα ἐμέ.

Πάλιν τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καλισθὸν Νεοπτόλεμον τὸν ὑποκριτὴν [F] τῷ μὲν τῆς τέχνης προσχήματι τυγχάνοντα ἀδείας, κακὰ

δ' ἐργαζόμενον τὰ μέγιστα τὴν πόλιν, καὶ τὰ πρὸς ὑμῖν διοικοῦντα Φιλίππῳ, καὶ πρυτανεύοντα, παρελθὼν εἶπον εἰς ὑμᾶς, ἀδεμιᾶς ἕνεκα ἄλλ' ἔχθρας ἢ συκοφαντίας ἰδίας, ὡς ἐκ τῶν μετὰ ταῦτα ἔργων γέγονε δῆλον· καὶ ἐκ-ἔτ' ἐν τούτοις αἰτιάσομαι τοὺς ὑπὲρ Νεοπτολέμου λέγοντας, (ἀδὲ εἷς γὰρ ἦν) ἀλλ' αὐτοὺς ὑμᾶς. εἰ γὰρ ἐν Διονύσου [G] τραγῳδοὶ ἐθεάσασθε, ἀλλὰ μὴ περὶ σωτηρίας καὶ κοινῶν πραγμάτων ἦν λόγος, ἐπ ἂν ὅτως ἄλλο ἢ ἐκείνου πρὸς χάριν ἢ ἐμοῦ πρὸς ἀπέχθειαν ἠκούετε. καίτοι τοῦτό τε ὑμᾶς οἶμαι νῦν ἅπαντας ἡσθῆσθαι, ὅτι τὴν τότε ἄφιξιν εἰς τοὺς πολεμίους ἐποιησάμην, ὑπὲρ τοῦ τὰ ἐκεῖ χρήματα ὀφειλόμενα, ὡς ἔφη, κομίσας δοῦρο [H] λειτουργεῖν· καὶ τούτῳ τῷ λόγῳ πλείστῳ χρησάμενος, ὡς δεινὸν εἴ τις ἐγκαλεῖ τοῖς ἐκεῖθεν ἐνθάδε τὰς εὐπορίας ἄγουσιν· ἐπειδὰν διὰ τὴν εἰρήνην ἀδείας ἔτυχεν, ἣν ἐνθάδε ἐκέκτητο οὐσίαν φανερὰν, ταύτην ἐξαργυρίσας, πρὸς ἐκεῖνον ἀπάγων ᾤχετο.

Δύο μὲν δὴ ταῦτα ὧν προεῖπον ἐγὼ, μαρτυρεῖ τοῖς τότε γεγενημένοις λόγοις ὀρθῶς καὶ δικαίως, οἷά περ ἦν ἀποφανθέντα ὑπ' ἐμοῦ· τρίτον δ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ μόνον ἐν τοῦτ' εἰπὼν ἔτι, καὶ δὴ καὶ περὶ ὧν παρελήλυθα ἐρῶ. ἡνίκα τοὺς ὅρκους τοὺς περὶ τῆς εἰρήνης [I] ἀπειληφότες ἤκομεν οἱ πρέσβεις· τότε, Θεσπιάς

τινων

τινων καὶ Πλαταιὰς ὑπισχνουμένων οἰκισθήσεσθαι, καὶ τὰς μὲν Φωκέας τὸν Φίλιππον, ἂν γένηται κύριος, σώσειν, τὴν δὲ Θηβαίων πόλιν [K] διοικεῖν, καὶ τὸν Ὠρωπὸν ὑμῖν ὑπάρξειν, καὶ τὴν Εὔβοιαν ἀντ' Ἀμφιπόλεως ἀποδοθήσεσθαι, καὶ τοιαύτας ἐλπίδας, καὶ φενακισμούς, οἷς ὑπαχθέντες ὑμεῖς, ἔτε συμφερόντως ἔτε ἴσως ἔτε καλῶς προεῖσθε Φωκέας, οὐδὲν τούτων ἔτ' ἐξαπατήσας ἔτε σιγήσας ἐγὼ φανήσομαι· ἀλλὰ προειπὼν ὑμῖν, ὡς εὖ οἶδ' ὅτι μνημονεύετε, ὅτι ταῦτα, ἔτε οἶδα, ἔτε προσδοκῶ· νομίζω δὲ τὸν λέγοντα ληρεῖν.

Ταῦτα τοίνυν πάντα ὅσα φαίνομαι βέλτιον τῶν ἄλλων προορῶν, οὐδ' εἰς μίαν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἔτε δεινότητα, ἔτε ἀλαζονείαν ἐπανοίσω, οὐδὲ προσποιήσομαι δι' οὐδὲν ἄλλο γινώσκειν, καὶ προαισθάνεσθαι, πλὴν δι' ἃ ἂν ὑμῖν εἴπω δύο. ἓν μέν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δι' εὐτυχίαν, ἣν συμπάσης ἐγὼ τῆς ἐν ἀνθρώποις ἕσης δεινότητος καὶ σοφίας, ὁρῶ κρατοῦσαν· ἕτερον δὲ, ὅτι προῖκα τὰ πράγματα κρίνω, καὶ λογίζομαι, καὶ οὐδὲν λῆμμα οὐδεὶς ἂν ἔχοι, πρὸς οἷς ἐγὼ πεπολίτευμαι καὶ λέγω, δεῖξαι [L] προσηρτημένον· ὀρθὸν ἓν ὅ,τι ἄν πατε ἀπ' αὐτῶν ὑπάρχῃ τῶν πραγμάτων, τὸ συμφέραν φαίνεταί μοι. ὅταν δ' ἐπὶ θάτερα, ὥσπερ εἰς τρυτάνην, ἀργύριον προσενέγκῃς, οἴχεται φέρον,

καὶ

καὶ παθείλκυσε τὸν λογισμὸν ἐφ' αὑτό· καὶ οὐκ ἔτ' ἂν ὀρθῶς οὐδ' ὑγιῶς ὁ τοῦτο ποιήσας περὶ οὐδενὸς ἂν λογίσαιτο.

Ἓν μὲν οὖν ἔγωγε πρῶτον ὑπάρχειν φημὶ δεῖν· ὅπως εἴτε σύνταξιν, εἴτε συμμάχους, εἴτ' ἄλλο τι βέλτιόν τις κατασκευάζειν τῇ πόλει, τὴν ὑπάρχουσαν εἰρήνην μὴ λύων τοῦτο ποιήσῃ· οὐχ ὡς θαυμαστὴν, οὐδ' ὡς ἀξίαν οὖσαν ὑμῶν· ἀλλ' ὁποία ποτ' ἐστὶν αὕτη, μὴ γενέσθαι μᾶλλον εἶχε τοῖς πράγμασι καιρὸν, ἢ γεγενημένην νῦν δι' ὑμᾶς λυθῆναι· πολλὰ γὰρ [M] προείμεθα, ὧν ὑπαρχόντων, τότ' ἄν, ἢ νῦν ἀσφαλέστερος καὶ ῥᾴων ἦν ἡμῖν ὁ πόλεμος.

Δεύτερον δὲ, ὁρᾶν, ὅπως μὴ προαξώμεθα, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, τὰς συνελθούσας τότε, καὶ φάσκουσας [N] Αμφικτύονας νῦν εἶναι, εἰς ἀνάγκην καὶ πρόφασιν κοινὴ πολέμου πρὸς ὑμᾶς. ἐγὼ γὰρ, εἰ γένοιθ' ὑμῖν πρὸς Φίλιππον πάλιν πόλεμος [O] δι' Αμφίπολιν, ἤ τι τοιοῦτον ἔγκλημα ἴδιον, ἃ μὴ μετέχουσι [P] Θετταλοὶ, μή δ' [Q] Αργεῖοι, μηδὲ Θηβαῖοι, οὐκ ἂν ἡμῖν οἶμαι τούτων οὐδένα πολεμῆσαι· καὶ πάντων ἥκιστα (καί μοι μὴ θορυβήσῃ μηδεὶς, πρὶν ἂν ἀκούσῃ) Θηβαίους· οὐχ ὡς ἡδέως ἔχουσιν ἡμῖν, οὐδ' ὡς οὐκ ἂν χαρίζοιντο [R] Φιλίππῳ· ἀλλ' ἴσασιν ἀκριβῶς, εἰ καὶ πάνυ φήσειέ τις αὐτοὺς τοὺς ἀναισθήτους εἶναι, ὅτι, εἰ γενήσεται πόλεμος

λεμος πρὸς ὑμᾶς αὐτοῖς, τὰ μὲν καλὰ πάνθ' [S] ἕξουσιν αὐτοὶ, τοῖς ἀγαθοῖς ἐφεδρεύων ἕτερος καθεδεῖται. ἔχων προείντο ἂν ἑαυτὸς εἰς τοῦτο, μὴ κοινῆς τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς αἰτίας οὔσης τοῦ πολέμου. εἶτε γε, εἰ πάλιν πρὸς τοὺς Θηβαίους [T] πολεμήσαιμεν διὰ Ὠρωπὸν, ἢ τι τῶν ἰδίων, οὐδὲν ἂν ἡμᾶς παθεῖν ἡγοῦμαι· καὶ γὰρ ἡμῖν κἀκείνοις τοὺς βοηθήσοντας ἂν, οἶμαι, εἰς τὴν οἰκείαν εἴτις ἐμβάλοι, βοηθεῖν· ἢ συνεπιστρατεύσειν ἀδελφοῖς. καὶ γὰρ αἱ συμμαχίαι τοῦτον ἔχουσι τὸν τρόπον, ὃν καὶ φροντίσειεν ἄν τις, καὶ τὸ πρᾶγμα φύσει τοιοῦτόν ἐστιν. ἐπ' ἄκρῃ τῆς ἴσης ἕκαστός ἐστιν εὔνους, ὅθ' ἡμῖν, ὅτε Θηβαίοις, ὡς τε εἶναι καὶ κρατεῖν τῶν ἄλλων· ἀλλὰ σῶς μὲν εἶναι ἅπαντες ἂν βούλοιντο ἕνεκα ἑαυτῶν· κρατήσαντας [V] δὲ τοὺς ἑτέρους, δεσπότας ὑπάρχειν αὐτῶν, οὐδὲ εἷς.

Τί οὖν ἡγοῦμαι φοβερόν; καὶ τί φυλάξασθαι φημὶ δεῖν ὑμᾶς; ὅπως μὴ κοινὴν πρόφασιν, καὶ κοινὸν ἔγκλημα, ὁ μέλλων πόλεμος πρὸς ἅπαντας λάβῃ· εἰ γὰρ Ἀργεῖοι μὲν, καὶ [X] Μεσσήνιοι, καὶ [Y] Μεγαλοπολῖται, καί τινες τῶν λοιπῶν Πελοποννησίων, ὅσοί γε δὴ τὰ αὐτὰ τούτοις φρονοῦσι, διὰ τὴν πρὸς Λακεδαιμονίους ἡμῖν [Z] ἐπικηρυκείαν ἐχθρῶς ἕξουσι, καὶ τὸ δοκεῖν ἐκδέχεσθαί τι τῶν ἐκείνοις πεπραγμένων· Θηβαῖοι δὲ ἔχουσι μὲν, ὡς λέγουσιν, ἀπεχθῶς,

ἔτι

ἔτι δὲ ἐχθρολέμως σχήσουσιν, ὅτι τὰς παρ' ἐκείνων [a] φεύγοντας σώζομεν, καὶ πάντα τρόπον τὴν δυσμένειαν ἐνδεικνύμεθα αὐτοῖς· Θετταλοὶ δὲ, ὅτι τὰς Φωκέων [b] φυγάδας σώζομεν· Φίλιππος δὲ, ὅτι κωλύομεν αὐτὸν κοινωνεῖν τῆς Ἀμφικτυονίας· φοβοῦμαι, μὴ πάντες, περὶ τῶν ἰδίων ἕκαστος ὀργιζόμενος, καινὸν ἐφ' ἡμᾶς ἀγάγωσι τὸν πόλεμον, τὰ τῶν Ἀμφικτυόνων δόγματα προσποιούμενοι, εἶτ' ἐπισπασθῶσιν ἕκαστοι πέρα τοῦ συμφέροντος [c] ἑαυτοῖς ἡμῖν πολεμῆσαι, ὥσπερ καὶ περὶ Φωκέας.

Ἴσε χαίρ φησι τοῦτ', ὅτι νῦν Θηβαῖοι, καὶ Φίλιππος, καὶ Θετταλοὶ, οὐχὶ τὰ αὐτὰ μᾶλλον ἕκαστοι ἐσπουδακότες τὰ αὐτὰ πάντες ἔπραξαν· οἷον Θηβαῖοι, τὸν μὲν Φίλιππον παρελθεῖν, καὶ λαβεῖν τὰς παρόδους, οὐκ ἠδύναντο κωλύσαι· οὐδέ γε τῶν αὐτοῖς πεπονημένων ὕστατον ἐλθόντα τὴν δόξαν ἔχειν. νυνὶ γὰρ Θηβαίοις πρὸς μὲν τὸ τὴν χώραν κεκομίσθαι, κάλλιστα πέπραχθαι· πρὸς δὲ τιμὴν καὶ δόξαν, αἴσχιστα· εἰ γὰρ μὴ παρῆλθε Φίλιππος, οὐδὲν [d] ἂν αὐτοῖς ἐδόκει εἶναι. ταῦτα δ' οὐκ ἐβούλοντο· ἀλλὰ τῷ τὰν Ὀρχομενὸν, καὶ τὴν Κορώνειαν λαβεῖν ἐπιθυμεῖν, μὴ δύνασθαι δὲ ταῦτα πάνυ ὑπέμειναν.

Φίλιππον

Φίλιππον τοίνυν τινὲς μὲν ὅπως τολμῶσι λέγειν, ὡς οὐκ ἐβούλετο Θηβαίοις Ὀρχομενὸν, καὶ Κορώνειαν [e] παραδοῦναι, ἀλλ' ἠναγκάσθη· ἐγὼ δὲ τούτοις μὲν ἐρρῶσθαι λέγω· ἐκεῖνο δὲ οἶδα, ὅτι, εἰ μάλλόν γε ταῦτ' ἔμελεν αὐτῷ, ἢ τὰς παρόδους λαβεῖν ἐβούλετο, καὶ τὴν δόξαν τῷ πολέμῳ, τῷ δοκεῖν δι' αὐτὸν κρίσιν εἰληφέναι, καὶ τὰ Πύθια [f] θεῖναι δι' ἑαυτῷ· καὶ ταῦτ' ἦν ὧν μάλιστα ἐγλίχετο. Θετταλοὶ δέ γε θάτερα ἐβούλοντο τούτων, ἔτε Θηβαίους, ἔτε τὸν Φίλιππον μέγαν γενέσθαι· πάντα γὰρ ταῦτα ἐφ' ἑαυτοὺς ἡγοῦντο εἶναι· τῆς Πυλαίας δὲ ἐπεθύμουν, καὶ τῶν ἐν [g] Δελφοῖς [h] πλεονεκτημάτων, δυοῖν κύριοι γενέσθαι· τῷ δὲ τούτων γλίχεσθαι, τὰ δὲ συγκαταπράξαν. τῶν τοίνυν ἰδίων ἕνεκα ἕκαστον εὑρήσεις εἰς τὰ πολλὰ προηγμένον, ὧν οὐδὲν ἐβούλετο πρᾶξαι· τοῦτο μὲν τοίνυν ὅτι τοιοῦτόν ἐστι, φυλακτέον ὑμῖν.

Τὰ κελευόμενα ἡμᾶς ἆρα δεῖ ποιεῖν ταῦτα φοβουμένους; καὶ σὺ ταῦτα κελεύεις; πολλοῦ γε καὶ δέω. ἀλλ' ὡς ὅτε πράξομεν οὐδὲν ἀνάξιον ἡμῶν αὐτῶν, ὅτ' ἔσται πόλεμος, νοῦν τε δόξομεν πᾶσιν ἔχειν, καὶ τὰ δίκαια λέγειν· τοῦτ' οἶμαι δεῖξειν. πρὸς δὲ τοὺς θρασέως ὁτιοῦν οἰομένους ὑπομένειν δεῖν, καὶ μὴ προορωμένους τὸν πόλεμον, ἐκεῖνα βούλομαι λογίσασθαι. ἡμεῖς Θηβαίους ἐῶμεν ἔχειν [i] Ὠρωπόν. καὶ εἴτις ἔροιτο ἡμᾶς, κελεύσας

κελεύσας εἰπεῖν τἀληθῆ, διατί; ἵνα μὴ πολεμῶμεν, φαίημεν ἄν. καὶ Φιλίππῳ νυνὶ κατὰ τὰς [k] συνθήκας, Ἀμφιπόλεως παρακεχωρήκαμεν, καὶ Καρδιανοὺς ἐῶμεν ἔξω Χερρονησιτῶν τῶν ἄλλων τελάχθαι, καὶ τὸν [l] Κᾶρα τὰς νήσους καταλαμβάνειν, Χίον, καὶ Κῶ, καὶ Ῥόδον, καὶ Βυζαντίους κατάγειν τὰ πλοῖα· δηλονότι, τὴν ἀπὸ τῆς εἰρήνης ἡσυχίαν, πλειόνων ἀγαθῶν αἰτίαν εἶναι νομίζοντες, ἢ τὸ προσκρούειν καὶ φιλονεικεῖν περὶ τούτων. ἀκοῦν εὔηθες, καὶ κομιδῇ σχέτλιον, πρὸς ἑκάστους καθ' ἕνα οὕτωσὶ ἤδη προσεννενοημένους περὶ τῶν οἰκείων, καὶ ἀναισθάτων, πρὸς ἅπαντας περὶ τῆς ἐν Δελφοῖς σκιᾶς νυνὶ πολεμῆσαι.

ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ο Φίλιππος [A] τὰς τῶν Θετταλῶν τυραννίδας, τὰς τῆς χώρας πόλεις βίᾳ καθεῖχεν, καθαιρεθείσας, οὐχ ἥττω τὴν χάριν ἀπὸ τούτων, ἢ ἀπὸ τῶν ὁμόρων Ἑλλήνων κέκληται. Ἀλλὰ δὴ ἐκ πολλοῦ ὀρεγόμενος παρὰ πάσης τῆς Ἑλλάδος πρὸς τῶν Περσῶν βασιλέα στρατηγὸς ψηφισθῆναι, ταύτην τὴν ἀφορμὴν διαπραξάμενος, τηλικαύτης ἐπιτυχεῖν στρατηγίας ἐφεύρετο τὴν ὁδόν. Ἐκ δὲ τούτου περιόδους ἔπεμψε δι' ὅλης τῆς χώρας, οἵτινες τοὺς μὲν εἰς νέον ἐνώσαντες, τοὺς δὲ εἰς τὸ παλαιὸν ἀνανεώσαντες, ἁπάντων τὰς διανοίας τοῦ βασιλέως τῇ εὐνοίᾳ συναπλοῖεν. Ἀθηναῖοι πορευόμενοι τὰ κελευόμενα ἐθημηγόρησαν. Ὁ γοῦν Δημοσθένης τὸν δῆμον ἀπορροῦντα, τί ἀποκρίνασθαι δέον, ἐπὶ τὸν Φίλιππον παρορμᾷ, αὐτόν τε ὡς τὰς σπονδὰς [C] παραβαίνοντα, καὶ καλὰ τῆς πόλεως ἀεὶ διαλογιζόμενον ἀποφαίνει.

ΚΑΤΑ

ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ

ΛΟΓΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

ΟΤΑΝ, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, λόγοι γίγνωνται περὶ ὧν Φίλιππος πράττει καὶ βιάζεται παρὰ τὴν εἰρήνην ἀεὶ, τὰς ὑπὲρ ἡμῶν λόγους, καὶ δικαίους καὶ φιλανθρώπους ὁρῶ φαινομένους· καὶ λέγειν μὲν ἅπαντας ἀεὶ τὰ δέοντα δοκοῦντας τὰς καιηγορεῖντας Φιλίππου, γιγνόμενον δ' ἐδὲν, ὡς ἔπος εἰπεῖν, τῶν δεόντων, ἐδ' ὧν εἵνεκα ταῦτα ἀκούειν ἄξιον· ἀλλ' εἰς τοῦτο ἤδη προηγμένα τυγχάνει πάντα τὰ πράγματα τῇ πόλει, ὥστε ὅσῳ τις ἂν μᾶλλον καὶ φανερώτερον ἐξελέγχῃ Φίλιππον, καὶ τὴν πρὸς ὑμᾶς εἰρήνην παραβαίνοντα, καὶ πᾶσι τοῖς Ἕλλησιν ἐπιβουλεύοντα· τοσούτῳ τὸ τί χρὴ ποιεῖν συμβουλεῦσαι, χαλεπώτερον εἶναι. αἴτιον δὲ τούτων, ὅτι πάντας, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, τὰς πλεονεκτεῖν ζητοῦντας, ἔργῳ κωλύειν καὶ πράξεσιν, οὐχὶ λόγοις δέον· πρῶτον μὲν ἡμεῖς οἱ παριόντες, τούτων μὲν ἀφέσαμεν, καὶ γράφειν καὶ συμβουλεύειν, διὰ τὴν πρὸς ὑμᾶς ἀπέχθειαν, οὐκνοῦντες· ἃ δεῖ ποιεῖ δὲ, ὡς δεινὰ καὶ χαλεπὰ, καὶ τοιαῦτα διεξερχόμεθα· ἔπειθ' ὑμεῖς οἱ καθήμενοι, ὧς μὲν ἂν εἴποιμε δικαίους λόγους, καὶ λέγοντος ἄλ-

λε συνίηλε, ἄμεινον Φιλίππε παρεσκεύασθε· ὡς δὲ κωλύσαιτ' ἂν ἐκεῖνον πράτ]ειν ταῦτα, ἐφ' ὧν ἐσι νῦν, παν]ελῶς ἀργῶς ἔχετε. συμ-βαίνει δὴ πρᾶγμα ἀναγκαῖον, οἶμαι, κ) ἴσως εἰκὸς, ἐν οἷς ἑκάτεροι δια]ρίβε]ε, κ) περὶ ἃ σπε-δάζε]ε, ταῦτ' ἄμεινον ἑκα]έροις ἔχειν, ἐκείνῳ μὲν, αἱ πράξεις, ὑμῖν δ' οἱ λόγοι. εἰ μὲν ἦν κ) νῦν λέγειν δικαιότερα, ὑμῖν ἐξαρκεῖ, ῥᾴδιον κ) πόνος ἀδεὶς πρόσεσι τῷ πράγμα]ι· εἰδ' ὅπως τὰ παρόντα ἐπανορθωθήσετε, δεῖ σκοπεῖν, κ) μὴ προελθόντα ἔτι πορρώ]ερω λή̣σει πάντας ἡ-μᾶς, μήδ' ἐπισήσεται μέγεθος δυνάμεως, πρὸς ἣν ἀδ' ἀντᾶραι δυνησόμεθα, ἀχ ὁ αὐτὸς τρό-πος, ὅσπερ πρότερον, τᾶ βελεύσασθαι, ἀλλὰ κ) τοῖς λέγεσιν ἅπασι, κ) τοῖς ἀκούσιν ὑμῖν, τὰ βέλτισα κ) τὰ σώσον]' ἀντὶ τῶν ῥᾳ̣ίων κ) τῶν ἡδί̣ων προαιρε]έον.

Πρῶτον μὲν ἦν εἴτις, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, θαῤῥεῖ, ὁρῶν, ἡλίκος ἤδη κ) ὅσων κύριός ἐσι Φίλιππος, κ) μηδένα οἴεται κίνδυνον φέρειν τᾶ-το τῇ πόλει, μήδ' ἐφ' ὑμᾶς πάντα ταῦτα πα-ρασκευάζεσθαι, θαυμάζω, κ) δεηθῆναι πάντων ὁμοίως ὑμῶν βούλομαι, τὸς λογισμὸς ἀκοῦσαί με διὰ βραχέων, δι' ἃς τὰ ἐναν]ία μοι παρέ-σχηκε προσδοκᾶν, κ) δι' ὧν ἐχθρὸν ἡγοῦμαι Φί-λιππον· ἵν', ἐὰν μὲν ἐγὼ δοκῶ βέλτιον τῶν ἄλλων προορᾶν, ἐμοὶ πειθῆτε· ἐὰν δ' οἱ θαῤ-

ῥοῦντες

ξόντες καὶ πεπισευκότες αὐτῷ, τούτοις πρόσθησθε.

Ἐγὼ τοίνυν, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, λογίζομαι, τίνων ὁ Φίλιππος κύριος πρῶτον μετὰ τὴν εἰρήνην καθέση, Πυλῶν, καὶ τῶν ἐν Φωκεῦσι [D] πραγμάτων· τί δ' ἦν; πῶς τούτοις ἐχρήσατο; ἃ Θηβαίοις συμφέρει, καὶ οὐχ ἃ τῇ πόλει, πράττειν προείλετο. τί δήποτε; ὅτι πρὸς πλεονεξίαν, οἶμαι, καὶ τὸ πάνθ' ὑφ' ἑαυτῷ ποιήσασθαι τὰς λογισμὰς ἐξετάζων, καὶ οὐ πρὸς εἰρήνην, οὐδ' ἡσυχίαν, οὐδὲ δίκαιον οὐδέν· οἶδε τοῦτο ὀρθῶς, ὅτι τῇ μὲν ἡμελέρᾳ πόλει, καὶ τοῖς ἡμελέροις ἤθεσιν, οὐδὲν ἂν ἐνδείξαιτο τοιοῦτον, οὐδὲ ποιήσειεν, ὑφ' ὃ πεισθέντες ὑμεῖς, τῆς ἰδίας ἕνεκα ὠφελείας τῶν ἄλλων τινὰς Ἑλλήνων ἐκείνῳ πρόεισθε. ἀλλὰ καὶ τοῦ δικαίου λόγον ποιούμενοι, καὶ τὴν προσοῦσαν ἀδοξίαν τῷ πράγματι φεύγοντες, καὶ πάνθ' ἃ προσήκει προορώμενοι, ὁμοίως ἐναντιώσεσθε, ἄν τι τοιοῦτον ἐπιχειρῇ πράττειν, ὥσπερ ἂν εἰ πολεμοῦντες τύχοιτε. τὰς δὲ Θηβαίους ἡγεῖτο ὅπερ συνέβη, ἀντὶ τῶν ἑαυτοῖς γιγνομένων, τὰ λοιπὰ ἐάσειν, ὅπως βούλεται πράττειν αὐτὸν, καὶ οὐχ ὅπως ἀντιπράξειν καὶ διακωλύσειν, ἀλλὰ καὶ συστρατεύσειν, ἂν αὐτὸς κελεύῃ. καὶ νῦν τοὺς Μεσσηνίους καὶ τοὺς Αργείους, ταῦτα ὑπειληφὼς, [E] εὖ ποιεῖ· ὃ καὶ μέγιστόν ἐστι καθ' ὑμῶν ἐγκώμιον, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι·

κέκρισθε

κέκρισθε γὰρ ἐκ τούτων τῶν ἔργων, μόνοι τῶν πάντων μηδενὸς ἂν κέρδους τὰ κοινὰ δίκαια τῶν Ἑλλήνων προέσθαι· μηδὲ ἀνταλλάξασθαι μηδεμιᾶς χάριτος μήδ' ὠφελείας, τὴν εἰς τοὺς Ἕλληνας εὔνοιαν.

Καὶ μὴν ταῦτ' εἰκότως ἢ περὶ ὑμῶν ἔτως ὑπείληφε, ἢ κατ' Αργείων ἢ Θηβαίων ὡς ἑτέρως· ἐ μόνον εἰς τὰ παρόντα ὁρῶν, ἀλλὰ ἢ τὰ πρὸ τούτων λογιζόμενος. εὑρίσκει γὰρ οἶμαι ἢ ἀκούει τοὺς μὲν ὑμετέρους προγόνους, ἐξὸν αὐτοῖς τῶν λοιπῶν [F] ἄρχειν Ελλήνων, ὥσ' αὐτοὺς ὑπακούειν βασιλεῖ ἐ μόνον ἐκ ἀνασχομένους τὸν λόγον τοῦτον, ἡνίκα ἦλθεν Αλέξανδρος ὁ τούτων πρόγονος περὶ τούτων κῆρυξ· ἀλλὰ ἢ τὴν πόλιν ἐκλιπεῖν προελομένους ἢ παθεῖν ὁτιοῦν ὑπομείναντας· ἢ μετὰ ταῦτα πράξαντας ταῦτα, ἃ πάντες μὲν ἀεὶ γλίχονται λέγειν, ἀξίως δ' εἰπεῖν ἐδεὶς δεδύνηται· διόπερ κἀγὼ παραλείψω δικαίως· ἔστι γὰρ μείζω τὰ ἐκείνων ἔργα, ἢ ὡς τῷ λόγῳ τις ἂν εἴποι. τοὺς δὲ Θηβαίων ἢ Αργείων προγόνους, τοὺς μὲν συστρατεύσαντας [G] τῷ Βαρβάρῳ, τοὺς δ' ἐκ ἐναντιωθέντας· οἶδεν ἕν ἀμφοτέρους, ἰδίᾳ τὸ λυσιτελοῦν ἀγαπήσοντας, ἐχ ὅ,τι συνοίσει κοινῇ τοῖς Ἕλλησι σκεψομένους ἡγεῖτο ἕν, εἰ μὲν ὑμᾶς ἕλοιτο φίλους, ἐπὶ τοῖς δικαίοις αἱρήσεσθαι· εἰ δ' ἐκείνοις προσθοιτο, συνεργοὺς ἕξειν τῆς αὐ-

τοῦ

τῦ πλεονεξίας. Διαῤῥαῦτ' ἐκείνυς ἀνθ' ὑμῶν
κ τότε [H] κ νῦν αἱρεῖται. ὁ γὰρ δὴ τριή-
ρεις γε ὁρᾷ πλείυς αὐτοῖς ἢ ὑμῖν, ἐνόσας·
ὁ δ' ἐν μὲν τῇ μεσογείᾳ τινὰ ἀρχὴν εὗρηκε,
τῆς δ' ἐπὶ τῇ θαλάτῃ κ τῶν ἐμπορίων ἀφέ-
σηκεν. ὐδ' ἀμνημονεῖ τὺς λόγυς ὐδὲ τὰς
ὑποσχέσεις, ἐφ' αἷς [I] τῆς εἰρήνης ἔτυ-
χεν.

Ἀλλὰ νὴ Δία εἴποι τίς ἂν ὡς πάντα
ταῦτα εἰδὼς, ὁ πλεονεξίας ἕνεκεν, ὐδ' ὢν
ἐγὼ καθηγαρῶ, τότε ταῦτ' ἔπραξεν· ἀλλὰ
τῷ δικαιότερα ἀξιῦν τὺς Θηβαίυς ἢ ἡμᾶς.
ἀλλὰ τῦτον κ μόνον τῶν λόγων πάντων,
ὐκ ἔνες' αὐτῷ νῦν εἰπεῖν. ὁ γὰρ Μεσσήνην
Λακεδαιμονίοις [K] ἀφιέναι κελεύων, πῶς ἂν
Ορχομενὸν κ Κορώνειαν τότε Θηβαίοις [L]
παραδὺς, τῷ δίκαια νομίζειν ταῦτ' εἶναι, πε-
ποιηκέναι σκήψαιτο; ἀλλ' ἐβιάσθη νὴ Δία·
τῦτο γὰρ ἔσθ' ὑπόλοιπον, κ παρὰ γνώμην,
τῶν Θετταλῶν ἱππέων, κ τῶν Θηβαίων ὁπλιτῶν
ἐν μέσῳ ληφθεὶς, συνεχώρησε ταῦτα· καλῶς.
ἀκῦν φασὶ μὲν μέλλειν πρὺς τὺς Θηβαίυς αὐ-
τὸν ὑπόπλως ἔχειν· κ λογοποιῦσί τινες περιι-
όντες, ὡς Ελάτειαν [M] τειχιεῖ. ὁ δὲ ταῦ-
τα μὲν μέλλει, κ μελλήσει γε, ὡς ἐγὼ κρί-
νω· τοῖς Μεσσηνίοις δὲ κ τοῖς Αργείοις ἐπὶ τὺς
λακεδαιμονίυς συνεισβάλλειν ὁ μέλλει· ἀλλὰ

κ

καὶ ξένους εἰσπέμπει, καὶ χρήματ' ἀποστέλλει, καὶ δύναμιν μεγάλην ἔχων αὐτός ἐστι προσδόκιμος.

Τοὺς μὲν ὄντας ἐχθροὺς Θηβαίων Λακεδαιμονίους, ἀναιρεῖ· οὓς δ' ἀπώλεσεν αὐτὸς πρότερον Φωκέας, νῦν [N] σώζει. καὶ τίς ἂν ταῦτα πιστεύσειεν; ἐγὼ μὲν γὰρ οὐδ' ἂν ἡγοῦμαι, Φίλιππον, ὅτ' εἰ τὰ πρῶτα βιασθεὶς ἄκων ἔπραξεν, ὅτ' ἂν εἰ νῦν ἀπεγίνωσκε Θηβαίους, τοῖς ἐκείνων ἐχθροῖς συνεχῶς ἐναντιοῦσθαι· ἀλλ' ἀφ' ὧν νῦν ποιεῖ, κἀκεῖνα ἐκ προαιρέσεως δῆλός ἐστι ποιήσας· ἐκ πάντων δ' ἄν τις θεωροίη, ὅτι πάλαι πραγματεύεται καλὰ τῆς πόλεως συλλάτλων. καὶ τοῦτ' ἐξ ἀνάγκης τρόπον τινὰ αὐτῷ νῦν γε δὴ συμβαίνει.

Λογίζεσθε γὰρ· ἄρχειν βέλεται. τέτε δ' ἀνταγωνιστὰς μόνους ὑπείληφεν ὑμᾶς. ἀδικεῖ πολὺν ἤδη χρόνον· καὶ τοῦτο αὐτὸς ἄρισα σύνοιδεν ἑαυτῷ. οἷς γὰρ ἔσιν ἠμελέροις ἔχει χρῆσθαι, τέτοις πάντα τὰ ἄλλα ἀσφαλῶς [O] κέκληται. εἰ γὰρ Ἀμφίπολιν, καὶ Ποτίδαιαν πρόοιτο, οὐδ' ἂν οἶκοι μένειν βεβαίως ἡγοῖτο. ἀμφότερα ἴσν οἶδε, καὶ ἑαυτὸν ὑμῖν ἐπιβελεύοντα, καὶ ὑμᾶς αἰσθανομένους. εὖ φρονεῖν δ' ὑμᾶς ὑπολαμβάνων, δικαίως ἂν αὐτὸν μισεῖν νομίζοι, καὶ παρώξυνται, πείσεσθαί τι κακὸν προσδοκῶν, ἐὰν καιρὸν λάβητε, ἐὰν μὴ πρότερον φθάσῃ ποιήσας. διὰ ταῦτ' ἐγρήγορεν, ἐφέσηκεν ἐπὶ

τῇ πόλει, θεραπεύει τινὰς Θηβαίων, καὶ Πελοποννησίων τοὺς ταὐτὰ βουλομένους τούτῳ· ὡς διὰ μὲν πλεονεξίαν, τὰ παρόντα ἀγαπήσειν οἴεται. διὰ δὲ σκαιότητα [P] τρόπων, τῶν μετὰ ταῦτα ἐδὲν προόψεσθαι. καίτοι σωφρονοῦσί γε καὶ μετρίως, ἐναργῆ παραδείγματά ἐστιν ἰδεῖν, ἃ καὶ πρὸς Μεσσηνίους καὶ πρὸς Αργείους [Q] ἔμοί γ' εἰπεῖν συνέβη· βέλτιον δ' ἴσως ἐστὶ καὶ πρὸς ὑμᾶς εἰρῆσθαι.

Πῶς γὰρ οἴεσθε, ἔφην, ὦ ἄνδρες Μεσσήνιοι, δυσχερῶς ἀκούειν Ολυνθίους, εἴτις λέγοι καλὰ Φιλίππου, κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους, ὅτ' [R] Ανθεμοῦντα μὲν αὐτοῖς ἠφίει, ἃ πάντες οἱ πρότερον Μακεδονίας βασιλεῖς ἀνταπεποιοῦντο· Ποτίδαιαν [S] δὲ ἐδίδου, τοὺς Αθηναίων ἀποίκους ἐκβαλών· καὶ τὴν μὲν ἔχθραν τὴν πρὸς ἡμᾶς αὐτὸς ἀνῄρητο, τὴν χώραν δ' ἐκείνοις ἐδεδώκει καρπώσασθαι; ἆρα προσδοκᾶν αὐτοὺς τοιαῦτα πείσεσθαι, ἢ λέγοντος ἄν τινος πιστεῦσαι; οὐκ οἴεσθέ γε. ἀλλ' ὅμως, ἔφην ἐγὼ, μικρὸν χρόνον τὴν ἀλλοτρίαν καρπωσάμενοι, πολὺν τῆς ἑαυτῶν ὑπ' ἐκείνου στέρεσθαι, αἰσχρῶς ἐκπεσόντες· οὐ κρατηθέντες μόνον, ἀλλὰ καὶ προδοθέντες ὑπ' ἀλλήλων, καὶ [T] πραθέντες· οὐ γὰρ ἀσφαλεῖς ταῖς πολιτείαις αἱ πρὸς τοὺς τυράννους αὗται λίαν ὁμιλίαι. Τί δ' οἱ Θετταλοί; ἆρ' οἴεσθε, ἔφην, ὅτε αὐτῶν τοὺς

τυράννους ἐξέβαλε, καὶ πάλιν Νίκαιαν [v] καὶ Μαγνησίαν ἐδίδου, προσδοκᾶν τὴν καθεστῶσαν νῦν δεκαδαρχίαν [x] ἔσεσθαι παρ' αὐτοῖς; ἢ τὸν τὴν Πυλαίαν ἀποδόντα, τοῦτον τὰς ἰδίας αὐτῶν προσόδους παραιρήσεσθαι; ἆρ' ἔστι ταῦτα. ἀλλὰ μήν, γέγονε ταῦτα, καὶ πᾶσίν ἐστιν εἰδέναι. ὑμεῖς δ', ἔφην ἐγώ, διδόντα μὲν καὶ ὑπισχνούμενον θεωρεῖτε Φίλιππον. ἐξηπατηκότα δ' ἤδη καὶ παρακεκρουσμένον, ἀπεύχεσθε, ἂν σωφρονῆτ', ἰδεῖν. ἔστι τοίνυν νὴ Δί', ἔφην ἐγώ, πανοδαπὰ εὑρημένα ταῖς πόλεσι πρὸς φυλακὴν καὶ σωτηρίαν. οἷον χαρακώματα, καὶ τείχη, καὶ τάφροι, καὶ τ' ἄλλα ὅσα τοιαῦτα. καὶ ταῦτα μέν ἐστιν ἅπαντα χειροποίητα, καὶ δαπάνης πολλῆς προσδεῖται· ἓν δέ τι κοινὸν ἡ φύσις τῶν εὖ φρονούντων ἐν ἑαυτῇ κέκτηται φυλακτήριον· ὃ πᾶσι μέν ἐστιν ἀγαθὸν καὶ σωτήριον, μάλιστα δὲ τοῖς πολίταις πρὸς τὰς τυράννους. τί ἔστιν ἐστι τοῦτο; ἀπιστία. ταύτην φυλάττεσθε· ταύτης ἀντέχεσθε· ἐὰν ταύτην σώζητε, οὐδὲν δεινὸν μὴ πάθητε. τί ἂν ζητεῖτε; ἔφην, ἐλευθερίαν; εἶτ' οὐχ ὁρᾶτε Φίλιππον ἀλλοτριωτάτας ταύτῃ καὶ τὰς προσηγορίας ἔχοντα; βασιλεὺς γὰρ καὶ τύραννος ἅπας, ἐχθρὸς ἐλευθερίᾳ, καὶ νόμοις ἐναντίος. οὐ φυλάξεσθε, ὅπως, ἔφην, μὴ πολέμου ζητοῦντες ἀπαλλαγῆναι, δεσπότην εὕρητε;

Ταῦτα

Ταῦτα ἀκούσαντες ἐκεῖνοι, καὶ θορυβῆσαι ὡς ὀρθῶς λέγεται, καὶ πολλὰς ἑτέρας λόγους καὶ παρὰ τῶν πρέσβεων, καὶ παρόντος ἐμοῦ, καὶ πάλιν ὕστερον ἀκούσαντες, ὡς ἔοικεν· ἤδη μᾶλλον ἀποσχήσονται τῆς Φιλίππου φιλίας ἣν ἐπαγγέλλεται. καὶ τοῦτό ἐστιν ἄτοπον, εἰ Μεσσήνιοι καὶ Πελοποννησίων τινὲς, παρ' ἃ τῷ λογισμῷ βέλτιστ' ὁρῶσι, τί πράξουσιν· ἀλλ' ὑμεῖς αὐτοὶ, οἱ καὶ συνιέντες αὐτοὶ, καὶ τῶν λεγόντων ἀκούοντες ἡμῶν, ὡς ἐπιβουλεύεσθε, ὡς περιτειχίζεσθε· ἐκ τοῦ μηδὲν ἤδη ποιῆσαι, λήσεται, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, πάντα ταῦθ' ὑπομείναντες. ὅτως ἡ παραυτίκα ἡδονὴ καὶ ῥᾳστώνη μεῖζον ἰσχύει τοῦ πόθ' ὕστερον συνοίσειν μέλλοντος. περὶ μὲν δὴ τῶν ὑμῖν πρακτέων, καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς ὕστερον βουλεύσεσθε, ἂν σωφρονῆτε. ἃ δὲ νῦν ἀποκρινάμενοι τὰ δέοντ' ἂν εἴητ' ἐψηφισμένοι, ταῦτ' ἤδη λέξω.

Ἦν μὲν ἔν δίκαιον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰς ἐνεγκόντας τὰς [Y] ὑποσχέσεις, ἐφ' αἷς ἐπείσθητε ποιήσασθαι τὴν εἰρήνην, καλεῖν. ὅτε γὰρ αὐτὸς ἂν πολε ὑπέμεινα πρεσβεύειν, ὅτε ἂν ὑμεῖς εὖ οἶδ' ὅτι ἐπαύσασθε πολεμοῦντες, εἰ τοιαῦτα πράξειν τυχόντα τῆς εἰρήνης Φίλιππον ᾤεσθε. ἀλλ' ἦν πολὺ τούτων ἀφεστηκότα τὰ τότε λεγόμενα. καὶ πάλιν γ' ἑτέρους καλεῖν. τίνας; τοὺς ὅτ' ἐγὼ γεγονὼς ἤδη τῆς εἰρήνης, ἀπὸ τῆς ὑστέρας ἦκων πρεσ-

βείας, τῆς ἐπὶ τὰς ὄρκους, αἰσθόμενος φενακιζομένην τὴν πόλιν, προὔλεγον καὶ [z] διεμαρτυρόμην, καὶ ἐκ εἴων προέσθαι Πύλας, ἐδὲ Φωκέας, λέγοντας, ὡς ἐγὼ μὲν ὕδωρ [a] πίνων, εἰκότως δύσκολος καὶ δύσροπος εἰμί τις ἄνθρωπος. Φίλιππος δὲ, ὅπερ εὔξαισθ' ἂν ὑμεῖς, ἐὰν προέλθῃ, πράξει. καὶ Θεσπιὰς μὲν καὶ Πλαταιὰς, τειχιεῖ· Θηβαίοις δὲ παύσει τῆς ὕβρεως, Χερρόνησον δὲ, τοῖς αὐτῶ τέλεσι [b] διορύξει· Εὔβοιαν δὲ καὶ τὸν Ὠρωπὸν ἀντ' Ἀμφιπόλεως ὑμῖν ἀποδώσει.

Ταῦτα γὰρ ἅπαντα ἐπὶ τῶ βήματος ἐνταυθοῖ μνημονεύετε οἶδ' ὅτι ῥηθέντα, καίτοι ὄντες δεινοὶ τὰς ἀδικίας μεμνῆσθαι. καὶ τὸ πάντων αἴσχιστον, καὶ τοῖς ἐκγόνοις πρὸς τὰς ἐλπίδας τὴν αὐτὴν εἰρήνην εἶναι ταύτην προσεψηφίσασθε. ἕτως τελέως ὑπήχθητε. τί δὴ ταῦτα νῦν λέγω, καὶ καλεῖν φημὶ δεῖν τότε; ἐγὼ νὴ τὰς θεὰς τἀληθῆ μετὰ παῤῥησίας ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἐκ ἀποκρύψομαι· ἐχ ἵνα εἰς λοιδορίαν [c] ἐμπεσὼν, ἐμαυτῷ μὲν ἐξίσω λόγον παρ' ὑμῖν ποιήσω, τοῖς δ' ἐμοὶ πρεσκρέσασιν ἐξαρχῆς, καινὴν παράσχω πρόφασιν τῶ πάλιν γέ τι λαβεῖν παρὰ Φιλίππε· ἐδ' ἵνα τηνάλλως ἀδολεσχῶ· ἀλλ' οἶμαί ποθ' ὑμᾶς λυπήσειν, ἃ Φίλιππος πράττει, μᾶλλον ἢ τὰ νυνί. τὰ γὰρ πράγματα ὁρῶ προβαίνοντα καὶ ἐχὶ

βελοίμην μὲν ἂν εἰκάζειν ὀρθῶς· φοβοῦμαι δὲ μὴ λίαν ἐγγὺς ᾖ τοῦτ' ἤδη.

Ὅταν δ' ἐν μηκέθ' ὑμῖν ἀμελεῖν ἐξουσία γίγνηται τῶν συμβαινόντων, μηδ' ἀκούητε, ὅτι ταῦτ' ἐφ' ὑμᾶς ἐστιν, ἐμοῦ, μηδὲ τοῦ δεῖνος· ἀλλ' αὐτοὶ πάντα ὁρᾶτε, καὶ εὖ εἰδῆτε· ὀργίλους καὶ τραχεῖς ὑμᾶς ἔσεσθαι νομίζω. φοβοῦμαι δὲ, μὴ, τῶν πρέσβεων σεσιωπηκότων, ἐφ' οἷς αὐτοῖς συνίσασι δεδωροδοκηκόσι, τοῖς ἐπανορθῶν τι πειρωμένοις τῶν διὰ τούτους ἀπολωλότων, τῇ παρ' ὑμῶν ὀργῇ περιπεσεῖν συμβῇ. ὁρῶ γὰρ ὡς τὰ πολλὰ ἐνίους, οὐκ εἰς τοὺς αἰτίους, ἀλλ' εἰς τοὺς ὑπὸ χεῖρα μάλισα τὴν ὀργὴν ἀφιέντας. ἕως δ' ἔτι μέλλει καὶ συνίσασθαι τὰ πράγματα, καὶ καλακεύομεν ἀλλήλων· ἕκαστον ὑμῶν, καίπερ ἀκριβῶς εἰδότα, ὅμως ἐπαναμνῆσαι βούλομαι. τὶς ὁ Φωκέας ὑμᾶς πείσας καὶ Πύλας προέσθαι; ὧν καθασὰς ἐκεῖνος κύριος τῆς ἐπὶ τὴν Ατθικὴν ὁδοῦ, καὶ τῆς εἰς Πελοπόνησον κύριος γέγονε. καὶ πεποίηκεν ὑμῖν, μήτε περὶ τῶν Ελληνικῶν δικαίων, μήθ' ὑπὲρ τῶν ἔξω πραγμάτων εἶναι τὴν βουλὴν, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ χώρᾳ, καὶ τοῦ πρὸς τὴν Ατθικὴν πολέμου; ὃς λυπήσει μὲν ἕκαστον ἐπειδὰν παρῇ· γέγονε δ' ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. εἰ γὰρ μὴ παρεκρούσθητε τόθ' ὑμεῖς· οὐδὲν ἂν ἦν τῇ πόλει πρᾶγμα. ὅτε γὰρ ναυσὶ δήπου κρατήσας, εἰς τὴν Ατθικὴν ἦλθεν ἄν ποτε

σόλῳ

σόλῳ Φίλιππος· ὅτε πεζῇ βαδίζων ὑπὲρ τὰς Πύλας καὶ Φωκέας. ἀλλ' ἢ τὰ δίκαια ἂν ἐποίει, καὶ τὴν εἰρήνην ἄγων ἡσυχίαν εἶχεν· ἢ παραχρῆμα ἂν ἦν ἐν ὁμοίῳ πολέμῳ, δι' ὃν τότε πρότερον τῆς εἰρήνης ἐπεθύμησε.

Ταῦτ' ἔν, ὡς μὲν ὑπομνῆσαι, νῦν ἱκανῶς εἴρηται. ὡς δ' ἂν ἐξετασθείη μάλιστα ἀκριβῶς· μὴ γένοιτο, ὦ πάντες Θεοί. ἐδένα γὰρ βουλοίμην ἂν ἔγωγε, εἰδ' εἰ δίκαιος ἔς', ἀπολωλέναι, μετὰ τῶν πάντων κινδύνων, καὶ τῆς ζημίας δίκην ὑποσχεῖν.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΧΕΡΡΟΝΗΣΟΥ

Υ Π Ο Θ Ε Σ Ι Σ.

Τοῦ ἀχρείου ὄχλου [A] τὴν πόλιν ἀνακυφίσαι θέλοντες οἱ Ἀθηναῖοι, εἰς Χερρόνησον [B] παλεμικὴν ἄνωθεν αὐτῶν ὑσίαν τὰς ἀποίκους ἐπέμψαντο. Ἀπὸ τῶν Καρδιανῶν [C] δὲ τῶν τοῦ Φιλίππου συμμαχῶν ἀποπεμφθέντες οἱ ἄποικοι τὴν ἐκείνων πόλιν ἐπέρχονται. Αλλὰ ταύτης τῆ τοῦ Βασιλέως δυνάμει ἐν ἀσφαλεῖ καθεζώσης, τὴν ὕβριν ἀμυνόμενος ὁ Διοπείθης, τὴν παραθαλάσσιον Θρᾴκην τῷ Μακεδόνι [D] ὑπήκοον καθεδαφίσαντο. Ὁ δὲ Βασιλεὺς τῷ Ὀδρυσιακῷ [E] πολέμῳ καθεχόμενος, Αθήναζε πρέσβεις ἀπέστειλε, τοῦ Διοπείθους καθηγορήσοντας, ὡς περὶ τὰς σπονδὰς ἠδικηκότος. Καὶ τοῦτον μὲν τιμωρῆσαι, τὴν δὲ δύναμιν διαλύσαι ἀξιόσοντας. Τὰς αἰτήσεις πληρῶσαι τῶν Φιλιππιζόντων ῥητόρων τινὲς προθυμάζονται. Ο Δημοσθένης δὲ ἀνθιστάμενος τὸν μὲν βασιλέα ὡς παραβάσποντον καθαδώκει, τὸν δὲ Διοπείθη ὡς ἀναίτιον, καὶ τῇ πόλει μάλιστα χρήσιμον ὑπερασπίζει. Ταύτῃ συμφέρον εἶναι τέλος ὑπολιθέμενος τὸ στράτευμα τοῦτο μὴ διαλυθῆναι.

Ο ΠΕΡΙ

Ο ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΧΕΡΡΟΝΗΣΩ ΛΟΓΟΣ.

ΕΔΕΙ μὲν, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, τὰς λέγοντας ἅπαντας ἐν ὑμῖν, μήτε πρὸς ἔχθραν ποιεῖσθαι λόγον μηδένα, μήτε πρὸς χάριν· ἀλλ' ὃ βέλτιστον ἕκαστος ἡγεῖτο, τοῦτ' ἀποφαίνεσθαι· ἄλλως τε, καὶ περὶ κοινῶν πραγμάτων καὶ μεγάλων ὑμῶν βουλευομένων. ἐπειδὴ δ' ἔνιοι, τὰ μὲν, φιλονεικίᾳ, τάδ' ἤτινι δήποτ' αἰτίᾳ προάγονται λέγειν· ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, τοὺς πολλοὺς δεῖ πάντα τἄλλ' ἀφέντας, ἃ τῇ πόλει νομίζετε συμφέρειν, ταῦτα καὶ ψηφίζεσθαι καὶ πράττειν. ἡ μὲν οὖν σπουδὴ, περὶ τῶν ἐν Χερρονήσῳ πραγμάτων ἐστὶ καὶ τῆς ταλαιπωρίας, ἣν ἐνδέκατον μῆνα [F] τουτονὶ Φίλιππος ἐν Θράκῃ ποιεῖται· τῶν δὲ λόγων οἱ πλεῖστοι, περὶ ὧν Διοπείθης πράττει, καὶ μέλλει ποιεῖν, εἴρηνται. ἐγὼ δὲ ὅσα μέν τις αἰτιᾶταί τινα τούτων, ὡς καλὰ τοὺς νόμους ἐφ' ὑμῖν ἐστιν ὅταν βούλησθε, κολάζειν, κἂν ἤδη δοκῇ, κἂν σμικρὸν ἐπισχεῖν· περὶ αὐτῶν σκοπεῖν ἐγχωρεῖν ἡγοῦμαι· καὶ οὐ πάνυ δεῖ περὶ τούτων, οὔτ' ἐμὲ, οὔτ' ἄλλον οὐδένα διϊσχυρίζεσθαι.

ζεσθαι. ὅσα δ' ἐχθρὸς ὑπάρχων τῇ πόλει Φίλιππος, καὶ δυνάμει πολλῇ περὶ Ἑλλήσποντον ὢν, πειρᾶται προλαβεῖν, κἂν ἅπαξ ὑστερήσωμεν, οὐκ ἔθ' ἕξομεν σῶσαι· περὶ τούτων δ' οἶμαι τὴν ταχίστην συμφέρειν, καὶ βεβουλεῦσθαι, καὶ παρεσκευάσθαι, καὶ μὴ τοῖς περὶ τῶν ἄλλων θορύβοις, καὶ ταῖς καλιγορίαις, ἀπὸ τούτων ἀποδραναι.

Πολλὰ δὲ θαυμάζων τῶν εἰωθότων λέγεσθαι παρ' ὑμῖν, ἠδενὸς ἦτον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τεθαύμακα, ὁ καὶ πρώην τινὸς ἤκουσα [G] εἰπόντος ἐν τῇ βουλῇ· ὡς ἄρα δεῖ τὸν συμβουλεύοντα, ἢ πολεμεῖν ἁπλῶς, ἢ ἄγειν τὴν εἰρήνην, συμβουλεύειν. ἔστι δέ, εἰ μὲν ἡσυχίαν Φίλιππος ἄγει, καὶ μήτε τῶν ἡμετέρων ἔχει παρὰ τὴν εἰρήνην μηδὲν, μήτε συσκευάζεται πάντας ἀνθρώπους ἐφ' ὑμᾶς· οὐδὲν δεῖ λέγειν. ἀλλ' ἁπλῶς εἰρήνην ἀκτέον· καὶ τά γε ἀφ' ὑμῶν, ἕτοιμα ὑπάρχοντα ὁρῶ. εἰ δ', ἃ μὲν ἡμεῖς ὠμόσαμεν, καὶ ἐφ' οἷς τὴν εἰρήνην ἐποιησάμεθα, ἔστιν ἰδεῖν, καὶ γεγραμμένα κεῖται· φαίνεται δ' ἀπ' ἀρχῆς ὁ Φίλιππος, πρὶν [H] Διοπείθην ἐκπλεῦσαι καὶ τὰς κληρέχους, ἃς νῦν αἰτιῶνται πεποιηκέναι τὸν πόλεμον, πολλὰ μὲν τῶν ὑμετέρων ἀδίκως εἰληφὼς, ὑπὲρ ὧν ψηφίσμαθ' ὑμέτερα ἐγκαλοῦντα [I] κύρια ταυτί· πάντα δὲ τὸν ἄλλον χρόνον συνεχῶς τὰ τῶν

ἄλλων Ἑλλήνων, καὶ βαρβάρων λαμβάνων, καὶ ἐφ' ἡμᾶς συσκευαζόμενος· τί τοῦτο λέγουσιν, ὡς πολεμεῖν ἁπλῶς, ἢ ἄγειν εἰρήνην δεῖ; ἐγὼ γὰρ αἵρεσίς ἐστιν ἡμῖν τῷ πράγματος, ἀλλ' ὑπολείπεται τὸ δικαιότατον, καὶ ἀναγκαιότατον τῶν ἔργων· ὃ ὑπερβαίνουσιν ἑκόντες ὅτοι. τί ἂν ἐγὼ τοῦτο; ἀμύνεσθαι τὸν πρότερον πολεμοῦντ' ἡμῖν. πλὴν εἰ μὴ τοῦτο λέγουσι νὴ Δία, ἕως ἂν ἀπέχηται τῆς Ἀτ[τ]ικῆς, καὶ τῷ Πειραιῶς [κ] ὁ Φίλιππος, ὅτ' ἀδικεῖ τὴν πόλιν, ὅτε ποιεῖ τὸν πόλεμον. εἰδ' ἐκ τούτων τὰ δίκαια τίθεσθαι καὶ τὴν εἰρήνην ταύτῃ ὁρίζεσθαι ὅτι μὲν δήπουθεν ὧδ' ὅσια, ὅτ' ἀνεκτὰ λέγουσιν, ὧδ' ὑμῖν ἀσφαλῆ· δῆλόν ἐστιν ἅπασιν.

Οὐ μὴν ἀλλ' ἐναντία συμβαίνει ταῖς καθηγορίαις, ἃς Διοπείθους καθηγοροῦσι, καὶ αὐτὰ ταῦτα λέγειν αὐτούς. τί γὰρ δήποτε, τῷ μὲν Φιλίππῳ πάντα τἄλλα ποιεῖν ἐξουσίαν δώσομεν, ἂν τῆς Ἀτ[τ]ικῆς ἀπέχηται· τῷ Διοπείθει δὲ οὐδὲ βοηθεῖν ταῖς Θραξὶν ἐξέσαι, ἢ πόλεμον ποιεῖν αὐτὸν φήσομεν; ἀλλὰ νὴ Δία, ταῦτα μὲν ἐξελέγχονται· δεινὰ δὲ ποιοῦσιν οἱ ξένοι, περικόπτοντες τὰ ἐν Ἑλλησπόντῳ· καὶ Διοπείθης ἀδικεῖ, καθάγων τὰ πλοῖα· καὶ δεῖ μὴ ἐπηρέπειν αὐτῷ. ἔσω· γιγνέσθω ταῦτα· οὐδὲν ἀντιλέγω. οἶμαι μέντοι δεῖν (εἴπερ ὡς ἀληθῶς ἐπὶ πᾶσι δικαίοις ταῦτα συμβουλεύουσιν) ὥσπερ τὴν ὑπ-

ἀρχουσαν

ἄρχεσαν τῇ πόλει δύναμιν καταλύσαι ζητεῖσι· τὸν ἐφεσηκότα, καὶ πορίζονται χρήματα, ταύτῃ διαβάλλουσες ἐν ὑμῖν· ἵνα καὶ τὴν Φιλίππε δύναμιν δεῖξαι διαλυθησομένην· ἂν ὑμεῖς ταῦτα πεισθῆτε. εἰ δὲ μή· σκοπεῖτε, ὅτι ἐδὲν ἄλλο ποιῆσιν, ἢ καθιςᾶσι τὴν πόλιν εἰς τὸν αὐτὸν τρόπον, δι' ὃ τὰ παρελθόντα πράγματα ἅπαντ' ἀπόλωλεν. ἴσε γὰρ δήπε τῶθ', ὅτι ἐδενὶ τῶν ἁπάντων πλέον κεκράτηκε τῆς πόλεως Φίλιππος, ἢ τῷ πρότερος πρὸς τοῖς πράγμασι γίγνεσθαι· ὁ μὲν γὰρ, ἔχων δύναμιν συνεσηκύιαν ἀεὶ περὶ αὐτὸν καὶ προειδὼς ἃ βέλτιαι πρᾶξαι, ἐξαίφνης ἐφ' ἃς ἂν αὐτῷ δόξῃ, πάρεσιν. ἡμεῖς δ' ἐπειδὰν πυθώμεθά τι γιγνόμενον, τηνικαῦτα θορυβέμεθα, καὶ παρασκευαζόμεθα. εἶτ' οἶμαι συμβαίνει, τῷ μὲν, ἐφ' ἃ ἂν ἔλθῃ, ταῦτ' ἔχειν καλὰ πολλὴν ἡσυχίαν· ἡμῖν δ' ὑςερίζειν, καὶ ὅσα ἂν δαπανήσομεν, ἅπαντα μάτην ἀνηλωκέναι. καὶ τὴν μὲν ἔχθραν, καὶ τὸ βέλεσθαι κωλύειν ἐνδεδεῖχθαι. ὑςερίζοντας δὲ τῶν ἔργων, αἰσχύνην προσοφλισκάνειν.

Μὴ τοίνυν ἀγνοεῖτε, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, ὅτι καὶ νῦν τἄλλα μέν ἐςι λόγοι ταῦτα καὶ προφάσεις· πράττεται δὲ τῦτο, καὶ κατασκευάζεται, ὅπως ὑμῶν μὲν οἶκοι μενόντων, ἔξω δὲ μηδεμιᾶς ὔσης τῇ πόλει δυνάμεως, μετὰ πλείσης ἡ-

συχίας πάνθ' ὅσα βέλεται Φίλιππος διοικήσεται. θεωρεῖτε γὰρ τὸ παρὸν πρῶτον, ὃ γίγνεται· νυνὶ, δύναμιν μεγάλην ἐκεῖνος ἔχων, ἐν Θράκῃ διατρίβει, καὶ μεταπέμπεται πολλὴν, ὡς φασιν οἱ παρόντες, ἀπὸ Μακεδονίας, καὶ Θετταλίας. ἐὰν δ' ἡμεῖς περιμείνας [M] τὰς ἐτησίας, ἐπὶ Βυζάντιον ἐλθὼν, πολιορκῇ· πρῶτον μὲν οἴεσθε τὰς Βυζαντίδας μενεῖν ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἀνοίας, ὥσπερ νῦν· καὶ ὅτε παρακαλέσειν ὑμᾶς, ὅτε βοηθεῖν αὐτοῖς ἀξιώσειν; ἐγὼ μὲν οὐκ οἶμαι. ἀλλὰ καὶ εἴ τισι μᾶλλον ἀπιστοῦσιν ἢ ἡμῖν, καὶ τούτους εἰσφρήσεσθαι μᾶλλον, ἢ ἐκείνῳ παραδώσειν τὴν πόλιν· ἅπερ μὴ φθάσῃ λαβὼν αὐτός. ἐκεῖνον ἡμῶν μὲν μὴ δυναμένων ἐνθένδ' ἀναπλεῦσαι· ἐκεῖ δὲ μηδεμιᾶς ὑπαρχούσης ἑτοίμως βοηθείας· ἐδὲν αὐτὸς ἀπολωλέναι κωλύσει. νὴ Δία, κακοδαιμονοῦσι γὰρ ἄνθρωποι, καὶ ὑπερβάλλουσιν ἀνοίᾳ· πάνυ γε· ἀλλ' ὅμως αὐτὸς δεῖ σῶς εἶναι. συμφέρει γὰρ τῇ πόλει. καὶ μὴν, ὅδε ἐκεῖνό γε δῆλόν ἐστιν ἡμῖν, ὡς ἐπὶ Χερρόνησον οὐκ ἥξει. ἀλλ' εἴγε ἐκ τῆς ἐπιστολῆς δεῖ σκοπεῖν, ἣν ἔπεμψε πρὸς ὑμᾶς, ἀμυνεῖσθαί φησι τοὺς ἐν Χερρονήσῳ. ἂν μὲν τοίνυν ᾖ τὸ συνεσηκὸς τοῦτο στράτευμα· καὶ τῇ χώρᾳ βοηθῆσαι δυνήσεται· καὶ τῶν ἐκείνου τι κακῶς ποιῆσαι. εἰδ' ἅπαξ διαφθαρήσεται, καὶ διαλυθήσεται, τί ποιήσομεν, ἂν ἐπὶ Χερρόνησον

ἴῃ;

ἴῃ; χρινῦμεν Διοπείθην νὴ Δία. ϰ᾽ τί τὰ πράγ-ματα ἔσαι βελτίω; ἀλλ᾽ ἐνθένδε βοηθήσομεν αὐτοί. ἂν δ᾽ ὑπὸ τῶν πνευμάτων μὴ δυνώμεθα; ἀλλὰ μὰ Δί᾽ ἐχ ἥξει. ϰ᾽ τις ἐγγυηλής ἐσι τύτυ; ἆρ᾽ ὁρᾶτε, ϰ᾽ λογίζεσθε, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, τὴν ἐπιῦσαν ὥραν τῦ ἔτυς, εἰς ἣν ἔρημόν τινες οἴονται δεῖν τὸν Ἑλλήσποντον ὑμῶν ποιῆσαι, ϰ᾽ παραδῦναι Φιλίππῳ· τί δὲ, ἂν ἀπελθὼν ἐϰ Θράϰης, ϰ᾽ μηδὲ προσελθὼν Χερρονήσῳ, μήδε Βυζαντίῳ (ϰ᾽ γὰρ ταῦτα λογίζεσθε) ἐπὶ [N] Χαλϰίδα, ἢ Μέγαρα [O] ἥϰῃ· τὸν αὐτὸν τρόπον ὅπερ πρώην ἐπ᾽ [P] Ωρεόν· πότερον χρεῖτον ἐνθάδε αὐτὸν ἀμύνεσθαι, ϰ᾽ προσελθεῖν τὸν πόλεμον πρὸς τὴν Ατλιϰὴν ἐᾶσαι, ἢ ϰατασϰευάζειν ἐϰεῖ τινὰ ἀσχολίαν αὐτῷ; ἐγὼ μὲν οἶμαι τῦτο.

Ταῦτα τοίνυν ἅπαντας εἰδότας ϰ᾽ λογιζομένυς. χρὴ μὰ Δί᾽ ἐχ ἣν Διοπείθης πειρᾶται τῇ πόλει δύναμιν ϰατασϰευάζειν, ταύτην βασϰαίνειν, ϰ᾽ διαλύειν πειρᾶσθαι· ἀλλ᾽ ἑτέραν αὐτὸς προσπαρασϰευάζειν, ϰ᾽ συνευπορύντας ἐϰείνῳ χρημάτων, ϰ᾽ τἄλλα οἰϰείως συναγωνιζομένυς. εἰ γάρ τις ἔροιτο Φίλιππον· εἰπέ μοι, πότερα βέλοιο τύτυς τὺς στρατιώτας, ὃς Διοπείθης νῦν ἔχει, τὺς ὁποιυσινασῦν (ἀδὲν γὰρ ἀνιλέγω) εὐσθενεῖν ϰ᾽ παρ᾽ Αθηναίοις εὐδοξεῖν, ϰ᾽ πλείυς γίγνεσθαι, τῆς

πόλεως συναγωνιζομένης· ἢ διαβαλλόντων τινῶν, καὶ καθηγορέντων, διασπασθῆναι καὶ διαφθαρῆναι; τοῦτ' ἂν οἶμαι φήσειεν. εἶθ' ὁ Φίλιππος ἂν εὔξαιτο τοῖς θεοῖς, ταῦθ' ἡμῶν τινες ἐνθάδε πράττεσιν, εἶτα ἔτι ζητεῖτε πόθεν τὰ τῆς πόλεως ἀπόλωλεν ἅπαντα;

Βέλομαι τοίνυν ὑμᾶς μετὰ παῤῥησίας ἐξετάσαι τὰ παρόντα πράγματα τῇ πόλει· καὶ σκέψασθαι τί ποιῶμεν αὐτοὶ νῦν, καὶ ὅπως χρώμεθα αὐτοῖς. ἡμεῖς ὅτε χρήματα εἰσφέρειν βουλόμεθα· ὅτε αὐτοὶ στρατεύεσθαι τολμῶμεν· ὅτε τῶν κοινῶν ἀπέχεσθαι δυνάμεθα· ὅτε τὰς συντάξεις Διοπείθει δίδομεν· ὅθ' ὅσα ἂν αὐτὸς αὐτῷ πορίσηται, ἐπαινῶμεν. ἀλλὰ βασκαίνομεν· καὶ σκοπῶμεν, πόθεν καὶ τὶ μέλλει ποιεῖν· καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα· ὅτ' ἐπειδήπερ ὅπως ἔχομεν· τὰ ἡμέτερα αὐτῶν πράττειν ἐθέλομεν· ἀλλ' ἐν μὲν τοῖς λόγοις, τὰς τῆς πόλεως λέγοντας ἄξια, ἐπαινῶμεν· ἐν δὲ τοῖς ἔργοις, τοῖς ἐναντιουμένοις τούτοις συναγωνιζόμεθα. ὑμεῖς μὲν τοίνυν εἰώθατε ἑκάστοτε τὸν πολιόντα ἐρωτᾶν· τί ἂν χρὴ ποιεῖν; ἐγὼ δ' ἡμᾶς ἐρωτῆσαι βέλομαι· τί ἔν χρὴ λέγειν; εἰ γὰρ μήτε εἰσοίσετε, μήτε αὐτοὶ στρατεύσεσθε, μήτε τῶν κοινῶν ἀφέξεσθε, μήτε τὰς συντάξεις Διοπείθει δώσετε, μήτε ὅσ' ἂν αὐτὸς αὐτῷ πορίσηται, ἐάσετε, μήτε τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν πράττειν

τειν ἐθελήσε[ι· ἐκ ἔχω τί λέγω. εἰ γὰρ ἤδη τοσαύτην ἐξουσίαν τοῖς αἰτιᾶσθαι, καὶ διαβάλλειν βουλομένοις δίδο[ι· ὥστε καὶ περὶ ὧν ἄν φασι μέλλειν αὐτὸν ποιεῖν καὶ περὶ τούτων προκαλη[ορόντων ἀκροᾶσθαι· τί ἄν τις λέγοι;

Ὅτι τοίνυν δύνα[αι ταῦτα ποιεῖν, ἐνίους ὑμῶν μαθεῖν δεῖ. λέξω δὲ με[ὰ παῤῥησίας· καὶ γὰρ ἐδ' ἂν ἄλλως δυναίμην. πάν[ες ὅσοι πώποτ' ἐκπεπλεύκασι παῤ ὑμῶν σρα[ηγοὶ (ἢ ἐγὼ πάσχειν ὁτιοῦν τιμῶμαι) καὶ παρὰ Χίων, καὶ παρὰ [Q] Ερυθραίων, καὶ παῤ ὧν ἂν ἕκασοι δύνων[αι (τούτων τῶν τὴν Ασίαν οἰκούντων λέγω) χρήμα[α λαμβάνουσι. λαμβάνουσι δὲ οἱ μὲν ἔχον[ες μίας, ἢ δύο ναῦς, ἐλάτ[ονα· οἱ δὲ μείζω [R] δύναμιν, πλείονα· καὶ διδόασιν οἱ διδόντες, ὅτε τὰ μικρὰ, ὅτε τὰ πολλὰ ἀντ' ἐδενὸς· (ὁ γὰρ ὅτω μαίνον[αι) ἀλλ' ὠνούμενοι μὴ ἀδικεῖσθαι τὰς παῤ αὐτῶν ἐκπλέον[ας ἐμπόρους, μηδὲ συλᾶσθαι· παραπέμπεσθαι δὲ τὰ πλοῖα τὰ αὐτῶν, τὰ τοιαῦτα. φασὶ δ' εὐνοίᾳ δίδοναι· καὶ τοῦτο τοὔνομα ἔχει τὰ λήμμα[α ταῦτα. καὶ δὴ καὶ νῦν τῷ Διοπείθει σρατευμ' ἔχον[ι, σαφῶς ἐσι τοῦτο δῆλον, ὅτι δώσουσι χρήμα[α πάντες ὅτοι. πόθεν γὰρ οἴεσθε ἄλλοθεν τὸν μήτε λαβόν[α παῤ ὑμῶν μηδὲν, μήτε αὐτὸν ἔχον[α ὁπόθεν μισθοδο[ήσει, σρα[ιώτας τρέφειν; ἐκ τοῦ ὐρανοῦ; ἐκ ἔσι ταῦτα. ἀλλ'

ἀφ'

ἀφ' ὧν ἀγείρει, ϗ προσαιτεῖ, ϗ δανείζεται· ἀπὸ τούτων διάγει. εὐδὲν ἔν ἄλλο ποιοῦσι οἱ καταγορεύοντες ἐν ὑμῖν, ἢ προλέγουσιν ἅπασι, μηδολιοῦν ἐκείνῳ διδόναι· ὡς ϗ τὸ μελλῆσαι δώσουσί δίκην, μήτι ποιήσαντί γε ἢ συγκαταπραξαμένῳ. τοῦτ' εἰσὶν οἱ λόγοι· μέλλει πολιορκεῖν· τοὺς Ἕλληνας ἐκδίδωσι. μέλει γάρ τινι τούτων, τῶν τὴν Ασίαν οἰκούντων Ἑλλήνων· ἀμείνους μέν τ' ἂν εἶεν, τῶν ἄλλων, ἢ τῆς πατρίδος κήδεσθαι. ϗ τόγε εἰς τὸν Ελλήσποντον ἐκπέμπειν ἕτερον στρατηγόν· τοῦτ' ἐσίν. εἰ γὰρ δεινὰ ποιεῖ Διοπείθης, ϗ καλάγει τὰ πλοῖα, μικρὸν, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, μικρὸν πινάκιον ταῦτα πάντα κωλύσαι δύναιτ' ἄν· ϗ λέγουσιν οἱ νόμοι ταῦτα, τοὺς ἀδικοῦντας εἰσαγγέλλειν· ὐ μὰ Δί' ὐ δαπάναις, ϗ τριήρεσι τοσαύταις ἡμᾶς αὐτοὺς φυλάττειν· ἐπεὶ τοῦτό γ' ἐσὶν ὑπερβολὴ μανίας. ἀλλ' ἐπὶ μὲν τοὺς ἐχθροὺς, ὃς ὐκ ἔστι λαβεῖν ὑπὸ τοῖς νόμοις, ϗ στρατιώτας τρέφειν, ϗ τριήρεις ἐκπέμπειν, ϗ χρήματα εἰσφέρειν, δεῖ, ϗ ἀναγκαῖόν ἐστι. ἐπὶ δ' ἡμᾶς αὐτοὺς, ψήφισμα, εἰσαγγελία, πάραλος [S], ταῦτ' ἐσὶν ἱκανά. ταῦτ' ἦν εὖ φρονούντων ἀνθρώπων. ἐπηρεαζόντων δὲ, ϗ διαφθειρόντων τὰ πράγματα, ἃ νῦν ἔτοι ποιοῦσι.

Καὶ τὸ μὲν τούτων τινὰς εἶναι τοιούτους δεινὸν ὄν, ὐ δεινόν ἐστιν· ἀλλ' ὑμεῖς οἱ καθήμενοι ἔτως

τὼς ἤδη διάκεισθε, ὥςε, ἂν μέν τις εἴπῃ παρελθὼν, ὅτι Διοπείθης ἐςὶ πάντων τῶν κακῶν αἴτιος, ἢ [T] Χάρης, ἢ [V] Αριςοφῶν ἢ ὃν ἄν εἴπῃ τις τῶν πολιτῶν, εὐθέως φατὲ κ᾽ θορυβεῖτε ὡς ὀρθῶς λέγει. ἂν δὲ παρελθὼν λέγῃ τις τἀληθῆ, ὅτι ληρεῖτε, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι· πάντων τῶν κακῶν, κ᾽ τῶν πραγμάτων τύτων Φίλιππός ἐςιν αἴτιος· (εἰ γὰρ ἐκεῖνος ἦγεν ἡσυχίαν ὐδὲν ἂν ἦν πρᾶγμα τῇ πόλει·) ὡς μὲν ὐκ ἀληθῆ ταῦτ᾽ ἔςιν, ὐκ ἔχετε ἀντιλέγειν· ἄχθεσθαι δέ μοι δοκεῖτε, κ᾽ ὥσπερ ἀπολλύναι τὶ νομίζειν. αἴτιον δὲ τύτων (καί μοι, πρὸς θεῶν, ὅταν ἕνεκα τῦ βελτίςυ λέγω, ἔςω παῤῥησία) παρεσκευάκασιν ὑμᾶς ὐκ πολλῦ τῶν πολι[τευομένων ἔνιοι, ἐν μὲν ταῖς ἐκκλησίαις, φοβερὺς κ᾽ χαλεπύς· ἐν δὲ ταῖς παρασκευαῖς, ταῖς τῦ πολέμυ, ῥαθύμυς, κ᾽ εὐκα[ταφρονήτυς. ἂν μὲν ὖν τὸν αἴτιον εἴπῃ τις, ὃν ἴςε, ὅτι λήψεσθε [X] παῤ ὑμῖν αὐτοῖς, φα[τὲ κ᾽ βάλεσθε. ἂν δὲ τοιῦτον λέγῃ τις, ὃν κρα[τήσαν[τας τοῖς ὅπλοις, ἄλλως δ᾽ ὐκ ἐςὶ κολάσαι, ὐκ ἔχε[ιν οἶμαι τί ποιήσε[ιν· ἐξελε[γχόμενοι δὲ, ἄχθεσθε. ἐχρῆν δὲ, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, τἀναντίον ἢ νῦν, ἅπαν[τας τὺς πολιτευομένυς, ἐν μὲν ταῖς ἐκκλησίαις, πράως κ᾽ φιλανθρώπως ὑμᾶς ἐθίζειν εἶναι· πρὸς γὰρ ὑμᾶς αὐτὺς, κ᾽ τὺς συμμάχυς, ἐν ταύταις

ἐστὶ τὰ δίκαια· ἐν δὲ ταῖς παρασκευαῖς ταῖς τῦ πολέμυ, φοβερὸς καὶ χαλεπὸς ἐπιδεικνύναι. πρὸς γὰρ τὸς ἐχθρὸς, καὶ τὸς ἀντιπάλυς, ἐν ἐκείναις ἔσθ' ὁ ἀγών. νῦν δὲ δημαγωγῦντες ὑμᾶς, καὶ χαριζόμενοι καθ' ὑπερβολὴν, ὅτω διαλελθείκασιν, ὡς ἐν μὲν ταῖς ἐκκλησίαις, τρυφᾶν καὶ κολακεύεσθαι, πάντα πρὸς ἡδονὴν ἀκόνλας· ἐν δὲ τοῖς πράγμασι καὶ τοῖς γιγνομένοις περὶ τῶν ἐσχάτων ἤδη κινδυνεύειν.

Φέρε γὰρ πρὸς Διὸς, εἰ λόγον ὑμᾶς ἀπαιτήσειαν οἱ Ἕλληνες, ὧν νυνὶ παρήκαλε καιρῶν διὰ ῥαθυμίαν, καὶ ἔροιντ' ὑμᾶς· ἄνδρες Αθηναῖοι, πέμπελε ὡς ἡμᾶς ἑκάσοτε πρέσβεις, καὶ λέγελε, ὡς ἐπιβυλεύει Φίλιππος ἡμῖν, καὶ ἅπασι τοῖς Ἕλλησι, καὶ ὡς φυλάτλεσθαι δεῖ τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἅπανλα τὰ τοιαῦτα· ἀνάγκη φασκειν καὶ ὁμολογεῖν· ποιῦμεν γὰρ ταῦτα. εἶτ', ὦ πάντων ἀνθρώπων φαυλόταλοι, δέκα μῆνας [Y] ἀπογενομένυ τᾶνθρώπυ, καὶ νόσῳ καὶ χειμῶνι καὶ πολέμοις ἀποληφθέντος, ὥστε μὴ ἂν δύνασθαι ἐπανελθεῖν οἴκαδε, ὅτε τὴν Εὔβοιαν [Z] ἠλευθερώσαλε, ὅτε τῶν ὑμελέρων αὐτῶν ὐδὲν ἐνομίσασθε· ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν, ὑμῶν οἴκοι μενόντων, σχολὴν ἀγόντων, ὑγιαινόντων, (εἰ δεῖ τὸς τὰ τοιαῦτα ποιῦντας ὑγιαίνειν φῆσαι) δύο ἐν Εὐβοίᾳ καλέσησε τυράννυς· τὸν μὲν, ἀπανλικρὺ τῆς Ατλικῆς ἐπιλειχίσας, τὸν [a] δ' ἐπὶ

Σκιάθῳ· ὑμεῖς δὲ ἐδὲ ταῦτ' ἀπελύσασθε, εἰ μηδὲν ἄλλο ἐβέλεσθε· ἀλλ' εἰάκαλε, κ) ἀφέσαλε δηλονότι αὐτῷ, κ) φανερὸν ωεποιήκαλε, ὅτι, ἐδὲ ἂν δεκάκις ἀποθάνῃ, ἐδὲν μᾶλλον ὑμεῖς γε κινήσεσθε. τί ἔν ωρεσβεύελε, κ) καληγορεῖτε, κ) ωράγμαθ' ἡμῖν ωαρέχελε; ἂν ταῦτα λέγωσι, τί ἐρῶμεν ἢ τί φήσομεν, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι; ἐγὼ μὲν γὰρ ἐχ ὁρῶ. εἰσὶ τοίνυν τινὲς οἳ τότ' ἐξελέγχειν τὸν ωαριόνλα οἴονλαι, ἐπειδὰν ἐρωλήσωσι· τὶ ἔν χρὴ ωοιεῖν; οἷς ἐγὼ μὲν τὸ δικαιόταλον, κ) ἀληθέσαλον τῦτο ἀποκρινῦμαι· ταῦτα μὴ ωοιεῖν, ἃ νυνὶ ωοιεῖτε. ἐ μὴν ἀλλὰ κ) καθέκασον ἀκριβῶς ἐρῶ· κ) ὅπως, ὥσπερ ἐρωλῶσι ωροθύμως, ὕτω κ) ωοιεῖν ἐθελήσωσι,

Πρῶτον μὲν, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι τῦτο ωαρ' ὑμῖν αὐτοῖς βεβαίως γνῶναι, ὅτι τῇ ωόλει Φίλιππος ωολεμεῖ, κ) τὴν εἰρήνην λέλυκε. κ) ωαύσασθε ωερὶ τύτων καληγορῦνλες ἀλλήλων· κ) κακόνυς μέν ἐσι, κ) ἐχθρὸς ὅλῃ τῇ ωόλει, κ) τῷ τῆς ωόλεως ἐδάφει· ωροσθήσω δὲ κ) τοῖς ἐν τῇ ωόλει ωᾶσιν ἀνθρώποις, κ) τοῖς μαλις' οἰομένοις αὐτῷ χαρίζεσθαι· εἰ δὲ μὴ, σκεψάσθωσαν Εὐθυκράτην, κ) Λασθένην [b] τὲς Ολυνθίυς, οἳ δοκῦντες οἰκειόταλ' αὐτῷ διακεῖσθαι, ἐπειδὴ τὴν ωόλιν ωρἔδοσαν, ωάντων κάκις' ἀπολώλασιν· ἐδενὶ μέν τοι μᾶλλον, ἢ

τῇ πολιτείᾳ πολεμεῖ· ὃδ' ἐπιβουλεύει, καὶ σκοπεῖ μάλλον ὅδε ἐν τῶν πάντων, ἢ ὅπως ταύτην καταλύσῃ. καὶ τοῦτ' εἰκότως τρόπον τινὰ νῦν γε δὴ πράττει· οἶδε γὰρ ἀκριβῶς, ὅτι ὃδ' ἂν πάντων τῶν ἄλλων γένηται κύριος, ὅδεν ἔσται αὐτῷ βεβαίως ἔχειν, ἕως ἂν ὑμεῖς δημοκρατῆσθε· ἀλλ' ἐάν πο[τ]ε συμβῇ τι πταῖσμα, ἃ πολλὰ χρεών ἐστ' ἂν ἀνθρώπῳ, ἥξει πάντα τὰ νῦν βεβιασμένα, καὶ καταφεύξεται πρὸς ὑμᾶς. ἐστὲ γὰρ ὑμεῖς ὑπ αὐτοὶ πλεονεκτῆσαι καὶ καταισχεῖν ἀρχὴν εὖ πεφυκότες· ἀλλ' ἕτερον λαβεῖν κωλύσαι, καὶ ἔχοντ' ἀφελέσθαι δεινοί· καὶ ὅλως, ἐνοχλῆσαι. τοῖς ἄρχειν βουλομένοις, καὶ πάντας ἀνθρώπους εἰς ἐλευθερίαν ἐξαφελέσθαι, ἕτοιμοι. ὅσον βέλτιον τοῖς ἑαυτοῦ καιροῖς τὴν παρ' ὑμῶν ἐλευθερίαν ἐφεδρεύειν· ὅδε πολλοῦ δεῖ· ὁ κακῶς ὁ δ' ἀργῶς ταῦτα λογιζόμενος.

Πρῶτον μὲν δή, διὰ τοῦτο δεῖ ἐχθρὸν ὑπειληφέναι τῆς πολιτείας, καὶ τῆς δημοκρατίας ἀδιάλλακτον ἐκεῖνον. εἰ γὰρ μὴ τοῦτο πεισθήσεσθε ταῖς ψυχαῖς, οὐκ ἐθελήσετε ὑπὲρ τῶν πραγμάτων σπουδάζειν· δεύτερον δὲ εἰδέναι σαφῶς, ὅτι πάνθ' ὅσα πραγματεύεται καὶ κατασκευάζεται νῦν, ἐπὶ τὴν ἡμετέραν πόλιν κατασκευάζεται· καὶ ὅπου τις ἐκεῖνον ἀμύνεται, ἐνταῦθ' ὑπὲρ ἡμῶν ἀμυνεῖται. ὁ γὰρ ἕτω γ' εὐήθης ἐστὶν ὑμῶν ὅδεις, ὥστε ὑπολαμβάνειν, τὸν

Φίλιππον

Φίλιππον τῶν μὲν ἐν Θράκῃ κακῶν, (τὶ γὰρ ἄλλο τις ἂν εἴποι, Δροσγίλον [c], καὶ Καβύλην, καὶ Μάσειραν, καὶ ἃ νῦν ἐξαιρεῖ, καὶ καλασκευάζεται;) τούτων μὲν ἐπιθυμεῖν, καὶ ὑπὲρ τοῦ ταῦτα λαβεῖν, καὶ πόνους, καὶ χειμῶνας, καὶ τὰς ἐσχάτους κινδύνους ὑπομένειν· τῶν δὲ Αθήνησι [d] λιμένων, καὶ νεωρίων, καὶ τριήρων, καὶ τῶν ἔργων τῶν ἀργυρίων, καὶ τοσούτων προσόδων οὐκ ἐπιθυμεῖν; ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐάσειν ὑμᾶς ἔχειν, ὑπὲρ δὲ τῶν μελινῶν καὶ τῶν ὁλυρῶν [e] τῶν ἐν τοῖς Θρᾳκίοις σιρροῖς, ἐν τῷ Βαράθρῳ [f] χειμάζειν; οὐκ ἔστι ταῦτα· ἀλλὰ κἀκεῖνα, ὑπὲρ τοῦ τούτων γενέσθαι κύριος, καὶ τἄλλα πάντα πραγματεύεται. τί οὖν; εὖ φρονούντων ἀνθρώπων ἐστὶν, εἰδότας ταῦτα καὶ ἐγνωκότας, τὴν μὲν ὑπερβάλλουσαν καὶ ἀνήκεστον ταύτην ῥαθυμίαν, ἀποθέσθαι· χρήματα δ' εἰσφέρειν· καὶ τοὺς συμμάχους ἀξιοῦν· καὶ ὅπως τὸ συνεχὲς τοῦτο συμμενεῖ στράτευμα, ὁρᾶν καὶ πράττειν· ἵν', ὥσπερ ἐκεῖνος ἑτοίμην ἔχει δύναμιν τὴν ἀδικήσουσαν καὶ καθαιρησομένην ἅπαντας τοὺς Ἕλληνας· οὕτω τὴν σώσουσαν ὑμεῖς καὶ βοηθήσουσαν ἅπασιν, ἑτοίμην ἔχητε· οὐ γάρ ἐστι βοηθείαις χρωμένους οὐδέποτ' οὐδὲν τῶν δεόντων πρᾶξαι· ἀλλὰ καθασκευάσαντας δεῖ δύναμιν, καὶ τροφὴν ταύτῃ πορίσαντας, καὶ ταμίας δημοσίους, καὶ ὅπως ἔνι τὴν τῶν χρημάτων φυλακὴν ἀκριβεσάτην

ξεσάτην γενέσθαι, ὅτω ποιήσαν|τας, τὸν μὲν τῶν χρημάτων λόγον, παρὰ τούτων λαμβάνειν· τὸν δὲ τῶν ἔργων, παρὰ τῦ σρα|τηγοῦ. κἂν ὅ|τω ποιήση|ε, κ᾽ ταῦτ᾽ ἐθελήση|ε, ὡς ἀληθῶς ἄγειν εἰρήνην δικαίαν, κ᾽ μένειν ἐπὶ τῆς αὐτῦ Φίλιππον ἀναγκάσε|ε, ᾧ μεῖζον ὐδὲν ἂν γένοι|᾽ ἀγαθόν· ἢ πολεμήσε|᾽ ἐξ ἴσου.

Εἰ δέ τῳ δοκεῖ ταῦτα κ᾽ δαπάνης μεγάλης κ᾽ πόνων πολλῶν, κ᾽ πραγμα|είας εἶναι, κ᾽ μάλα ὀρθῶς δοκεῖ. ἀλλ᾽ ἐὰν λογίσηται τὰ τῇ πόλει με|ὰ ταῦτα γενησόμενα, ἂν ταῦτα μὴ ἐθέλῃ ποιεῖν, εὑρήσει λυσι|ελῆ τὸ ἐκόν|ας ποιεῖν τὰ δέον|α. εἰ μὲν γάρ ἐσί τις ἐγ|υη|ὴς ἡμῖν Θεῶν (ὐ γὰρ ἀνθρώπων γε ὐδεὶς ἂν γέ|νοι|ο ἀξιόχρεως τηλικύτῳ πράγμα|ος) ὡς, ἂν ἄγηθ᾽ ἡσυχίαν, κ᾽ ἅπαν|α πρόησθε, ὐκ ἐπ᾽ αὐτὸς ἡμᾶς τελευ|ῶν ἐκεῖνος ἥξει· αἰσχρὸν μὲν, μὴ τὸν Δία κ᾽ πάντας τὺς θεύς, κ᾽ ἀν|άξιον ὑμῶν, κ᾽ τῶν ὑπαρχόντων τῇ πόλει, κ᾽ πεπραγμένων τοῖς προγόνοις· τῆς ἰδίας ἕνεκα ῥαθυμίας, τὺς ἄλλυς Ἕλληνας ἅπαν|ας, εἰς δ|λείαν προέσθαι. κ᾽ ἔγωγε αὐτὸς ἂν τεθ|νάναι μᾶλλον, ἢ ταῦτ᾽ εἰρηκέναι, βυλοίμην. ἐ μὴν ἀλλ᾽ εἴτις ἄλλος λέγει, κ᾽ ὑμᾶς πείθει, ἔσω· μὴ ἀμύνεσθε· ἅπαν|α πρόεσθε. εἰ δὲ μηδενὶ μὲν τῦτο δοκεῖ· τὐναν|ίον δὲ πρόϊσμεν ἅπαν|ες, ὅτι ὅσῳ ἂν πλειόνων ἐάσωμεν ἐκεῖ-

νου

νον γενέσθαι κύριον, τοσούτῳ χαλεπωτέρῳ καὶ ἰσχυροτέρῳ χρησόμεθα ἐχθρῷ· ποῖ ἀναδυόμεθα; ἢ τί μέλλομεν; ἢ πότε, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, τὰ δέοντα ποιεῖν ἐθελήσομεν; ὅταν, νὴ Δί', ἀνάγκη τις ᾖ; ἀλλ' ἣν μὲν ἄν τις ἐλευθέρων ἀνθρώπων ἀνάγκην εἴποι, ἃ μόνον ἤδη πάρεσιν, ἀλλὰ καὶ πάλαι παρελήλυθε· τὴν δὲ τῶν δέλων, ἀπεύχεσθαι δήπου μὴ γενέσθαι δεῖ. διαφέρει δὲ τί; ὅτι ἐστὶν ἐλευθέρῳ μὲν ἀνθρώπῳ μεγίστη ἀνάγκη, ἡ ὑπὲρ τῶν πραγμάτων αἰσχύνη· καὶ μείζω ταύτης, οὐκ οἶδ' ἥντιν' ἂν εἴποι τις· δέλῳ δὲ, πληγαὶ, καὶ ὁ τοῦ σώματος αἰκισμός· ἃ μήτε γένοιτο, ἔτε λέγειν ἄξιον.

Πάντα τοίνυν τἄλλα εἰπὼν ἂν ἡδέως, καὶ δείξας, ὃν τρόπον ὑμᾶς ἔνιοι καταπολιτεύονται, τὰ μὲν ἄλλα ἐάσω· ἀλλ' ἐπειδάν τι τῶν πρὸς Φίλιππον ἐμπέσῃ· εὐθὺς ἀναστάς τις λέγει, τὸ τὴν εἰρήνην ἄγειν, ὡς ἀγαθόν· καὶ τὸ τρέφειν δύναμιν μεγάλην, ὡς καλεπόν· καὶ, διαρπάζειν τινὲς τὰ χρήματα βέλονται· καὶ τοιοῦτος λόγους, ἐξ ὧν ἀναβάλλεσι μὲν ὑμᾶς, ἡσυχίαν δὲ ποιοῦσιν ἐκείνῳ, πράττειν ὅ,τι βέλται. ἐκ δὲ τούτων, περιγίγνεται, ὑμῖν μὲν, ἡ σχολὴ καὶ τὸ μηδὲν ἤδη ποιεῖν, ἃ δέδοικ' ὅπως μή ποθ' ἡγήσησθε ἐπὶ πολλῷ γεγενῆσθαι· τούτοις δὲ, αἱ χάριτες καὶ ὁ μισθὸς ὁ τούτων. ἐγὼ δ' οἶμαι,

τὴν

τὴν μὲν εἰρήνην ἄγειν ἐχ ὑμᾶς δεῖν πείθειν, οἳ πεπεισμένοι κάθησθε, ἀλλὰ τὸν τὰ τοῦ πολέμου πράττοντα· ἂν γὰρ ἐκεῖνος πεισθῇ, τά γ' ἀφ' ὑμῶν ἕτοιμα ὑπάρχει· νομίζειν δ' εἶναι χαλεπὰ, ἐχ ὅσ' ἂν εἰς σωτηρίαν δαπανῶμεν, ἀλλ' ἃ πεισόμεθα, ἂν ταῦτα μὴ ἐθέλωμεν ποιεῖν· ἢ τὸ διαρπασθήσεσθαι τὰ χρήματα, τῷ φυλακὴν εἰπεῖν δι' ἧς σωθήσεται, κωλύειν, ἐχὶ τῷ τοῦ συμφέροντος ἀφεσάναι. καί τοι ἔγωγε ἀγανακτῶ ἢ αὐτὸ τοῦτο, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, εἰ τὰ μὲν χρήματα λυπεῖ τινας ὑμῶν, εἰ διαρπασθήσεται, ἃ ἢ φυλάττειν, ἢ κολάζειν τοὺς ἀδικοῦντας ἐφ' ὑμῖν ἐστι· τὴν δὲ Ελλάδα πᾶσαν ἐφεξῆς ἑτοῖμος Φίλιππος ἁρπάζων, ἃ λυπεῖ· ἢ ταῦτ' ἐφ' ὑμᾶς ἁρπάζων.

Τί ποτ' ἔν ἐστι τὸ αἴτιον, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, τοῦ, τὸν μὲν, οὕτω φανερῶς στρατεύοντα, ἀδικοῦντα, πόλεις καταλαμβάνοντα, μηδένα πώποτε τούτων εἰπεῖν ὡς ἀδικεῖ ἢ πόλεμον ποιεῖ· τοὺς δὲ μὴ ἐπιτρέπειν, μὴ δὲ προϊέσθαι ταῦτα συμβουλεύοντας, τούτους τὸν πόλεμον ποιεῖν αἰτιᾶσθαι; ἐγὼ διδάξω. ὅτι τὴν ὀργὴν, ἣν εἰκός ἐστι γίγνεσθαι παρ' ὑμῶν, ἄν τι λυπῆσθε τῷ πολέμῳ (ἀνάγκη γὰρ, ἀνάγκη, πολλ' ἐκ τοῦ πολέμου γίγνεσθαι τὰ λυπηρὰ) εἰς τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν λέγοντας τὰ βέλτιστα τρέψαι βούλονται· ἵνα τούτους κρίνητε, μὴ Φίλιππον ἀμύνησθε·

ἢ

καὶ καληγορῶσι μὲν αὐτοί, μὴ δίκην δὲ δῶσιν ὧν ποιοῦσι νῦν· τοῦτ' αὐτοῖς δύναται, τὸ λέγειν, ὡς ἄρα βούλονται πόλεμόν τινες ποιῆσαι παρ' ὑμῖν· καὶ περὶ τούτων ἡ διαδικασία αὕτη ἐστίν. ἐγὼ δ' οἶδα ἀκριβῶς, ὅτι ὁ γράψας Αθηναίων ὁδενὸς πόλεμον, καὶ ἄλλα πολλὰ Φίλιππος ἔχει τῶν τῆς πόλεως, καὶ νῦν εἰς Καρδίαν [g] πέπομφε βοήθειαν. εἰ μέν τοι βούλομεθ' ἡμεῖς μὴ προσποιεῖσθαι πολεμεῖν αὐτὸν ἡμῖν, ἀνοητόταλος πάντων ἂν εἴη τῶν ὄντων ἀνθρώπων, εἰ τοῦτ' ἐξελέγχοι. ἀλλ' ἐπειδὰν ἐφ' ἡμᾶς αὐτὸς ἴῃ, τί φήσομεν; ἐκεῖνος μὲν γὰρ ὁ πολεμεῖν ἡμῖν ἐρεῖ, ὥσπερ ὁδ' [h] Ωρείταις, τῶν στραλιωτῶν ὄντων ἐν τῇ χώρᾳ· ὁδὲ Φεραίοις [i] πρότερον, πρὶν ἢ προς τὰ τείχη προσβαλεῖν αὐτῶν· ὁδ' Ολυνθίοις [k] ἐξαρχῆς, ἕως ἂν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ τὸ στράτευμα παρῆν ἔχων. ἢ καὶ τότε τὸς ἀμύνεσθαι κελεύονλας, πόλεμον ποιεῖν φήσομεν; ὀκνῶν, ὑπόλοιπον ὁδελεύειν· ὁ γὰρ ἄλλο γ' ὁδέν ἐστι μεταξὺ τοῦ μήτ' ἀμύνεσθαι, μήτ' ἄγειν ἡσυχίαν ἐᾶσθαι. καὶ μὴν, ὀχ ὑπὲρ τῶν ἴσων ὑμῖν τε καὶ τοῖς ἄλλοις ἐστὶν ὁ κίνδυνος. ὁ γὰρ ὑφ' αὑτῷ τὴν πόλιν ποιήσασθαι βούλεται Φίλιππος· ὀκ· ἀλλ' ὅλως ἀνελεῖν. οἶδε γὰρ ἀκριβῶς, ὅτι ὁδελεύειν μὲν ὑμεῖς, ὅτ' ἐθελήσετε, ὅτε, ἂν ἐθελήσητε, ἐπίσασθε. ἄρχειν γὰρ εἰώθατε· πράγ-

μαλα δ' αὐτῷ παρασχεῖν, ἂν καιρὸν λάβηλε, πλείω τῶν ἄλλων ἀνθρώπων. ἁπάντων δυνήσεσθε.

Ὡς ἔν. ὑπὲρ τῶν ἐσχάτων ὄνλος τὲ ἀγῶνος, προσήκεν ὕτω γινώσκειν, ᾗ τὲς πεπρακότας αὐτὲς ἐκείνῳ, μισεῖν τε ᾗ ἀπολυμπανίσαι. ὐ γάρ ἐσιν, ὐκ ἔςι τῶν ἔξω τῆς πόλεως ἐχθρῶν κρατῆσαι, πρὶν ἂν τὲς ἐν αὐτῇ τῇ πόλει κολάσηλε ἐχθρὲς, ὑπηρετῆνλας ἐκείνῳ· ἀλλ' ἀνάγκη τύτοις ὥσπερ προβόλοις προσπλαίονλας, ὑσερίζειν ἐκείνων. πόθεν γὰρ οἴεσθε νῦν αὐτὸν ὑβρίζειν εἰς ὑμᾶς; ὐδὲν γὰρ ἄλλο ἐμοί γε δοκεῖ ποιεῖν ἢ τῦτο. ᾗ τὲς μὲν ἄλλες εὖ ποιῦντα, εἰ μηδὲν ἄλλο, ἐξαπαλᾶν, ὑμῖν δ' ἀπειλεῖν ἤδη; οἷον Θετλαλὲς πολλὰ [l] δὲς, ὑπηγάγελο εἰς τὴν νῦν παρῦσαν δυλείαν· ὐδ' ἂν εἰπεῖν δύναιλο ὐδεὶς, ὅσα τὲς ταλαιπώρες [m] Ολυνθίες, πρότερον δὲς Πολίδαιαν, ἐξηπάτησε, ᾗ πόλλ' ἕτερα. Θηβαίες τε νῦν ὑπάγει, τὴν Βοιωτίαν [n] αὐτοῖς παραδὲς, ᾗ ἀπαλλάξας πολέμε πολλῦ ᾗ χαλεπῦ· ὥσε καρπωσάμενοί τινα ἕκασοι τύτων πλεονεξίαν, οἱ μὲν ἤδη πεπόνθασιν, ἃ δὴ πάντες ἴσασιν, οἰδ', ὅ,τι ἄν πο|ε συμβῇ, πεῖσονλαι. ὑμεῖς δὲ, ὧν μὲν ἀπεσέρησθε, σιωπῇ· ἀλλ' ἐν αὐτῷ τῷ τὴν εἰρήνην [o] ποιήσασθαι, πόσα ἐξηπάτησθε; πόσων ἀπεσέρησθε; ὐχὶ Φωκέας; ὐ Πύλας; ὐχὶ τὰ ἐπὶ

Θρᾴκης, Δορίσκον, Σέρριον, τὸν Κερσοβολέπτην αὐτάν; ἢ νῦν τὴν πόλιν τῶν Καρδιανῶν ἔχει καὶ ὁμολογεῖ; τί πολ' ἂν ἐκεῖνος τοῖς ἄλλοις, καὶ ἢ τὸν αὐτὸν τρόπον ὑμῖν προσφέρεται; ὅτι ἐν μόνῃ τῶν πασῶν πόλεων τῇ ἡμετέρᾳ, ἄδεια ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν λέγειν δέδοται· καὶ τὸν λαβόντα χρήματ' αὐτὸν ἀσφαλές ἐστι λέγειν παρ' ὑμῖν, κἂν ἀφῃρημένοι τὰ ὑμέτερα αὐτῶν ἦτε. ἐκ ἦν ἀσφαλὲς λέγειν ἐν Ολύνθῳ τὰ Φιλίππου, μὴ συνευπεπονθότων τῶν πολλῶν Ολυνθίων, τῷ Ποτίδαιαν καρπεῦσθαι· ἐκ ἦν ἀσφαλὲς λέγειν ἐν Θετταλίᾳ τὰ Φιλίππου, μηδὲν εὖ πεπονθότος τὸ πλῆθος τὸ Θετταλῶν, τῷ τὰς τυράννους ἐκβαλεῖν Φίλιππον αὐτοῖς, καὶ τὴν Πυλαίαν ἀποδοῦναι. ἐκ ἦν ἐν Θήβαις ἀσφαλὲς, πρὶν τὴν Βοιωτίαν ἀπέδωκε, καὶ τὰς Φωκέας ἀνεῖλεν. ἀλλ' Αθήνησιν, ἢ μόνοις Αμφίπολιν καὶ τὴν Καρδιανῶν χώραν ἀπεστερηκότος Φιλίππου· ἀλλὰ καὶ καταστρεφόμενος ὑμῖν ἐπιτείχισμα τὴν Εὐβοίαν, καὶ νῦν ἐπὶ Βυζάντιον παριόντος, ἀσφαλές ἐστι λέγειν ὑπὲρ Φιλίππου. τοιγάρτοι, τούτων μὲν, ἐκ πλουσίων, ἔνιοι ταχὺ πλούσιοι γεγόνασι· καὶ ἐξ ἀνωνύμων, καὶ ἀδόξων, ἔνδοξοι, καὶ γνώριμοι· ὑμεῖς δὲ τἀναντίον, ἐκ μὲν ἐνδόξων, ἄδοξοι· ἐκ δ' εὐπόρων, ἄποροι. πόλεως γὰρ ἔγωγε πλοῦτον ἡγοῦμαι, συμμάχους, πίστιν, εὔνοιαν· ὧν ἁπάντων ἔσθ' ὑμεῖς

ἄποροι. ἐκ δὲ τῦ, τύτων ὀλιγώρως ὑμᾶς ἔχειν, κ᾽ ἐᾶν ταῦτα φέρεσθαι· ὁ μὲν, εὐδαίμων κ᾽ μέγας κ᾽ φοβερὸς πᾶσιν Ελλησι κ᾽ Βαρβάροις γέγονεν· ὑμεῖς δὲ ἔρημοι κ᾽ ταπεινοί· τῇ μὲν τῶν ὠνίων ἀφθονίᾳ, λαμπροί· τῇ δ᾽ ὧν προσῆκε παρασκευῇ, καταγέλασοι.

Οὐ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον περί τε ὑμῶν, κ᾽ περὶ αὐτῶν ἐνίυς τῶν λεγόντων ὁρῶ βυλευομένυς. ὑμᾶς μὲν γὰρ, ἡσυχίαν ἄγειν φασὶ δεῖν, κἄν τις ὑμᾶς ἀδικῇ· αὐτοὶ δ᾽ ὃ δύνανται παρ᾽ ὑμῖν ἡσυχίαν ἄγειν, ὃδενὸς αὐτὺς ἀδικῦντος. εἶτά φησιν ὃς ἂν τύχῃ παρελθών· ὃ γὰρ ἐθέλεις γράφειν, ὃδὲ κινδυνεύειν· ἀλλ᾽ ἄτολμος εἶ κ᾽ μαλακός. ἐγὼ δὲ θρασὺς μὲν, κ᾽ βδελυρὸς, κ᾽ ἀναιδὴς, ὅτ᾽ εἰμὶ, μήτε γενοίμην· ἀνδρειότερον μέν τοι πολλῷ πάνυ τῶν ἰταμῶς πολιτευομένων παρ᾽ ὑμῖν ἐμαυτὸν ἡγῦμαι. ὅσις μὲν γὰρ, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, παριδὼν, ἃ συνοίσει τῇ πόλει, κρίνει, δημεύει, δίδωσι, κατηγορεῖ· ὃδεμιᾷ ταῦτ᾽ ἀνδρείᾳ ποιεῖ· ἀλλ᾽ ἔχων ἐνέχυρον τῆς αὐτῦ σωτηρίας τὸ πρὸς χάριν ὑμῖν λέγειν, κ᾽ πολιτεύεσθαι ἀσφαλῶς, θρασύς ἐσιν. ὅσις δ᾽ ὑπὲρ τῦ βελτίσυ πολλὰ τοῖς ὑμετέροις ἐναντιῦται βυλήμασι, κ᾽ μηδὲν λέγει πρὸς χάριν, ἀλλὰ τὸ βέλτισον ἀεὶ, κ᾽ τὴν τοιαύτην πολιτείαν προαιρεῖται, ἐν ᾗ πλειόνων ἡ τύχη κυρία γίνεται, ἢ

οἱ

οἱ λογισμοὶ, τούτων δ' ἀμφοτέρων ὑπεύθυνον ὑμῖν ἑαυτὸν παρέχει· ὅτός ἐστιν ἀνδρεῖος, καὶ χρήσιμός γε πολίτης ὁ τοιοῦτός ἐστιν· ἐχ οἱ τῆς παρ' ἡμέραν χάριτος τὰ μέγιστα τῆς πόλεως ἀπολωλεκότες· οὓς ἐγὼ τοσούτου δέω ζηλοῦν, ἢ νομίζειν ἀξίους πολίτας τῆς πόλεως εἶναι, ὥς τ' εἴ τις ἔροιτό με, εἰπέ μοι, σὺ δὲ δὴ τί τὴν πόλιν ἡμῶν ἀγαθὸν πεποίηκας; ἔχων, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, καὶ τριηραρχίας [p] εἰπεῖν, καὶ χορηγίας, καὶ χρημάτων εἰσφορὰς, καὶ λύσεις αἰχμαλώτων, καὶ τοιαύτας ἄλλας φιλανθρωπίας, ἀδὲν ἂν τούτων εἴποιμι· ἀλλ' ὅτι τῶν τοιούτων πολιτευμάτων ἀδὲν πολιτεύομαι· ἀλλὰ δυνάμενος ἂν ἴσως, ὥσπερ καὶ ἕτεροι, καὶ ἡγορεῖν, καὶ χαρίζεσθαι, καὶ δημεύειν, καὶ τἄλλα, ἃ ποιοῦσιν ὅτοι, ποιεῖν· ἀδ' ἐφ' ἑνὶ τούτων πώποτ' ἐμαυτὸν ἔταξα· οὐδὲ προήχθην, ἔθ' ὑπὸ κέρδους, ἔθ' ὑπὸ φιλοτιμίας· ἀλλὰ διαμένω λέγων, ἐξ ὧν ἐγὼ μὲν πολλῶν ἐλάττων εἰμὶ παρ' ὑμῖν· ὑμεῖς δὲ, εἰ πείθοισθέ μοι, μείζους ἂν εἴητε· ὅτω γὰρ ἂν ἴσως ἀνεπίφθονον εἰπεῖν. οὐδὲ γ' ἐμοὶ δοκεῖ δικαίως τοῦτ' εἶναι πολίτου, τοιαῦτα πολιτεύμαθ' εὑρίσκειν, ἐξ ὧν ἐγὼ μὲν πρῶτος ὑμῶν ἔσομαι εὐθέως, ὑμεῖς δὲ τῶν ἄλλων ὕσατοι· ἀλλὰ συναυξάνεσθαι δεῖ τὴν πόλιν τοῖς τῶν ἀγαθῶν πολιτῶν πολιτεύμασι· καὶ τὸ βέλτιστον ἀεὶ, μὴ τὸ ῥᾷστον ἅπαντας λέγειν· ἐπ' ἐκεῖνο μὲν γὰρ ἡ φύσις αὐτὴ βαδιεῖται· ἐπὶ τοῦτο δὲ τῷ

λόγῳ

λόγῳ δεῖ προάγεσθαι διδάσκοντα τὸν ἀγαθὸν πολίτην.

Ἤδη τοίνυν τινὸς ἤκουσα τοιοῦτόν τι λέγοντος· ὡς ἄρα ἐγὼ λέγω μὲν ἀεὶ τὰ βέλτιστα· ἔστι δὲ οὐδὲν ἄλλο, ἢ λόγοι τὰ παρ' ἐμοῦ· δεῖ δὲ ἔργων τῇ πόλει, καὶ πράξεώς τινος. ἐγὼ δ' ὡς ἔχω περὶ τούτων, λέξω πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐκ ἀποκρύψομαι. οὐκ εἶναι νομίζω τὸ συμβουλεύοντος ὑμῖν ἔργον οὐδὲν, πλὴν εἰπεῖν τὰ βέλτιστα· καὶ τοῦθ', ὅτι τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον, ῥᾳδίως οἶμαι δείξειν. ἴσως γὰρ δή που τοῦθ', ὅτι Τιμοθεός ποτ' ἐκεῖνος ἐν ὑμῖν ἐδημηγόρησεν, ὡς δεῖ βοηθεῖν, καὶ τοὺς Εὐβοέας [q] σώζειν, ὅτε Θηβαῖοι κατεδουλοῦντο αὐτούς· καὶ λέγων, εἶπεν οὕτω πως· εἰπέ μοι, βουλεύεσθε, ἔφη, Θηβαίους ἔχοντες ἐν νήσῳ, τί χρήσεσθε, καὶ τί δεῖ ποιεῖν; οὐκ ἐμπλήσετε τὴν θάλατταν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τριηρῶν; οὐκ ἀναςάντες ἤδη πορεύεσθε εἰς τὸν Πειραιᾶ; οὐ καθέλξετε τὰς ναῦς; οὐκοῦν εἶπε μὲν ταῦτα ὁ Τιμόθεος· ἐποιήσατε δ' ὑμεῖς. ἐκ δὲ τούτων ἀμφοτέρων, τὸ πρᾶγμα ἐπράχθη. εἰδ' ὁ μὲν εἶπεν, ὡς οἷόν τε, τὰ ἄριστα, ὥσπερ εἶπε τότε, ὑμεῖς δ' ἀπερράθυμήσατε, καὶ μηδὲν ὑπηκούσατε· ἆρ' ἂν ἦν γεγονός τι τῶν τότε συμβάντων τῇ πόλει; οὐκ οἷόν τε. οὕτω τοίνυν καὶ περὶ ὧν ἂν ἐγὼ λέγω νῦν, καὶ περὶ ὧν ἂν ὁ δεῖνα εἴπῃ, τὰ μὲν ἔργα παρ' ὑμῶν

ὑμῶν αὐτῶν ζητεῖτε· τὰ δὲ βέλτιστα ἐπιστήμη λέγειν, παρὰ τοῦ σοφιόντος.

Ἐν κεφαλαίῳ δ' ἃ λέγω φράσας, καταβῆναι βούλομαι. χρήματα εἰσφέρειν φημὶ δεῖν, τὴν ὑπάρχουσαν δύναμιν συνέχειν, ἐπανορθοῦντας, εἴ τι δοκεῖ μὴ καλῶς ἔχειν· μὴ οἷς ἄν τις αἰτιάσηται, τὸ ὅλον καταλύοντας· πρέσβεις ἐκπέμπειν πανταχοῦ, τοὺς διδάξοντας, νουθετήσοντας, πράξοντας ὅσα ἂν δύνωνται τῇ πόλει. παρὰ πάντα ταῦτα, τοὺς ἐπὶ τοῖς πράγμασι δωροδοκοῦντας κολάζειν, καὶ μισεῖν ἀεὶ καὶ πανταχοῦ· ἵν' οἱ μέτριοι, καὶ δικαίους ἑαυτοὺς παρέχοντες εὖ βεβουλεῦσθαι δοκῶσι, καὶ τοῖς ἄλλοις, καὶ ἑαυτοῖς. κἂν ὅτω τοῖς πράγμασι χρῆσθε, καὶ παύσησθε ὀλιγωροῦντες ἁπάντων, ἴσως ἂν, ἴσως καὶ νῦν ἔτι, τὰ λοιπὰ βελτίω γένοιτο. εἰ μέντοι κἀθεδεῖσθε, ἄχρι τοῦ θορυβῆσαι καὶ ἐπαινέσαι σπουδάζοντες, ἐὰν δὲ δέῃ τι ποιεῖν ἀναδυόμενοι, ἐχ ὁρῶ λόγον, ὅστις, ἄνευ τοῦ ποιεῖν ὑμᾶς ἃ προσήκει, δυνήσεται τὴν πόλιν σῶσαι.

ΕΠΙΣ-

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΦΙΛΙΠΠΟΥ.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΤΗ ΒΟΥΛΗ, ΚΑΙ ΤΩ ΔΗΜΩ, ΧΑΙΡΕΙΝ.

ΕΠΕΙΔΗ πολλάκις μου πρέσβεις ἀποστείλαντος, ἵν' ἐμμείνωμεν τοῖς ὅρκοις, καὶ ταῖς ὁμολογίαις, ἀδεμίαν ἐποιεῖσθε ἐπιστροφήν· ὤμην δεῖν πέμψαι πρὸς ὑμᾶς, ὑπὲρ ὧν ἀδικεῖσθαι νομίζω. μὴ θαυμάσητε δὲ τὸ μῆκος τῆς ἐπιστολῆς, πολλῶν γὰρ ὑπαρχόντων ἐγκλημάτων, ἀναγκαῖόν ἐστι περὶ ἁπάντων δηλῶσαι καθαρῶς.

Πρῶτον μὲν γὰρ Νικίᾳ τῷ κήρυκος ἁρπασθέντος ἐκ τῆς χώρας τῆς ἐμῆς, ἃ τοῖς παρανομοῦσιν ἐπετιμήσατε ὅτι τὴν δίκην, ἀλλὰ τὸν ἀδικούμενον εἴρξατε δέκα μῆνας· ἃς δὲ ἔφερε παρ' ἡμῶν ἐπιστολὰς, ἀνέγνωτε ἐπὶ τοῦ βήματος. ἔπειτα Θασίων ὑποδεχομένων τὰς Βυζαντίων τριήρεις, καὶ τῶν ληστῶν τοὺς βλομένους, οὐδὲν ἐφροντίζετε τῶν συνθηκῶν διαῤῥήδην λεγουσῶν, πολεμίους εἶναι τοὺς ταῦτα ποιοῦντας. ἔτι τοίνυν, περὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους, Διοπείθης [A] ἐμβαλὼν εἰς τὴν χώραν, Κρωβύλην

βύλην μὲν, ϗ τὴν Τιρίσασιν, ἐξηνδραποδίσα[το· τὴν δὲ ϖροσεχῆ Θρᾴκην, ἐπόρθησε. τέλος δὲ εἰς τοῦτο ἦλθε ϖαρανομίας, ὥσε Αμφίλοχον ὑπὲρ τῶν αἰχμαλώτων ἐλθόντα ϖρεσβευτὴν συλλαβὼν, ϗ τὰς ἐσχάτας ἀνάγκας ἐπιθεὶς, ἀπελύτρωσε ταλάντων ἐννέα· ϗ ταῦτα τῷ δήμῳ εὖ δοκοῦντα ἐποίησε. καίτοι τὸ ϖαρανομεῖν εἰς κήρυκα, ϗ ϖρέσβεις, ϗ τοῖς ἄλλοις τε ϖᾶσιν ἀσεβὲς εἶναι δοκεῖ, ϗ μάλισα ὑμῖν. Μεγαρέων ὄν Ανθεμόκριτον [B] ἀνελόντων, εἰς τοῦτο ἐλήλυθεν ὁ δῆμος, ὥσε μυσηρίων μὲν εἴργειν αὐτός· ὑπομνήματα δὲ τῆς ἀδικίας ἔσησαν, ἀνδριάντα ϖρὸ τῶν ϖυλῶν. καίτοι ϖῶς ἀ δεινὸν, εἰ, ἐφ' οἷς ϖαθόντες ἔτως ἐμισήσα[τε τοὺς δράσαντας, νῦν αὐτοὺς φαίνεσθαι ϖοιοῦντας;

Καλλίας [C] τοίνυν ὁ ϖαρ' ὑμῶν ϛρατηγὸς, τὰς μὲν ϖόλεις τὰς ἐν τῷ Παγασίτῃ κόλπῳ κατοικεμένας, ἔλαβεν ἁϖάσας, ὑμῖν μὲν ἐνόρκους, ἐμοὶ δὲ συμμαχίδας ὄσας· τοὺς δ' εἰς Μακεδονίαν ϖλέοντας, ἐϖώλει, ϖάντας ϖολεμίους κρίνων· ϗ διὰ ταῦθ' ὑμεῖς ἐϖήνειτ' αὐτὸν ἐν τοῖς ψηφίσμασιν. ὥσε ἔγωγε ἀϖορῶ, τί ϖό[τ' ἔσαι καινότερον ἐὰν ὁμολογήσητέ μοι ϖολεμεῖν. ϗ γὰρ ὅτε φανερῶς διεφερόμεθα, λησὰς ἐξεϖέμϖετε, ϗ τοὺς ϖλέοντας ὡς ὑμᾶς ἐϖωλεῖτε· τοῖς ἐναντίοις ἐβοηθεῖτε, τὴν χώραν μ κακῶς

ἐποιεῖτε. χωρὶς τοίνυν, εἰς τοῦτο παρανομίας ἀφῖχθε καὶ δυσμενείας, ὥστε καὶ πρὸς τὸν Πέρσην πρέσβεις [D] ἀπεσάλκατε, πείσοντας αὐτὸν ἐμοὶ πολεμεῖν· ὃ μάλιστα ἄν τις θαυμάσειε. πρὸ μὲν γὰρ τοῦ λαβεῖν αὐτὸν Αἴγυπτον, καὶ Φοινίκην, ἐψηφίσασθε, ἂν ἐκεῖνός τι [E] νεωτερίζῃ, παρακαλεῖν ὁμοίως ἐμὲ, καὶ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας ἅπαντας ἐπ' αὐτόν. νῦν δὲ τοσοῦτον ὑμῖν περίεσι τοῦ πρὸς ἐμὲ μίσους, ὥστε πρὸς ἐκεῖνον διαλέγεσθαι περὶ τῆς ἐπ' ἐμὲ συμμαχίας. καίτοι, τὸ παλαιὸν οἱ πατέρες ὑμῶν (ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι) τοῖς Πεισιστρατίδαις [F] ἐπετίμων, ὡς ἐπάγοιεν τὸν Πέρσην ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας· ὑμεῖς δ' οὐκ αἰσχύνεσθε ταῦτα ποιοῦντες, ἃ διετελεῖτε τοῖς τυράννοις ἐγκαλοῦντες.

Ἀλλὰ πρὸς τοῖς ἄλλοις, καὶ γράφετε ἐν τοῖς ψηφίσμασιν, ἐμοὶ προσάπτοντες, [G] Τήρην καὶ Κερσοβλέπτην ἐᾶν Θράκης ἄρχειν, ὡς ὄντας Ἀθηναίους. ἐγὼ δὲ τότε, ὅτε τῶν περὶ τῆς εἰρήνης συνθηκῶν οἶδα μετασχόντας ὑμῖν. ὅτ' ἐν ταῖς στήλαις ἀναγεγραμμένους· ὅτ' Ἀθηναίους ὄντας· ἀλλὰ Τήρην μὲν, μετ' ἐμοῦ στρατευόμενον ἐφ' ὑμᾶς· Κερσοβλέπτην δὲ, τοῖς παρ' ἐμοῦ πρεσβευταῖς, ἰδίᾳ μὲν τοὺς ὅρκους ὀμόσαι προθυμούμενον, κωλυθέντα [H] δ' ὑπὸ τῶν ὑμετέρων στρατηγῶν, ἀποφαινόντων αὐτὸν Ἀθηναίων ἐχθρόν. καίτοι, πῶς ἐστι τοῦτ' ἴσον, ἢ

δίκαιον,

δίκαιον, ὅταν μὲν ὑμῖν συμφέρῃ, πολέμιον εἶναι φάσκειν αὐτὸν τῆς πόλεως· ὅταν δ' ἐμὲ συκοφαντεῖν βέλησθε, πολίτην ἀποδείκνυσθαι τὸν αὐτὸν ὑφ' ὑμῶν; καὶ Σιτάλκα [1] μὲν ἀποθανόντος, ᾧ μετέδοτε τῆς πολιτείας, εὐθὺς ποιήσασθαι πρὸς τὸν ἀποκτείναντα φιλίαν· ὑπὲρ δὲ Κερσοβλέπτα πόλεμον αἱρεῖσθαι πρὸς ἡμᾶς καὶ ταῦτα σαφῶς εἰδότας, ὅτι, τῶν λαμβανόντων τὰς δωρεὰς τὰς τοιαύτας, οὐδεὶς ἄτε τῶν νόμων, ἄτε τῶν ψηφισμάτων οὐδὲν φροντίζει τῶν ὑμετέρων; οὐ μὴν ἀλλ', εἰ δεῖ πάντα τἄλλα παραλιπόντα συντόμως εἰπεῖν, ὑμεῖς ἔδοτε πολιτείαν [κ] Εὐαγόρᾳ τῷ Κυπρίῳ, καὶ Διονυσίῳ τῷ Συρακουσίῳ, καὶ τοῖς ἐκγόνοις τοῖς ἐκείνων. ἐὰν οὖν πείσητε τοὺς ἐκβαλόντας ἑκατέρους αὐτῶν ἀποδοῦναι πάλιν τὰς ἀρχὰς τοῖς ἐκπεσοῦσι, νομίζεσθε καὶ παρ' ἐμοῦ τὴν Θράκην, ὅσην Τήρης καὶ Κερσοβλέπτης εἶχεν. εἰ δὲ τοῖς μὲν ἐκείνων κρατήσασι μήθ' ἐγκαλεῖν ἀξιοῦτε μηδέν, ἐμὲ δ' ἐνοχλεῖτε, πῶς οὐ δικαίως ὑμᾶς ἀμυνοίμην ἄν; περὶ μὲν οὖν τούτων πολλὰ λέγειν ἔχων ἔτι δίκαια, παραλιπεῖν προαιροῦμαι.

Καρδιανοῖς δέ φημι βοηθεῖν, γεγονὼς αὐτοῖς πρὸ τῆς εἰρήνης σύμμαχος, οὐκ ἐθελόντων ὑμῶν ἐλθεῖν εἰς κρίσιν πολλάκις μὲν ἐμοῦ δεηθέντος, οὐκ ὀλιγάκις δ' ἐκείνων. ὥστε πῶς οὐκ ἂν εἴην πάντων φαυλότατος, εἰ καταλιπὼν

τὰς συμμάχους, μᾶλλον ὑμῶν φροντίζοιμι, τῶν πάντα μοι τρόπον [L] ἐνοχλούντων, ἢ τῶν βεβαίως μοι φίλων ἀεὶ μενόντων; εἰ τοίνυν δεῖ μηδὲ τοῦτο παραλιπεῖν, εἰς τοσοῦτον ἐληλύθατε πλεονεξίας, ὥσε πρότερον μὲν ἐνεκαλεῖτέ μοι τὰ προειρημένα μόνον· τὰ δ' ὑπογυότατα, Πεπαρρηθίων φασκόντων δεινὰ πεπονθέναι, προσετάξατε τῷ στρατηγῷ, δίκην παρ' ἐμοῦ λαβεῖν ὑπὲρ ἐκείνων. ὃς ἐγὼ μὲν ἐτιμωρησάμην ἐνδεεστέρως, ἢ προσῆκεν· ἐκεῖνοι δὲ εἰρήνης ὄσης, καταλαβόντες Αλόνησον, ὅτε τὸ χωρίον, ὅτε τοὺς φρουροὺς ἀπεδίδοσαν, πέμψαντος ὑπὲρ αὐτῶν ἐμοῦ πολλάκις. ὑμεῖς δ' ὧν μὲν ἠδίκησαν ἐμὲ Πεπαρρήθιοι, τούτων μὲν οὐδὲν ἐπεσκήψασθε· τὴν δὲ τιμωρίαν· ἀκριβῶς εἰδότες ὅτι τὴν νῆσον ὅτ' ἐκείνους, ὅτε ὑμᾶς ἀφειλόμην, ἀλλὰ τὸν λῃστὴν Σώστρατον. εἰ μὲν ἓν αὐτοί φατε παραδοῦναι Σωστράτῳ, λῃστὰς ὁμολογεῖτε καταπέμπειν· εἰ δὲ ἀκόντων ὑμῶν ἐκεῖνος κατεκράτει, τί δεινὸν πεπόνθατε, λαβόντος ἐμοῦ, ἢ τὸν τόπον τοῖς πλέουσιν ἀσφαλῆ παρέχοντος; τοσαύτην δέ μου ποιουμένου πρόνοιαν τῆς ὑμετέρας πόλεως ἢ διδόντος αὐτῇ τὴν νῆσον, οἱ ῥήτορες λαμβάνειν μὲν οὐκ εἴων, ἀπολαβεῖν δὲ συνεβούλευον· ὅπως ὑπομείνας μὲν τὸ προσασσόμενον, τὴν ἀλλοτρίαν ἔχειν ὁμολογῶ· μὴ προειμένος δὲ

τὸ χωρίον, ὕποπλος γένωμαι τῷ πλήθει. γνὺς δ' ἐγὼ ταῦτα προὐκαλεύμην κριθῆναι περὶ τούτων πρὸς ὑμᾶς· ἵν' εἰ μὲν ἐμὴ γνωσθῇ, παρ' ἐμοῦ δοθῇ τὸ χωρίον ὑμῖν· ἐὰν δὲ ὑμετέρα κριθῇ, τότε ἀποδῶ τῷ δήμῳ. ταῦτα δέ μου πολλάκις ἀξιοῦντος, ὑμεῖς μὲν οὐ προσείχετε, Πεπαρῃθίοι δὲ τὴν νῆσον κατέλαβον. τί οὖν ἐχρῆν με ποιεῖν; οὐ δίκην λαβεῖν παρὰ τῶν ὑπερβεβηκότων τὰς ὅρκους; οὐ τιμωρήσασθαι τοὺς ὕστερον ὑπερηφάνως ἀσελγαίνοντας; ἢ γὰρ, εἰ Πεπαρῃθίων ἦν ἡ [M] νῆσος, τί προσῆκεν ἀπαιτεῖν Ἀθηναίους; εἰ δὲ ὑμετέρα, πῶς οὐκ ἐκείνοις ὀργίζεσθε, καταλαβοῦσι τὴν ἀλλοτρίαν;

Εἰς τοῦτο δὲ προβεβήκαμεν ἔχθρας, ὥστε βουλόμενος ταῖς ναυσὶν εἰς τὸν Ἑλλήσποντον παραβαλεῖν, ἠναγκάσθην αὐτὰς παραπέμψαι διὰ Χερρονήσου τῇ στρατιᾷ· τῶν μὲν κληρούχων, κατὰ τὸ [N] Πολυκράτους δόγμα πολεμούντων ἡμῖν. ὑμῶν δὲ τοιαῦτα ψηφιζομένων, τοῦ δὲ στρατηγοῦ, Βυζαντίους τε παρακαλοῦντος, καὶ διαγγέλλοντος πρὸς ἅπαντας, ὅτι πολεμεῖν αὐτῷ προσάττετε, ἂν καιρὸν λάβῃ. τοιαῦτα δὲ πάσχων, ὅμως τῆς πόλεως, καὶ τῶν τριηρῶν, καὶ τῆς χώρας ἀπεσχόμην· ἱκανὸς ὢν τὰ πλεῖστα λαβεῖν, ἢ πάντα. καὶ διατετέλεκα προκαλούμενος ὑμᾶς εἰς κρίσιν ἐλθεῖν, ὑπὲρ ὧν αἰτιώμεθα ἀλλήλους. καίτοι σκο-

τοι σκοπεῖσθε, πότερον κάλλιόν ἐςιν, ὅπλοις ἢ λόγοις διακρίνεσθαι· ϗ πότερον αὐτὸς εἶναι βραβευτὰς, ἢ πεῖσαι τινὰς ἑτέρους· ϗ λογίζεσθ' ὡς ἄλογόν ἐςιν Αθηναίους, Θασίους μὲν ϗ Μαρωνείτας [O] ἀναγκάσαι περὶ Στρύμης διακριθῆναι λόγοις· αὐτὸς δὲ πρὸς ἐμὲ μὴ διαλύσασθαι, περὶ ὧν ἀμφισβητοῦσι τὸν τρόπον τοῦτον· ἄλλως τε, ϗ γιγνώσκοντας, ὅτι νικηθέντες μὲν, ὑμᾶς ἀποβαλεῖτε· κρατήσαντες δὲ, λήψεσθε τὰ νῦν ὑφ' ἡμῖν ὄντα.

Πάντων δέ μοι δοκεῖ παραλογώτατον εἶναι, διότι πέμψαντος ἐμοῦ [P] πρέσβεις ἀπὸ τῆς συμμαχίας πάσης, ἵν' ὦσι μάρτυρες, ϗ βουλομένου ποιήσασθαι πρὸς ὑμᾶς δικαίας ὁμολογίας ὑπὲρ τῶν Ελλήνων, ὐδὲ τοὺς περὶ τούτων λόγους ἐδέξασθε παρὰ τῶν πρεσβευόντων, ἐξὸν ὑμῖν, ἢ τῶν κινδύνων ἀπαλλάξαι τοὺς δυσχερὲς ὑποπτεύοντάς τι καθ' ἡμῶν, ἢ φανερῶς ἐξελέγξαι με φαυλότατον ὄντα τῶν ἁπάντων. τῷ μὲν ἓν δήμῳ ταῦτα συνέφερε· τοῖς δὲ λέγουσιν ὐκ ἐλυσιτέλει· φασὶ γάρ τοι τῆς πολιτείας τῆς παρ' ὑμῖν ἔμπειροι, τὴν μὲν εἰρήνην πόλεμον αὐτοῖς εἶναι, τὸν δὲ πόλεμον εἰρήνην· ἢ γὰρ συναγωνιζομένους τοῖς στρατηγοῖς, ἢ συκοφαντοῦντας, ἀεί τι λαμβάνειν παρ' αὐτῶν· ἔτι δὲ τῶν πολιτῶν τοῖς γνωριμωτάτοις, ϗ

τοῖς

τοῖς ἔξωθεν τοῖς ἐνδοξοτάτοις, λοιδορυμένους ἐπὶ τῷ βήματος, περιποιεῖσθαι παρὰ τῷ πλήθους δόξαν, ὡς εἰσι δημοτικοί. ῥᾴδιον μὲν ἂν ἐστι μοι παῦσαι τῆς βλασφημίας αὐτοὺς, μικρὰ πάνυ προσμένων, καὶ ποιῆσαι λέγειν ἐπαίνους ὑπὲρ ἡμῶν. ἀλλ' αἰσχυνοίμην ἂν, εἰ τὴν πρὸς ὑμᾶς εὔνοιαν παρὰ τούτων φαινοίμην ὠνούμενος· οἳ πρὸς τοῖς ἄλλοις, εἰς τοῦτο τόλμης ἥκουσιν, ὥστε καὶ περὶ Αμφιπόλεως πρὸς ἡμᾶς ἀμφισβητεῖν ἐπιχειροῦσιν, ὑπὲρ ἧς, τῶν ἀντιποιουμένων αὐτῆς, οἶμαι, πολὺ δικαιότερα λέγειν αὐτός. εἴτε γὰρ τῶν ἐξ ἀρχῆς κρατησάντων γίγνεται, πῶς ἃ δικαίως ἡμεῖς αὐτὴν ἔχομεν, Αλεξάνδρου τοῦ προγόνου, πρώτου κατασχόντος [Q] τὸν τόπον; ὅθεν καὶ τῶν αἰχμαλώτων Μήδων ἀπαρχὴν ἀνδριάντα χρυσοῦν ἀνέσησεν εἰς Δελφούς. εἴτε τούτων μὲν ἀμφισβητήσειέ τις, ἀξιοῖ δὲ γίγνεσθαι τῶν ὕστερον γενομένων κυρίων, ὑπάρχει μοι καὶ τοῦτο τὸ δίκαιον. ἐκπολιορκήσας γὰρ [R] τοὺς ὑμᾶς μὲν ἐκβαλόντας, ὑπὸ Λακεδαιμονίων δὲ κατοικισθέντας, ἔλαβον τὸ χωρίον. καίτοι, πάντες οἰκοῦμεν τὰς πόλεις, ἢ τῶν προγόνων παραδόντων, ἢ κατὰ πόλεμον κύριοι κατασάντες. ὑμεῖς δὲ ἔτε πρῶτοι λαβόντες, ἔτε νῦν ἔχοντες, ἐλάχιστον δὲ χρόνον ἐν τοῖς τόποις ἐμμείναντες, ἀντιποιεῖσθε τῆς πόλεως· καὶ ταῦτα πίστιν ὑπὲρ

ἡμῶν

ἡμῶν αὐτοὶ βεβαιοτάτην ἐπιθέντες. πολλάκις γὰρ ἐμοῦ γράφοντος ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς ὑπὲρ αὐτῆς, ἐγνωκότες δικαίως ἔχειν ἡμᾶς· τότε μὲν ποιησάμενοι τὴν εἰρήνην, ἔχοντος ἐμοῦ τὴν πόλιν καλὰ τὴν συμμαχίαν, ἐπὶ ταῖς αὐταῖς ὁμολογίαις. καίτοι, πῶς ἂν ἑτέρα γένοιτο βεβαιοτέρα ταύτης κλῆσις, τῆς τὸ μὲν ἐξαρχῆς καλαλειφθείσης ἡμῖν ὑπὸ τῶν προγόνων, πάλιν δὲ κατὰ πόλεμον ἐμῆς γεγενημένης· τρίτον δὲ συγχωρηθείσης ὑφ' ὑμῶν, τῶν εἰθισμένων ἀμφισβητεῖν, καὶ τῶν ἀδὲν ὑμῖν προσηκόντων;

Ἃ μὲν ἔν ἐγκαλῶ, ταῦτ' ἐστὶν. ὡς δὲ προϋπαρχόντων, καὶ διὰ τὴν ἐμὴν εὐλάβειαν μᾶλλον ἤδη τοῖς πράγμασιν ἐπιτιθεμένων, καὶ καθ' ὅσον ἂν δύνησθε κακοποιούντων, ὑμᾶς ἀμυνοῦμαι μετὰ τοῦ δικαίου· καὶ μάρτυρας τοὺς Θεοὺς ποιησάμενος, διαλήψομαι περὶ τῶν καθ' ὑμᾶς.

Ο ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΛΟΓΟΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ο Φίλιππος, καὶ οἱ Αθηναῖοι ὡς παραπόνδοι πρὸς ἀλλήλους [A] κατηγόρουν. Τούτων μὲν ὁ βασιλεὺς ἐμέμψατο διὰ τῆς Επιστολῆς, προφάσιν τῷ Δημοσθένει διδούσης, εἰς πόλεμον τὸν Δῆμον ὁρμήσασθαι. Τοῦτο δὴ μάλιστα τῷ παρόντι λόγῳ διατελεῖ ὁ ῥήτωρ, καὶ ἀποφαίνεται, ὐκ ἐξὸν τοῖς Αθηναίοις τὴν μὲν τοῦ Φιλίππου δύναμιν περιοδῆσθαι· τῇ δὲ ἑαυτῶν ὀ τεθαρρηκέναι. Αλλὰ καὶ συμφέρον, καὶ ἀναγκαῖον, καὶ ἄξιον εἶναι τῇ πόλει τὸ καθοπλίζεσθαι.

Ο ΠΡΟΣ

ΤΗΝ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ

ΛΟΓΟΣ.

ΟΤΙ μὲν, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, Φίλιππος οὐκ ἐποιήσατο [B] τὴν εἰρήνην πρὸς ὑμᾶς, ἀλλ' ἀνεβάλλετο τὸν πόλεμον, πᾶσιν ὑμῖν φανερὸν γέγονεν. ἐπειδὴ γὰρ [C] Φαρσαλίοις Αλον παρέδωκε, καὶ τὰ περὶ Φωκέας διῳκήσατο. καὶ τὴν Θρᾴκην κατεσκέψατο πᾶσαν, αἰτίας οὐκ ὄσας πλασάμενος, καὶ προφάσεις ἀδίκους ἐξευρὼν, τῷ μὲν ἔργῳ πάλαι πολεμεῖ πρὸς τὴν πόλιν, τῷ δὲ λόγῳ, νῦν ὁμολογεῖ διὰ τῆς ἐπιστολῆς ἧς ἔπεμψεν. ὅτι δὲ χρὴ μήτε ὀρρωδεῖν ἡμᾶς τὴν ἐκείνου δύναμιν, μήτε ἀγεννῶς ἀντιταχθῆναι πρὸς αὐτόν· ἀλλὰ καὶ σώμασι, καὶ χρήμασι, καὶ ναυσὶ, καὶ πᾶσιν, ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν, ἀφειδῶς ὁρμῆσαι πρὸς τὸν πόλεμον, ἐγὼ πειράσομαι διδάσκειν.

Πρῶτον μὲν γὰρ εἰκὸς, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, τοὺς Θεοὺς μεγίστους ἡμῖν ὑπάρχειν συμμάχους

καὶ

καὶ βοηθὸς, ὧν ἐκεῖνος τὰς πίστεις ὑπερβὰς, καὶ τοὺς ὅρκους ὑπεριδὼν, λέλυκεν ἀδίκως τὴν εἰρήνην. ἔπειθ' οἷς πρότερον ἠυξήθη, φεναξίζων ἀεί τινας, καὶ μεγάλα ἐπαγγελλόμενος εὐεργετήσειν, πάντα ταῦτα διεξελήλυθεν ἤδη· καὶ γινώσκεται μὲν [D] ὑπὸ τῶν Περινθίων, καὶ Βυζαντίων, καὶ τῶν ἐκείνοις συμμαχόντων, ὡς ἐπιθυμεῖ προσενεχθῆναι τούτοις τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅνπερ Ολυνθίοις πρότερον. οὐκ ἀγνοεῖται δὲ ὑπὸ Θετταλῶν, δεσπόζειν, ἀλλ' οὐχ ἡγεῖσθαι τῶν συμμάχων προαιρούμενος· ὑποπτεύεται δὲ ὑπὸ τῶν Θηβαίων, Νίκαιαν μὲν φρουρᾷ κατέχων, εἰς δὲ τὴν Αμφικτυονίαν εἰσδεδυκὼς, τὰς δὲ πρεσβείας τὰς ἐκ Πελοποννήσου πρὸς αὐτὸν ἄγων, καὶ τὴν ἐκείνων [E] συμμαχίαν παραιρούμενος. ὥσε τῶν αὐτῷ πρὸ τοῦ φίλων ὄντων, τοὺς μὲν νῦν πολεμεῖν ἀκαταλλάκτως, τοὺς δὲ, μηκέτι προθύμους εἶναι συναγωνιοῦντας, ἅπαντας δὲ ὑφορᾶσθαι, καὶ διαβεβλῆσθαι πρὸς αὐτόν· ἔτι τοίνυν (οὐ γὰρ τοῦτ' ἔστι μικρὸν) οἱ κατὰ τὴν Ασίαν σατράπαι [F] καθεστῶτες, ἔναγχος μὲν ξένους μισθοφόρους εἰσπέμψαντες, ἐκώλυσαν ἐκπολιορκηθῆναι Πέρινθον· νυνὶ δὲ τῆς ἔχθρας αὐτοῖς ἐνεστώσης, καὶ τοῦ κινδύνου πλησίον ὄντος, εἰ χειρωθήσεται Βυζάντιον, οὐ μόνον αὐτοὶ προθύμως συμπολεμήσουσιν, ἀλλὰ

καὶ βασιλέα τῶν Περσῶν χρήματα χορηγεῖν ἡμῖν προτρέψονται· ὃς τοσοῦτον μὲν κέκτηται πλοῦτον, ὅσον οὐδ' οἱ λοιποὶ πάντες· τηλικαύτην δ' ἔχει ῥώμην πρὸς τὰς ἐνθάδε πράξεις, ὥστε καὶ πρότερον, ἡνίκα Λακεδαιμονίοις [G] ἐπολεμοῦμεν, ὁποτέροις πρόσθοιτο, τούτους ἐποίει κρατεῖν τῶν ἑτέρων· καὶ νῦν μεθ' ὑμῶν γενόμενος, ῥᾳδίως καταπολεμήσει τὴν Φιλίππου δύναμιν.

Πρὸς τούτοις τοίνυν τηλικούτοις ὄντων, οὐκ ἐρῶ μὲν ὡς οὐ διὰ τὴν εἰρήνην πολλὰ προείληφεν ἡμῶν χωρία, καὶ λιμένας, καὶ τοιαῦθ' ἕτερα χρήσιμα πρὸς πόλεμον. ὁρῶ δὲ, ὡς ὅταν μὲν ὑπ' εὐνοίας τὰ πράγματα συνέχηται, καὶ ταὐτὰ πᾶσι συμφέρει τοῖς μετέχουσι τῶν πολέμων, μένει τὰ συναθέντα βεβαίως· ὅταν δὲ ἐξ ἐπιβουλῆς καὶ πλεονεξίας, ἀπάτη καὶ βίᾳ κατέχηται, καθάπερ ἀπὸ τούτου νῦν, μικρὰ πρόφασις καὶ τὸ τυχὸν πταῖσμα, ταχέως ἅπαντα διέσεισε καὶ διέλυσε. καὶ πολλάκις εὑρίσκω λογιζόμενος, ὦ μόνον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ συμμαχικὰ τῷ Φιλίππῳ πρὸς ὑποψίαν ἥκοντα, καὶ δυσμένειαν, ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς ἰδίας ἀρχῆς, οὐ συνηρμοσμένα καλῶς, οὐδ' οἰκείως, οὐδ' ὡς οἴεταί τις· ὅλως μὲν γὰρ ἡ Μακεδονικὴ δύναμις ἐν μὲν προσθήκης μέρει, ῥοπὴν ἔχει τινὰ καὶ

χρῆσιν· αὐτὴ δὲ καθ' αὑτὴν, ἀσθενής ἐσι, κ) πρὸς τηλικοῦτον ὄγκον πραγμάτων εὐκαταφρόνητος· ἔτι δὲ αὐτὴν ἔτος αὐτὸς τοῖς πολέμοις κ) ταῖς στρατείαις, κ) πᾶσιν οἷς ἄν τις μέγαν εἶναι νομίσειε, σφαλερωτέραν αὐτῷ πεποίηκε. μὴ γὰρ οἴεσθε, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, τοῖς αὐτοῖς χαίρειν Φίλιππόν τε κ) τὰς ἀρχομένας· ἀλλ' ἐννοεῖσθε, ὡς ὁ μὲν ἐπιθυμεῖ δόξης, οἱ δὲ, ἀσφαλείας· κ) αὐτῷ μὲν οὐκ ἔστι τυχεῖν ταύτης ἀκινδύνως· οἱ δ' οὐδὲν δέονται καταλιπόντες οἴκοι, τέκνα, γονεῖς, γυναῖκας, φθείρεσθαι, κ) καθ' ἑκάστην ἡμέραν κινδυνεύειν ὑπὲρ αὐτῶν, ὥστε, τὰς μὲν πολλὰς τῶν Μακεδόνων, ἐκ τούτων ἄν τις ἴδοι πῶς διάκεινται πρὸς τὸν Φίλιππον· τὰς δὲ περὶ αὐτὸν ὄντας ἑταίρους, κ) τὰς τῶν ξένων ἡγεμόνας, εὑρήσε[ε δόξαν μὲν ἔχοντας ἐπ' ἀνδρείᾳ, περιδεῶς δὲ μᾶλλον τῶν ἀδόξων ζῶντας. τοῖς μὲν γὰρ, πρὸς τὰς πολεμίας μόνον ὑπάρχει κίνδυνος· οἱ δὲ τὰς κόλακας κ) τὰς διαβάλλοντας αὐτὰς μᾶλλον ἢ τὰς μάχας δεδίασι· κἀκεῖνοι μὲν, μετὰ πάντων ἀγωνίζονται πρὸς τὰς ἀντιταχθέντας· τοῖς δὲ κ) τῶν ἐν τοῖς πολέμοις κακῶν, οὐκ ἐλάχισον μέρος μέτεσι, κ) χωρὶς ἰδίᾳ φοβεῖσθαι τὸν τρόπον τὸν τοῦ βασιλέως συμβέβηκεν. ἔτι δὲ, τῶν μὲν πολλῶν, ἐπειδὰν

ἁμάρτῃ

ἁμάρτῃ τὶς, ζημίαν κατὰ τὴν ἀξίαν εἴληφεν· οἱ δ' ὅταν μέγισα κατορθώσωσι, τότε μάλισα σκορακίζονται καὶ προπηλακίζονται παρὰ τὸ προσῆκον. καὶ τούτοις, εἰδ' ἂν εἰς εὖ φρονῶν ἀπισήσειεν· οὕτω γὰρ αὐτὸν φιλότιμον εἶναι φασιν οἱ συνδιατρίψαντες, ὥσε βελόμενον τὰ κάλλισα τῶν ἔργων πάντα αὐτῷ δοκεῖν εἶναι, μᾶλλον ἄχθεσθαι τῶν στρατηγῶν καὶ τῶν ἡγεμόνων τοῖς ἄξιον ἐπαίνου τι πράξασιν, ἢ τοῖς ὅλως ἀποτυχοῦσι.

Πῶς ἂν εἰπέρ ἐσι ταῦτα τοιαῦτα, πισῶς ἤδη πολὺν χρόνον αὐτῷ παραμένουσιν; ὅτι νῦν μὲν, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, τὸ κατορθοῦν αὐτὸν, ἐπισκοτεῖ πᾶσι τοῖς τοιούτοις· αἱ γὰρ εὐπραξίαι, δειναὶ συγκρύψαι, καὶ συσκιάσαι τὰς ἁμαρτίας εἰσὶ τῶν ἀνθρώπων. εἰ δέ τι πλαίσει, τότ' ἀκριβῶς διακαλυφθήσεται πάντα ταῦτα· συμβαίνει γὰρ ὥσπερ ἐν τοῖς σώμασιν ἡμῶν, ὅταν μὲν ἐῤῥωμένος ᾖ τις, οὐδὲν ἐπαισθάνεται τῶν καθ' ἕκασα σαθρῶν· ἐπὰν δὲ ἀῤῥωσήσῃ, πάντα κινεῖται, κἂν ῥῆγμα, κἂν στρέμμα, κἂν ἄλλο τι τῶν ὑπαρχόντων ᾖ μὴ τελέως ὑγιεινὸν· οὕτω καὶ τῶν βασιλειῶν, καὶ πασῶν τῶν δυνασειῶν, ἕως μὲν ἂν ἐν τοῖς πολέμοις κατορθῶσιν, ἀφανῆ τὰ κακὰ τοῖς πολλοῖς ἐσιν· ἐπὰν δέ τι πταίσωσιν, ὃ νῦν εἰκὸς παθεῖν ἐκεῖνον

νον, μεῖζον φορτίον, ἢ καθ' αὑτὸν ἀράμενον, γίγνεται φανερὰ τὰ δυσχερῆ πάντα τοῖς ἅπασιν.

Εἰ δέ τις ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, τὸν Φίλιππον ὁρῶν εὐτυχοῦντα, φοβερὸν εἶναι νομίζει, καὶ δυσπολέμητον· σώφρονος μὲν ἀνδρὸς χρῆται φρονοίᾳ. μεγάλη γὰρ ῥοπὴ, μᾶλλον δὲ τὸν ὅλον, ἡ τύχη ἐστὶ πρὸς ἅπαντα τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα. κατὰ πολλὰς μέν τοι τρόπους, ἔλοιτ' ἄν τις ἐχ ἧττον τὴν ἡμετέραν εὐτυχίαν, ἢ τὴν ἐκείνου. παρά τε γὰρ τῶν προγόνων ἐκ πλείονος χρόνου παρειλήφαμεν τὴν ἡγεμονίαν, οὐ τότε μόνον, ἀλλὰ, συνελόντι φράσαι, πάντων τῶν ἐν Μακεδονίᾳ βασιλευσάντων. κἀκεῖνοι [H] μὲν Αθηναίοις φόρους ἤνεγκαν· ἡ δ' ἡμετέρα πόλις, οὐδενί πω τῶν ἁπάντων ἀνθρώπων. ἔτι δὲ τοσούτῳ πλείους ἀφορμὰς αὐτῇ πρὸς τὴν τῶν θεῶν εὔνοιαν ἔχομεν ὅσῳ διατελοῦμεν εὐσεβέστερα, καὶ δικαιότερα πράττοντες. τί ποθ' ὃν ἐκεῖνος ἐν τῷ προτέρῳ πολέμῳ πλείω [I] κατώρθωσεν ἡμῶν; ὅτι, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι (παῤῥησιάσομαι γὰρ πρὸς ὑμᾶς) ὁ μὲν αὐτὸς στρατεύεται, καὶ ταλαιπωρεῖ, καὶ τοῖς κινδύνοις πάρεσιν· ὅτε καιρὸν παριεὶς, ὅτε ὥραν ἔτους παραλείπων σχολήν. ἡμεῖς δὲ (εἰρήσεται γὰρ ταληθὲς) οὐδὲν ποιοῦντες ἐνθάδε

δε καθήμεθα, μέλλοντες ἀεὶ, καὶ ψηφιζόμενοι, καὶ πυνθανόμενοι κατὰ τὴν ἀγορὰν, εἴ τι λέγεται νεώτερον. καίτοι, τί γένοιτ' ἂν νεώτερον, ἢ Μακεδὼν ἀνὴρ, καταφρονῶν Ἀθηναίων, καὶ τολμῶν ἐπιστολὰς πέμπειν τοιαύτας, οἵας ἡκούσατε μικρῷ πρότερον; καὶ τῷ μὲν, ὑπάρχουσι μισθοφόροι στρατιῶται· καὶ νὴ Δία πρὸς τούτοις τῶν παρ' ἡμῶν ῥητόρων τινὲς, οἳ τὰς παρ' ἐκείνου δωρεὰς οἰκαδε λαμβάνοντες, οὐκ αἰσχύνονται Φιλίππῳ ζῶντες, οὐδ' αἰσθάνονται πάντα καὶ τὰ τῆς πόλεως, καὶ τὰ σφῶν αὐτῶν μικροῦ λήμματος πωλοῦντες. ἡμεῖς δὲ, ὅτε τῶν ἐκείνου πραγμάτων οὐδὲν στασιάζειν παρασκευάζομεν, ὅτε ξενοτροφεῖν ἐθέλομεν, ὅτε αὐτοὶ στρατεύεσθαι τολμῶμεν. ὅκνου ἐστὶν οὐδὲν θαυμαστὸν, εἴ τι πεπλεονέκτηκεν ἡμῶν κατὰ τὸν πρότερον πόλεμον, ἀλλὰ μᾶλλον εἰ μηδὲν ποιοῦντες ἡμεῖς, ὧν προσήκει τοὺς πολεμοῦντας, νομίζομεν κρατήσειν τοῦ πάντα πράττοντος, ἃ δεῖ τοὺς πλεονεκτήσειν μέλλοντας.

Ὧν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρὴ λαβόντας ἔννοιαν, καὶ λογισαμένους, ὡς οὐδ' ἐφ' ἡμῖν ἐστι τὸ φάσκειν ἄγειν εἰρήνην (ἤδη γὰρ ἐκεῖνος, καὶ προηγόρευκε τὸν πόλεμον, καὶ τοῖς ἔργοις ἐξενήνοχε) μηδενὸς μὲν φείδεσθαι, μήτε τῶν κοινῶν, μήτε τῶν ἰδίων· στρατεύεσθαι δὲ, ἐὰν

ἐάν πω καιρὸς ᾖ, προθύμως ἅπαντας· χρῆσθαι δὲ στρατηγοῖς ἀμείνοσιν ἢ πρότερον. μὴ γὰρ ὑπολάβοι τις ὑμῶν, δι' ὧν ἐκ χρησῶν ἐγένετο τὰ πράγματα χείρω τὰ τῆς πόλεως; διὰ τούτων αὐτὰ πάλιν ἀναλήψεσθαι, καὶ γενήσεσθαι βελτίω· μηδὲ νομίσητε, ῥᾳθυμούντων ὑμῶν ὥσπερ πρότερον, ἑτέρους ὑπὲρ τῶν ὑμετέρων ἀγωνιεῖσθαι προθύμως· ἀλλ' ἐννοεῖσθε, ὡς αἰσχρόν ἐστι, τοὺς μὲν πατέρας ὑμῶν πολλοὺς πόνους καὶ κινδύνους μεγάλους ὑποσῆναι Λακεδαιμονίοις πολεμοῦντας· ὑμᾶς δὲ, μήδ' ὑπὲρ ὧν ἐκεῖνοι δικαίως κτησάμενοι παρέδοσαν ἡμῖν, ἐθέλειν ἐῤῥωμένως ἀμύνεσθαι· ἀλλὰ τὸν μὲν ἐκ Μακεδονίας ὁρμώμενον, ὅτως εἶναι φιλοκίνδυνον, ὥσθ' ὑπὲρ τοῦ μείζω ποιῆσαι τὴν ἀρχὴν, κατατετρῶσθαι [κ] πᾶν τὸ σῶμα τοῖς πολεμίοις μαχόμενον· Αθηναίους δὲ, οἷς πάτριόν ἐστι μηδενὸς ὑπακούειν, ἁπάντων δὲ κρατεῖν τοῖς πολέμοις, τούτους διὰ μαλακίαν ἢ ῥᾳθυμίαν ἐγκαταλιπεῖν τά τε τῶν προγόνων ἔργα καὶ τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος.

Ἵνα δὲ μὴ μακρολογῶ, φημὶ χρῆναι πάντας ἡμᾶς παρασκευάζεσθαι μὲν πρὸς τὸν πόλεμον· παρακαλεῖν δὲ τοὺς ἄλλους Ελληνας, μὴ λόγοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔργοις,

πρὸς τὴν ὑπὲρ ἡμῶν συμμαχίαν, ὡς ἅπας μέν ἐστι λόγος μάταιος πράξεων ἄμοιρος γενόμενος· τοσούτῳ δὲ μάλιστα ὁ παρὰ τῆς ἡμετέρας πόλεως, ὅσῳ δοκοῦμεν αὐτῷ προχειρότατα χρῆσθαι τῶν ἄλλων Ελλήνων.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

ΤΟΙΣ ὑπὸ τῦ Φιλίππυ πολιορκυμένοις Βυζαντίοις [A] ἐβεβοηθήκησαν οἱ Αθηναῖοι, κ) μετὰ τύτων οἱ Χίοι, οἱ Κῶοι, οἱ Ρόδιοι, κ) ἄλλοι τινὲς τῶν Ελλήνων. Διὰ τῦτο ἀνακεχώρηκεν ὁ Φίλιππος Φοβηθεὶς, εἰρήνλω ϑ μετὰ τῶν Αθλωαίων, κ) τῶν ἑτέρων Ελλήνων τῶν συμμαχίαν συντιθεμένων ἐκύρωσε τοῖς Βυζαντίοις. Ταύτλω ἓν τλω εἰρήνλω ὑποπλδσάμενος Δημοσθένης παραινεῖ τῇ πόλει Φυλάξαθαι· ὲ δ' ἱκανῶς τῦτ' ἔχειν, ἐὰν μὴ σωτάσσονται οἱ πολῖται, κ) κατὰ τλω σύνταξιν ἕκασος τὰ δέοντα πράξῃ. Περὶ ϑ τῶν Θεωρικῶν χρημάτων [B] ὁ ῥήτωρ διαῤῥήδλω· πραγματέυεται, πείθει ϑ ταῦτα συντεταγμένυς ἀναλαβεῖν.

ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΣ

ΗΤΟΙ

Ο ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ ΛΟΓΟΣ.

ΠΕΡΙ μὲν τῦ παρόντος ἀργυρίυ, ἢ ὧν ἕνεκα τὴν [c] ἐκκλησίαν ποιεῖτε, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, ἐδέτερόν μοι δοκεῖ τῶν χαλεπῶν εἶναι, ἔτ' ἐπιμήσανλα τοῖς νέμυσι ἢ διδῦσι τὰ κοινὰ, εὐδοκιμῆσαι παρὰ τοῖς βλάπτεσθαι διὰ τύτων ἡγυμένοις τὴν πόλιν· ἔτε συνειπόντα ἢ παραινέσαντα, ὡς δεῖ λαμβάνειν, χαρίσασθαι τοῖς σφόδρα ἐν χρείᾳ τῦ λαβεῖν ὄσιν. ἐδέτεροι γὰρ πρὸς τὸ τῇ πόλει συμφέρον σκοπῦντες, ἔτ' ἐπαινῦσιν, ἔτε δυσχεραίνυσι τὸ πρᾶγμα, ἀλλ' ὡς ἑκάτεροι χρείας ἢ περιυσίας ἔχυσιν. ἐγὼ δὲ, τῦτο μὲν, ἔτ' ἂν εἰσηγησαίμην, ἔτ' ἀντείποιμι, ὡς ἃ δεῖ λαμβάνειν. παραινῶ μέντοι σκοπεῖν, ἢ λογίζεσθαι πρὸς ὑμᾶς αὐτὺς, ὅτι τὸ ἀργύριον μέν ἐςι τῦτο, περὶ ὃ βυλεύεσθε, μικρόν· τὸ δὲ ἔθος, μέγα, ὃ γίγνεται μετὰ τῦτυ.

τούτω. εἰ μὲν ἦν μέλλα τῶ πράττειν ἃ προσήκει καὶ τὸ λαμβάνειν καλασκευάσεσθε, ἃ μόνον ἃ βλάψεῖε, ἀλλὰ καὶ τὰ μέγιςα ὠφελήσεῖε τὴν πόλιν, καὶ ὑμᾶς αὐτές. εἰ δὲ τῶ μὲν λαμβάνειν, καὶ ἑορλὴ, [D] καὶ πᾶσα ἀρκέσει πρόφασις· τῶ δ' ἃ πρὸς τέτοις δεῖ ποιεῖν, μὴ δὲ τὲς λόγους ἀκέειν ἐθελήσεῖε· ὁρᾶτε μήποτε, ἃ νῦν ὀρθῶς ἡγεῖσθε πράττειν, σφόδρα ἡμαρτηκέναι νομίσητε.

Ἐγὼ δέ φημι δεῖν (καί μοι μὴ θορυβήσητε ἐφ' ᾧ μέλλω λέγειν, ἀλλ' ἀκέσανλες κρίναλε) ὥσπερ τῷ λαβεῖν ἐκκλησίαν ἀπεδώκαμεν, ἕτω καὶ περὶ τῶ συνταχθῆναι καὶ παρασκευασθῆναι τὰ πρὸς τὸν πόλεμον ἐκκλησίαν ἀποδῶναι· καὶ παρασχεῖν ἕκασον αὐτὸν, μὴ μόνον ταῦτ' ἀκέειν ἐθέλονλα, ἀλλὰ καὶ πράττειν βελόμενον· ἵνα, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, τῶν ἀγαθῶν τὰς ἐλπίδας δι' ὑμῶν αὐτῶν ἔχηλε καὶ μὴ τὸν δεῖνα μηδὲ τὸν δεῖνα πυνθάνησθε τί πράττει. καὶ τὰ μὲν προσιόντα τῇ πόλει πάντα, καὶ ἃ νῦν ἐκ τῶν ἰδίων προσαναλίσκελε εἰς ἅδὲν δέον, καὶ ὅσα ἐκ τῶν συμμάχων ὑπάρχει, λαμβάνειν ὑμᾶς φημὶ χρῆναι τὸ ἴσον ἕκασον· τὲς μὲν ἐν ἡλικίᾳ, σρατιωλικόν· τὲς δ' ὑπὲρ τὸν κατάλογον, ἐξεταςικὸν, ἢ ὅπως ἄν τις ὀνομάσαι τῶτο· σρατεύεσθαι δὲ αὐτὲς, καὶ μηδενὶ τέτω παραχωρεῖν· ἀλλὰ τὴν δύναμιν τῆς πόλεως οἰκείαν εἶναι,

καὶ κατεσκευασμένην ἀπὸ τούτων· ἵν' εὐπορῆτε, καὶ τὰ δέοντα ποιῆτε. καὶ τὸν στρατηγὸν ἡγεῖσθαι ταύτης· ἵν' ὑμῖν, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, μὴ ταῦτα ἅπερ νυνὶ συμβαίνει, τοὺς στρατηγοὺς [E] κρίνητε· καὶ περίεσιν ὑμῖν ἐκ τῶν πραγμάτων, ὁ δεῖνα τοῦ δεῖνος τὸν δεῖνα εἰσήγγειλεν· ἄλλο δὲ οὐδέν.

Αλλὰ τί ὑμῖν γένηται; πρῶτον μὲν οἱ σύμμαχοι μὴ φρουραῖς, ἀλλὰ τῷ τὰ αὐτὰ συμφέρειν ἡμῖν τε κἀκείνοις ὥσιν οἰκεῖοι. ἔπειθ' οἱ στρατηγοὶ μὴ ξένους ἔχοντες τοὺς μὲν συμμάχους ἄγωσι καὶ φέρωσι, τοὺς δὲ πολεμίους μὴ δρῶσιν· ἀφ' ὧν αἱ μὲν ὠφέλειαι, τούτων εἰσὶν ἴδιαι, τὰ δὲ μίση καὶ τὰ ἐγκλήματα ἐφ' ὅλην ἔρχεται τὴν πόλιν· ἀλλὰ πολίτας τοὺς ἀκολουθοῦντας ἔχοντες, τοὺς ἐχθροὺς, οὓς νῦν τοὺς συμμάχους καὶ φίλους, ποιῶσι· χωρὶς δὲ τούτων, πολλὰ τῶν πραγμάτων τὴν ὑμετέραν ποθεῖ παρουσίαν· ἄνευ γὰρ τοῦ πρὸς τοὺς οἰκείους πολέμου, οἰκείᾳ χρῆσθαι δυνάμει συμφέρει· καὶ πρὸς τὰ ἄλλα πράγματα, ἀναγκαῖόν ἐστι. εἰ μὲν γὰρ ἡσυχίαν ἔχειν ὑμῖν ἀπέχρη, καὶ μηδὲν τῶν Ελληνικῶν περιεργάζεσθαι ὅπως ἔχει, ἄλλος ἂν ἦν λόγος νῦν δὲ, πρωτεύειν μὲν ἀξιοῦτε, καὶ τὰ δίκαια ὁρίζειν τοῖς ἄλλοις· τὴν δὲ ταῦτα ἐποπτεύουσαν, καὶ φυλάττουσαν δύναμιν, ἔτε κατεσκεύασθε, ἔτε παρασκευάζεσθε·

σκευάζεσθε· ἀλλ' ἐπὶ πολλῆς μὲν ἡσυχίας καὶ ἐρημίας ὑμῶν, ὁ Μιτυληναίων δῆμος [F] καταλέλυται· ἐπὶ πολλῆς δὲ ἡσυχίας, ὁ Ροδίων. ἐχθρός γε ὢν ἡμῖν, φαίη τὶς ἄν; ἀλλὰ μείζω χρὴ νομίζειν, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, τὴν πρὸς τὰς ὀλιγαρχίας ὑπὲρ αὐτῆς τῆς προαιρέσεως ἔχθραν, ἢ τὴν πρὸς τὸς δήμους ὑπὲρ ὧν ποτ' ἂν ᾖ.

Ἀλλ' ἵν' ἐκεῖσε ἐπανέλθω, φημὶ δεῖν ὑμᾶς συντετάχθαι, καὶ τὴν αὐτὴν τῶ τε λαβεῖν, καὶ τῶ ποιεῖν ἃ προσήκει, σύνταξιν εἶναι. διελέχθην δὲ ὑμῖν περὶ τότων καὶ πρότερον, καὶ διεξῆλθον, ὡς ἂν συνταχθείητε οἵ τε ὁπλῖται, καὶ οἱ ἱππεῖς, καὶ ὅσοι τότων ἐκτὸς ἐσέ· καὶ εὐπορία τὶς ἂν ἅπασι γένοιτο κοινή. ὃ δέ μοι πλείσην ἀθυμίαν ἁπάντων παρέσχηκεν, ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐκ ἀποκρύψομαι· ὅτι πολλῶν καὶ καλῶν, καὶ μεγάλων ὄντων τότων ἁπάντων, τῶν μὲν ἄλλων οὐδενὸς οὐδεὶς μέμνηται· τοῖν δυοῖν [G] δ' ὀβολοῖν ἅπαντες. καίτοι τὸς μὲν οὐκ ἔσι πλείονος, ἢ δυοῖν ὀβολοῖν ἀξίους εἶναι· τὰ δὲ ἄλλα ἃ μετὰ τότων ὧν εἶπον, τῶν βασιλέως ἄξιά ἐσι χρημάτων· πόλιν τοσότους ὁπλίτας ἔχουσαν, [H] καὶ τριήρεις, καὶ ἱππέας, καὶ χρημάτων πρόσοδον, συντετάχθαι καὶ παρεσκευάσθαι. τί ἔν, φαίη τις ἄν, ταῦτα νῦν λέγω; ὅτι φημὶ δεῖν ὑμᾶς, ἐπειδὴ τὸ μὲν ἅπαντας μισθο-

μισθοφορεῖν δυσχεραίνουσί τινες, τὸ δὲ συντα-
χθῆναι καὶ παρασκευασθῆναι, παρὰ πάν-
των χρήσιμον εἶναι δοκιμάζεται, ἐντεῦθεν ἄρ-
ξασθαι τοῦ πράγματος, καὶ προθεῖναι περὶ
τούτων τῷ βουλομένῳ γνώμην ἀποφήνασθαι, ὡς
ἔτως ἔχει. ἐὰν μὲν ὑμεῖς νῦν πεισθῆτε, τού-
των καιρὸν εἶναι νομίσαντες· ὅταν εἰς χρείαν
αὐτῶν ἔλθητε, ἕτοιμα ὑπάρξει· ἐὰν δ' ἀκαι-
ρίαν ἡγησάμενοι παρίδητε, ὅταν δέῃ χρῆσθαι,
τότε ἀναγκασθήσεσθε παρασκευάζεσθαι.

Ἤδη δέ τις εἶπεν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, που λέ-
γων, ὡς ὑμῶν τῶν πολλῶν, ἀλλὰ τῶν διαῤῥήγ-
νυμένων, εἰ ταῦτα γενήσεται, τίδ' ἡμῖν ἀπὸ
τῶν Δημοσθένους λόγων ἀγαθὸν γέγονεν, ὃς
παρελθὼν, ὑμῶν, ὅταν αὐτῷ δόξῃ, ἐνέπλησε
τὰ ὦτα λόγων, καὶ διέσυρε τὰ παρόντα, καὶ
τοὺς προγόνους ἐπαινέσας, καὶ μετεωρίσας, καὶ
φυσήσας ὑμᾶς, κατέβη; ἐγὼ δ' εἰ μὲν ὑμᾶς
δυναίμην ὧν λέγω τι πεῖσαι, τηλικαῦτ' ἂν
οἶμαι τὴν πόλιν πρᾶξαι ἀγαθὰ, ὥς' εἰ λέ-
γειν νῦν ἐπιχειρήσαιμι, πολλοὺς ἂν ἀπίσῃσαι,
ὡς μείζοσιν ἢ δυνατοῖς. ὅ μὴν, ὅδε τοῦτο μι-
κρὸν ὠφελεῖν οἶμαι, εἰ τὰ βέλτιστα ἀκούειν
ὑμᾶς συνεθίζω. δεῖ γὰρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
τὸν βουλόμενόν τι ποιῆσαι τὴν πόλιν ὑμῶν ἀγα-
θὸν, τὰ ὦτα πρῶτον ὑμῶν ἰάσασθαι· διέφθαρ-
ται γὰρ· ἔτω πολλὰ καὶ ψευδῆ, καὶ πάντα μᾶλ-

λον

λον, ἢ τὰ βέλτισα ἀκούειν συνείθισθε. οἷον (ὅπως δὲ μὴ θορυβήσῃ μοι μηδεὶς, πρὶν ἅπαντα εἴπω) ἀνέῳξάν τινες πρώην δήπου [I] τὸν ὀπισθόδομον. ἐκῶν οἱ παριόντες ἅπαντες, τὸν δῆμον καλαλελῦσθαι, τὰς νόμους ἐκ ἔτ' εἶναι. τοιαῦτα ἔλεγον. καίτοι, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, σκοπεῖτε, ἂν ἀληθῆ λέγω· οἱ μὲν ταῦτα ποιοῦντες ἄξια ἐποίουν θανάτου· ὁ δῆμος δ' ὁ διὰ τούτων καλαλύεται. πάλιν, κώπας [K] τις ὑφείλετο· μαστιγοῦν, πρεβλοῦν, πάντες ἐβόων, λέγοντες καλαλύεσθαι τὸν δῆμον. ἐγὼ δὲ, τί φημι; τὸν μὲν ὑφαιρούμενον, θανάτου ποιεῖν ἄξια, ὥσπερ ἐκεῖνοι· τὸν δῆμον δ' ὁ διὰ τέλων καλαλύεσθαι. ἀλλὰ πῶς καλαλύεται, οὐδεὶς λέγει, οὐδὲ παῤῥησιάζεται. ἐγὼ δὲ φράσω. ὅταν ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, φαύλως ἡγούμενοι Πολλοὶ, καὶ ἄποροι, καὶ ἄοπλοι, καὶ ἀσύντακτοι, καὶ μὴ τὰ αὐτὰ γινώσκοντες ἦτε· καὶ μήτε στρατηγὸς, μήτ' ἄλλος μηδεὶς, ὧν ἂν ὑμεῖς ψηφίζησθε, φροντίζῃ· καὶ ταῦτα μηδεὶς λέγειν ἐθέλῃ, μήθ' ἐπανορθοῦν· μηδὲ ὅπως παύσεται τοιαῦτα [L] ὄντα πράττῃ· ὃ νυνὶ συμβαίνει.

Καὶ νὴ Δία, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, ἕτεροί γε λόγοι παρεῤῥυήκασι πρὸς ὑμᾶς ψευδεῖς, καὶ πολλὰ τὴν πολιτείαν βλάπτοντες· οἷον, ἐν τοῖς δικαστηρίοις ὑμῖν ἐστι ἡ σωτηρία, καὶ, δεῖ τῇ ψήφῳ τὴν πολιτείαν ὑμᾶς φυλάττειν. ἐγὼ δὲ

οἶδα, ὅτι ταῦτά μὲν ὑμῖν τὰ δικαστήρια τῶν πρὸς ἀλλήλους δικαίων ἐστὶ κοινά. ἐν δὲ τοῖς ὅπλοις δεῖ κρατεῖν τῶν ἐχθρῶν. καὶ διὰ τέτων ἐστὶν ἡ σωτηρία τῆς πολιτείας. ὁ γὰρ τὸ ψηφίσασθαι, τὸς ἐν τοῖς ὅπλοις ποιήσει νικᾶν, ἀλλ' οἱ μετὰ τέτων κρατοῦντες τὸς ἐχθρὸς, καὶ ψηφίσασθαι, καὶ ἄλλο ὅ,τι βέλεσθε ποιεῖν ὑμᾶς, ἐξεσίαν καὶ ἄδειαν παρασκευάζεσι. δεῖ γὰρ ἐν μὲν τοῖς ὅπλοις φοβερὸς, ἐν δὲ τοῖς δικαστηρίοις φιλανθρώπες εἶναι.

Εἰ δέ τῳ δοκῶ μείζες ἢ κατ' ἐμαυτὸν λέγειν λόγες· αὐτὸ τέτο ὀρθῶς ἔχειν αὐτῷ δοκῶ. τὸν γὰρ ὑπὲρ τηλικαύτης πόλεως ῥηθησόμενον λόγον, καὶ τοιέτων πραγμάτων, παντὸς ἑνὸς τέ λέγοντος ἀεὶ μείζω φαίνεσθαι δεῖ· καὶ τῆς ἀξίας τῆς ὑμετέρας ἐγγὺς εἶναι, μὴ τῆς τέ λέγοντος. ὅτι δὲ ὐδεὶς τῶν ὑφ' ὑμῶν τιμωμένων ταύτας λέγει τὰς προφάσεις, ἐγὼ διέξειμι ὑμῖν. οἱ μὲν πρὸς ἀρχαιρεσίαν, καὶ ταύτην τὴν τάξιν προσιόντες, ὄχλοι τῆς ἐπὶ τὸ χειροτονεῖσθαι χάριτος περιέρχονται· τελεσθῆναι στρατηγὸς ἕκαστος σπεδάζων, ὐκ ἀνδρὸς ἔργον ὐδὲν πράξαι. εἰ δέ τις καὶ τοιοῦτός ἐστιν, οἷος ἐγχειρεῖν ἔργῳ τῳ, νῦν μὲν ἡγεῖται, τὴν τῆς πόλεως δόξαν ἀφορμὴν ἔχων καὶ τύχομα, τῆς τῶν ἐναντιωσομένων ἐρημίας ἀπολαύων, τὰς ἐλπίδας ὑμῖν ὑποτείνων, ἄλλο δ' ὐδὲν, κληρονομήσειν [μ] αὐτὸς τῶν ὑμετέρων ἀγαθῶν· ὅπερ ἐστὶν.

ἂν

ἂν δ' ὑμεῖς δι' ὑμῶν αὐτῶν ἕκαστα πράττητε, τὸ ἴσον τοῖς ἄλλοις ὥσπερ τῶν ἔργων αὐτῶν, οὕτω καὶ τῆς ἐκ τούτων τιμῆς ἕξετε. οἱ δὲ πολιτευόμενοι, καὶ περὶ ταῦτα ὄντες, τὰ τὰ βέλτιστα λέγειν ὑμῖν ἀφέντες, προσκεχωρήκασι πρὸς τούτους· καὶ πρότερον μὲν, κατὰ συμμορίας εἰσεφέρετε· νῦν δὲ, πολιτεύεσθε κατὰ συμμορίας. ῥήτωρ, ἡγεμὼν, καὶ στρατηγὸς ὑπὸ τούτῳ· καὶ [N] οἱ βοησόμενοι μεθ' ἑκατέρων τριακόσιοι. οἱ δ' ἄλλοι, προσνενέμησθε; οἱ μὲν, ὡς τούτους, οἱ δ' ὡς ἐκείνους. τοιγαροῦν ὑμῖν περίεσιν ἐκ τούτων, ὁ δεῖνα χαλκοῦς, καὶ ὁ δεῖνα εὐδαίμων, εἷς ἢ δύο ὑπὲρ τὴν πόλιν, οἱ δ' ἄλλοι, μάρτυρες τῆς τούτων εὐδαιμονίας κάθησθε, τῆς καθ' ἡμέραν ῥαθυμίας, πολλὴν καὶ μεγάλην ὑπάρχουσαν ὑμῖν εὐδαιμονίαν τούτοις προέμενοι.

Καί τοι σκέψασθε ὅπως ἐπὶ τῶν προγόνων ταῦτ' εἶχεν· οὐ γὰρ ἀλλοτρίοις ὑμῖν παραδείγμασι χρησαμένους, ἀλλ' οἰκείοις, ἐξέσται ἃ προσήκει πράττειν εἰδέναι. ἐκεῖνοι Θεμιστοκλέα τὸν τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν στρατηγήσαντα καὶ Μιλτιάδην τὸν ἡγούμενον ἐν Μαραθῶνι, καὶ πολλοὺς ἄλλους, οὐκ ἴσα τοῖς νῦν στρατηγοῖς ἀγαθὰ εἰργασμένους, μὰ Δί', οὐ χαλκοῦς ἴσασιν, οὐδ' [O] ὑπερηγάπων· ἀλλ' ὡς οὐδὲν αὐτῶν κρεῖττους ὄντας ἐτίμων· καὶ γάρ τοι τῶν ἔργων οὐδενὸς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν τότε ἀπεστέρησαν ἑαυτούς· οὐδ' ἔστιν οὐδεὶς ὅς τις ἂν

εἶποι τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν Θεμιστοκλέους; ἀλλ' Αθηναίων· οὐδὲ τὴν ἐν Μαραθῶνι μάχην Μιλτιάδου, ἀλλὰ τῆς πόλεως. νῦν δὲ οἱ πολλοὶ τοῦτο λέγουσιν, ὡς [P] Κέρκυραν εἷλε Τιμόθεος· καὶ [Q] τὴν μόραν κατέκοψεν Ιφικράτης· καὶ τὴν [R] περὶ Νάξον ἐνίκα ναυμαχίαν, Χαβρίας. δοκεῖτε γὰρ αὐτοὶ τῶν ἔργων τούτων παραχωρεῖν τῶν τιμῶν ταῖς ὑπερβολαῖς, ἃς δεδώκατε ἐπ' αὐτοῖς ἑκάστῳ τούτων.

Τὰς μὲν δὴ πολιτικὰς δωρεὰς, ἐκεῖνοί τε καλῶς ἔνεμον, καὶ ὑμεῖς οὐκ ὀρθῶς. τὰς δὲ τῶν ξένων, πῶς; ἐκεῖνοι Μένωνι τῷ Φαρσαλίῳ, δώδεκα μὲν τάλαντα ἀργυρίου δόντι, πρὸς τὸν [S] ἐπ' Ηϊόνι τῇ πρὸς Αμφιπόλει πόλεμον, διακοσίοις δὲ ἱππεῦσι πενέσαις ἰδίοις βοηθήσαντι, οὐκ ἐψηφίσαντο πολιτείαν, ἀλλ' ἀτέλειαν ἔδωκαν μόνον. καὶ πρότερον τούτου, Περδίκκᾳ τῷ [T] κατὰ τὴν τοῦ Βαρβάρου ποτὲ ἐπιστρατείαν βασιλεύοντι Μακεδονίας, τοὺς ἀναχωρήσαντας ἐκ Πλαταιέων τῶν Βαρβάρων ἀπὸ τῆς ἥττης διαφθείραντι, καὶ τέλειον τὰτύχημα ποιήσαντι τῷ βασιλεῖ, οὐκ ἐψηφίσαντο πολιτείαν, ἀλλ' ἀτέλειαν [V] ἔδωκαν μόνον, μεγάλην οἶμαι καὶ τιμίαν καὶ σεμνὴν τὴν αὐτῶν πατρίδα ἡγούμενοι, καὶ πάσης μείζονα εὐεργεσίας. νῦν, δ' ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, φθόρους ἀνθρώπους, οἰκοτρίβων οἰκότριβας, τιμὴν ὥσπερ ἄλλου τινὸς τῶν ὠνίων λαμβάνοντες, ποιεῖσθε πολίτας. ταῦτα δ' ὑμῖν ἐπελήλυθε πράττειν,

ἐχ ὅτι τᾶς φύσεις ἐσὲ χείρες τῶν προγόνων· ἀλλ' ὅτι τοῖς μὲν ἐφ' ἑαυτοῖς παρέσηκε μέγα φρονεῖν, ὑμῶν δ', ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, περιῄρηται τοῦτο. ἔστι δὲ οὐδέ ποτ' οἶμαι δυνατὸν, μικρὰ κ) φαῦλα πράτ]οντας, μέγα, κ) νεανικὸν φρόνημα λαβεῖν· ὥσπερ οὐδὲ καλὰ κ) λαμπρὰ πράτ]οντας, μικρὸν κ) ταπεινὸν φρονεῖν· ὁποῖ' ἄτ]α γὰρ ἂν τὰ ἐπιτηδεύματα τῶν ἀνθρώπων ᾖ, τοιοῦτον ἀνάγκη κ) τὸ φρόνημα ἔχειν.

Σκέψασθε δὲ ἃ τις κεφάλαια ἂν ἔχοι τῶν πραγμάτων εἰπεῖν περὶ τῶν τε ἐκείνοις πεπραγμένων, κ) τῶν ὑμῖν· ἂν ἄρα ὑμῶν αὐτῶν ἐκ τούτων γε δυνήσεσθε κρείττ]ες γενέσθαι. πέντε μὲν τοίνυν κ) τετ]αράκοντα ἔτη τῶν Ελλήνων ἦρξαν ἐκεῖνοι ἑκόντ]ων· πλείω δ' ἢ μύρια τάλαντ]α [x] εἰς τὴν ἀκρόπολιν συνήγαγον· πολλὰ δὲ κ) καλὰ, κ) πεζοὶ, κ) ναυμαχοῦντ]ες ἔσησαν τρόπαια· ἐφ' οἷς ἔτι κ) νῦν φιλοτιμούμεθα. καίτοι ταῦτα νομίζετ]ε αὐτοὺς σῆσαι, οὐχ ἵνα θαυμάζωμεν μόνον ἡμεῖς αὐτὰ θεωρεῦντ]ες, ἀλλ' ἵνα κ) μιμώμεθα τὰς τῶν ἀναθέντ]ων ἀρετάς. ἐκεῖνοι μὲν δὴ, ταῦτα. ἡμεῖς δὲ, ὅσης ἅπαντες ὁρᾶτε ἐρημίας ἐπειλημμένοι, σκέψασθε εἰ παραπλήσια. ἐ πλείω μὲν ἢ χίλια, κ) πεντακόσια τάλαντα ἀνήλωται μάτην εἰς τὰς [y] τῶν Ελλήνων ἀπόρους; ἐξανήλωνται δὲ οἵ,τε ἴδιοι πάντες οἶκοι, κ) τὰ κοινὰ τῇ πόλει, κ) τὰ

παρὰ

παρὰ τῶν συμμάχων; ὃς δ' ἐν τῷ πολέμῳ συμμάχους ἐκτησάμεθα, ἢ τοι νῦν ἐν τῇ εἰρήνῃ ἀπολώλασιν; ἀλλὰ νὴ Δία, ταῦτα μόνον τότ' εἶχε βέλτιον ἢ νῦν, τὰ δὲ ἄλλα χεῖρον; πολλῷ γε καὶ δεῖ. ἀλλὰ τί βάλεσθε ἐξετάσωμεν; οἰκοδομήματα μέν γε, καὶ κόσμον τῆς πόλεως, [Z] ἱερῶν, καὶ λιμένων, καὶ τῶν ἀκολούθων τούτοις, τοιοῦτον καὶ τοσοῦτον κατέλιπον ἐκεῖνοι, ὥστε μηδενὶ τῶν ἐπιγιγνομένων ὑπερβολὴν λελεῖφθαι· προπύλαια ταῦτα, νεώσοικοι, στοαὶ· τἄλλα, οἷς ἐκεῖνοι κοσμήσαντες τὴν πόλιν, ἡμῖν παρέδωκαν· τὰς δὲ ἰδίας οἰκίας τῶν ἐν δυνάμει τότε γενομένων, οὕτω μετρίας, καὶ τῷ τῆς πολιτείας ὀνόματι ἀκολούθους, ὥστε τὴν Θεμιστοκλέους, τὴν Κίμωνος, καὶ τὴν Ἀριστείδου, καὶ Μιλτιάδου, καὶ τῶν τότε λαμπρῶν οἰκίαν, εἴ τις ἄρα οἶδεν ὑμῶν, ὁποία πότ' ἐστὶν, ὁρᾷ τῆς τοῦ γείτονος οὐδὲν σεμνοτέραν οὖσαν. νῦν δ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δημοσίᾳ μὲν ἡ πόλις ἡμῶν τὰς ὁδοὺς ἀγαπᾷ καλασκευάζουσα, καὶ κρήνας, καὶ κονιάματα, καὶ λήξεις· καὶ ἐᾶ τοῖς εἰσηγησαμένοις ταῦτ' ἐπιτιμῶ· πολλοῦ γε καὶ δέω· ἀλλ' ὑμῖν, εἰ ταῦτα ἱκανὰ ὑμῖν αὐτοῖς ὑπολαμβάνετε εἶναι διοικεῖν. ἰδίᾳ δ' οἱ τῶν κοινῶν ἐπὶ τῷ γεγενημένοι, οἱ μὲν, τῶν δημοσίων οἰκοδομημάτων σεμνοτέρας τὰς ἰδίας οἰκίας κατεσκευάκασιν, ἢ μόνον τῶν πολλῶν ὑπερηφανωτέρας· οἱ δὲ, γῆν συνεωνημένοι, γεωργοῦσιν, ὅσην ἐδ'

ὄναρ

ἄναρ ἤλπισαν ποτε. τούτων δ' αἴτιον πάντων, ὅτι τότε μὲν ὁ δῆμος ἦν δεσπότης, καὶ κύριος ἁπάντων· καὶ ἀγαπητὸν ἦν παρ' ἐκείνοις τῶν ἄλλων ἑκάστῳ, καὶ τιμῆς, καὶ ἀρχῆς, καὶ ἀλαθῆ τινος μεταλαμβάνειν. νυνὶ δὲ, τἀναντίον· κύριοι μὲν τῶν ἀγαθῶν ἕτοι, καὶ διὰ τούτων ἅπαντα πράττεται· ὁ δὲ δῆμος, ἐν ὑπηρέτου καὶ προσθήκης μέρει· καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε, ἄν τι αὐτοὶ μεταδιδῶσι, λαμβάνοντες.

Τοιγαροῦν, ἐκ τούτων τοιαῦτα τὰ πράγματα τῆς πόλεώς ἐστιν, ὥστε, εἴ τις ἀναγνοίη τὰ ψηφίσματα ὑμῶν, καὶ τὰς πράξεις ἐφεξῆς διέλθοι, ἀδ' ἂν εἷς πιστεύσειε τῶν αὐτῶν εἶναι ταῦτα κἀκεῖνα· οἷον, ἃ ποτὲ τοὺς καταράτους Μεγαρέας ἐψηφίσασθε, ἀποτεμνομένους [a] τὴν ὀργάδα, ἐξιέναι, κωλύειν, μὴ ἐπιτρέπειν· ἃ ποτὲ [b] Φλιασίους ὅτε ἐξέπεσον τὸ ἐνάγχος, βοηθεῖν, μὴ ἐπιτρέπειν τοῖς σφαλεῦσι· τῶν ἐν Πελοποννήσῳ τοὺς βουλομένους παρακαλεῖν. ἅπαντα καλὰ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ταῦτα, καὶ δίκαια, καὶ τῆς πόλεως ἄξια· τὰ ἔργα δ' ἀπὸ τούτων, ὀδαμοῦ. ὑμῶν τὴν μὲν ἀπέχθειαν, διὰ τῶν ψηφισμάτων ἐκφέρεσθε· τῶν δ' ἔργων, ἑτέρους κύριοι γίγνεσθε. τὰ μὲν γὰρ ψηφίσματα, ποτὲ τὰ τῆς πόλεως ἀξίωμα ψηφίζεσθε· τὴν δύναμιν δ' οὐκ ἀκόλουθον ὧν ψηφίζεσθε, ἔχετε. ἐγὼ δὲ παραινέσαιμι ἂν ὑμῖν (καί μοι μηδεὶς ὀργισθῇ,) ἢ ἔλαττον φρονεῖν καὶ τὰ ὑμέτερα

τερα αὐτῶν ἀγαπᾶν πράττοντας, ἢ μείζω δύναμιν παρασκευάζεσθαι. εἰ μὲν ἦν Σιφνίοις, [c] ἢ Κυθνίοις, ἢ τισὶν ἄλλοις τοιούτοις ἔστι συνήδειν ὑμῖν, ἔλαττον φρονεῖν συνεβούλευον ἄν· ἐπειδὴ δέ ἐσε, Αθηναῖοι, μείζω τὴν δύναμιν παρασκευάζεσθαι παραινῶ. αἰσχρὸν γὰρ, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, αἰσχρὸν, λιπεῖν τὴν τῆ φρονήματος τάξιν, ἣν ὑμῖν οἱ πρόγονοι παρέδωκαν. πρὸς δὲ τούτοις, ἀδ' ἔστιν ἐφ' ὑμῖν ἀδ' ἐὰν ἀποσῆναι τῶν Ελληνικῶν βούλησθε. πολλὰ γὰρ ὑμῖν ἐκ παντὸς τῦ χρόνυ πέπρακται. κ) τὺς μὲν φίλυς τὺς ὑπάρχοντας, αἰσχρὸν προέσθαι· τοῖς δ' ἔσιν ἐχθροῖς, ὐκ ἔνι πισεῦσαι, καὶ μεγάλυς ἐάσαι γενέσθαι· ὅλως δὲ, ὅπερ οἱ πολιτευόμενοι πεπόνθασι πρὸς ὑμᾶς ὐκ ἔνες αὐτοῖς, ὅταν βούλωνται, παύσασθαι· τοῦτο κ) ὑμῖν περιέσηκε· πεπολίτευσθε γὰρ ἐν τοῖς Ελλησιν.

Ἔστι δ', ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, κεφάλαιον ἁπάντων τῶν εἰρημένων, ὐδέποθ' ὑμᾶς οἱ λέγονλες, ὅτε πονηρὺς ὅτε χρησὺς ποιήσυσιν· ἀλλ' ὑμεῖς τούτυς, ὁποίυς ἂν βούλησθε. ὐ γὰρ ὑμεῖς, ὧν ἕτοι βούλονται, σοχάζεσθε, ἀλλ' ἕτοι ὧν ἂν ὑμᾶς ἐπιθυμεῖν οἴωνται· ὑμᾶς ἦν ὑπάρξαι δεῖ, χρησὰ βυλομένυς· καὶ πάνθ' ἕξει καλῶς· ἢ γὰρ ὐδεὶς ἐρεῖ φαῦλον ὐδὲν, ἢ ὐδὲν αὐτῷ πλέον ἔσαι, μὴ ἔχοντι τὺς πεισομένυς.

ARGUMENTUM

ORATIONIS DE CLASSIBUS.

PErcrebuerat rumor Artaxerxem Perſarum Regem bellum adverſus Græcos moliri; quo rumore Athenienſes commoti, primi arma expedire, et ad ea, quotquot eſſent Græci nominis, inducebant animum incitare. Eos Demoſthenes ad tuendam Pacem, ſimul verò ad inſtruendam rem militarem hortatur, ut ſi quidpiam Rex moveat, promptas habeat Reſpublica ſuas vires, ad repellendam injuriam; ait enim, ſi bello Regem laceſſant, quaſi res novas tentare cupiant, auctturos commotam de ſe Græcis omnibus ſuſpicionem, eorumque in ſe arma provocaturos. Laceſſitis autem non defuturum ſibi a reliquis auxilium, cum vehementer Græcorum interſit, Athenas eſſe.

LIBANII ARGUMENTUM.

ORTO rumore, Perſarum Regem expeditionem moliri adverſus Græcos: populus Athenienſis tumultuatur, & cùm convocare Græcos, tum bellum ſtatim inferre properat. Demoſthenes autem ſuadet, ne ipſi priores inſurgant: ſed eos expectare jubet, dum Rex novi quid conetur. Nunc enim, inquit, non perſuadebimus Græcis, ut ſocia nobiſcum arma jungant, cùm in tuto adhuc ſibi eſſe videantur. Tum verò periculum ipſum eos nobiſcum conjunget. Monet igitur, ut quietè ſe inſtruant, & ad bellum parent. Atque etiam commemorat, quæ debeat eſſe ratio inſtructionis. Unde περὶ συμμοριῶν *oratio eſt inſcripta. Nam apud Atticos* συμμορία *cœtus & ordo eorum eſt, qui munera publica obeunt.*

DE CLASSIBUS ORATIO.

QUI majores veſtros laudant, Athenienſes, inſtituere mihi videntur orationem auditu jucundam, non ea tamen agere quæ illis proſint quos celebrant. Nam cum iis de rebus dicere conentur, quas mortalium nemo pro dignitate poſſit explicare; ipſi quidem opinionem eloquentiæ conſequuntur, efficiunt vero, ut virtus illorum minor videatur auditoribus, quàm putarant. Ego verò laudationem eorum maximam puto ipſum eſſe tempus: quod cum non exiguum interceſſerit, rebus illorum geſtis, majora nulli alii ſuſcipere gerenda potuerunt. Ipſe autem rationem explicare conabor, qua vos optimè inſtructos fore cenſeam. Etenim res ita ſe habet; Si nos omnes, qui verba facturi ſumus, eloquentes videamur, nihilo res veſtræ, ſatis ſcio, erunt meliores. Sed ſi unus, quiſquis ille fuerit, progreſſus docere poſſit, & ſuadere, quæ inſtructio, & quanta, & unde comparata, nunc reipublicæ profutura eſſe videatur, omnis hic metus evanuerit. Quod ego, ſi modò potero, dabo operam ut faciam: pauca præfatus apud vos, quid de regio negotio ſentiam. Ego exiſtimo communem hoſtem omnium Græcorum eſſe Regem Perſarum; non tamen propterea ſuaſerim, ſoli omnium vos ut bellum contra eum ſuſcipiatis. Neque enim ipſos Græcos video communes inter ſe eſſe amicos: ſed nonnullos magis illi

illi fidere quàm quibuſdam ſuorum. Quæ ci
ita ſint, è re veſtra eſſe cenſeo, providere, juſti
belli initium ut capiatur; utque apparentur, q
convenit, omnia: & hoc proponatur ad deliber
dum. Arbitror enim, Athenienſes, Græcos,
declaretur & perſpicuum fiat, fore ut Rex ip
aggrediatur: & adjuturos, & magnam grati
habituros iis, qui ante ipſos, & cum ipſis Reg
ulciſcantur. Quod ſi, dum id obſcurum eti
eſt, nos priores arma ſumpſerimus; vereor, Atl
nienſes, ne hos cum illo conjunctos propulſare
gamur, quibus conſultum volumus. Is enim
preſſo impetu ſuo (ſi tamen invadere Græcos
ſtituit) largitionibus aliquos eorum corrumpet,
amicitiam ſimulabit. Illi privata bella corrig
volent: & dum hoc animo erunt, commun
omnium ſalutem negligent. In eum autem
multum & amentiam moneo ne præcipitetis urb
noſtram. Neque enim eandem nobis in regio
gotio deliberationem, quam aliis Græcis, eſſe
deo: quòd multi illorum mihi videntur pri
alicujus emolumenti cauſa, poſſe negligere a
Græcos. Vobis autem nec affectis injuria hon
um fuerit, eas de ſontibus ſumere pœnas, ut
rum aliquos à Barbaro ſubigi patiamini. Q
cum ita ſit, providendum eſt, ne & nos bello
mus impares, & is, quem Græcis inſidiari pu
bamus, ita ſe inſinuet, ut fidus illis eſſe videa
Quomodo igitur hæc curanda erunt? Si co
reipublicæ delectæ & inſtructæ, omnibus con
cuæ fuerint; atque apparuerit, nos iis ita
fretos, ut nihil iniqui tamen conemur. Feroci
autem, & nimis expeditè ad bellum impelle
bus, illud dico: Non eſſe difficile, neque qu
deliberandum eſt, fortitudinis opinionem cor

qui; neque quum periculum aliquod imminet, vehementem oratorem videri. Sed illud & difficile eſt, & conveniens, in periculis fortitudinem declarare: in deliberando, prudentius aliis dare poſſe conſilium. Ego verò, Athenienſes, exiſtimo bellum cum Rege difficile eſſe reipublicæ: prælium futurum eſſe facile. Cur? Quia non aliter, ut opinor, fieri poteſt, quin bella omnia, & triremes, & pecuniam, & loca requirant: quæ omnia penes illum copioſiora quàm apud vos reperio. Prælia verò nulla re alia tantopere video indigere, ut fortibus viris: quos plures vobis, & iis qui vobiſcum hoc periculum adibunt, eſſe exiſtimo. Bellum igitur, hiſce de cauſis, moneo, ne ulla ratione priores ſuſcipiatis: ad prælium verò vos rectè inſtructos eſſe oportere dico. Quòd ſi alia ratio copiarum eſſet, quibus Barbari propulſarentur, alia quibus Græci; deprehenſum iri fortaſſe conſentaneum eſſet, nos contra illum inſtrui. Cum autem omnis inſtructionis ratio ſit eadem, & eadem oporteat eſſe capita copiarum, ut hoſtes repelli poſſint, ut ſocii defendantur, ut opes noſtræ conſerventur: quid, quum habeamus qui ſe hoſtes eſſe fatentur, alios quæritamus? ac non potius & adverſus hos inſtruimur, & illum quoque ulciſcimur, ſi violare nos inſtituerit? Agite verò, Græcos nunc ad vos accerſite: at, ſi quæ illi jubent, non facitis, cum quidam non optimè vobis cupiant, eſtne ſperandum, quenquam eſſe obtemperaturum? Quia mediusfidius audient è nobis, Regem Perſarum ipſis inſidiari, ipſos verò non proſpicere? Itáne, vos obſecro, putatis? Ego verò opinor vos ita exiſtimare. Sed metus iſte non magis apud eos poterit, quam ſua vobiſcum diſſidia ſuæque inter ſe contentiones. Nihil igitur aliud, quàm neſcio quam

quam cantilenam paſſim canent legati noſtri. Tum autem ſi fortè quæ nos modò cenſemus, agetis: nemo ſane Græcorum adeo ſubtiliter de ſe conſilium inibit, quin ubi viderit vobis præſto eſſe & mille equites, & legiones quot voletis, & naves trecentas, venturus & ſupplicaturus ſit: illis adjutoribus, minimo ſe cum periculo incolumem evaſurum exiſtimans. Proinde ſi jam accerſetis, ſupplices: ſi non auſcultarint, fruſtrati eritis. Sin ipſi veſtris copiis inſtructis, cunctemini; ſupplices defendetis, neque dubium eſt, quin omnes ad vos venturi ſint. Ego igitur, Athenienſes, & hæc & his ſimilia reputans, nullam orationem confidentem, aut vanæ prolixitatis exquirere volui: ſed quænam ratio inſtructionis & optima & expeditiſſima eſſet, conſiderando, fui vehementer occupatus. Puto igitur, vobis eam, ſi & audita & probata fuerit, eſſe decernendam. Prima itaque & maxima inſtructionis pars, Athenienſes, hæc eſt, ut quiſque ultrò alacriter omni officio fungi velit. Illud enim videtis, Athenienſes, quæcunque unquam univerſi vos voluiſtis, & poſtea quiſque pro ſe gerenda putaſtis, eorum vos nihil unquam effugiſſe. Quæ verò voluiſtis, poſt autem alius alium reſpexiſtis, tanquam ipſe nihil, proximus omnia facturus eſſet: in iis nihil unquam promoviſtis. Quòd ſi vos ita eritis animati atque incitati, numerum mille & ducentorum dico eſſe complendum: & octingentis adjunctis, bis mille faciendos. Nam ſi hunc numerum deſignaveritis; exiſtimo virginibus orbis, & pupillis, & in colonias abituris, & ſocietatibus demptis, et ſi quiſpiam alius juſto detineatur impedimento, præſtò futura vobis corpora mille & ducenta. Ex his igitur claſſes viginti cenſeo deſignandas, ut nunc ſunt, quarum ſingulæ ſexa-

gena corpora contineant. Earum porrò claſſium ſingulas in quinas dividi partes jubeo duodenarias; ſic, ut tenuiſſimi quique locupletiſſimis adjungantur. Et corpora quidem ſic ordinanda eſſe cenſeo. Quod cur cenſeam, tum ſcietis, cum totam inſtructionis rationem audieritis. Triremes autem quomodo? Omnino trecentas numero triremes deſignari jubeo: & in viginti partes, quarum ſingulæ, naves quindenas contineant, diſtribuendas: primæ centuriæ quinque, & ſecundæ centuriæ quinque, & tertiæ centuriæ quinque navibus attributis. Deinde ſingulis virorum claſſibus quindenas naves: claſſium ſingulis partibus, ternas triremes attribuendas. Poſtquam hæc ita confecta fuerint, jubeo, cum agri noſtri æſtimatio ſit ſex mille talentûm, ut & pecuniæ certus ordo ineatur, eam dividi, & centum fieri partes, quarum ſingulæ ſexagena talenta contineant. Deinde quinquies ſexagena talenta ſingulis magnis claſſibus attribuenda: eo pacto claſſes ſingulæ ſingulis quinariis, ſexagena talenta reddant: ut cum reſpublica centum triremibus opus habeat, pecuniam e cenſu per ſexagies talentûm diviſo Trierarchi duodecim tribuant. Si ducentis indigeat per tricies talentûm ſex Trierarchi. Si denique trecentis; per vicies duntaxat, Trierarchis quatuor onus idem ſubeundum ſit. Eodem quoque modo, Athenienſes, armamenta etiam quæ nunc ad triremes debentur, æſtimari, & ex tabulis omnia diſtribui jubeo in viginti partes. Deinde ſingulis magnis claſſibus unam tribui partem, unicuique aptam, quam deinde ſingulæ claſſes ſingulis ſuis partibus ex æquo dividant: & duodeni illi in ſingulis partibus ea exigant: & quas ſinguli triremes ſortiti fuerint, eas

eas inſtructas exhibeant. Sumptum igitur, & naves, & trierarchos, & armamentorum exactionem, ſic optimè poſſe cenſeo, & comparari & apparari. Unde autem hæ & certò & facilè compleri poſſint, deinceps dicam. Cenſeo à ducibus, navalium decem loca eſſe deligenda, atque rationem ineundam, ut quàm proximè inter ſe abſint navalia, quorum ſingula triginta triremium ſint capacia. Quod ubi fecerint, binas claſſes & tricenas triremes horum locorum ſingulis attribuant: deinde ſortitò tribus introducant & trierarchos ſingulos in ſingula navalia: ut ſint binæ claſſes, triremes tricenæ, & una tribus. Qui verò locus tribui obvenerit, is trifariam dividatur, & naves ſimiliter. Deinde trientes tribuum ſortiantur: ut ſingulæ tribus una pars ſint totorum navalium, & ſingularum partium tertiam partem triens obtineat: utque ſciatis, ſi quid erit opus, primùm tribus quo loco ſtationem habeat, deinde triens; poſtea trierarchi qui, & quot triremes: ac tricenas triremes una tribus, denas unuſquiſque triens triremes contineat. Nam ſi hæc ordine expedita fuerint, etiamſi nunc aliquid prætermiſimus (neque enim facile ſanè eſt, exquiſitè reperire ſingula) id ipſa ſibi res inveniet, & una conſtitutio tum omnium navium, tum partium futura eſt. Jam quod ad pecuniam attinet & evidentem aliquam parandorum ſumptuum rationem, ſcio equidem incredibile viſum iri quod jam dicam; dicetur tamen. Confido enim, ſi quis rectè conſideret, fore ut me ſolùm vera, & ipſo eventu comproban-da dixiſſe appareat. Ego affirmo, nunc non dicendum eſſe de pecunia, cum commeatus adſit magnus, & præclarus, & juſtus: quem, ſi nunc quæremus, ne tum quidem præſtò futurum ſentiemus

tiemus nobis; tantum abeſſe, ut jam eum inventuri ſimus: ſin omiſerimus, præſtò futurus eſt. Quis igitur ille eſt, qui cum nunc non adſit, tum in promptu futurus eſt? Nam iſtæ neſcio quæ eſſe ambages videntur. Ego dicam. Videtis, Athenienſes, totam hanc urbem? In hac, pecunia ineſt, parum abeſt quin dicam, quæ cum omni aliarum urbium pecunia conferri poſſit: quam qui poſſident, eo animo ſunt, ut ſi omnes oratores eos ita terrerent, venturum eſſe Regem, adeſſe, non aliter poſſe fieri: & unà cum oratoribus alii totidem vaticinarentur: non modò non conferrent, ſed nec proferrent, aut faterentur ſe habere. At ſi verborum terrores iſtos ad rem conferri viderent, nemo ita ſtolidus eſt, qui non liberaliter daret, & primus conferret. Quis enim malit ipſe unà cum fortunis omnibus interire, quàm partem facultatum pro ſemetipſo & reliquis ſuis bonis conferre? Pecuniam igitur tum in promptu fore dico, cum revera fuerit opus, non prius. Proinde ne quærendam quidem cenſeo. Quantum enim nunc exigeretis, ſi inſtitueretis exigere: id magis ridiculum fuerit, * quàm ſi nihil omnino eſſet exactum. Age centeſimam jubebit aliquis? proinde ſexaginta talenta dicet. Sed quinquageſimam dicet aliquis? duplum. Proinde centum & viginti. Ecquid hoc eſt ad ducentos & mille camelos, quos Regi pecuniam vehere iſti dictitant? Sed ponam, velle vos conferre duodecimam? quingenta talenta. Verùm id vos nec ſuſtinebitis: nec, ſi numeretis, bello par erit pecunia. Cætera igitur vobis ſunt comparanda, pecunia relinquenda nunc ſuis poſſeſſoribus; nuſquam enim reipublicæ commodius & honeſtius cuſtodietur. Cum verò neceſſitas illa venerit, tum ultrò conferentibus illis, accipien-

accipienda erit. Hæc & fieri poſſunt, Athenienſes, & factu honeſta ſunt, & utilia, & digna quæ Regi de vobis nuncientur: neque per hæc levis ei terror incuteretur. Scit enim, majores ſuos à trecentis triremibus, quarum nos centum præbuimus, mille naves ſubactas amiſiſſe: atque audiet, trecentas triremes vos ipſos inſtruxiſſe. Quare non temerè, tametſi valde inſaniet, inimicitias noſtræ urbis ſibi putabit ſuſcipiendas. Quod ſi propter pecuniam ei ſubit efferri animis, id quoque ſubſidium veſtro infirmius reperiet. Is enim, aurum, ut aiunt, vehit: quod ubi diſtribuerit, requiret. Nam & fontes & putei deficere ſolent, ſi quis magnam inde copiam ſimul, & crebrò, hauſerit: vobis autem agri æſtimationem ſex mille talentûm ſubſidio eſſe audiet, pro cujus defenſione pugnaturos eſſe nos, majores ejus, qui in Marathone fuerunt, optimè noverint. Dum verò ſuperiores erimus, pecunia utique defici non poterimus. Ac ne illud quidem, quod nonnulli metuunt, ne, cum pecuniam habeat, magnas peregrini militis copias conducat, verum eſſe mihi videtur. Ego enim arbitror, contra Aegyptum, & Orontem, & alios Barbaros quoſdam, multos fortaſſe Græcorum velle apud illum merere ſtipendia: non ut ille horum aliquem capiat; ſed unuſquiſque ut, opibus aliquibus partis, urgente inopia liberetur: ſed qui reliquam Græciam invadere velit, nullum Græcum fore arbitror. Quò enim ipſe poſtea ſe convertet? In Phrygiam profectus ſerviet? neque enim alia de re bellum eſt cum Barbaro, quàm de agro, de vita, de inſtitutis, de libertate, de talibus rebus omnibus. Quis igitur ita eſt infelix, ut ſemetipſum, parentes, ſepulchra, patriam, parvi lucelli gratia velit amit-

tere? Equidem neminem eſſe exiſtimo. Imò nec illi expedit, peregrini militis opera Græciæ potiri. Qui enim nos ſubegerint, jampridem illo fuerint præſtantiores. Neque verò vult, nobis exciſis, ipſe in aliorum eſſe poteſtate: ſed omnibus, ſi fieri poſſit: ſin id fieri non poſſit, at ſervis certè ſuis imperare. Quod ſi quis Thebanos cum illo ſe conjuncturos putat, difficilis quidem eſt apud vos ea de re oratio. Nam cum eos oderitis, neque verum libenter, neque boni quicquam de eis audietis. Veruntamen eos decet, qui magnis de rebus deliberant, nullam utilem cogitationem prætermittere ulla de cauſa. Ego verò exiſtimo, tantum abeſſe ut Thebani unquam cum illo Græciam invaſuri ſint; ut magna pecunia, ſi liceret, redempturos putem occaſionem, qua vetera in Græcos delicta abolerent. Quòd ſi quis exiſtimat, Thebanos uſque adeò natura eſſe infelices, illud utique intelligetis omnes, ſi Thebani cum illo faciant, eſſe neceſſe, ut eorum hoſtes ſtent à Græcis. Ego igitur exiſtimo, hunc ordinem æquitatis, & eos qui cum hoc ordine ſe conjungent, tum proditoribus, tum Barbaris fore univerſis ſuperiores. Quare neque immodicè formidandum, neque committendum eſſe cenſeo, ut priores bellum inferamus. Ac ne cæterorum quidem Græcorum ulli meritò bellum hoc formidini eſſe video. Nam quis eorum ignorat, ſe, dum illum communem hoſtem ducentes, inter ſe conſenſerunt, magnis opibus floruiſſe; poſtquam autem ejus amicitia freti, de privatis controverſiis inter ſe contenderunt, tot mala eſſe perpeſſos, quot, ſi quis eos devovere vellet, vix reperiſſet? Quem igitur Fortuna & dii immortales tam amicum inutilem, quàm hoſtem eſſe conducibilem declarant, eum

nos

nos formidamus? Nequaquam: ſed ne faciamus injuriam, noſtra cauſa, & propter cæterorum Græcorum turbas & diffidentiam. Nam ſi concorditer, adjuvantibus omnibus, ſolum illum invadere liceret; ne injuriam quidem illi à nobis fieri putarem: Sed cum ſe res aliter habeat, cavendum cenſeo, ne anſam regi præbeamus, ut juris cæterorum Græcorum arbiter eſſe ſtudeat. Quieſcentibus enim vobis ſuſpectus eſſet, ſi quid tale moliretur. Sin priores bellum moveretis, haud injuria videbitur propter veſtras inimicitias, aliorum expetere amicitiam. Ne igitur arguere velitis, quàm corruptus ſit Græciæ ſtatus, convocandis eis cum non perſuadebitis, & gerendo bello cum non poteritis: ſed quieti eſtote, & imperterriti, & inſtructi: & nunciari de vobis regi velitis, non quidem certè æſtuare aut metuere, aut tumultuari omnes Græcos, & Athenienſes. Longè certè aliter ſe rem habere. Atque adeò niſi apud Græcos æquè turpe haberentur mentiri & pejerare, ut apud illum præclarum; jampridem vos in illum fuiſſe impetum facturos. Nunc id vos nequaquam facturos veſtrapte cauſa: ſed omnes precari deos, ut eâdem ipſe amentiâ corripiatur, qua olim majores ejus. Atque hæc ſi conſiderare in animum induxerit, vos non negligenter conſuluiſſe vobis inveniet. Neque enim ignorat, è bellis cum ſuis majoribus geſtis, urbem magnam & felicem eſſe factam: ex otio autem, quod ante illa tempora egerat, nulla Græcarum urbium tanto fuiſſe, quanto nunc ſuperiorem. Quin Græcos etiam videt pacificatorem requirere vel volentem, vel invitum. Eum verò ſemetipſum eis fore intelligit, ſi bellum moverit. Quare ea quæ è nunciis audiet, ei & nota & credibilia

erunt. Ne verò, Athenienſes, prolixitate orationis vobis nimis ſim moleſtus, capitibus mei conſilii expoſitis, deſcendam. Inſtrui vos, & contra certos hoſtes jubeo: & propulſari etiam Regem, & omnes, ſi vos laceſſere inſtituerint, iis copiis oportere cenſeo: nullius autem iniqui vel facti vel dicti eſſe autores. Facta autem noſtra, ut digna ſint majoribus, reſpiciamus, non in concione habitas orationes. Quæ ſi feceritis, & vobiſipſis conſuletis, & iis qui contrarium ſuadent. Nam pòſt illis non iraſcemini: quod fieret, ſi nunc impingeretis.

ARGUMENTUM

ORATIONIS DE MEGALOPOLITIS.

Athenienſes, quamvis Lacedæmoniis ob inſitam animis æmulationem, maximaſque acceptas injurias infenſiſſimi, in ſummis eorum anguſtiis poſt Leuctricam pugnam auxilium poſtulati, bis ſummiſerunt. Hoc beneficio reconciliati, non tamen initum jamdiu cum Thebanis, Arcadibuſque Lacedæmoniorum hoſtibus fœdus deſeruerunt. Interim Spartani Megalopolim, Arcadiæ Urbem, bello petunt. Utrique legatos Athenas mittunt ſuis auxilium exoraturos. Demoſthenes Megapolitis ferendum cenſet, ne, iis ſubactis, nimium Sparta viribus augeatur, atque iterum negotium faceſſat Reipublicæ.

ALTERUM, LIBANIO AUCTORE.

Lacedæmonii, quum ad Leuctra Bœotiæ oppidum victi à Thebanis, propter Arcadum defectionem, qui ſe ad Thebanos contulerant, in magno periculo eſſent, Athenienſium auxilio conſervati ſunt. Poſt, iis diſcriminibus propulſatis, recuperataque ex parte priſtina potentia, Megalopolim Arcadiæ urbem invaſerunt, poſtulata per legatos ab Athenienſibus ejus belli ſocietate. Miſerunt & Megalopolitæ Athenas, qui auxilium peterent. Demoſthenes igitur Athenienſibus autor eſt, ne vel excindi Megalopolim, vel opes Lacedæmoniorum creſcere patiantur, cum ſit e republica eis terrori non eſſe Lacedæmonem.

PRO MEGALOPOLITIS ORATIO.

UTRIQUE mihi peccare videntur, Athenienſes, tam ii qui Arcadibus, quàm ii qui Lacedæmoniis patrocinantur. Tanquam enim ab alterutris miſſi, non noſtri cives ſint: apud quos illi utrique legationem obeunt: ſic mutuò ſe accuſant, & criminantur: id quod legatis relinquendum fuit. Eorum enim qui conſilium hîc pollicentur, officium eſt, animis neutram in partem inclinantibus, dicere ſententias: & ſine contentionibus exquirere, quid vobis maximè conducat. Nunc ſic equidem exiſtimo, niſi noti eſſent, Atticéque loquerentur, fore multos, qui eos partim Arcades eſſe, partim Lacones putarent. Etſi autem video, quam difficile ſit optima ſuadere (ne cum vos una decepti ſitis & alii alia velitis, fiat, ſi quis mediam viam teneat, vóſque rem cognoſcere gravemini, ut & neutris gratificetur, & in utrorumque odia incurrat) veruntamen ipſe malo (ſi fortè ita ceciderit) ineptus videri, quàm omiſſis his, quæ mihi maximè videntur eſſe è republica, permittere, ut quidam vos decipiant. Ac cætera quidem poſtea, ſi veſtra voluntas feret, dicam: nunc verò quid potiſſimùm expedire exiſtimem, exorſus ab his quæ omnes confitentur, docere incipiam. Nemo igitur negabit eſſe è republica & Lacedæmonios & Thebanos iſtos eſſe infirmos. Nunc autem is rerum ſtatus eſt (ſi qua modò

modò conjectura ex his quæ ſæpe apud vos jactata ſunt, capi debet,) ut Thebani, ſi Orchomenus & Theſpiæ & Platææ inſtauratæ fuerint, infirmi: Lacedæmonii, ſi Arcadiam ſubegerint, & Megalopolim ceperint, de integro potentes ſint futuri. Videndum igitur eſt, ne prius hos formidabiles & magnos fieri ſinamus, quàm illi attenuati fuerint: néve clam nobis Lacedæmoniorum opes multò majores fiant, quantum Thebanas minui conducit. Neque enim illud profectò dicemus, malle nos, permutatione facta, Lacedæmonios habere adverſarios, quàm Thebanos: neque hoc illud eſt quod conſequi ſtudemus. Id quidem volumus, ut neutri nos ullis injuriis afficere poſſint. Hæc enim optima ratio fuerit res noſtras in tuto collocandi. At hercule ſic oportere fieri fatebimur: ſed non eſſe committendum dicemus, ut eorum ſocietatem amplectamur, cum quibus ad Mantineam collatis ſignis pugnaverimus: & nunc ipſos juvemus contra illos, cum quibus tum commune periculum adierimus? Ego quoque in hac ſententia ſum: ſed illud etiam mihi requirendum videtur, ut alteri quæ æqua ſunt facere non recuſent. Quòd ſi omnes pacem agere volent, Megalopolitas non juvabimus, nulla poſtulante neceſſitate. Itaque nihil moliemur adverſus eos, qui nobiſcum in acie ſteterunt. Nam & alteri (ut profitentur) jam ſocii noſtri ſunt: & alteri nunc nobiſcum ſe conjungent. Et quid exoptemus aliud? at ſi Lacedæmonii jure violato bellum illis intulerint: equidem ſi hæc ſola quæſtio verteretur, utrum nos Lacedæmoniis Megalopolim condonare debeamus necne, non repugno (quanquam iniquum id eſſet) condonemus, neque quicquam illis adverſemur, qui tunc eadem pericula unà nobiſcum

adierunt. Sin verò ſcitis omnes, hac capta, eos Meſſenam aggreſſuros: dicat mihi aliquis iſtorum, qui Megalopolitis nunc infeſti ſunt, quid nobis tum ſuaſurus ſit? Nemo reſpondet. Atqui ſcitis omnes, ſive iſti ſuadeant, ſive diſſuadeant, opem eſſe ferendam: cum propter ictum cum Meſſeniis fœdus, tum quia expedit ut ea urbs incolatur. Cum animis igitur veſtris cogitate, utrum initium nobis honeſtius futurum ſit, & humanius, ad coercendas injurias Lacedæmoniorum: hocne pro defenſione Megalopolis, an illud ad Meſſenam tuendam? Nunc quidem Arcadibus opitulari vos, & pacis conſervationi ſtudere, pro qua periclitati eſtis, & in acie dimicaſtis, apparebit. Tum verò perſpicuum erit omnibus, vos Meſſenam velle incolumem, non tam æquitatis cauſa, quàm metu Lacedæmoniorum. Semper autem ſpectari, & agi debent ea quæ juſta ſunt: ſimulque danda eſt opera, ut eadem etiam expediant. Affertur & talis quædam ratio ab adverſariis noſtris, dandam eſſe operam, ut Oropum recipiamus: quòd ſi eos, qui ad eam rem adjutores alioqui fuiſſent, abalienaverimus, ſocii nobis ſint defuturi. Ego verò dandam eſſe operam, ut Oropus recuperetur, & ipſe affirmo: ſed hoſtes nobis fore Lacedæmonios, ſi nunc ſocietatem cum Arcadibus, qui amici nobis eſſe volunt, coierimus: dictu nefas ſolis illis eſſe puto, qui nobis perſuaſere, ut Lacedæmoniis periclitantibus ſubveniremus. Nam hæc qui dicunt, autores fuere, quum omnes Peloponnenſes huc veniſſent, ductu & auſpiciis veſtris Lacedæmonios oppugnaturi, ut & illos repudiaremus: qua illi de cauſa (id quod eis erat reliquum) ad Thebanos ſe contulerunt: et pro incolumitate Lacedæmoniorum, non modò pecuniam conferremus,

mus, ſed vitam etiam noſtram in diſcrimen adduceremus. Atqui ne vos quidem eos ſervare voluiſſetis, ſi hoc vobis antè dixiſſent iſti, conſervatos eos, niſi omnem licentiam daretis denuò faciendi quæ vellent, & graſſandi, nullam de accepta ſalute gratiam vobis habituros. Imò etiamſi conatibus Lacedæmoniorum vehementer adverſum eſt, Arcades in ſocietatem noſtram recipi: decet tamen eos majorem nobis habere gratiam, pro eo quòd in ſummis ope veſtra periculis conſervati ſunt: quàm propterea nunc iraſci, quòd illorum injuriis obſiſtatis. Quo pacto igitur nos ad Oropum recuperandum non juvabunt, niſi omnium mortalium ingratiſſimi eſſe velint? id quod ego mehercule non video. Jam eos quoque demiror, qui cauſam hanc prætexunt, videri noſtram civitatem, ineunda cum Arcadibus ſocietate, & his agendis, inconſtantiæ & perfidiæ opinionem ſubituram. Mihi enim, Athenienſes, contrarium videtur. Cur? quia neminem omnium negaturum arbitror, à noſtra urbe & Lacedæmonios, & prius Thebanos, & poſtremò Eubœenſes conſervatos, & poſtea in ſocietatem receptos eſſe. quum quidem unum & idem ſemper ſpectaret. Illud verò quidnam eſt? ut oppreſſos injuriis erigeret, ac tueretur. Quod ſi ita eſt, non jam levitatis crimen in nobis hærebit; ſed in illis, qui pari & æquo jure vivere nolunt: atque apparebit, mutari negotia propter eos qui per injuriam ſuperiores ſemper eſſe ſtudent: civitatem noſtram eandem manere. Mihi verò videntur Lacedæmonii ſingulari agere calliditate. Nunc enim illi aiunt, Eleis quaſdam Triphyliæ partes reſtituendas; Phliaſiis Tricararum: aliis quibuſdam Arcadibus patriam reddendam, nobis Oropum:

pum: non ut noſtrûm quemque id quod ſuum eſt habere videant: longè alia ratio eſt. Nova enim in eos inceſſiſſet iſta humanitas: ſed ut, dum omnibus adjutores videantur ad ea recuperanda, quæ ſinguli ſua eſſe contendunt, ipſis Meſſenam oppugnaturis, aut omnes ejus expeditionis ſocii &, ſtrenui adjutores ſint: aut cum eos ſuffragatores habuerint in iis vendicandis, quæ illi ſua eſſe contenderant, niſi parem gratiam iidem retulerint, injurii videantur. Ego verò exiſtimo, à noſtra urbe, etiamſi nullos Arcades Lacedæmoniorum libidini permiſerit, Oropum poſſe recuperari: & illis (modò æquum facere velint) adjuvantibus, & cæteris omnibus annitentibus, quibus iniquum videtur à Thebanis aliena detineri. Etſi autem hoc nobis certò conſtaret, niſi Lacedæmonios Peloponneſum ſubvertere ſineremus, nos Oropum capere non poſſe: optabilius (ſi dicere liceat) cenſeo, miſſum facere Oropum, quàm Meſſenam & Peloponneſum Lacedæmoniorum objicere violentiæ. Nec enim hanc duntaxat rationem nobis cum eis eſſe exiſtimo. Sed ut omittam id, quod in mentem mihi venerat, illud fore opinor, ut multis de rebus periclitemur. Ea porrò quæ Megalopolitas Thebanorum cauſa contra nos egiſſe dicunt, abſurdum eſt, nunc accuſationis proferre loco: quum autem amici fieri volunt, ut contra nobis benefaciant, obtrectare: ac omnibus modis dare operam, ne amici fiant: nec animadvertere, quò fideliores eos fuiſſe Thebanis oſtenderint, eò ſe majore ſupplicio dignos eſſe, qui noſtram urbem talibus ſociis, cum priùs ad nos quàm ad Thebanos veniſſent, ſpoliarint. Sed iſta nimirum væcordium hominum ſunt, qui aliis

hos efficere ſocios volunt. Illud autem, quantum ſuſcepta cogitatione diligenti, conjectura poſſis aſſequi, pleroſque veſtrûm mihi eſſe aſſenſuros arbitror, ſi Megalopolim Lacedæmonii ceperint, periclitari Meſſenam. Quòd ſi & hanc expugnarint, dico vos Thebanorum ſocios futuros. Longè igitur honeſtius & præſtabilius eſt, ut Thebanorum ſociòs ipſi ſuſcipiamus, & Lacedæmoniorum avaritiam reprimamus: quàm ut nunc verentes, ne ſocios Thebanorum conſervemus hiſce deſertis, poſtea ipſis Thebanis opitulemur, atque inſuper de nobis ipſis in metu & periculis ſimus. Neque enim noſtræ urbi tutum eſſe puto, ut Lacedæmonii Megalopolim capiant, & rurſus magni fiant: quum videam, eos etiam nunc ſuſcepiſſe bellum, non ſuæ defenſionis cauſa, ſed ob veterem potentiam recuperandam. Quæ verò, dum illam obtinerent, appetierint, ea vos cum magis fortaſſe quàm ego ſciatis, jure metuetis. Admodum autem ex oratoribus audire velim, tum qui Lacedæmonios tum qui Thebanos ſe odiſſe dictitant, utrum alterutri illos, quos ſanè oderunt, propter vos & utilitatem veſtram oderint: an verò in gratiam Lacedæmoniorum Thebanos, & Thebanorum cauſa Lacedæmonios alterutri? Quòd ſi propter illos, dixerint: neutris, utpote furioſis, obtemperandum eſt. Sin veſtra cauſa dicturi ſunt, cur ultrà quàm fat eſt, tempuſque patitur, alteros extollunt? Poſſunt enim, poſſunt Thebani deprimi, etiamſi Lacedæmoniorum opes non augeantur, & omnino facilius. Quo autem pacto, id ego vobis declarare conabor. Univerſi hoc ſcimus, omnes, etiamſi juſtitiam non curent, erubeſcere tamen ad tempus, ea quæ juſta ſunt non agere:

agere: & hominibus injuriis palàm adverſari, præſertim ſi qui læduntur; et hac re labefactari omnia inveniemus, & hoc principium eſſe malorum omnium, quòd homines nolint ea ſimpliciter agere quæ juſta ſunt. Ut ne igitur hoc impédiat, quò minus Thebanorum opes minuantur: & Theſpias, & Platæas, & Orchomenum inſtaurari oportere dicamus: eóſque adjuvemus, & alios, utidem faciant, hortemur. Eſt enim & honeſtum & æquum, ne vetuſtas urbes everſas eſſe patiamur. Megalopolim autem & Meſſenam injurioſis non objiciamus: neque, prætextu Theſpienſium & Platæenſium, incolumes urbes, quæque habitantur, excindi ſinamus. Quòd ſi hæc promulgata fuerint, nemo erit, quin Thebanos velit alienos agros tandem amittere. Sin minùs, primùm hi nobis adverſabuntur, ne illa confici poſſint: nec injuria, quum exiſtimabunt illarum urbium inſtaurationem excidium ſibi allaturam. Deinde noſtri conatus erunt irriti. Nam quis tandem erit exitus, ſi urbes incolumes excindi ſinemus, exciſas inſtaurari poſtulabimus? Dicunt porrò qui æquiſſima dicere videntur, oportere Arcades erectas cum Thebanis columnas tollere, ſi modò nobis conſtanter ſocii eſſe debeant: alii columnas eis eſſe negant, ſed utilitatem eſſe quæ amicitiam conciliet: & eos haberi pro ſociis, à quibus adjuventur. Ego verò, ſi maximè tales ſunt, ita ſentio: Poſtulandum eſſe dico, ſimul, ut hi ſtatuas tollant, ſimul, ut Lacedæmonii pacem agant. Utri autém ita facere noluerint: tum ſcilicet eos adſciſcendos, qui dicto fuerint audientes. Sive enim, pace conciliata, Megalopolitæ adhuc Thebanorum ſocietati adhærebunt; omnibus nimirum perſpicuum erit, præcipuum

puum commodum & emolumenta Thebanorum, non æquitatem, eos ſequi: ſive Megalopolitæ ſocios nos ſine fraude facient, & Lacedæmonii pacem turbare tamen conabuntur: celare profectò neminem poterunt, ſe non de hoc laborare, ut Theſpiæ inſtaurentur, ſed ut Thebanis hoc bello confligantibus, interim ipſi Peloponneſum ſubigant. Demiror autem quoſdam, qui formidandum cenſent, ſi Thebanorum ſocii Lacedæmoniorum hoſtes ſint: ſed ſi Lacedæmonii illos ipſos everterint, id formidandum non cenſent. Præſertim cum tempus reipſa nos docuerit, Thebanos ſemper his ſociis uti contra Lacedæmonios: Lacedæmonios autem, dum eoſdem habuere, contra nos illis fuiſſe uſos. Proinde illud etiam cogitandum cenſeo: ſi vos Megalopolitas non receperitis, iis expugnatis & profligatis, Lacedæmonios ſtatim fore potentes. Sin fortè manſerint incolumes (ſicuti nonnulla jam præter ſpem evenerunt) firmos Thebanorum ſocios meritò futuros. Si autem eos vos receperitis, ſalutem ſuam vobis acceptam relaturos. Verùm eventum & periculi conſiderationem transferamus ab illis, idémque negotium in Thebanis & Lacedæmoniis conſideremus. Si igitur Thebani, bello, ut debent, ſubacti fuerint; juſto majores non erunt Lacedæmonii: quòd Arcades adverſarios in vicinia habebunt. Sin Thebani fortè emerſerint, incoluméſque manſerint, & non conciderint: ſaltem infirmiores erunt, poſtquam hi ſocii nobis facti, & per nos conſervati fuerint. Quare modis omnibus expedit, ut Arcades neque deſeramus, neque committamus, ſi fortè manſerint incolumes, ut aut ſuis evaſiſſe viribus aut aliorum opera, ac non veſtra ope conſervati eſſe videantur. Ego quidem,

quidem, Athenienſes, Deos teſtor, me neutros vel amare vel odiſſe privatim: ſed ea dixiſſe quæ vobis profutura putem: & vos hortor atque moneo, ne Megalopolitas deſeratis, aut omnino ullum imbecilliorem objiciatis violentiæ potentiorum.

ORATIO

ARGUMENTUM

PRIMÆ IN PHILIPPUM ORATIONIS.

CUM Philippus Theſſalorum auxilio Phocenſes gravi prælio concidiſſet, metu Athenienſes perculſi, ne malum ſibi deinceps, cæteriſque Græcis inferret, quid agerent, æſtuabant. Demoſthenes eos ad bellum inflammat; docet quomodo, quibuſque illud viribus gerendum ſit, publicæque providendum ſecuritati.

LIBANII ARGUMENTUM.

ATHENIENSES, quum bellum infeliciter contra Philippum gererent, in concionem convenerunt deſperabundi. Orator igitur & erigere abjectos animos conatur (neque enim eſſe mirum, ſi in tanta ſocordia victi ſint) & qua ratione bellum rectiſſimè adminiſtrent, docet. Jubet autem geminas copias comparari: alteras majores urbanas, quæ domi maneant, in omnem eventum paratæ: alteras minores, quæ militibus peregrinis conſtent, permixtæ civibus, & eum exercitum non Athenis manere, neque ex urbe opem ferre jubet: ſed circa Macedoniam verſari, belligerantem continenter: ne flatu Eteſiarum Philippus obſervato, aut etiam hyeme, cum Athenis in Macedoniam navigari non poſſit, rem aggrediatur, & per abſentiam Athenienſium omnia obtineat: ſed exercitum qui cum eo dimicet, vicinum potius ei eſſe oportere cenſet.

PHILIP-

PHILIPPICA PRIMA

ORATIO.

SI de novo aliquo negotio concio indicta eſſet, Athenienſes, expectaſſem, dum plurimi eorum qui ſolent, ſententias dixiſſent: ac ſi quid ab eis dictum mihi placuiſſet, quieviſſem. Sin minus, tum & ipſe meum conſilium explicare ſtuduiſſem. Poſteaquam autem ſic accidit, ut quibus de rebus iſti ſæpè prius dixerunt, de his nunc etiam ſit deliberandum; arbitror me, tametſi primus ſurrexerim, jure tamen veniam impetraturum. Nam ſi ſuperiore tempore opportunè ipſi conſuluiſſent, nihil vos nunc neceſſe eſſet deliberare. Primùm igitur, non deſperandum eſt, Athenienſes, de hoc ſtatu rerum, etſi is omnino malus eſſe videatur. Nam quod in eo ſuperioribus temporibus fuit peſſimum, id ipſum eſt ad ea quæ reſtant optimum. Quid illud igitur eſt? Quòd propter ſocordiam veſtram, & neglectum officii, res adverſæ ſunt. Nam ſi vobis omnia quæ decet agentibus, res ita ſe haberent, ne ſpes quidem ulla relinqueretur, eas fore meliores. Deinde cogitandum id, quod partim ex aliis auditis, partim ipſi noſtis: atque in memoriam revocandum, quanta aliquando potentia Lacedæmoniis præditis, idque non ita olim, quàm præclarè & convenienter, nihil alienum dignitate urbis admiſeritis: ſed pro defenſione juris, bellum illorum ſuſtinueritis. Qua igitur gratia hæc dico? ut ſciatis, Athenienſes, & videati, nec

quicquam præcaventibus vobis eſſe formidabile: neque, ſi neglexeritis, ex animi veſtri ſententia quicquam ſucceſſurum: exemplis utentes, potentiâ quæ tum fuit Lacedæmoniorum, quam vigilantia veſtra ſuperaſtis; & inſolentiâ, quæ nunc eſt Philippi, propter quam æſtuamus, eo quòd nihil eorum quæ oportuit, curavimus. Siquis autem veſtrûm, Athenienſes, conſiderans cum multitudinem copiarum, quas Philippus habet, tum omnia loca amiſſa à noſtra republica, difficilem oppugnatu eum eſſe opinatur; rectè quidem ſentit. Illud tamen reputet, habuiſſe nos aliquando, Athenienſes, Pydnam, & Potidæam, & Methonam, & undique omnem illum tractum conjunctum: & multas, quæ nunc cum eo ſunt gentes, ſui fuiſſe juris & liberas, & veſtram amicitiam illius conjunctioni prætuliſſe. Philippus igitur, ſi tum eum habuiſſet animum, eſſe difficile belligerare cum Athenienſibus, qui tales arces ad ditionem ipſius oppugnandam haberent, quum ipſe ſociis deſtitueretur, nihil eorum quæ nunc fecit, egiſſet, neque tantam potentiam comparaſſet. Sed illud, Athenienſes, is præclarè norat, loca illa omnia belli eſſe præmia, in medio poſita: & naturam ita ferre, ut opibus abſentium præſentes, & qui laborare periclitarique volunt, negligentium potiantur. Proinde cum ita ſentiret, omnia ſubegit & tenet: alia, ut bello capta teneri ſolent: alia, inita ſocietate & amicitia. Nam adjungere ſe & adhærere illis volunt omnes, quos inſtructos eſſe vident, & ea quæ opus ſunt agere velle. Quare ſi & vos, Athenienſes, eodem velitis eſſe animo nunc, quando prius id factum non eſt, quiſque veſtrûm id quod & opus ſit, & præſtare ipſe poſſit in uſum reipublicæ, omni omiſſa tergiverſatione,

ſatione, facere ſit paratus: locupletes tributo conferendo, juvenes militando; &, ut ſimpliciter brevitérque dicam, ſi veſtri compotes ipſi fieri volueritis, & deſieritis ipſi nihil agere, dum ſperatis alium pro vobis facturum eſſe omnia: ſic & veſtras opes recuperabitis, annuente Deo, amiſsáque per ſocordiam, denuò recipietis, & illum ulciſcemini. Neque enim putetis, tanquam Deo, res iſtas illi fixas eſſe, & immortales. Nam & odit eum aliquis, & metuit, Athenienſes, & invidet, eorum etiam qui nunc ei videntur eſſe conjunctiſſimi: & univerſa quæ ferè in aliis hominibus inſunt, ea in ejus quoque familiaribus exiſtimandum eſt ineſſe. Nunc tamen hæc omnia præ metu ſupprimuntur, cum nullum confugium habeant, propter veſtram tarditatem & ſocordiam: quam deponendam eſſe dico jam. Videtis enim, Athenienſes, rem: quò improbitatis homo evaſerit, qui nec optionem vobis dat res gerendi, aut quieſcendi: ſed minitatur, & verba ſuperba, ut aiunt, loquitur: & iis habendis, quæ ſubegit, contentus eſſe non poteſt; quin ſemper plura molitur, & circùm undique vos cunctantes & deſidentes irretit. Quando igitur, Athenienſes, quando, quæ oportet, agetis? Ubi aliquid acciderit? Ubi Medius fidius neceſſitas aliqua fuerit? Quid verò de iis quæ nunc fiunt, eſt exiſtimandum? Nam ego quidem arbitror liberis hominibus maximam eſſe neceſſitatem, ſuſceptum in rebus gerendis dedecus. Num vultis, circumeuntes alius percontari alium in foro: Age, dic mihi, nunquid affertur novi? Poteſtne quid magis novum fieri, quàm quòd homo Macedo ſubigit Athenienſes, & Græciam adminiſtrat? Obiit Philippus? Non hercle, ſed ægrotat. Quid verò veſtra intereſt? Etſi enim

ille

ille moriatur, celeriter vos alium Philippum facietis, ſi rebus ita animum adhibeatis. Neque enim is tam ſuis viribus auctus eſt, quàm veſtra negligentia. Itaque illud etiam, ſi quid ei accideret, & fortunæ favor nobis adeſſet, quæ ſemper nos melius quàm noſmetipſi curamus, (atque utinam effectum reddat) ſcite vos, ſi propè eſſetis, & rebus omnibus turbatis ingrueretis, eas vos veſtro arbitratu poſſe adminiſtrare. Ut verò nunc eſtis, nec ſi vobis tempora darent Amphipolim, accipere poſſetis, veſtris & apparatibus & animis fluctuantes. Itaque illud prætermitto, oportere vos ultrò ad officium exequendum, omnes eſſe paratos: tanquam vos ita ſentiatis, ídque perſuaſum habeatis. Rationem autem inſtructionis, qua vos talibus liberari poſſe negotiis putem, & multitudinem quantam eſſe oportet, & quæ pecuniæ ſubſidia, cæteráque ut mihi rectiſſimè & celerrimè comparanda videantur, equidem operam dabo ut dicam: tantum precatus à vobis, poſtquam audieritis omnia, ut judicetis, neque antevertatis: neque tametſi primùm videbor novam inſtructionem dicere, res à me differri quiſquam exiſtimet. Neque enim qui feſtinari & hodie rem geri jubent, maxime ad utilitatem loquuntur (cum quæ quidem nobis jam contigerunt, auxiliis nunc miſſis prohibere nequeamus) ſed qui oſtenderit, quæ & quanta inſtructio eſſe, & unde comparari atque retineri poſſit: donec aut pacem æquis conditionibus fecerimus, aut hoſtes devicerimus. Sic enim deinceps nullis injuriis laceſſemur. Me igitur hæc poſſe dicere arbitror: non impediens ſi quis alius pollicetur aliquid. Promiſſum quidem adeò magnum:

ipſa res autem ſe jam oſtendet: vos judices eritis. Primùm omnium, Athenienſes, triremes quinquaginta comparandas eſſe dico: deinde vos iis animis eſſe oportere, ut, ſi quid ſit opus, ipſi conſcendentes eas navigetis. Pòſt, dimidiæ parti equitum, Hippagogos & copiam navigiorum inſtrui jubeo. Atque hæc in promptu eſſe cenſeo oportere, ad ſubitas iſtas ejus è regno ſuo eruptiones, in Pylas, & Cherſoneſum, & Olynthum, & quò libet. Hæc enim in ejus animo excitanda eſt opinio: vos ex immenſa iſta negligentia, ut in Eubœam, & prius aliquando ad Haliartum, & poſtremò nuper in Pylas, fortaſſe cum impetu erupturos. Non omnino, tametſi non feceritis ut ego faciendum eſſe dico, fuerit hoc contemnendum: ut aut metu, ſi ſcierit paratos eſſe vos (certò enim ſciet, ſunt enim, ſunt apud vos ipſos, qui de omnibus rebus eum certiorem faciant, plures quàm expedit) otium agat: aut, his deſpectis, incautus opprimatur: obſtante nemine, quo minus in ejus regnum, ſi per occaſionem licuerit, navigetis. Hæc igitur ſunt, quæ decreta eſſe vobis oportere dico, quæque ut inſtruantur convenire arbitror. Præter hæc, copias aliquas, Athenienſes, in procinctu habendas cenſeo, quæ continenter belligerent, & illum infeſtent. Nemo mihi dicat decies mille, neque vicies mille peregrinos; neque conductitios illos exercitus: eas volo copias, quæ civibus conſtent: quæ, ſive vos unum, ſive plures, ſive illum, ſive quemcunque ducem creaveritis, ei pareant, & ſequantur: & his commeatum curari jubeo. Quæ autem erunt hæ copiæ, & quantæ, & unde commeatum habituræ, & quomodo hæc facere voletis, Ego dicam, & horum ſingula ſeorſum explicabo. Peregrinos

regrinos dico (neque id feceritis, quod ſæpe vobis nocuit, dum minora putatis omnia quàm oporteat, & maxima in decretis ſuſcipientes, cum ad rem ventum eſt, ne parva quidem facitis: ſed ubi parva feceritis & comparaveritis, illis adjicite, ſi minora videbuntur.) Dico igitur univerſos milites eſſe oportere, bis mille. Ex his Athenienſes oportere eſſe dico quingentos, è quacunque illi deligendi vobis ætate videbuntur, qui certum tempus militent, non longum illud, ſed quantum commodum eſſe videbitur, ut ſubinde aliis alii ſuccedant: reliquos peregrinos eſſe jubeo: & cum his equites ducentos, quorum quinquaginta ſint Athenienſes minimum, eodem quo pedites modo militaturi, & hippagogos quibus hi utantur. Eſto: quid ad hæc amplius? Celeres triremes decem. Opus enim nobis eſt, cum ille claſſem habeat, etiam velocibus triremibus, ut tutò copiæ navigent. Unde igitur hæ alentur? Ego & hoc dicam, & oſtendam, poſtquam, cur tantulas copias ſatis eſſe putem, & cives militare jubeam, docuero. Tantulas, Athenienſes, propterea quòd nobis nunc exercitum parare non licet, qui, collatis ſignis, cum eo dimicet: ſed latrocinari eſt neceſſe, & hac gerendi belli ratione utendum primùm. Quare nec immenſas eas (nec enim ſtipendia & commeatus ſuppetunt) nec prorſus exiguas eſſe oportet. Cives autem adeſſe, & navigare una propterea jubeo, quòd prius etiam aliquando audio peregrinum aluiſſe Corinthi militem noſtram urbem, cui Polyſtratus præfuerit, & Iphicrates, & Chabrias, & alii quidam, & voſmetipſos unà militaſſe. Et (ut auditione cognovi) peregrini illi vobiſcum conjuncti, & vos cum illis, Lacedæmonios viciſtis. Poſtquam autem

tem ipſi peregrini per ſeſe bella vobis obeunt, amicos vincunt & fœderatos: hoſtes autem facti ſunt majores quàm expediret: & cum ad noſtræ civitatis bellum obiter reſpexerint, ad Artabazum & quóvis gentium potius abeunt: imperator eos ſequitur: non injuria. Neque enim is imperare poteſt, qui ſtipendia non ſolvit. Quid igitur jubeo? cauſas adimi & duci & militibus, mercede numeranda: & domeſtico milite, velut eorum inſpectore, quæ à duce geruntur, adjungendo. Nam ut nunc fit, ridicula eſt noſtra rerum adminiſtratio. Si quis enim vos roget, Pacémne agitis, Athenienſes? Minimè verò nos quidem, dicturi ſitis: ſed cum Philippo bellum gerimus. Nónne verò creaſtis è veſtris civibus decem centuriones, & duces, & tribunos, & magiſtros equitum duos? Quid autem iſti plus agunt uno viro, quem miſeritis ad bellum? reliqui pompas vobis ducunt cum ſacrificulis. Ut enim ii qui luteos fingunt, in forum creatis centuriones & tribunos, non ad bellum. An non oportuit, Athenienſes, centuriones cives, magiſtros equitum cives, magiſtratus domeſticos eſſe: ut revera eſſent copiæ civitatis? At in Lemnum ſcilicet oportet magiſtrum equitum, qui è vobis eſt, navigare: eorum autem qui pro noſtræ urbis poſſeſſionibus præliantur, Menelaum eſſe magiſtrum equitum. Neque hæc hominis reprehendendi cauſa dico: ſed à vobis eum creatum eſſe oportebat, quiſquis tandem ſit. Fortaſſis autem hæc rectè dici putatis: de pecunia verò, quanta & unde comparanda ſit, maximè audire cupitis. Id igitur ſanè expediam. Ea eſt pecuniæ ratio, ut ad alendum hunc exercitum, & cibaria duntaxat militibus comparanda, nonaginta ſint talenta numeranda, & paulò amplius: decem celeribus

bus navibus quadraginta talenta, vicenæ minæ in navem ſingulis menſibus: militum duobus millibus totidem alia, ut duas ſinguli milites drachmas in menſem pro cibariis accipiant: equitibus ducentis numero, ſi tricenas drachmas in menſem accipiant ſinguli, duodecim talenta. Si quis verò putat, commeatum parvo eſſe ſubſidio iis qui militant, non rectè ſentit. Ego enim compertum habeo, ſi hoc factum fuerit, ipſum exercitum è bello ſibi reliqua comparaturum, ſine ulla vel Græcorum, vel ſociorum injuria, ut integrum ſtipendium habeat. Atque ego ultrò navigans unà, quidvis pati paratus ſum, niſi hæc ita erunt. Unde igitur pecunia, quam requiro à vobis, comparabitur? Hoc jam dicam:

PECUNIARIA RATIO.

Quæ nos, Athenienſes, invenire potuimus, hæc ſunt. Poſtquam autem ſententias rogaveritis, ea quæ vobis probata fuerint, decernite: ut non tantùm decretis & litteris belligeretis cum Philippo, ſed etiam factis. Multò autem melius, ut mihi videtur, de bello & tota inſtructione deliberabitis, ſi ſitum, Athenienſes, regionis, cui bellum inferetis, cogitabitis: & conſiderabitis, ventis & anni temporibus anticipatis, pleraque perficere Philippum: & expectatis Eteſiis, aut hieme, bellum aggredi, cum nos illuc pervenire non poſſumus. His itaque conſideratis, non mittendo tumultuario milite vobis bellandum eſt (omnibus enim occaſionibus præveniemur) ſed inſtructione perpetua atque exercitu. Licebit autem vobis Lemni, & Thaſi, & Sciathi, & in aliis illius loci inſulis hibernare cum exercitu: in quibus & portus, & frumentum, & omnia quæ requirit exercitus,

citus, parata ſunt. Anni autem tempus, cum & appellere ad terram facile, & à ventis juxta ipſam regionem, & Emporiorum fauces, verſantibus nihil periculi eſt, haud difficulter intelligetis. Quemadmodum igitur, & quando utendum ſit exercitu, hæc dux à vobis deſignatus pro temporis ratione conſtituet. Quæ autem à vobis præſtari debeant, hæc ſunt quæ ego ſcripſi. Quod ſi hanc, Athenienſes, pecuniam comparaveritis primum quam dico; deinde cætera etiam omnia perfectè inſtruxeritis, milites, triremes, equites; omnéſque copias lege obſtrinxeritis, ut bello continenter incumbant, ipſique vos pecuniæ quæſtores & præbitores, ab imperatore rerum geſtarum rationes requiretis; iiſdem de rebus ſine ullo ſucceſſu deliberare perpetuò, deſinetis. Accedit illud etiam, Athenienſes, maxima illi emolumenta intercipietis. Ea quæ ſunt? A noſtris ſociis extorta pecunia nos oppugnat, navibus hoſtiliter diripiendis. Quid præterea? Vos illud eritis conſecuti, ut vobis noceri non poſſit; non ea fient, quæ ſuperiori tempore, cum, in Lemnum & Imbrum facta impreſſione, veſtros cives captivos abduxit: & ad Geræſtum comprehenſis navibus, immenſam pecuniam coegit; poſtremò in Marathonem exſcendit, & ſacra triremi è noſtra ditione abrepta, abiit. Vos autem neque hæc prohibere potuiſtis, neque conſtitutis à vobis temporibus opitulari. Verum cur tandem putatis, Athenienſes, Panathenæorum ferias, & Bacchanalium, ſemper convenienti tempore fieri, ſive peritis harum utrarumque curatio ſorte obvenerit, ſive imperitis: in quas tantos ſumptus facitis, quantos nec in unam claſſis emiſſionem; & tantam turbam adhibetis, & tantum apparatum, quantum haud ſcio

an

an ulla omnium habeat: classes autem omnes vestras, occasionibus demum amissis venire, illa Methonen, illa Pagasas, illa Potidæam missa? quòd illa omnia lege sancita & ordinata sunt, & quisque vestrûm multo antè novit, quis ædilis aut gymnasiarchus suæ tribûs, quando, & à quo, & quid accipiendum, quídque faciendum sit. Nihil non exquisitum, nihil non definitum, nihil denique neglectum est. In rebus autem bellicis, & belli apparatione, inordinata, indefinita, incomposita omnia. Quapropter simulatque audivimus aliquid; & triremium præfectos constituimus, & inter eos permutationes opum instituimus, & de parandæ pecuniæ ratione deliberamus. Postea decernitur, ut inquilini conscendant, & libertini, qui suam ipsi rem familiarem administrant. Deinde ut cives illis iterum succedant. Sic interim dum hæc prorogatis, interierunt ea ad quæ conservanda classem mittimus, ante adventum nostrum. Nam rei gerendæ tempus in apparando consumimus: rerum autem occasiones non expectant nostram tarditatem & socordiam. Quas verò interjecto tempore copias nos habere putamus, eæ, cùm ad ipsam rem ventum est, nihil posse gerere deprehenduntur. Ille autem eò venit insolentiæ, ut scribat Eubœensibus tales jam literas.

LITERÆ.

Hæc igitur, Athenienses, quæ lecta sunt, vera pleraque sunt, aliter quàm oportebat: non autem fortasse jucunda sunt auditu. Verùm, si res, offensionis vitandæ causa, ut taceri à dicente, sic etiam revera possent amoveri; ad voluptatem auditorum conciones instituendæ essent. Sin orationis jucunditas, alieno tempore usurpata, reipsa detrimen-

detrimentoſa ſit; turpe eſt ſemetipſum decipere, & ea omnia, quæ moleſta ſunt, differendo, negligere omnes rei gerendæ occaſiones: ac ne illud quidem poſſe intelligere, eorum eſſe officium qui bellum adminiſtrant, non ſequi res, ſed rebus antecedere: & quemadmodum receptum eſt, ut exercitum ducat imperator; ſic & à cordatis viris res ducendas eſſe, ut quæ ipſis videntur, ea gerantur, non ut eventum perſequi cogantur. Vos autem, Athenienſes, cum copias habeatis omnium maximas, triremes, legiones, equites, pecuniæ reditus, ne harum quidem rerum in hunc uſque diem ulla unquam opportunè eſtis uſi, & neminem non ſequimini: & ut Barbari pugiles dimicare ſolent, ita vos bellum geritis cum Philippo. Ex iis enim, is qui ictus eſt, ictui ſemper inhæret: quòd ſi eum alibi verberes, illo manus transfert: ictum autem depellere, aut contrà intùeri, neque ſcit, neque vult. Ita & vos: Si eſſe in Cherſoneſo Philippum auditis, illuc mittenda eſſe auxilia decernitis. Si in Pylis, illuc itis. Si alibi uſpiam, affectamini ſurſum & deorſum; & eum, ut ducem milites, ſequimini: neque ullum vobis utile de belli gerendi ratione conſilium initis: neque quicquam proſpicitis antequam aut factum eſſe aliquid, aut fieri audiatis. Iſta verò factitare olim fortaſſe licuit: nunc in ipſum diſcrimen rerum ventum eſt. Quare non jam idem licet. Ac mihi cogitanti videtur, Athenienſes, deorum aliquis, quem noſtræ urbis gratia, eorum quæ fiunt, pudet, illum rerum gerendarum ardorem injeciſſe Philippo. Qui ſi quæ ſubegit & intercepit, ea tenere & quieſcere vellet, neque quicquam præterea moliretur; veſtrûm quidam ea non ægrè laturi mihi viderentur, quæ reipublicæ dedecus

dedecus & ignaviæ crimen & ſumma omnia probra attuliſſent. Nunc, dum ſemper aggreditur aliquid, & plus appetit; fortaſſe vos evocabit, niſi de vobis omnino deſperaſtis. Ego verò miror, ſi nemo veſtrûm neque cogitat, neque indignatur, quando videt, Athenienſes, bellum cepiſſe initium de ulciſcendo Philippo: finem autem in eo jam verſari, ne ipſi cladibus afficiamur à Philippo. Verùm eum non quieturum, perſpicuum eſt, niſi ab aliquo coerceatur. Id igitur nos expectabimus: & triremes vacuas, & ſpem à neſcio quo factam ſi miſeritis, omnia præclarè ſe habere putabitis? Non egrediemur? non exibimus ipſi parte ſaltem aliqua domeſticorum militum nunc, ſiquidem id prius factum non eſt? non ditionem ejus claſſe invademus? At quò appellemus? roget aliquis. Aperiet qua vitioſæ ſint res illius, Athenienſes, ipſum bellum modò aggrediamur. Verùm ſi domi ſedebimus, conviciantes audituri & criminantes inter ſe oratores; non fieri ulla ratione unquam poteſt, ut quicquam ritè conficiamus. Nam, ut mea quidem fert opinio, quocunque pars aliqua civitatis ablegabitur, tametſi tota non adſit, ibi & deorum & fortunæ benevolentia nobis opitulabitur. Cum autem imperatorem, & decretum inane, & ſpes concionales mittitis, nihil à vobis feliciter geritur: ſed ut hoſtes derident iſtiuſmodi expeditiones, ita ſocii metu emoriuntur. Non enim poteſt, non poteſt fieri, ut unus vir unquam vobis ea conficiat omnia, quæ vultis: polliceri quidem & affirmare, & accuſare hunc & illum licet. Sed his rebus omnia perierunt. Si enim dux miſeros mercede fraudatos milites ducat; qui verò, de rebus illic ab eo geſtis, ad vos ex hoc loco

loco expeditè mentiantur, extiterint; & vos ex auditu, quicquid in mentem venerit, temerè decreveritis; quid, quæſo vos, expectandum eſt? Sed quodnam iſtis malis remedium invenietur? Hoc: ſi voſmetipſos, Athenienſes, deſignabitis & milites & teſtes actorum ducis: & ubi domum reverſi fuerint, judices rationum referendarum: Ita ut non tantum quæ veſtra ſunt audiatis, ſed etiam præſentes intueamini. Nunc eò flagitii ventum eſt, ut quique duces bis & ter capitis cauſam apud vos dicant, cum hoſtibus autem eorum nemo vel ſemel de vita dimicare ſuſtineat: utque plagiariorum & furum interitum honeſtæ morti præferant. Malefici enim eſt, judicum ſententia condemnatum emori: ducis, cum hoſtibus præliantem. Veſtrûm autem alii circumeuntes, cum Lacedæmoniis agere dicunt Philippum, de Thebanorum everſione, & reſpublicas divellere: alii, eum miſiſſe legatos ad regem Perſarum: alii, oppida munire in Illyriis: alii, ſuas quiſque commenti fabulas, obambulamus. Ego verò equidem exiſtimo, Athenienſes, ebrium eſſe eum rerum geſtarum magnitudine, & ejuſmodi ſomnia multa ſuo cum animo agitare, cum quia videt neminem eſſe qui impediat, tum ſucceſſibus elatum: non tamen ea ſic agere inſtituiſſe, ut qui apud nos ſunt amentiſſimi, norint quid ille ſit facturus. Stolidiſſimi enim ſunt iſti rumigeruli. At ſi, his omiſſis, illud ſpectemus, hominem eſſe nobis inimicum: & noſtras nobis opes eripere: & longo jam tempore inſolenter ſe geſſiſſe: & quæcunque ſperavimus aliquem pro nobis eſſe acturum, ea, ut conſtat, contra nos eſſe omnia: & cætera in nobiſmetipſis eſſe poſita; &, ſi nunc illic belligerare noluerimus cum eo, idem fortaſſe nobis

nobis hîc facere neceſſe fore: hæc ſi ſtatuerimus, & rectè ſentiemus, & inanes fabulas miſſas faciemus. Neque enim quæ ſint futura, quærendum eſt: ſed adverſa futura (niſi rebus gerendis intenti fueritis, & fungi officio volueritis) pro comperto habendum. Ego igitur nec unquam alias ad gratiam loqui inſtitui, niſi idem & profuturum vobis perſuaſum haberem: & nunc quæ ſentio ſimpliciter omnia, ſine ulla tergiverſatione liberéque ſum elocutus. Velim autem, ut exploratum habeo, è re veſtra eſſe, ut ea quæ optima ſunt audiatis: ſic ſcire me, etiam fideliſſimo ſuaſori idem profuturum. Multò enim minus gravatè dixiſſem. Nunc, quanquam obſcurum eſt, quidnam hinc conſecuturus ſim; tamen quia perſuaſum habeo, hæc factu vobis fore utilia, dicere inſtitui. Vincat autem id, quod vobis omnibus profuturum eſt.

DE RHODIORUM LIBERTATE.

ARGUMENTUM.

COmpoſito ſociali bello, quod Chii, Coi, Rhodii, Byzantii cum Athenienſibus geſſerant; Rhodus inteſtinis diſcordiis lacerabatur, diſſidentibus inter ſe Plebe atque Optimatibus. Hi Artemiſiæ Cariæ Reginæ viribus fulti plebem dominatu oppreſſerant, iſtaque ad Athenienſes confugerat libertatem recuperatura. Demoſthenes Plebi opem ferendam monet, quamvis acerrimè contra Rempublicam decertaverit. Ait enim ſtatum popularem ubique fovendum eſſe; idque ad communem ſalutem pertinere.

LIBANII ARGUMENTUM ORATIONIS EJUSDEM.

BEllum quod ſociale dictum fuit, ſuſceperunt adverſus Athenienſes Chii & Rhodii & Byzantii: qui cum illis prius paruiſſent, tunc ſocietatem contra Athenienſes inter ſe fecerant. Cum autem Rhodii Cariæ vicini eſſent, ſe apud Mauſolum, ejus provinciæ præfectum, gratia valere putabant. Is paulatim apud eos, fide ſibi conciliata, inſidias populo comparavit, & urbem, libertate Rhodiis erepta, paucorum potentiorum ſervituti ſubjecit. Cenſet igitur Demoſthenes, eam rem non eſſe negligendam, ſed juvandum eſſe populum Rhodiorum: quòd è re ſit Athenienſium, urbes populari parêre imperio. Etſi autem, inquit, Rhodii vos læſerunt: tamen vobis & honeſtum & uſitatum eſt, eos etiam Græcos, qui vos nonnihil etiam offenderunt, liberare, atque delinquentibus in Rempublicam ignoſcere.

DE RHODIORUM LIBERTATE ORATIO.

ARbitror oportere vos, Athenienſes, tantis de rebus deliberantes, dare liberè dicendi poteſtatem unicuique conſulentium. Ego verò non putavi unquam difficile, docere vos quæ optima factu ſint (ut enim ſimpliciter dicam, omnes ea jam antè cognita habere mihi videmini) ſed perſuadere, ut ea exequamini. Nam cum probatum aliquid, decretúmque eſt: tantundem ab agendo abeſt, quantum antequam decerneretur. Eſt autem illud unum ex eorum numero, propter quæ diis immortalibus gratias vos habere exiſtimo: quòd, qui non ita olim, ſuapte petulantia impulſi, vos bello petierunt, ii nunc in vobis ſolis ſpem ſuæ ſalutis habent. Atque æquum eſt gratulari huic occaſioni; qua ſi rectè utemini, fiet, ut eorum, qui noſtram urbem calumniantur, maledicta, reipſa, & cum bona fama refutetis. Queſti enim ſunt ſibi nos inſidiari, Chii, Byzantii & Rhodii, propterea̓que conjunctis viribus, poſtremum hoc bellum nobis intulerunt. Apparebit autem, Mauſolum, qui dux & autor ejus rei fuit, dum ſe amicum eſſe Rhodiorum ſimulat, libertatem eis eripuiſſe: Chios & Byzantios, à quibus in ſocietatem adſcripti fuerant, cladibus eorum non ſuccurriſſe: vos, quos metuebant, ſolos omnium, ſalutem eorum defendiſſe. Quæ cum conſpicientur ab omnibus, efficietis, ut omnes

nes plebeii in civitatibus, amicitiam veſtram incolumitatis ſuæ tanquam teſſeram eſſe judicent. Neque verò vobis ullum majus bonum offerri queat, quàm ſi omnes ultrò benevolentia vos nullis ſuſpicionibus obnoxia proſequantur. Miror autem, cùm eoſdem video ſuadere civitati, ut pro defenſione Ægyptiorum, Perſarum regi adverſetur; in cauſa Rhodii populi eundem illum hominem formidare; cum hos eſſe Græcos ſciant omnes, illos ſub illius imperio cadere. Opinor autem meminiſſe veſtrûm quoſdam, cum de regio negotio deliberaretur, me pro concione monuiſſe primum, ac (niſi fallor) ſolum etiam, aut duntaxat cum altero: videri mihi ſapienter vos facturos, ſi cauſam inſtructionis, non inimicitias, quæ cum eo intercederent, prætenderetis; ſed ſi & adverſus certos hoſtes vos pararetis: & illum etiam, ſi vos laceſſere inſtitueret, ulciſceremini *. Neque verò ego cum hæc dixiſſem, vobis non rectè dicere ſum viſus: ſed vobis etiam eadem placuerunt. Quod igitur nunc dicam, id orationis tunc habitæ ſequela erit. Ego, ſi rex me illic degentem in conſilium adhiberet, idem ei ſuaderem quod vobis: ut pro ſua ditione bellum gereret, ſi quis adverſaretur Græcorum; quæ verò nihil ad eum attinerent, eorum dominatum uti prorſus non vendicaret. Quòd ſi omnino decreviſtis, Athenienſes, quicquid Rex occuparit, antevertendis & decipiendis oppidorum magiſtratibus, concedere: non rectè decreviſtis; ut ego judico. Sin tuendæ juſtitiæ cauſa, & bella gerenda, ſi ſit opus, & quidvis perpetiendum eſſe putabitis: primùm tantò minus hoc neceſſe vobis erit, quantò conſtantius ita ſentietis, deinde conſilium & ju-

* Vide orationem de Claſſibus.

dicium

dicium veſtrum probabitur. Jam ut ſciatis, neque me quicquam novi dicere, qui libertatem Rhodiis reſtitui jubeam: neque vos, ſi mihi auſcultetis, facturos: rem quandam quæ & facta eſt, & profuit, vobis in memoriam revocabo. Vos Timotheum aliquando cum imperio miſiſtis, Athenienſes, opem laturum Ariobarzani, ad decretum hac adjecta clauſula: ut ne fœdus factum cum Rege violaret. Cùm autem ille videret, Ariobarzanem palàm deſciviſſe à Rege, Samum autem præſidio teneri à Cyprothemide, quem Tigranes Regis præfectus urbi præfecerat, illi quidem opem ferre recuſavit, hanc vero obſidione cinxit, auxilióque ſuo liberavit. Nec in hunc uſque diem bellum propterea vobis illatum eſt. Nemo enim eſt qui pari contentione certet rapinarum cauſa & opes proprias defendendi. Sed pro his quæ de ſuo auferuntur, omnes ſumma vi pugnant: de finibus autem propagandis, opibúſque augendis, non item. Appetunt illi quidem aliena, ſi nemo prohibeat: ſin obſiſtatur, ſe ab his qui adverſati ſunt, læſos eſſe non putant. Artemiſiam porrò, ne adverſaturam quidem eſſe huic agendi conſuetudini; ubi noſtra urbs jam negotium ſuſceperit, paucis auditis conſiderate, recténe ego de his ſtatuam, an ſecus. Equidem exiſtimo, ſi Regi omnia quæ inſtituit, in Aegypto feliciter ſuccederent, Artemiſiam valde daturam fuiſſe operam, ut Rhodum ei traderet: non tam ex benevolentia erga Regem, quàm ut, ſi ille prope ipſam verſaretur, magno beneficio ſibi eum obligaret, ſummáque benevolentia devinciret. Poſtquam verò ita cum eo agitur, ut dicitur, ſuiſque conatibus ille fruſtratus eſt, exiſtimare, id quod res eſt, inſulam hanc in præſentia Regi ad nihil aliud eſſe utilem: ſed velut arcem eſſe regni ſui,

quæ obſtet, ne quid ipſa novi moliatur. Quare mihi quidem videtur, malle à vobis eam teneri, à ſe palàm non traditam, quàm Regem ea potiri. Imò ne adjuturam quidem puto: aut, tametſi hoc fecerit, ſegniter & tenuiter facturam. Nam de rege, ſcire me quid is facturus ſit, haud equidem affirmarim: ſed è republica eſſe, ut jam cognoſcatur, utrum ille Rhodiorum urbem ſibi vendicaturus ſit, an non, id ego affirmarim. Nam ſi eam ſibi vendicarit, non de Rhodiis ſolùm, ſed de vobis ipſis, atque adeò de Græcis omnibus, erit deliberandum. Neque vero ſi per ſemetipſos tenerent urbem, qui nunc in ea ſunt Rhodii, cenſerem eorum defenſionem ſuſcipiendam, tametſi vobis omnia ſe facturos pollicerentur, quippe quos videam, primùm ut popularem ſtatum everterent, quoſdam ſibi cives adjunxiſſe: ac re jam confecta, eoſdem ejeciſſe. Cùm igitur neutris fidem ſervarint, nec vobis eos firmos fore ſocios putarem. Atque hæc nunquam dixiſſem, ſi ea ſoli Rhodiorum populo prodeſſe putarem. Neque enim vel publicum vel privatum cum ullo eorum hoſpitium mihi eſt. Ac tametſi horum utrumque eſſet: non tamen hæc dicerem, niſi è re veſtra eſſe crederem. Nam Rhodiis (ſi tamen hæc à defenſore ſalutis eorum dici fas eſt) iſta accidiſſe gaudeo: qui, dum jus veſtrum à vobis recuperari invident, ſuam libertatem perdiderunt: cúmque licuiſſet eis ſocietatem æquo jure cum Græcis & vobiſcum, qui illis antecellitis, colere, Barbaris & ſervis, quos in arces recepêre, ſerviunt. Ac parum abeſt quin dicam: Si vos eos juvabitis, hoc illis etiam profuiſſe. Nam dum res bene gererent, neſcio an unquam bonæ menti litaſſent, cum ſint Rhodii. Sed

re

re ipſa experti atque edocti, multorum malorum amentiam multis cauſam exiſtere: fieri fortaſſe poteſt, ut fiant in poſterum prudentiores, & modeſtiores. Quam ego rem eis non parum profuturam eſſe exiſtimo. Dandam autem operam cenſeo, ut hi viri conſerventur, obliterata memoria injuriarum. Debetis enim cogitare, vos etiam ſæpè multis in rebus ab inſidiatoribus eſſe deceptos: quarum ullius à vobis pœnas exigi, æquum eſſe negabitis. Quin illud etiam videte, Athenienſes: Quod multa vos bella geſſeritis contra & Democratias, & Oligarchias: ídque & ipſi noſtis. Sed quibus de cauſis adverſus utraſque bellum geſtum eſt, id nemo fortaſſe veſtrûm conſiderat. De quibus igitur fuit? Cum liberis populis aut propter privatas controverſias, quæ dirimi publicè non potuerunt, aut pro parte agrorum, aut de finibus, aut propter contentionem honoris, aut de principatu. Cum poteſtate paucorum, de harum rerum nulla: ſed de reipublicæ forma & libertate. Quapropter ego quidem certè dicere non dubitem, utilius videri mihi, ut Græci omnes populari ſtatu utentes, nobiſcum belligerent, quàm ut paucorum imperio ſubjecti, noſtram amicitiam colant. Cum liberis enim pacem vos, quandocunque volueritis, non difficulter eſſe facturos, arbitror. At cum iiſdem, ſi paucorum regantur arbitrio, ne amicitiam quidem fidam fore puto. Nullo enim modo fieri poteſt, ut pauci multis, atque avidi imperii æqualitatis ſtudioſis bene velint. Miror autem, neminem veſtrûm exiſtimare, ſi Chii paucorum poteſtate regantur, & Mitylenæi, & nunc Rhodii, atque omnes propè dixerim homines, illius ſervitutis jugum ſubeant, veſtram quoque rempubli-

cam in aliquo fore periculo: neque cogitare, paſſim Oligarchiis inſtitutis, non poſſe fieri, ut populi dominatus apud vos relinquatur. Sciunt enim, nullos alios rurſus in libertatem res vindicaturos. Unde igitur imminere ſibi periculum prævident, eos è medio ſublatos volent. Proinde cæteri, qui aliquibus injuriam faciunt, eorum ipſorum qui læduntur, hoſtes putandi ſunt, rerumpub. autem everſores, paucorumque potentiæ conſtitutores, communes hoſtes omnium eorum, quibus libertas cordi eſt, me quidem autore, judicabuntur. Deinde æquum etiam eſt, ut vos, qui populi autoritate ipſi regi vultis, ſic in calamitoſos populos animati eſſe videamini, ut alios in vos eſſe animatos velletis, ſi quando (quod Dii prohibeant) tale quippiam accidiſſet. Enimvero ſiquis dicat, merito Rhodios plecti, minime opportuna præſens occaſio ad hæc dicenda. Quibus enim Fortuna ſecunda eſt, hi calamitoſis perpetuò optimè conſulere debent: cùm nemo omnium mortalium, quid ſit futurum, exploratum habeat. Atque ego ſæpe hîc apud vos commemorantes quoſdam audio, cum noſtra urbs cladem accepiſſet, autores fuiſſe quoſdam ejus conſervandæ. E quibus ego Argivorum duntaxat in præſentia brevem mentionem faciam. Nolim autem vos, quorum celebrata eſt perpetua in afflictos beneficentia, deteriores hac in parte Argivis videri; qui cùm in Lacedæmoniorum vicinia habitarent, videréntque illos terra maríque dominari, non dubitarunt, nec veriti ſunt oſtendere ſuam erga vos benevolentiam; ſed & legatos Lacedæmone profectos, poſtulaturos, ut ferunt, ad pœnas quoſdam veſtrorum exulum, decreverunt, ni ante ſolis occaſum receſſiſſent, hoſtium loco

loco habendos. Non igitur turpe fuerit, Athenienſes, cum Argivorum vulgus non metuerit Lacedæmoniorum imperium illis temporibus, aut potentiam, vos, qui Athenienſes ſitis, Barbarum hominem, vel potius mulierem formidare; præſertim quum illi ſæpè ſe victos eſſe à Lacedæmoniis referre queant: vos ſæpe viceritis Regem Perſarum: victi ne ſemel quidem ſitis vel à ſervis Regis, vel ab illo ipſo? Nam ſicubi fortaſſe Rex urbi fuit ſuperior, aut Græcorum ſceleſtiſſimis, & proditoribus inter eos, largitionibus corruptis, aut nulla alia ratione ſuperior fuit. Ac ne id ipſum quidem ei profuit. Cognoſcetis enim, cum per Lacedæmonios urbis noſtræ opes minuiſſet, ipſum à Clearcho & Cyro in regni ſui diſcrimen adductum. Itaque neque palàm vicit, neque ei inſidiæ profuerunt. Video autem à veſtrûm quibuſdam Philippum, ut nullius pretii hominem, negligi ſæpe: Regem autem Perſarum, ut potentem hoſtem, quibus inferre bellum inſtituerit, formidari. Atqui ſi nec illum ut contemnendum ulciſcemur, & huic ut formidabili omnia concedemus; quibuſcum tandem præliabimur? Sunt etiam quidam apud nos, in defendendis contra vos aliorum cauſis acerrimi: quibus ego hoc ſolum ſuaſerim, ut veſtrum jus contra alios tueri ſtudeant: quò ipſi primi juris obſervantes videantur. Abſurdum enim eſt, in juſtitia eum ſermone vos inſtituere, qui ea quæ juſta ſunt, ipſe negligat: injuſtum autem eſt, accuſandis vobis, non vobis defendendis, paratum ac meditatum eſſe civem. Agite verò, per Deos conſiderate cur tandem Byzantii nemo eſt, qui eos moneat, ne Chalcedonem occupent, quæ & Regis eſt, & veſtra olim fuit, & nullo ab eis jure vendicatur? Néve Sylembriam,

quæ aliquando ſocietate vobiſcum conjuncta fuit, ad ſuam ipſi juriſdictionem pertrahant? Néve horum agro Byzantii limites conſtituant contra jusjurandum & fœdus, in quo ſui juris eos eſſe ſcriptum eſt? Cur item nemo fuit, qui Mauſolo vel vivente, vel defuncto, Artemiſiam docuerit, Coum & Rhodum non eſſe occupandas, atque alias ejus generis civitates Græcas: quibus etiam Rex, ipſorum dominus, in fœdere ceſſit: & propter quas multa pericula & præclara certamina illorum temporum Græci ſubierunt? Atque ut maximè ſint qui utriſque illis hæc dicant: at qui hiſce pareant, ut apparet, non ſunt. Ego verò, etiam juſtum eſſe cenſeo, ut Rhodiorum populus reſtituatur. Id verò tametſi juſtum non eſſet, cum quæ iſti agunt, intueor, ſuadendum eſſe opinor, ut reducatur. Cur tandem id? Quoniam, ſi omnes colere juſtitiam inſtituiſſent; turpe foret, vos ſolos ab ea abhorrere. Cùm verò cæteri omnes ita ſe parent jus violare ut poſſint, ſi ſoli nihil occupantes, jus prætendatis, eam ego non juſtitiam, ſed ignaviam exiſtimarim: cùm videam, ut quíque armati ſunt, ita etiam eos jus ſuum adipiſci. Cujus rei exemplum vobis omnibus notum referre poſſum. Duo fœdera Græci cum Rege Perſarum habent: ea quæ noſtra urbs fecit, quæ univerſi laudant: & poſt ea Lacedæmonii deinceps, ea nimirum quæ culpant. Atque in his non idem jus utriſque definitum eſt. Nam privati juris in rebuſpublicis communem æqualémque uſum dedere leges, tam infirmis quàm potentibus. Græcum autem jus, hi qui rerum potiuntur, imbecillioribus interpretantur & definiunt. Cùm igitur vobis & decernere quæ juſta ſunt & præſtare mandatum ſit; elaborandum eſt, in

in veſtra poteſtate ut ſit, eadem etiam adminiſtrare atque exequi. Quod tum fiet, ſi vos communes libertatis omnium eſſe vindices exiſtimarint: Neque verò mirum mihi videtur, officio fungi vobis omnium eſſe difficillimum. Nam cæteris hominibus univerſis, unum certamen eſt cum hoſtibus manifeſtis: quos ubi vicerint, nihil eis obſtat, quò minus ſecurè partis bonis fruantur. Vobis autem, Athenienſes, duo: cùm hoc quod & ceteris: tum verò accedit alterum, hôc prius & majus, quòd in deliberationibus vincendi & hi ſunt, qui reipub. adverſari commodis apud vos, decreverunt. Cùm igitur per iſtos nihil abſque magno labore confici ritè poſſit, fit, quod mirum non eſt, ut multis in rebus erretis, & fruſtremini. Atque ut multi ſecurè has in repub. partes ſuſcipiant, in cauſa fortaſſe potiſſimùm ſunt, quæ à præbitoribus ſuis accipiunt, emolumenta: ſed tamen vos etiam reprehendendi eſtis. Decebat enim vos, Athenienſes, eundem habere animum de ordine reipublicæ, quem de ordine militari habetis. Is igitur quis eſt? Vos deſertorem aſſignati à duce ordinis, ignominia notandum cenſetis, & à repub. arcendum. Decet igitur, eos etiam qui ordinem in repub. traditum à majoribus deſeruerunt, itaque ſe gerunt ut potentiæ paucorum ſtudeant, honore dicendæ apud vos ſententiæ privari. Nunc ſocios, qui ſe vobiſcum eoſdem & amicos & hoſtes habituros jurarunt, benevolentiſſimos exiſtimatis: magiſtratus autem quos hoſtibus civitatis addictos eſſe liquidò noſtis, eos pro fideliſſimis habetis? Sed quod vel in illis accuſetur, vel in cæteris vobis reprehendatur, difficile repertu non eſt. Quibus autem orationibus, aut quibus actionibus ea quæ

pravè nunc fiunt, corrigantur, id demum repertu eſt difficile. Ac de omnibus dicere, non eſt hujus fortaſſe temporis. Sed ſi ea quæ inſtituiſtis, utili quapiam actione confirmare poteritis: cætera etiam ſingula ſe fortaſſe melius habitura ſunt. Ego igitur cenſeo, harum rerum curam magno & conſtanti animo ſuſcipiendam: eaſdémque pro reipublicæ dignitate à vobis conficiendas, recordantibus, quòd majores veſtros, & eorum præclara facinora prædicari, atque Tropæa enumerari, cum voluptate auditis. Itaque cogitate, monimenta illa erecta eſſe à majoribus non ut ea miremini, ſpectantes duntaxat: ſed ut eorum qui ea conſecrarunt, virtutes imitemini.

OLYNTHIACÆ PRIMÆ

ARGUMENTUM.

OLynthus ampliſſima Thraciæ Urbs, Macedoniæ contermina, hujus Regis Amintæ prius beneficio, mox bello pertentata, ejus, ac Lacedæmoniorum, qui ſe Regi conjunxerant, non ſemel victrix, Lacedæmoniis tandem obedire coacta eſt. Quibus pugnâ ad Leuctram profligatis in libertatem ſe reſtituit, viciniſque Urbibus imperavit. Deinde ab Athenienſibus, & Philippo ad ſocietatem illecta, hunc maluit, Pydnæ dono, Potidææ promiſſis delinita. Regis autem inſidias, potentiamque metuens, fœdus percuſſit cum Athenienſibus, eoſque auxilium oravit contra Philippum. Demoſthenes mittendum hortatur, pluraque ad incendendos Concionis animos de Regis, ac Reipublicæ ſtatu diligenter diſſerit.

LIBANII ARGUMENTUM PRIMÆ,

AC POTIUS OMNIUM

OLYNTHIACARUM ORATIONUM.

OLynthus Thraciæ fuit Urbs: eam Græci tenuerunt, oriundi Chalcide: quod eſt Eubœæ oppidum, Athenienſium colonia. Multa porrò & præclara Olynthii, ut & cum Athenienſibus, qui Græcis imperarunt olim, & item cum Lacedæmoniis, bella geſſerunt: ac magnam tandem adepti potentiam, inter cognatas civitates excelluerunt. Non parva enim in Thracia Chacidicæ gentis multitudo fuit. Pòſt, inita cum Philippo rege Macedoniæ ſocietate, Olynthii cum eo primùm Athenienſibus arma intulerunt: idque partim ob Anthemuntem oppidum acceptum, de quo inter Macedones, & ipſos contentio fuerat; partim ob Potidæam, quam Philippus expug-

natam

natom ereptamque Athenienſibus, Olynthiis tradiderat. Tandem ſuſpectum habere cœperunt regem, quòd & magna ejus, ſubitaque incrementa, & parum fidum eſſe ingenium viderent. Obſervato igitur tempore, quo is peregrè abeſſet, miſſis legatis, pacem cum Athenienſibus fecerunt: in quo ictum cum Philippo fœdus violabant. Pacti enim fuerant, ſe communiter bellum & geſturos cum Athenienſibus: &, ſi aliud viſum eſſet, communiter compoſituros. Philippus autem jampridem cauſam contra eos quæritans, tum verò hanc nactus, bellum eis ut fœdifragis, & cum hoſtibus ſuis amicitiæ fœdere conjunctis, infert. Quare bi legatos Athenas mittunt ad petendum auxilium. Iis Demoſthenes patrocinatur, & opem ferre jubet Olynthiis: quòd in eorum ſalute ſit poſita ſecuritas Athenienſium. Nunquam enim Philippum, ſalvis Olynthiis, in Atticam venturum: Athenienſes autem facultatem habituros eſſe navigandi in Macedoniam, atque in ea gerendi belli. Sin urbs hæc à Philippo ſubacta fuerit, apertam eſſe viam regi ad invadendum Athenienſes. Negat autem Philippum tam ſuperatu eſſe difficilem, quàm putetur: ut animos contra eum faciat Athenienſibus. Diſſerit etiam de pecunia publica: ſuadétque, ut à ſpectaculis ad militiæ uſum transferatur. Ac morem, quo Athenienſes quondam ſunt uſi, minus notum, explicari neceſſe eſt. Cùm olim non ſaxeum eſſet apud eos theatrum, ſed ex ligneis tabulis coaſſatum, omnéſque locum occupare properarent: &, verberibus & vulneribus etiam interdum alii alios afficiebant. Quod magiſtratus Athenienſium prohibituri, venalia fecerunt loca, ut nemo, niſi binis obolis numeratis, ad ſpectandum admitteretur. Ne verò pauperes eo ſumptu premi viderentur, conſtitutum fuit, ut è publico binos illos obolos quiſque acciperet. Quæ conſuetudo inde orta, eò uſque proceſſit, ut non eo nomine duntaxat acciperent, ſed prorſus omnem pecuniam publicam diſtribuerent. Unde etiam ad militiam ſegnes facti ſunt. Quam enim pecuniam olim propter expeditiones è publico in ſtipendium accipiebant, eam tum in ſpectaculis & feſtis domi partiebantur. Nolebant igitur jam egredi, & ſubire pericula: ſed &

legem

legem ſciverant de theatrali hac pecunia, quæ mortem minitaretur ei qui autor eſſet, ut ea in veterem ordinem reponeretur, fieretque militaris. Quare Demoſthenes cautè hanc conſilii partem attingit, ſeque ipſe interrogans: Tune jubes, ut hæc militaris fiat? reſpondet, Minimè verò equidem. Atque hæc de theatrali pecunia. Diſſerit orator etiam de urbanis copiis: ipſis civibus eſſe militandum, non, ſicuti ſolebant, per milites peregrinos opem ferendam cenſens. Eam enim cauſam eſſe aſſerit, cur res male geratur.

OLYNTHIACA PRIMA.

ARbitror vos, Athenienſes, eam rationem magnæ pecuniæ prælaturos, qua explicetur, quid in hoc negotio futurum ſit è republica, de quo nunc deliberatis. Quod cùm ita ſit, æquum eſt, ut ultrò & alacriter, eos qui conſilium dare volunt, audiatis. Neque enim, ſi quid utile meditatus aliquis attulerit, id audire ſolùm, amplectíque licebit; ſed illud etiam veſtræ fortunæ eſſe puto, ut multa opportuna dictu, ſubitò nonnullis in mentem veniant. Quamobrem ex omnibus facilè vos utilia deligetis. Tempus certè quidem hoc, Athenienſes, tantùm non edita voce clamat, vobiſmetipſis eſſe curam rerum illarum ſuſcipiendam, ſi modò eas conſervare ſtudeatis. Nos verò neſcio quomodo mihi eſſe videmur erga illas animati. Sunt autem quæ mihi quidem videantur, hæc: & auxilia jam eſſe decernenda, & quàm celerrimè eſſe inſtruenda ut hinc (i. e. *non conductitiis copiis)* opem feratis, & non idem admittatis, quod etiam prius: & legatos mittendos eſſe, qui hæc dicant, & rebus interſint. Nam hoc maximè timendum eſt, ne Philippus (ut eſt homo callidus, & in rebus gerendis acer) partim concedendo, ubi res ita tulerit, partim minitando (qua quidem in parte non immeritò illi fides habebitur) partim nos & abſentiam noſtram criminando, de ſumma rerum intervertat aliquid, & ad ſeſe transferat. Verùm illud peropportunè cadit, Athenienſes, ut, quod ſummo Philippi

rebus præſidio eſt, idem vobis quoque utiliſſimum ſit. Nam quòd is unus omnia & arcana & aperta moderatur, ac ſimul & dux eſt, & dominus, & quæſtor, & ipſe ubique adeſt exercitui: ad res bellicas celeriter & tempeſtivè conficiendas multum quidem valet: ſed pacificationi, quam cum Olynthiis facere cupit, adverſatur. Neque enim obſcurum eſt Olynthiis, hoc agi bello non exiſtimationem ſuam, aut agri partem, ſed excidium patriæ & ſervitutem. Norunt etiam quomodo cum Amphipolitis egerit, qui urbem ei dediderunt: & cum Pydnæis, qui urbe receperunt. Denique mea quidem ſententia, Rebuſpublicis omnino infidum eſt regia poteſtas, præſertim ſi terram finitimam incolant. Quæ cùm ita eſſe intelligatis, Athenienſes, cætera quæ decent omnia, vobis cogitanda eſſe affirmo, ut velitis & excitemini, bellóque, ſi unquam, nunc certè maximè incumbatis: nec pecuniam tantùm promptè conferatis, ſed & ipſi militetis, nec in vobis quicquam deſiderari patiamini. Nulla enim jam ratio vobis, nulla excuſatio, quo minus officio fungi velitis, relinquitur. Nam quod omnes jactabatis, Olynthios in Philippum eſſe concitandos, id ultrò nunc accidit: eáque ratione, qua maximè vobis expediat. Nam ſi veſtro impulſu bellum ſuſcepiſſent, ſocii fortaſſe parum firmi, atque ad tempus in ea ſententia fuiſſent. Quoniam autem eum ob illata ſibi crimina oderunt, firmas eos probabile eſt cum eo propter ea quæ & metuunt & perpeſſi ſunt, gerere inimicitias. Quare non negligenda eſt talis oblata occaſio: neque committendum, ut idem vobis accidat, quod ſæpè jam prius accidit. Si enim nos, cum defenſis Eubœenſibus rediremus, atque Hierax & Stratocles Amphipolitæ, hoc ſuggeſtu con-

conſcenſo, vos ſolvere, atque oppidum in fidem accipere juberent, pari ſtudio privatis rationibus noſtris conſuluiſſemus, ac ſalutem Eubœenſium tutati eramus: & Amphipolim tum obtinuiſſetis, & omnibus quæ deinde ſecuta ſunt negotiis, fuiſſetis liberati. Rurſus, cùm Pydnam, Potidæam, Methonen, Pagaſas, cætera (ne ſingulis commemorandis immorer) obſideri nunciaretur, ſi tum harum urbium vel uni primæ, alacriter, &, ut decuerat, opem tuliſſemus ipſi, faciliore & multo humiliore nunc uteremur Philippo. Nunc, dum præſentia ſemper amittimus, & futura ſua ſponte ſe rectè habitura opinamur: & auximus, Athenienſes, Philippum nos, & tantum effecimus quantus nemo unquam fuit Rex Macedoniæ. Nunc autem venit occaſio. Quæ? hæc quam offerunt Olynthii ultrò civitati, nulla priorum illarum deterior. Ac ſi quis (ut mihi quidem videtur) liberalitatem erga nos divinam rectè æſtimet, is, tametſi multa non ita ſint ut deberent, magnam tamen diis gratiam ſit habiturus: ídque meritò. Nam quòd multa bello amiſimus, id negligentiæ noſtræ acceptum referre jure poſſis. Quòd autem neque olim hoc factum, & oſtenſa jam nobis eſt quædam ſocietas, quæ ſit cladibus hiſce depellendis, modo uti velimus, divinæ benevolentiæ beneficium equidem interpretor. Sed perinde ſit ſcilicet ut & in parta pecunia, ſi quis eam quam acceperit, etiam ſervarit, magnam habet fortunæ gratiam. Sin imprudens conſumpſerit, unà conſumpſit & accepti à fortuna beneficii memoriam. Sic etiam in rebus gerendis: qui occaſionibus uſi non rectè ſunt, ii tametſi boni quippiam divinitùs obtigit, haud meminerunt. Ex ultimo enim eventu, de iis quæ

quæ præceſſerunt omnibus, ſit plerunque judicium. Quapropter vobis ea quæ reſtant, Athenienſes, magnæ curæ eſſe debent: ut, his vitiis correctis, impreſſam ob res ſic adminiſtratas infamiæ notam exteramus. Quòd ſi hos quoque homines deſtituerimus, Athenienſes, atque ille Olynthum everterit: dicat mihi aliquis, quid reſtet, quod illum, quò minus eat quo velit, remoretur? Nunquis veſtrûm cogitat, Athenienſes, & ſpectat, quomodo magnus evaſerit, infirmus cùm eſſet initio Philippus? primùm Amphipoli capta, poſtea Pydna, mox Potidæa, denique Methone, poſtremò Theſſaliam invaſit. Demum, quum Pheras, Pagaſas, Magneſiam, omnia ſuo arbitratu compoſuiſſet, in Thraciam abiit. Deinde ibi regibus aliis ejectis, aliis conſtitutis, in morbum incidit. Ex eo paululum recreatus, non ad ſocordiam ſe deflexit, ſed ſtatim Olynthios eſt aggreſſus. Ejus autem in Illyrios & Pæones, & adverſus Arymbam, & quò non? prætereo expeditiones. Quid ergo, inquiet aliquis, iſta nobis commemoras nunc? Utrumque ut cognoſcatis, Athenienſes, & ſentiatis, tum projicere ſingulatim ſemper aliquid rerum, quàm non expediat; tum perpetuam in rebus gerendis alacritatem, qua erga omnes Philippus utitur: præ qua fieri non poterit, ut rebus geſtis contentus, in otio ſe contineat. Qui ſi in ea ſententia erit, ut agendo ſemper opes ſuas, & gloriam augendam cenſeat, nos autem nullius rei curam conſtanter & ſeriò ſuſcipiemus; conſiderate, quem tandem harum rerum exitum fore ſit ſperandum. Quis veſtrûm, per Deos, adeò ſocors eſt, qui neſciat, bellum inde ad nos venturum, ſi neglexerimus? Verùm id ſi fiat, vereor, Athenienſes, ne quemadmodum ii, qui temerè

merè pecuniam magno fœnore mutuò ſumunt, atque illa pauliſper locupletati, pòſt etiam patrimoniis evertuntur: ſic & nobis ſegnitiem noſtram magno conſtitiſſe appareat: & dum ad voluptatem omnia referimus, in neceſſitatem tandem veniamus, multa, eáque gravia quæ minime vellemus, faciendi, deque agris noſtris periclitemur. Ac reprehendere quidem, dixerit forſan aliquis, eſſe facile, & cujuſvis: quid autem de his rebus ſtatuendum ſit, pronunciare, id eſſe conſiliarii. Ego verò, quanquam illud non ignoro, ſæpe vos non iis qui ſunt in culpa, ſed his, qui poſtremi ſententiam dixerint, iraſci, ubi quid ex ſententia non evenerit: non tamen arbitror meæ privatæ ſalutis ita habendam eſſe mihi rationem, ut quicquam diſſimulem, quòd è re veſtra futurum eſſe ducam. Cenſeo igitur, duobus vos oportere modis rebus ſuccurrere: tum urbes Olynthiorum tuendo, & milites, qui id agant mittendo: tum regnum ejus vaſtando, & triremibus & militibus aliis. Quòd ſi alterutrum neglexeritis, vereor ne irrita ſit futura expeditio veſtra. Sive enim agrum ſuum à vobis diripi vexaríque paſſus, ipſe interim Olynthum ſubegerit, facilè, domum reverſus, ſua defendet: Sive præſidia vos duntaxat Olynthum miſeritis, videns rem domi in tuto eſſe, aſſidebit & ducet bellum: moraque obſidionis eos ſuperabit. Auxilia igitur magna & bipertita eſſe oportet. Ac de auxiliis hæc ſtatuo. Quod autem ad pecuniam comparandam attinet, eſt, Athenienſes, pecunia vobis eſt, quanta omnium mortalium nemini, militaris: eam verò vos ſic ut vultis capitis. Quam ſi militantibus reſtitueritis, nullo erit opus commeatu. Sin minus, opus erit, vel nullus potius ſatis erit commeatus.

commeatus. Quid igitur, dicat aliquis: túne autor es, ut ea ſit militaris? Ego verò nequaquam. Ego enim conſcribendum exercitum cenſeo, & propterea pecuniam eſſe debere militarem, & unam eſſe rationem, eandem & faciendi & accipiendi quæ oporteat. Eam verò vos ita capitis, ut feſta celebretis, & res ferè nullas geratis. Reliquum igitur id eſt, ſcilicet, ut omnes tributum conferant: ſi multis opus erit, multum: ſin paucis, parum. Omnino certè pecuniis eſt opus, nec ſine his quicquam poteſt ritè adminiſtrari. Indicant etiam alias alii parandæ pecuniæ rationes: è quibus eam vos eligite, quæ maximè conducere videbitur: & rerum curam, dum occaſio adeſt, ſuſcipite. Illud etiam eſt operæ pretium cogitare & reputare, quo in loco nunc ſint res Philippi. Neque enim (ut videatur & dici poſſit, re non ſatis conſiderata) ſtatus ejus hoc tempore præclarus eſt, aut pulcherrimus. Neque intuliſſet ille hoc bellum unquam, ſi gerendum fore cenſuiſſet. Nam tum primo ſtatim impetu ſe omnem rem confecturum ſperabat: qua ſpe fruſtratus eſt. Hoc igitur primum illum turbat, cùm præter expectationem evenerit, & magnam illi movet ægritudinem. Deinde motus etiam Theſſalorum. Nam hi quidem natura nimirum & ſemper omnibus mortalibus infidi fuerunt. Quales autem ſunt, tales eos nunc & ille cum primis experitur. Decreverunt enim Pagaſas ab eo repoſcere, & Magneſiam muniri vetuerunt. Præterea quoſdam audivi ego, qui dicerent, non conceſſuros ei Theſſalos poſthac portoriorum & vectigalium uſumfructum: quòd Theſſalorum reſpublicas inde ſuſtentari, non ea intercipi à Philippo oporteat. Qua pecunia privatus ſi fuerit, in

arctum admodum ei ſtipendia peregrini militis redigentur. Jam Pæonem & Illyrium, cæteros denique omnes, exiſtimandum eſt, ſui juris & liberos, quàm ſervos, eſſe malle. Inſueti enim ſunt cuiquam parere per omnia: & homo importunus eſt, ut aiunt. Neque profectò id incredibile fortaſſis eſt. Nam res ſecundiores quàm par eſt, temeritatis occaſionem incautis præbent. Quare ſæpe videtur parta tueri bona eſſe difficilius, quàm parare. Statuetis igitur, Athenienſes, incommoditates illius veſtras eſſe commoditates, & occaſionem ſtrenuè urgebitis, et legatos mittetis quò mittendi ſunt, ipſique militabitis, aliosque omnes concitabitis. Nam ſi Philippo talis contra nos daretur opportunitas, & bellum prope noſtros fines oriretur, quàm cupidè putatis eum in nos invaſurum? Et non pudeat vos ſi nec ea quæ ferretis; ſi poſſet ille, data occaſione facere audeatis? Præterea ne hoc quidem vos prætereat, Athenienſes, nunc optionem dari vobis, utrum vos illic oporteat bellum gerere, an apud vos illum? Si enim Olynthiorum opes manſerint incolumes; vos illic pugnantes, cum illius regnum vaſtabitis; tum ſecurè hac veſtra terra fruemini. Sin illa Philippus occuparit, quis eum porrò huc ire prohibebit? Thebani? ne ſit dictu acerbius, expeditè unà irrumpent. An Phocenſes? Qui ne ſua quidem ſine veſtris auxiliis tueri poſſunt. Aut alius quiſpiam? At hercule nolet. Omnium certè abſurdiſſimum fuerit, ſi, quæ nunc, etiam cum ſtultitiæ reprehenſione, tamen eloquitur, ea, data poteſtate, non faceret. Quantum autem interſit, hîc an illic bellum geratur, verbis nihil opus eſſe arbitror. Si enim oporteret vos ipſos triginta duntaxat dies foris eſſe, & quæ alendo

alendo ſunt exercitui, è noſtri agri proventibus petere (ſi nullus, inquam, hoſtis in eo verſaretur) id damnum quod ii veſtrûm, qui agros colunt, facerent, majus fore totius belli ſuperioris impenſis arbitror. Quòd ſi quæ hoſtiles copiæ venerint, quantæ clades erunt metuendæ? Accedet protervitas, atque inſuper ipſius rei dedecus: quod nullo minus eſt detrimento, ſanis quidem hominibus. Quare omnia hæc in conſpectu habentes univerſi adjuvare, & bellum illuc amoliri debent: divites, ut, pro multis, quæ Deûm benignitate poſſident, pauca impendentes, reliqua ſecurè teneant: juvenes, ut in Philippi regno parta bellandi peritia, formidabiles incolumis patriæ cuſtodes fiant: oratores, ut in reddendis rationibus adminiſtrationem ſuam facilè tueri poſſint. Nam ut eæ res erunt, quæ vobis evenient, ita & vos de actis eorum judicabitis. Quæ utinam bonæ ſint communis ſalutis cauſa.

OLYNTHIACA SECUNDA.

ARGUMENTUM.

PRomiſſum Olynthiis auxilium Athenienſes procraſtinabant, veriti Macedonis inimicitias. Iis Demoſthenes addit animos, oſtenditque Philippum Sociorum viribus jam deſtitui, nec ſuis valere.

LIBANII ARGUMENTUM.

ADmiſerant legationem Olynthiorum Athenienſes, & auxilia eis decreverant: ſed expeditionem differebant, metuentes, ne ſibi difficile cum Philippo bellum eſſet futurum. Demoſthenes igitur progreſſus, confirmare populum ſtudebat: atque oſtendit quàm infirmæ ſint opes Macedonis. Nam & ſociis eum ſuſpectum eſſe ait, & ſuis viribus parum valere, quum Macedones per ſe infirmi ſint.

SECUNDA

SECUNDA OLYNTHIACA ORATIO.

CUM multis in rebus, Athenienſes, perſpici mihi poſſe videtur deorum immortalium benevolentia declarata erga rempublicam : tum verò in præſenti rerum ſtatu. Quòd enim hoſtes Philippi extiterunt ii, qui & finitimam ei regionem tenent, & potentia nonnulla præditi ſunt, &, quod omnium maximum eſt, de hoc bello ita ſentiunt, ut omnem, quæ cum illo fiat, reconciliationem primùm infidam, deinde patriæ ſuæ exitioſam eſſe putent: admirabile quoddam, ac divinum prorſus beneficium videtur. Illud igitur jam providendum erit, Athenienſes, ne ipſi de nobis pejus mereri, quàm fortuna videamur. Nam turpe, imò potius omnium turpiſſimum, fuerit, non modò urbes & loca, quæ aliquando tenuimus, palàm abjicere; ſed etiam à fortuna comparatos & ſocios & occaſiones. Ac Philippi quidem vires recenſere, Athenienſes, & ejuſmodi oratione ad officium faciendum vos exhortari non conſultum eſſe exiſtimo. Quamobrem? quia mea quidem opinione quicquid ea de re dixeris, id, ut ei aliquid afferre laudis, ſic à nobis res non præclarè adminiſtratas exprobrare, videtur. Quò enim is plura ſupra dignitatem ſuam geſſit, eò admirabilior apud omnes habetur. Vos quantò deterius, quàm decuerat, uſi rebus eſtis; tantò majorem ignominiam ſuſcepiſtis. Hæc igitur omittam. Etenim, ſi quis verè conſideret, Athenienſes, hinc eum videat magnum eſſe factum, non à ſemetipſo. Proinde quas ille res acceptas iis referre debeat, qui ex ejus com-

modo Rempublicam adminiſtrarunt, quóſque vos ſuppliciis coercere deceat: nunc non eſſe video narrandi locum. Quæ autem etiam præter hæc ſe offerunt, & quæ ſatius eſt vos omnes audire, & magno, Athenienſes, illi eſſe probro appareat, ſi qui rectè æſtimare velint; ea dicere conabor. Eum igitur perjurum & perfidum vocare, ſine demonſtratione facinorum convicium eſſe inane, jure quis dicat. Quæ autem unquam geſſit, ea recenſeri ac coargui omnia, brevi poſſe oratione, & mihi quidem duabus de cauſis utilia eſſe dictu videntur: tum ut illum, id quod res eſt, improbum eſſe conſtet, tum ut qui ſupra modum perculſi ſunt, quaſi Philippus ſuperari non poſſit, videant, eum percurriſſe omnia, quibus primum fraudulenter uſus, in magnitudinem hanc excrevit, & ad ipſum accedere finem res ejus. Ego, Athenienſes, valdè ducerem & ipſe formidabilem eſſe, & admirabilem Philippum, ſi juſta præſtando eum viderem magnum evaſiſſe. Nunc, cùm rem diligenter conſidero, reperio, eum noſtram primo ſimplicitatem, cum Olynthios quidam hinc repulerunt, orationem apud nos habituros, eo quod ſe Amphipolim nobis traditurum, & illud arcanum quod aliquando ſuſurrabatur, confecturum diceret, pellexiſſe: Olynthiorum deinde amicitiam ſibi adjunxiſſe, expugnanda Potidæa noſtro oppido, & ereptam nobis prioribus ſociis per injuriam, illis tradendo: Theſſalos nunc poſtremò ſibi conciliaſſe, promittendo, ſe eis Magneſiam traditurum: & recipiendo, ſe Phocenſe bellum pro eis geſturum. Denique nemo eſt eorum qui ipſo uſi ſunt, quem non deceperit. His enim artibus crevit, ut ſemper eorum, à quibus ignoraretur, imprudentiam circumveniret atque aſciſceret. Ut igitur

igitur per hæc altè aſcendit, dum quiſque aliquo ſe ab eo beneficio affectum iri putabat: ſic per eadem hæc etiam dejici rurſus eum oportet, poſtquam compertum eſt, eum ad ſuam utilitatem referre omnia. In eo igitur loco res Philippi nunc ſunt, Athenienſes: aut prodeat aliquis, & mihi, ac potiùs vobis, oſtendat, vel hæc à me non verè dici: vel eos qui primùm decepti ſunt, in cæteris ei fidem habituros: vel, aliter quàm merebantur, ſervitute oppreſſos Theſſalos, nunc non teneri deſiderio recuperandæ libertatis? Quòd ſi quis veſtrûm hæc quidem ita eſſe ducit, ſed eum vi retenturum imperium opinatur, quòd loca, & portus, & alia ejus generis præoccuparit; non rectè opinatur. Cùm enim benevolentia res componantur, & omnibus belli ſociis eadem expediant: tum & conferre operam, & ferre ærumnas, & perſeverare volunt homines. Si quis autem per avaritiam & improbitatem, ut ille, fit potens: primâ quæque occaſio & parva offenſio omnia excutit & diſſolvit. Non enim fieri, non fieri poteſt, Athenienſes, ut per injurias, & perjuria & mendacia ſtabilem quis potentiam comparet. Nam talia ſemel & ad breve tempus conſiſtunt, & ſpem de ſe fortaſſe magnam præbent: ſed tandem patefiunt, & ultrò collabuntur. Nam, mea quidem ſententia, ut ædium & navis & aliarum rerum ejus generis, infimas partes firmiſſimas eſſe oportet: ſic etiam actionum initia & fundamenta, vera & juſta eſſe convenit. Id verò non ineſt nunc in rebus à Philippo geſtis. Itaque cenſeo à nobis & opem ferendam eſſe Olynthiis (quod quò pulchrius & celerius quiſque fieri juſſerit, eò magis mihi probabitur) & ad Theſſalos legationem mittendam, quæ alios hæc edoceat, alios exhortetur.

Nunc etenim Pagaſas repoſcere, & de Magneſia verba facere decreverunt. Illud tamen providete, Athenienſes, ne verba duntaxat afferant legati noſtri: ſed & opus aliquod oſtendere poſſint, profectis vobis pro dignitate civitatis, & ipſa re ſuſcepta. Nam cùm omnis oratio, ſi res abſint, frivolum quiddam habetur & inane; tum verò maxime ea quæ à noſtra urbe proficiſcitur. Quanto enim promptius ea uti videmur, tanto magis ei diffidunt omnes. Oſtendenda autem eſt inſignis converſio, & magna mutatio, conferendo tributo, militando, omnia ſtrenuè gerendo: ſi modò quiſquam vobis fidem habere debeat. Quæ ſi voletis, ut convenit & oportet, abſolvere: non ſolùm, Athenienſes, fœderatos infirmos & infidos apparebit eſſe Philippo; ſed etiam domeſticum ejus imperium & copias laborare deprehendetur. Omnino enim Macedonica potentia & imperium, additamenti vice non parvum ſanè quiddam eſt: cujuſmodi vobis aliquando fuit, imperatore Timotheo, contra Olynthios: atque iterum, contra Potidæam Olynthiis viſum eſt eſſe aliquid utrunque conjunctum. Nunc Theſſalos laborantes & diſſentientes ac conturbatos, idem contra tyrannicam familiam adjuvit. Denique nihil eſt, opinor, quin, quantumvis parvis additis viribus adjuvetur. Ipſum verò per ſe infirmum, ac multis malis eſt refertum. Etenim iſte his rebus omnibus, ob quas magnum eum putes, bellis & expeditionibus, ruinoſius etiam id, quàm ſuapte natura fuerat, ſibimet effecit. Neque enim putetis, Athenienſes, iiſdem delectari rebus & Philippum & populum ejus. Nam ille gloriam appetit, eámque rem admiratur, atque inſtituit, gerendis rebus, & periculis adeundis, nullum caſum recuſare,

cuſare, & hanc opinionem, ut ea perfeciſſe dicatur, quæ nullus alius Macedonum rex, vitæ ſecuritati anteponit: ad hos vero illarum rerum gloria nihil attinet. Quin moleſtè ferunt, ſe aſſiduis illis ſurſum deorſum obeundis expeditionibus frangi, & continenter ærumnas perpeti: ut qui nec rei dare operam, nec vivere domi ſuæ ſinantur. Neque etiam quæ ſic quæſita tenent, ſuo arbitratu locare poſſunt, clauſis propter bellum Macedonicis emporiis. Quomodo igitur vulgus Macedonum erga Philippum ſit affectum, ex his facilè intelligitur. Qui autem cum eo verſantur peregrini milites & ſatellites, opinionem illi quidem excitarunt, ſe admirandos eſſe ac ſtrenuos bellatores: ſed, ut ego è quodam in Macedonia nato audivi, optimæ fidei viro, nihilò ſunt aliis præſtantiores. Nam, etſi quidam inter eos viri ſint rei militaris & pugnandi periti: eos, ut eſt ambitioſus, omnes ab eo repelli dixit, omnia volente facinora videri ſua eſſe. Præter enim cætera, & ambitionem viri eſſe immenſam. Si quis autem modeſtus, aut alioqui vir bonus, quotidianam vitæ intemperantiam, & ebrietatem, & ſaltationes obſcœnas ferre nequeat: eum negligi & nullo eſſe numero. Reliquos igitur, quibus familiariter utatur, latrones eſſe, & adulatores, & tales homines qui inebriati ſaltare non recuſent, & ad eum ſaltare modum, ut ego nunc apud vos dicere verear. Perſpicuum autem eſt, hæc eſſe vera. Etenim quos hinc omnes expellebant, ut præſtigiatoribus multò nequiores, Calliam illum miniſtrum publicum, & ejus generis homines, qui ridiculis de rebus Mimos commentantur & obſcœnas cantilenas in ſodales ſuos componunt, ut rideatur: hos amat & ſecum habet. Quæ tametſi parva exiſtimari

quis exiſtimet, magna ſunt tamen, Athenienſes, indicia, ſi quis verè cogitet, illius ingenii & infelicitatis. Verùm hæc nunc ejus ſucceſſibus obſcurantur: quandoquidem res ſecundæ magnam vim habent ad occultanda & obumbranda talia probra. At ſi paulum impegerit, tum in omnem ejus vitam & fortunas inquiretur. Id quod ipſe, mea quidem opinione, videtur, Athenienſes, brevi oſtenſurus, ſi & dii annuent, & vos voletis. Ut enim in corporibus noſtris, dum valeas, nullum adeò ſenſum doloris afferunt ſingulæ partes labefactæ: ſin in morbum incideris, omnia moventur, ſive ruptum ſit, ſive luxatum, ſive quid aliud vitiatum: ſic & civitatum & tyrannorum, dum foris bella gerunt, obſcura vulgo mala ſunt: quando autem finitimum bellum conſeritur, omnia eluceſcunt. Si quis autem veſtrûm, Athenienſes, eò difficilem oppugnatu Philippum eſſe putat, quòd fortunatum eſſe videt: utitur is quidem ſobrii hominis cogitatione. Nam multum in fortuna momenti eſt, ac ea potius ſola in omnibus mortalium rebus dominatur. Ego tamen, ſi optio mihi detur, noſtræ urbis fortunam (modò vos ipſi vel paululum officio fungi velletis) illius fortunæ anteferrem. Multo enim plures vobis occaſiones ad divinam benevolentiam obtinendam ineſſe video, quàm illi. Verùm ſedemus, ut video, otioſi. Neque verò fas eſt, ut qui ipſe ignavus eſt, vel amicos aliquid agere ſua cauſa jubeat, nedum deos immortales. Non igitur eſt mirandum, ſi ille, cùm ipſe militet & laboret, & omnibus rebus interſit, & nullam vel occaſionem vel horam prætermittat, vos, cunctantes & decreta facientes & quid novi ſit ſciſcitantes, ſuperet. Ego quidem hoc non miror. Contrarium potius

mirum

mirum eſſet, ſi nihil agendo nos, quod bellum gerentibus convenit, eum qui ubique officio fungitur, vinceremus. Illud autem demiror, cùm olim vos Lacedæmoniis, Athenienſes, bellum intuleritis pro communi Græcorum libertate: & multa ſæpe privata emolumenta, quæ arripere licuit, ſitis aſpernati, utque alii jus ſuum obtinerent, veſtras opes impenderitis, tributum conferendo, & pericula pro aliis adieritis militando: nunc vos dubitare exire, & ſegniter conferre pro veſtris privatis poſſeſſionibus: & cùm ſæpe alios ſervaveritis, qua univerſos, qua ſingulos; veſtris amiſſis opibus vos deſidêre; hæc miror: atque illud etiam, an veſtrûm nemo reputare poſſit, Athenienſes, quanto jam tempore bellum cum Philippo geratis: & quid facientibus vobis, omne id tempus præterierit? Nôſtis enim hoc ſcilicet, ceſſantibus vobis, alios quoſdam rem geſturos ſperantibus, aliis alios culpantibus, accuſantibus, rurſus ſperantibus, eadem ferè quæ nunc, agentibus, univerſum tempus abiiſſe. An porro deliratis adeo, Athenienſes, ut per quas, è ſecundis adverſæ res factæ ſunt civitatis: per illas ipſas ſperetis rationes, eas ex adverſis fore ſecundas? At iſtud & incredibile eſt, & rerum naturæ contrarium. Multò enim facilius, quæ habeas, defendi ſolent omnia, quàm parari. Nunc poſſeſſionum veterum quod tueamur, nihil à bello eſt reliquum: ſed de integro parandæ ſunt. Veſtrum igitur ipſorum id jam officium eſt. Quare ſuadeo, ut pecuniam conferatis, ipſi militetis alacriter, neminem culpetis ante recuperatum imperium. Ut tum ex ipſis factis facto judicio: & laude dignos honoribus, & maleficos pœnis afficiatis, cauſaſque belli ab imperatoribus deſerendi tollatis & veſtram in ſtipendio perſolvendo ceſſationem. Neque enim fas eſt in aliorum facta

acerbè

acerbè inquirere, niſi in primis ipſi officium faciatis. Quid enim? cur putatis, Athenienſes, duces omnes quos mittitis, hoc fugitare bellum, & privatim invenire bella? Si, quod res eſt, etiam de ducibus eſt dicendum: quòd hîc præmia, de quibus bellum geritur, veſtra ſunt: Amphipolis ſi capta fuerit, vos eam è veſtigio recipietis: pericula autem ſunt imperatorum privata, merces nulla: illic, ut pericula minora, ſic emolumenta ducum ſunt, & militum: Lampſacus, Sigeum, navigia quæ ſpoliarint. Id igitur quique ſequuntur quod è re ſua eſt. Vos autem cùm in res intuemini parum proſperas, præfectos arceſſitis: ubi verò facta dicendi poteſtate, neceſſitates audieritis, eos abſolvitis. Nobis igitur id eſt reliquum, ut inter nos litigemus & diffideamus, aliis aliud ſentientibus: Reſpublica verò malè habeat. Olim enim, Athenienſes, per claſſes tributa conferebatis: nunc per claſſes rempublicam gentis: Orator utrorumque dux eſt, & imperator illi ſubjectus, & trecenti, qui ſuffragentur: reliqui attributi eſtis, alii aliis. His igitur nunc ſaltem relictis, vobiſque veſtri juris factis, tum dicendi, tum conſultandi, tum agendi munus commune faciendum eſt. Sin veſtrûm aliquibus, tanquam regnum poſſideant, vobis imperandi licentiam permittetis: aliis inſtruendarum triremium, tributi conferendi, militandi neceſſitatem imponetis: aliis id negotii dabitis, ut contra hos decreta duntaxat faciant, aliáque re nulla operam navent: nihil quod uſus poſtulat, unquam tempeſtivè geretur. Semper enim ea pars, quæ affecta fuerit injuria, ceſſabit. Tandem vobis id relinquetur, ut eos pro hoſtibus puniatis. Quamobrem in

ſumma

ſumma jubeo, ut omnes, pro ſuis quiſque facultatibus, conferatis: ut omnes exeatis per vices, donec omnes militaveritis: ut omnibus iis qui prodeunt, dicendi poteſtatem detis, & ex auditis optima amplectamini, non ea quæ hic vel ille dixerit. Quæ ſi feceritis, non oratorem duntaxat in præſentia laudabitis: ſed voſmetipſos etiam poſtea, multo melius univerſis rebus conſtitutis.

OLYNTHIACA TERTIA.

ARGUMENTUM.

OLynthii, Athenienſium præſidio recreati, clade Philippi Exercitum Urbis mœnia ſubeuntem afflixerant. Quo nuntio, Athenienſes, inflati ſpe rerum ſecundarum, de inferendo Macedoniæ bello deliberabant. Ipſis Demoſthenes moderatur, contenditque nunc Reipublicæ ſatis eſſe, ſuæ Sociorumque ſaluti dare operam; pluraque ipſius mala, iſtorumque remedia luculenter oſtendit.

LIBANII ARGUMENTUM.

ATheniensſes Olynthiis auxilia miſerant, quibus aliquid profeciſſe videbantur. Quod cum eis nunciaretur, & populus gaudio exultabat, & oratores ad Philippum ulciſcendum hortabantur. Demoſthenes autem veritus ne fiducia pleni, ut qui viciſſent omnia, & auxilia ſatis magna miſiſſent Olynthiis, reliqua negligerent: ea de cauſa progreſſus, eorum arrogantiam retundit, & ad modeſtam cautionem animos traducit: quòd non de Philippi ultione nunc eis deliberandum ſit, ſed de ſalute ſociorum. Sciebat enim, & Athenienſes, & alios fortaſſe nonnullos, cum ſuas res retinendi curam ſuſcipiant, de ulciſcendis adverſariis minus laborare. In hac oratione illud etiam conſilium de theatrali pecunia attingit apertius, & leges poſtulat abrogari, quæ mulctam imponant iis, qui decernerent, ut ea fieret militaris, quo ſuadere optima liceat. Monet eos denique, ut ad majorum æmulationem excitentur, & ipſi cives militent. Gravitérque objurgat & populum, eo tempore remolleſcentem atque effœminatum; & magiſtratus, ut qui non rectè præſint reipublicæ.

OLYN-

OLYNTHIACA TERTIA.

NON idem ſtatuere poſſum, Athenienſes, cum & in res intueor, & in orationes, quas audio. Nam orationes quidem de ulciſcendo Philippo haberi, res autem eò progreſſas video, ut, ne ipſi prius infortunium feramus, ſit providendum. Nihil igitur aliud niſi errare mihi videntur ii, qui iſta dicunt, cum argumentum tractent prorſus ab hac veſtra deliberatione alienum. Ego verò aliquando licuiſſe civitati & ſua tenere tutò, & Philippum ulciſci, præclarè memini. Mea enim ætate, non olim, contigerunt hæc utraque. Nunc autem ſic ſtatuo, ſatis eſſe nobis, ſi hoc primùm anteverterimus, ut ſocios conſervemus. Horum enim ſalus cum in tuto collocata fuerit, tum & qua ratione illum ulciſci poſſitis, diſpicere licebit. Antequam autem principium rectè conſtituatur, ſupervacaneum eſſe duco, de fine ullum facere verbum. Ac tempora quidem hæc, Athenienſes, ſi unquam, nunc in primis magnam ſolicitudinem, & prudentiam requirunt. Ego verò, non quid in hiſce rebus ſuadendum ſit, difficillimum eſſe duco: ſed illud dubito, quo ſit pacto, Athenienſes, apud vos de eis dicendum. Perſuaſum enim habeo, quantum coràm audivi & intellexi, in pleriſque vos fruſtrari negotiis, propter officii veſtri neglectum, non ex inſcitia. Quare peto à vobis ut me, ſi paulò liberius verba fecero, feratis: & id ſpectetis, an vera dicam, eáque de cauſa, ut reliqua fiant meliora. Videtis enim ex eo, quòd quidam ad gratiam conciones habent, res noſtras in omnem progreſſas eſſe calamitatem.

Neceſſarium autem exiſtimo, pauca vobis ex iis quæ facta ſunt, in memoriam revocare. Meminiſtis, Athenienſes, nunciatum fuiſſe vobis, Philippum in Thracia, tertio aut quarto ab hinc anno, Heræum caſtrum obſidere. Tunc igitur menſis erat September. Multis autem verbis & tumultu facto apud vos, decreviſtis ut quadraginta triremes deducerentur: &c, qui infra annum ætatis eſſent quintum & quadrageſimum, eas ipſi conſcenderent, & talenta ſexaginta conferrentur. Pòſt, eo anno elapſo, Junius, Quintilis, Sextilis erat: eo vix tandem menſe confectis Cereris myſteriis, Charidemum cum decem navibus vacuis ablegaſtis, & quinque talentis argenti. Ut enim nunciatum fuit, Philippum ægrotare, & eſſe mortuum (nam uterque rumor afferebatur) nihil jam opus eſſe auxilio rati, omiſiſtis, Athenienſes, expeditionem. Erat autem ea ipſa occaſio. Nam ſi tunc illo auxilia miſiſſemus, ut ſtrenuè decreveramus: non moleſtus nobis nunc eſſet Philippus, tum conſervatus. Quæ igitur tum facta ſunt, ea infecta fieri non poſſunt. Nunc autem alterius belli offertur occaſio. Quænam hæc? Ea propter quam & harum rerum mentionem feci, ne eadem vobis uſu veniant. Quo igitur pacto ea utemur, Athenienſes? Niſi enim omni robore, quantum poteſtis, opem tuleritis: ſpectate, ut à vobis omnia ex Philippi commodo, quaſi ejus duces eſſetis, adminiſtrata erunt. Ii erant Olynthii, quorum aliquæ vires eſſent: & ita ſe res habebat, ut neque Philippus hos invadere auderet, neque hi Philippum. Fecimus nos & illi pacem inter nos. Erat id tanquam impedimentum quoddam Philippo, & incommodum, urbem magnam velut in ſtatione eſſe, ad eum prima quaque occaſione infeſtandum,

nobis

nobis reconciliatam: concitandos in eum homines omnibus modis exiſtimavimus: & quod omnes tum dictitabant, id nunc perfectum eſt quomodocunque. Quid ergo ſuperſit, Athenienſes, niſi ut opitulemini fortiter & ſtrenuè, equidem non video. Præter enim eam, quam ex ceſſatione & negligentia caperemus, ignominiam, non parum etiam ea quæ ſecutura ſunt, metuenda eſſe video: dum quidem & Thebani ita erga nos animati ſunt ut ſunt, & Phocenſes pecunia deficiuntur: & Philippum ubi ea quæ nunc agit, expedierit, nihil futurum ſit, quod impediat, quo minus ad hæc ſe negotia convertat. Verùm ſi quis veſtrûm eouſque ceſſare in officio inſtituit, is prope videre vult calamitates, cùm liceret eas, quæ alibi acciderent, procul audire: vult quærere ſibi auditores, cum nunc ipſi liceret alios adjuvare. Nam eò tandem rem eſſe redituram, ſi hæc neglexerimus, fere omnes ſatis ſcimus. Aut auxilium eſſe ferendum, dixerit aliquis, omnes ſtatuimus, & feremus: quomodo autem, id dicito? Ne verò miremini, Athenienſes, ſi quid præter vulgi opinionem dixero. Legumlatores conſtituite: per eos autem legumlatores nullam ſancite legem, ſunt enim vobis ſatis multæ, ſed eas quæ vos in præſentia lædunt, abrogate. Iſtas autem dico, & non diſſimulanter dico, quæ ſunt de theatrali pecunia, & de his qui merent nonnullas: quarum illæ militarem pecuniam, iis qui domi manent, ad ſpectacula diſtribuunt, hæ vero eos qui militiam detrectant indemnes conſtituunt: deinde etiam iis qui officio fungi volunt, deſperationem injiciunt. Poſtquam verò hæc ſuſtuleritis, & viam optima conſulendi tutam præbueritis: tum qui ea ſcribat, quæ omnes è republica eſſe ſcitis, quæri-

tote. Priuſquam autem hæc acta ſint, circumſpicite, quiſnam, dum vobis optimè conſulat, à vobis interire velit: neminem enim reperietis. Præſertim, cùm id unum ex eo futurum ſit, ut & qui ea dixerit ac ſcripſerit, per injuriam mulctetur, nec rebus quicquam conſulatur: ſed optima ſuadendi ſtudium magis etiam in poſterum quàm nunc eſt, reddatur periculoſum. Ac poſtulandum eſt, ut eas leges abrogent iſti ipſi, qui tulerunt. Non enim æquum eſt, gratia, quæ totam civitatem læſit, illos frui, qui tum tulerunt: odium autem, per quod cum omnibus nobis melius ageretur, ei qui nunc optima ſuaſerit, eſſe fraudi. Priuſquam autem hæc ritè comparata fuerint, nequaquam, Athenienſes, apud vos quenquam velitis eſſe tantum, ut hiſce legibus à ſe violatis pœnas non det: aut adeò vecordem, ut in evidens malum ſemet ipſum conjiciat. Quin nec illud vobis ignorandum eſt, Athenienſes, decreta nullius eſſe momenti, niſi & hoc acceſſerit, ut ea quæ decernantur, nos alacriter facere ſtudeamus. Nam ſi eam vim decreta haberent, ut aut vos ad officium faciendum compellere, aut ea quæ continent, perficere poſſent; neque vos multa decernendo, pauca vel nihil potius effeciſſetis; neque Philippus tam diu ſe inſolenter geſſiſſet. Neque enim per decreta quidem ſtetiſſet, quò minus olim pœnas dediſſet. Sed hæc non ita ſe habent. Actiones enim ut orationibus & ſuffragiis ordine poſteriores ſunt, ita vi priores & potiores. Hoc igitur adjungendum eſt: reliqua præſtò ſunt. Nam qui prudenter dicere poſſint, ſunt apud vos, Athenienſes: voſque omnium acutiſſimi eſtis ad ea, quæ dicuntur, percipienda, quin & eadem exequi nunc poteritis,

poteritis, ſi rectè facietis. Quod enim tempus, quámve occaſionem, Athenienſes, meliorem hac quæritis? aut quando ea quæ fieri debent, agetis, ſi nunc non agetis? Nónne omnia vobis homo loca præripuit? Quòd ſi & hac terra potietur, nonne rem turpiſſimam admittemus. Nónne quibus, ſi bellum gererent, ſtrenuè nos opitulaturos ſpopondimus, hi nunc bello petuntur? Nónne hoſtis eſt? non veſtra tenet? non barbarus? quid non denique? Sed, Deum immortalem, ſi hæc omnia reliquérimus, & ei tantùm non ad ea obtinenda operam navaverimus, tum autores harum rerum qui ſint, quæremus? Neque enim nos in cauſa eſſe fatebimur: ſatis hoc ego ſcio. Nam & in belli periculis fugientium nemo ſeipſum accuſat, ſed tum ducem, tum commilitones, & quoſvis potius: ut vincerentur tamen, per omnes eos profectò factum eſt, qui fugerunt. Manere enim licuiſſet ei, qui alios accuſat. Quod ſi facerent ſinguli, viciſſent. Ita nunc, non ſuadet aliquis optima? ſurgat alius, & ſententiam dicat, non illum criminetur. Alius quiſpiam meliora dicit? ea facite, diis approbantibus. At ea jucunda non ſunt? non hæc jam dicentis eſt injuria: niſi, cùm vota eſſent facienda, non fecit. Nam paulo momento temporis, omnia, in unum tamquam faſcem colligata, quæ velis, optare facile eſt: at optimam ſententiam amplecti, cum de negotiis conſultatio inſtituitur, non æquè promptum eſt: ſed utiliſſima jucundiſſimis, ſi utraque obtineri nequeunt, ſunt præferenda. At ſi quis theatralem pecuniam nobis relinquere poſſit, & alios ſumptus oſtendere militares, nonne is potior? dixerit aliquis. Aſſentior equidem, ſi modò oſtenderit, Athenienſes. Sed miror, ſi

mortalium unquam aut evênit, aut eveniet, cùm ea quæ habet, in res ſupervacaneas inſumpſerit, ut iis, quæ non habet, ad res neceſſarias abundet. Sed magnum iſtis rationibus, ex uniuſcujuſque voluntate nimirum, præſidium eſt. Quare omnium eſt facillimum, ſeipſum decipere. Quod enim quiſque vult, id etiam ſibi fingit. Sæpe autem natura rerum alia eſt. Iſta igitur ita conſiderate, ut res patiuntur: tum & militare poteritis, & ſtipendium habebitis. Non ſanè prudentium, neque generoſorum hominum eſt, omiſſis ob pecuniæ inopiam militaribus officiis, hujuſmodi dedecora facile perpeti; aut contra Corinthios & Megarenſes, arreptis armis, proficiſci: Philippum autem Græcas urbes pati in ſervitutem redigere propter inopiam commeatus, quo exercitus ſuſtentetur. Atque hæc non fruſtra dicere inſtitui, ut quorundam è vobis odia ſuſcipiam (neque enim ita demens aut infelix ego ſum, ut cum nulla ſpe publici fructus, privatum mihi odium quæram) ſed boni civis officium eſſe puto, ſalutem reipublicæ orationis gratiæ anteponere. Nam qui majorum noſtrorum temporibus publice dicebant, audio eos, (quemadmodum vos etiam fortaſſe accepiſtis) quos omnes qui hodie conciones habent, laudare, parum vero imitari ſolent, hac ratione & hoc inſtituto in republica gerenda uti ſolitos, Ariſtidem illum, Niciam, eum qui idem mecum nomen habuit, Periclem. Ex quo autem exorti ſunt novi iſti oratores vos interrogantes, Quid cupitis? quid ſcribam? qua vobis re gratificabor? præſentis voluptatis & gratiæ cauſa, reipublicæ negotia, quaſi propinata pereunt & talia eveniunt: iſtorum res omnes præclarè ſe habent, veſtræ turpiter. Atqui conſiderate, Athenienſes, quæ capita rerum, & ſuperiorum & horum temporum,

porum, quivis commemorare poſſit: brevis autem erit, & nota vobis oratio. Non enim alienis vos utentes exemplis, ſed domeſticis, Athenienſes, felices fieri licet. Illi igitur quibus non adulabantur oratores, neque eos adeo ſuaviter tractabant, ut vos iſti nunc, quinque & ſexaginta annos Græcis volentibus imperarunt: amplius decies mille talenta in arcem congeſſerunt: & regem, qui iſtam tenuit regionem, dicto audientem habuerunt, ſicut æquum eſt Græcos habere Barbarum: & multa præclaráque tropæa terra maríque parta erexerunt, cùm ipſi militarent: & ſoli mortalium rerum geſtarum gloriam invidia majorem reliquerunt. Ac in tuenda Græcia fuere tales. In ipſa verò urbe ſpectate quales & publicis & privatis in rebus ſe præbuerint. Publicè igitur ædificia & ornamenta talia & tanta inſtruxére nobis fanorum, & quæ his continentur donariorum, ut à poſteris ſuperari nequeat illorum excellentia. Privatim autem adeò modeſti fuerunt, & tanta cura inſtitutum reipublicæ obſervarunt, ut ſi quis fortè veſtrûm Ariſtidis & Miltiadis, & illius ætatis illuſtrium hominum ædes novit quæ ſint, vicini ædibus nihilo eſſe ſplendidiores videat. Neque enim rei familiaris amplificandæ gratia Rempublicam gerebant, ſed quiſque ſibi rem communem augendam eſſe putabat. Ex eo autem quod res Græcorum fideliter, religionem Deorum immortalium piè, commercia inter ipſos æquabiliter adminiſtrarent, non injuriâ magnam ſibi felicitatem pepererunt. Tunc igitur ad hunc modum, dum illi quos dixi, ſummæ reipublicæ præerant, ſe res habuerunt. Nunc, dum boni iſti præſunt, quomodo res veſtræ ſe habent? Perindene an prope?

At cætera quidem taceo, cum multa proferre poſſim. Sed quanquam in tantam incidimus ſolitudinem, quantam videtis omnes, cum & Lacedæmonii perierint, & Thebani occupati ſint, & cæterorum nemo tantas vires habeat, ut nobiſcum de principatu contendere auſit, cúmque nobis liceret & privata noſtra ſine periculo tenere, & reliquorum controverſias diſceptare: tamen privati ſumus noſtra provincia, & amplius mille & quingenta talenta nullo cum fructu inſumpſimus: & quos in bello ſocios paravimus, hi pacis tempore perierunt, & hoſtem contra noſmetipſos tantum inſtruximus. Alioqui progrediatur aliquis, & mihi dicat, unde, niſi per noſmetipſos, ita ſint auctæ opes Philippi? Sed heus tu, ſi vitioſa hæc ſunt, at urbanarum rerum ſtatus eſt melior? Ecquid autem dici queat? Num propugnacula, quæ tectorio inducimus? & viæ, quas reficimus? & fontes? & nugæ? Eos, quæſo, intuemini, quorum hæc acta ſunt in republica: quorum alii è mendicis facti ſunt divites, alii ex obſcuris clari, nonnulli privatas ædes publicis ædificiis ſplendidiores compararunt: & quanto res civitatis anguſtiores, tantò iſtorum factæ ſunt ampliores. Quæ igitur cauſa eſt horum omnium? & cur tandem ſe omnia tum præclarè habuerunt, & nunc haud rectè? Primùm, quòd & populus, cum ipſe militare auderet, dominus erat magiſtratuum, & bona omnia in ſua poteſtate habebat: & bene ſecum agi putabant cæteri omnes, ſi à populo & magiſtratum, & honorem, & beneficium aliquod conſecuti eſſent. Nunc contrà, omnes reipublicæ facultates penes ſunt magiſtratus, eorumque arbitrio geruntur omnia: vos populus enervati, & ſpoliati pecunia, ſociis,

ſociis, famuli & additamenti vicem obtinetis: contenti ſi theatrales pecunias vobis impertiant: aut buculas fortè miſerint. Et quod eſt omnium abjectiſſimum, propter ea, quæ veſtra ſunt, gratiam habetis. Qui verò vos in hanc urbem tanquam carcerem incluſere, ad talia vos alliciunt, & cicurant, ut vos ad nutum paratos habeant. Neque verò, mea quidem ſententia, fieri unquam poteſt, ut magnos & generoſos animos ſumant ii, qui parvis & vilibus rebus occupantur. Nam qualiacunque hominum ſtudia fuerint, talibus eos & animis eſſe præditos neceſſe eſt. Hæc medius fidius haud mirabor, ſi mihi, qui dixerim, plus apud vos nocuerint, quàm ipſis harum rerum auctoribus. Neque enim ſemper apud vos omnibus de rebus liberè loqui licet, idque ego vel nunc licuiſſe miror. Quòd ſi nunc ſaltem, moribus iſtis relictis, militare, & ut veſtra dignitas poſtulat, rem gerere volueritis, atque hac domeſticarum opum abundantia velut inſtrumento utemini ad externa bona comparanda: fortaſſis, Athenienſes, fortaſſis perfectum aliquod & magnum bonum conſequemini, talibus lucellis repudiatis, quæ cum cibis, quos dant ægrotis medici, conferri poſſunt. Etenim ut illi neque vires augent, neque emori patiuntur: ſic & iſta quæ vos nunc percipitis, neque tanta ſunt ut juſtam utilitatem aliquam afferant; neque vos, iis deſpectis, ad alia converti patiuntur, ſed alimenta ſunt veſtrûm omnium ſocordiæ. Tune igitur ſtipendium militibus hanc ſtatuis pecuniam? inquiet aliquis, Sanè: & è veſtigio eundem eſſe ordinem omnium, Athenienſes, ut partem quiſque reipublicæ capeſſat, quæque res civitati opus fuerit, in ea

ſuam operam ſtrenuè navet. Licet agere otium? Cum domi manes, melior eſt tua conditio, ſi ad nullum turpe facinus inopia te compellat. Incidit hujuſmodi quippiam, quale nunc? De iſtis ipſis emolumentis pro patria, ut æquum eſt, militabis. Eſt veſtrûm aliquis extra militarem ætatem? Is quæ nunc nullo functus munere civitatis capit, ad nihil utilis, ea juſtam ſuſcipiens reipublicæ gerendæ partem, accipiat, omnia inſpiciens & adminiſtrans quæ ſunt agenda. Ad ſummam, neque detraxi quicquam, neque addidi, præter pauca: confuſione ſublata, rempublicam in ordinem redegi: eodem accipiendi, militandi, judicandi, & id agendi, quod pro ætate quiſque poteſt, quódque tempus poſtulat, ordine inſtituto. Nuſquam ego dixi, nihil agentibus ea eſſe diſtribuenda, quæ functuris officio debentur: neque vos ipſos deſidere juſſi, omnique conſilio deſtitutos otium agere, &, alicujus veſtri imperatoris peregrinos vincere milites, audire. Hæc enim nunc fiunt. Neque reprehendo eos qui reipublicæ inſerviunt. Sed & pro vobis ipſi ea debetis agere, propter quæ alios honoratis: neque cedere ſtatione virtutis, Athenienſes, quam vobis majores magnis periculis partam reliquerunt. Ferè dixi, quæ conducere putem. Vos autem ea amplectimini, quæ & reipublicæ & vobis univerſis profutura ſunt.

DE PACE.

ARGUMENTUM.

PHilippus, profligato Phocenſi bello, conſtabilita cum Athenienſibus, Lacedæmoniiſque Phocenſium fœderatis pace, horum vice in Amphictyonum Collegium invitis Athenienſibus cooptatus eſt. Quamobrem cum bellum iſti denuo cogitarent, Demoſthenes pacem ſuadet, docetque non tanti eſſe Amphictyonum dignitatem, ut ad eam Philippo denegandam interſit Rempublicam conturbare, verendum quoque, ne, verbo, Amphictyonicæ obtentu ſocietatis; re, privato quorumcumque odio, omnium in ſe Græcorum arma convertant.

LIBANII ARGUMENTUM.

QUUM bellum Amphipolitanum diu duraſſet, pacem tam Philippus quàm Athenienſes expetiverunt: Athenienſes, quòd fortuna in eo utebantur adverſa: Philippus, quia præſtare cupiebat ea, quæ tum Theſſalis, tum Thebanis promiſerat. Pollicitus autem fuerat Thebanis, ſe Orchomenum & Coroneam, Bœotiæ oppida, eis traditurum, utriſque, ſe Phocenſe bellum confecturum. Id quod ab eo fieri non poterat, dum hoſtes haberet Athenienſes. Nam prius etiam in Phocidem impreſſionem facturus, quid Athenienſes claſſe circumvecti, eas quæ Pylæ (à nonnullis etiam Thermopylæ vocantur) occuparant: regionis aditu prohibitus fuerat. Nunc, pace facta cum Athenienſibus, obſiſtente nemine, intra Pylas progreſſus, gentem Phocenſem funditus everterat, locúmque Phocenſium inter Amphictyonas, illorúmque in concilio ſuffragia, à reliquis Græcis acceperat, & legatos etiam ad Athenienſes miſerat, poſtulans, ut & ipſi idem ratum haberent. Demoſthenes igitur monet, eſſe concedendum,

dendum, non quod rem ipſam probet, aut juſtum eſſe dicat, ut Macedo Græci concilii ſit particeps: ſed metuendum eſſe affirmat, ne totius Græciæ infeſtis armis oppugnentur. Athenienſibus enim alios aliis de cauſis eſſe infenſos, qui communi conſilio ipſos invaſuri ſint. Communem hanc (inquit) occaſionem dabimus contra nos, quòd ſoli hi ſimus, qui decretis Amphictyonum intercedamus. Proinde conſultius eſt tueri pacem (præſertim Philippo intra Pylas progreſſo, Atticæque invadendæ poteſtatem nacto) quàm ob rem tantillam, tantum adire periculum. Hæc oratio inſtituta quidem fuiſſe, ſed habita eſſe in publico mihi non videtur: quum Orator in Aeſchinis accuſatione, de hoc etiam eum inter cætera criminetur, quòd autor fuerit, ut Amphictyonica Philippo dignitas decerneretur: ea cùm de re nemo alius referre auderet, ne Philocrates quidem, omnium impudentiſſimus: quòd ſi ipſe hæc ſuaſiſſet, haud utique Aeſchinem ob hæc eadem culparet. Satis igitur apparet, eum ſuſpicionem veritum, ne Philippi ſtudioſus, & largitionibus à rege corruptus, ſententiam hanc dixiſſe videretur. Nam & in hac ipſa oratione, talem quandam ſuſpicionem amovere nititur, dum ſe ut patriæ amantem, & ab accipiendis muneribus abhorrentem commendat.

DE PACE.

VIDEO, Athenienſes, hæc negotia multas habere difficultates & turbas: non eò tantùm, quòd multa per incuriam ſunt amiſſa, & bene de iis dicendo nihil proficitur, verùm ob illud etiam, quòd de reliquis nulla ex parte omnes quid expediat, conſentiunt: ſed hi ſic, illi aliter opinantur. Eſt autem cum ſuapte natura periculoſum ac difficile, dare conſilium; tum vos, Athenienſes, hoc multò difficilius effeciſtis. Nam quum omnes alii ante rem deliberent, vos, re jam perfecta, id facere ſoletis. Ex quo per omne tempus, quod ego meminerim, accidit, ut & is qui delicta veſtra reprehenderet, laudaretur, veréque dicere videretur: & rerum gerendarum, quæ in deliberationem caderent, occaſiones, vos amitteretis. Quæ quanquam ita ſunt, tamen arbitror, & quia hoc perſuaſum habeo, ſurrexi, me, ſi omiſſis tumultibus & rixis, audire volueritis (quemadmodum de republica tantíſque negotiis deliberantes oportet) ea poſſe & dicere & ſuadere, per quæ & rerum ſtatus emendetur, & amiſſa recuperentur. Quum verò ſatis ſciam, Athenienſes, ſemper expedire plurimum apud vos (ſi quis modò audeat) ea quæ antè dixerit, repetere, ac de ſemetipſo verba facere: ego quidem id adeò moleſtum & odioſum eſſe puto, ut, quanquam neceſſitatem hoc poſtulare video, tamen ab eo abhorream. Exiſtimo tamen vos de his quæ nunc dicam, rectius judicaturos, ſi pauca, prius aliquando à me dicta, in memoriam revocetis. Ego, Athenienſes, primùm quum

vobis

vobis, turbato Eubœæ ſtatu, quidam ſuaderent, ut opem Plutarcho ferretis, bellúmque ignobile & ſumptuoſum ſuſciperetis, primus & ſolus pro concione adverſatus ſum: parúmque abfuit, quin iſti, qui, parvi lucelli cauſa, vos ſuis conſiliis in magnas & multas clades conjecerunt, me dilaniarent. Deinde parvo tempore præterito, vos ſimul & ignominiam reportaſtis, & iis injuriis affecti eſtis, qualibus nulli hominum unquam, ab iis quibus opem tulerant: eadémque opera cognoviſtis omnes tum iſtiuſmodi conſiliariorum improbitatem, tum meam, qui utiliſſima reipub. dixeram, integritatem. Iterum, Athenienſes, quum perſpexiſſem, hiſtrionem Neoptolemum, per ſpeciem ſuæ artis quidvis impunè agere, & maxima damna reipublicæ moliri, reſque veſtras ad Philippi commoda adminiſtrare & moderari; prodii, publicéque id vobis expoſui, nullis privatis vel inimicitiis, vel calumniandi ſtudio impulſus: quemadmodum facta quæ ſecuta ſunt, declararunt. Atque in his non jam Neoptolemi defenſores accuſabo (neque enim unus aliquis fuit) ſed vos ipſos. Nam ſi Bacchanalibus tragœdos ſpectaſſetis, non de ſalute reipublicæ ſermo eſſet habitus: nequaquam vel eum tam æquis, vel me tam infenſis, animis audiſſetis. Atqui hoc ſaltem vos, opinor, nunc univerſos ſenſiſſe, eum tum ad hoſtes profectum, ut coacto ære alieno quod ſibi illic deberi dicebat, huc reverſus, publica munera obiret, & hac oratione plurimum eſſe uſum: iniquum eſſe, quenquam ideò quòd opes, quas illic haberet, huc inveheret, accuſari: cum primùm autem facta pace tutò id facere potuit, quæ bona manifeſta hic poſſedit, ea vendidiſſe: factámque pecuniam

pecuniam, properè ad illum profectum, avexiſſe. Duo hæc, quæ prædixi ego, teſtantur, habitas orationes fuiſſe veras & rectas, ipſáſque res fuiſſe tales, quales ego eas eſſe pronunciaram. Tertium, Athenienſes, & hoc, quod unum reſtat, locutus, ſtatim de iis rebus, quarum cauſa ad dicendum progreſſus ſum, verba faciam. Quum nos legati, exacto de pace jurejurando, rediſſemus, & quidem pollicerentur, fore ut Theſpiæ & Plateæ inſtaurarentur; ut Philippus Phocenſes, ſi eos in poteſtatem redegiſſet, conſervaret, Thebanorum autem civitatem ordinaret, quin & Oropum veſtrum futurum, & Eubœam pro Amphipoli vos recepturos: cum denique plures ejus generis ſpes & fallaciæ jactarentur, quibus vos inducti neque utilitatis, neque æquitatis, neque dignitatis veſtræ habita ratione, Phocenſes deſeruiſtis: hæc inquam, cum fierent, apparebit me in horum nullo vel ſtruxiſſe fraudem, vel diſſimulaſſe quid ſentirem: ſed prædixiſſe vobis (idque haud dubiè meminiſtis) me talia neque ſcire, neque expectare: ſed exiſtimare, nugas agere eum, quicumque talia profiteretur. Hæc igitur omnia, quæ me rectius quàm alios prævidiſſe conſtat, nequaquam, Athenienſes, ſingulari meæ prudentiæ adſcribam: neque arroganter prædicabo, aut ob aliud quicquam me intelligere & præſagire profitebor, niſi ob duas cauſas quas vobis exponam. Una eſt, Athenienſes, Felicitas, quam ego omni humanæ ſagacitati & ſapientiæ præpollere video: altera, quòd gratis negotia judico & conſidero: neque quiſquam ullum emolumentum proferre poteſt, quod ego vel in gerenda republica, vel dicenda ſententia pendere ſoleam. Rectà igitur bonum publicum, quod res ipſæ ſuppeditant, in meos oculos incurrit. Quòd ſi verò in utramvis partem, veluti in trutinam

trutinam, argentum impoſueris: id argentum præcipitat cogitationem, & ad ſeſe deorſum abripit. Quod quiſquis admittit, fieri non poteſt, ut deinceps ulla de re rectè veréque cogitet. Jam unum hoc ego in primis tenendum eſſe dico, ſive quis tributum indicere, ſive ſocios aſciſcere, ſive aliis præſidiis rempublicam firmare conatur, id ita uti faciat ne pacem hanc faciat irritam: non quòd ea tam præclara ſit, aut è dignitate veſtra, ſed qualis qualis eſt, opportunius utiliúſque ad res gerendas fuiſſet, eam nunquam fuiſſe factam, quàm nunc, poſtquam facta eſt, a vobis violari. Multa enim temerè projecimus, quæ, quia tum nobis integra erant, bellum & tutius & facilius quàm nunc, gerere potuiſſemus. Secundo loco providendum eſt, ne in neceſſitatem, ô Athenienſes, adducamus, aut cauſam ſuppeditemus iſtis, qui conventum agunt, & ſe jam Amphictyonas eſſe dictitant, belli communis contra vos ſuſcipiendi. Ego enim, ſi inter nos & Philippum denuò bellum ob Amphipolim, aut aliam aliquam privatam controverſiam oriretur, quæ neque ad Theſſalos, neque ad Argivos, neque ad Thebanos quicquam attineret, non puto vobis horum quemquam bellum illaturum: ac minimè omnium (ne vero quiſquam obturbet, priuſquam audierit) Thebanos: non quòd nobis tam bene cupiant, aut obſequi Philippo nolint, ſed quòd optimè ſciunt, (quamvis omnino hebetes quis eos diceret,) ſi bello nobiſcum implicentur, & ſe malis omnibus afflictum iri, & alium commoditates otiosè deſidentem, atque aucupantem, ad ſeſe pertracturum. Nunquam igitur eò ſeſe præcipitabunt, niſi origo & cauſa & belli communis fuerit. Neque vero, ſi cum Thebanis denuò propter Oropum, aut privatum emolu-

emolumentum aliquod belligeremus, quidquam damni a cæteris Græciæ civitatibus nobis obventurum arbitror. Nam eos qui fortaſſe vel nos, vel illos adjuvarent, ſi proprios utriuſvis agros vaſtari videant, opem eſſe laturos arbitror: ſed neutris ad alienam ditionem oppugnandam præſtò futuros. Societatum enim ea eſt omnino ratio, etiam cum diligenter obſerventur: neque aliam ipſius rei natura patitur. Neque enim ulli vel vobis vel Thebanis adeò bene cupiunt, ut alterutros ſimul & incolume eſſe & aliis imperare velint: ſed incolumitatem omnes ſuæ ſalutis cauſa utriſque optant: ut verò alterutri, potiti victoria, ipſis dominentur, nemo. Quid igitur exiſtimo formidabile? & quid vobis eſſe dico providendum? Ne bellum hoc, quod agitatur, communem anſam, communemque criminandi occaſionem univerſis ſuppeditet. Nam ſi Argivi & Meſſenii & Megalopolitæ, & quidam ex cæteris Peloponnenſibus, qui cum his conſentiunt, ob noſtram ad Lacedæmonios legationem, nobis inimici erunt, & quod viſi ſumus benignè accipere quædam ab his *(Lacedæmoniis)* geſta; ſi Thebani nobis, ut aiunt, infenſi, inimiciores etiam fient, quòd ab eis actos in exilium tuemur & noſtras adverſus eos inimicitias omnibus modis declaramus; ſi Theſſali, quòd Phocenſium exules defendimus; ſi Philippus, quòd participem eſſe Amphictyoniæ prohibeamus; metuo ne omnes, privatis quique offenſis irritati, communi bello nos adoriantur, Amphictyonum decreta prætexentes, ac deinde attrahantur ſinguli, ut etiam contra ſuam utilitatem, nos oppugnent. Id quod etiam Phocenſi bello uſu venit. Nec enim hoc ſcilicet ignoratis, nunc Thebanos, & Philippum, & Theſſalos, quum non eadem ſinguli potiſſimum

urgerent, eadem omnes perfeciſſe. Nam Thebani Philippum, ne penetraret, atque anguſtiis potiretur, prohibere tuto non poterant, nec obſiſtere, quo minus is, qui poſtremus advenerat, magno ipſorum labore partam gloriam in ſe tranſmoveret. Nunc enim Thebani, quod ad occupationem regionis atque poſſeſſionem attinet, rem ſanè præclarè geſſerunt. Sin honorem & gloriam ſpectes, turpiſſimè. Niſi enim Philippus Pylas occupaſſet, nihil habituri fuiſſe viderentur. Neque verò hæc eis propoſita fuerunt: ſed quia & Orchomeno & Coronea potiri cupiebant, neque tamen poterant, ideo hæc omnia tolerarunt. Sunt autem quidam qui dicere audeant, Philippum non ultrò, ſed coactum, Thebanis Orchomenum & Coroneam tradidiſſe. Ego verò his valedico: illud autem ſcio, non magis ei hæc curæ fuiſſe, quàm ut aditum Thermopylarum occuparet: eámque gloriam conſequeretur, ut bellum illud ſuis armis repreſſum diceretur, utque ſuo arbitratu Pythia adminiſtraret. Hæc fuere, quorum ille deſiderio potiſſimum æſtuabat. At Theſſali neutrum horum voluerunt, ut vel Thebanorum vel Philippi opes augerentur, quorum utrumque ſibi periculoſum fore prævidebant: ſed hæc duo exoptabant, ut duplicem, in Pylæis nempe & Delphicis ſacris, imperii auctoritatem obtinerent: eorúmque deſiderio, ad eas res Philippo adjutores fuerunt. Sic ob privata compendia quoſque reperietis ad multa facienda eſſe compulſos, quorum nihil in animo habuerunt. Quod quum ita ſit, cavendum vobis eſt. Nunquid igitur harum rerum metu, quæ juſſa ſunt, erunt facienda? túque ejus rei nobis autor es? Minimè verò equidem. Sed

nos neque facturos quidquam nobis ipsis indignum, neque bellum illaturos, prudentiæ vero & justitiæ rationem habituros; hoc puto nos ostendere debere. Illos autem, qui confidenter quidvis esse periculi subeundum censent, nec belli clades ob oculos sibi ponunt, hæc velim considerare: Nos Oropum Thebanos tenere sinimus. Quòd si quis nos roget, ac vera fateri jubeat, quamobrem? Ne bello conflictari sit necesse, respondebimus. Et Philippo nunc ex fœdere Amphipolim concessimus: & Cardianos à Chersonesitis reliquis exemptos esse patimur, & Cariæ satrapam insulas occupare, Chion, & Con & Rhodum, & Byzantios in mari exceptare naves non prohibemus: ob hoc nimirum, quòd pacis tranquillitatem plura afferre commoda putamus, quàm inimicitias & contentiones hisce de causis susceptas. Proinde stultum ac prorsus miserum fuerit, quum in propriis, & maximè necessariis rebus, singulatim erga quoslibet, nos tales præbuerimus, cum universis de umbra Delphica nunc belligerare.

CONTRA PHILIPPUM SECUNDA.

ARGUMENTUM.

PHilippus dejectis Theſſalorum Tyrannis, qui vi Regionis oppida detinebant, hoc beneficio non minus hujus Populi gratiam, quàm finitimorum Græcorum ſibi conciliavit. Verum cum jamdiu aſpiraret ad eam gloriam, ut totius Græciæ nomine ſuſcipiendæ contra Perſarum Regem expeditioni præficeretur, hanc ſuam occaſionem ratus, ad tanti muneris dignitatem viam ſibi munire ſtuduit. Quare per univerſam latè provinciam Legatos miſit, qui ſanè cito cum aliis fœdere, cum aliis renovato, omnium animos amicitiâ, & benevolentiâ Regi conjungerent. Athenas progreſſi Mandata Populo exponunt; hunc Demoſthenes, quid reſponderet ambigentem, contra Philippum concitat, eumque & nuper ipſi non perſolviſſe promiſſorum fidem oſtendit, & ſemper quicquid agendum animo cogitet, contra Rempublicam cogitare.

LIBANII ARGUMENTUM.

MONET Athenienſes hac oratione Orator, Philippum ut hoſtem ſuſpectum eſſe habendum: neque pace fidendum nimis, ſed expergiſcendum, & rebus gerendis animum adjiciendum, & bellum apparandum eſſe. Criminatur enim Philippum, ut qui & Athenienſibus & Græcis omnibus inſidietur: idque ſatis ipſius teſtari facta dicit. Pollicetur etiam, ſe reſponſurum legatis qui advenerunt: quòd Athenienſes æſtuabant, cùm reſpondendum eſſet. Unde verò illi, & quibus de rebus venerint, etſi in oratione non exprimitur, tamen è Philippicis hiſtoriis cognoſci poteſt. Per id enim tempus legatos miſerat Philippus ad Athenienſes, conquerens, ſe apud Græcos ſine cauſa traduci, ut qui multâ & magna pollicitus, nihil eis præſtitiſſet. Negat

gat enim ſe vel pollicitum, vel fruſtratum eſſe: & ea probari poſtulat. Atque etiam Meſſenii & Argivi legatos tum Philippo Athenas miſerant, et ipſi criminantes populum, qui Lacedæmoniis Peloponneſum opprimentibus & faveret, & adeſſet: ſibi autem de libertate dimicantibus, adverſaretur. Athenienſes igitur non habent, quid vel Philippo vel civitatibus reſpondeant. Nam & Lacedæmoniis bene cupiunt, & Argivorum ac Meſſeniorum cum Philippo conſpirationem, ſimul & oderunt, et ſuſpectam habent: neque tamen pronunciare audent, rectè facere Lacedæmonios. Quod verò ad Philippum attinet, etſi ſpe fruſtrati ſunt, non tamen ab eo decepti eſſe videntur. Philippus enim neque ullam pollicitationem literis inſcripſerat, neque per ſuos legatos quicquam promiſerat: ſed Athenienſium quidam in ſpem erexerant populum, fore ut Philippus Phocenſes conſervaret, & Thebanorum ferociam retunderet. Propterea Demoſthenes reſponſionum facta mentione, ſe eas daturum pollicetur: ſed juſtum eſſe ait, ut ab illius difficultatis autoribus, etiam reſponſiones exigantur, illis nimirum qui populum deceperint, & Pylas Philippo aperuerint. Quibus verbis Aeſchinem obſcurè perſtringit, jam tum (ut aiunt) contra eum falſæ legationis actionem parans, quam poſt intendit: eúmque multo antè apud Athenienſes criminans.

SECUNDA IN PHILIPPUM ORATIO.

CUM verba fiunt, Athenienſes, de Philippi factis & violentia, & pacis violatione perpetua, veſtri defenſiones & æquas & humanas apparere video, ſempérque probari orationes eorum, qui Philippum accuſarint: ſed, ut verbo dicam, nihil rectè geri, aut ejuſmodi, ut ſit illas audire operæ pretium. Jam autem eo tota reſpublica redacta eſt, ut quò magis & evidentius oſtenſum fuerit, Philippum & pacem nobiſcum factam violare, & Græcis omnibus inſidiari, eo difficilius ſit ſuadere, quid agi conveniat. In cauſa hæc ſunt. Cùm, Athenienſes, omnes ii qui per injuriam plus æquo concupiſcunt, facto coercendi ſint, & actionibus, non orationibus; primùm nos, qui ſuggeſtum conſcendimus, hæc decernere & ſuadere, metu veſtræ offenſionis, dubitamus: quæ verò deſignet, quàm atrocia & gravia, & ejus generis alia, commemoramus. Deinde vos auditores ad æqua cùm ipſi dicenda, tum dicente alio intelligenda, melius Philippo parati eſtis: ad ejus autem conatus, in quibus nunc eſt, prohibendos, omnino eſtis ignavi. Evenit igitur res neceſſaria, opinor, nec minus conſentanea: in quæ utrique ſtudetis, & quibus occupati eſtis, in iis utrique ut excellatis: ille actionibus, vos orationibus. Quòd ſi nunc æquiora dicere, ſatis habetis, facile id quidem eſt, nulloque labore conſtat. Sin, ut hic ſtatus rerum corrigatur,

providendum eſt, ne imprudentibus nobis omnibus ruat in deterius, neve ea magnitudo copiarum ingruat, cum qua ne congredi quidem poſſimus: non eadem ratio eſt, quæ prius fuit, conſulendi. Sed & oratores omnes, & vos auditores oportebit optima & ſalutaria facillimis & jucundiſſimis anteferre. Primùm igitur, ſi quis, Athenienſes, ſecurus eſt, cum videat quantus jam & quàm multis potitus ſit Philippus, & nullum putat periculum ex eo impendere civitati, neque contra vos ea omnia comparari: miror, & æquè vos omnes oratos volo, ut meas rationes paucis audiatis, quibus adductus diverſum expectem, & hoſtem eſſe Philippum judicem: ut ſi melius aliis ego proſpicere videbor, mihi obtemperetis; ſin ſecuri iſti, & ii, qui Philippo confiſi ſunt, illis aſſentiamini. Ego igitur, Athenienſes, conſidero, quæ Philippus primùm poſt pacem obtinuerit, Pylas & Phocenſem regionem. Quid igitur? quomodo his uſus eſt? Quæ Thebanis expediunt, non quæ reipublicæ noſtræ, agere inſtituit. Quamobrem tandem? Nimirum quòd ad opes & potentiam, quo jure, qua injuria augendam, conſilia ſua referens, non ad pacem aut tranquillitatem, aut æquum quidquam: probe hoc intelligit, ſe noſtræ civitati, noſtríſque inſtitutis, nihil ejuſmodi poſſe vel polliceri, vel præſtare, quo adducti vos, privati emolumenti gratia, cæterorum Græcorum aliquos ipſi condonetis. Sed & juſtitiæ rationem habentes, & ab ignominia ei rei adjuncta abhorrentes, & omnia, quæ decet, providentes, æque adverſaturos, ſi quid tale conaretur, ac ſi bellum gereretis. Thebanos autem putabat, id quod accidit, modò ipſi lucrum facerent, permiſſuros, ut ſuo arbitratu cætera adminiſtraret: & adeò non ad-

verſaturos & prohibituros, ut armis etiam adjuturi eſſent, ſi juſſiſſet, & nunc, eodem conſilio, de Meſſeniis & Argivis bene meretur: quæ maxima veſtra laus eſt, Athenienſes. Ut enim ex his factis apparet, de ſolis vobis ita judicatur, vos nullius emolumenti cauſa, jura Græcorum communia deſerturos, nulla gratia, nullo commodo benevolentiam erga Græcos commutaturos. Atque adeò jure & de vobis ita ſentit, & de Argivis ac Thebanis aliter: non in hæc modò tempora intuens, ſed & ſuperiora conſiderans. Invenit enim ſcilicet, atque audit, veſtros majores, cum eis liceret reliquis imperare Græcis, ut ipſi Regi Perſarum parerent, eam conditionem non modò eſſe aſpernatos, cum Alexander, à quo iſti oriundi ſunt, ea de re nuncius veniſſet: ſed & urbem deſerere maluiſſe, & nullas pati ærumnas recuſaſſe: taléſque res geſſiſſe poſtea, quas ut omnes celebrare perpetuò geſtiunt, ſic pro dignitate ornare nemo potuit. Qua de cauſa eas & ego jure prætereo; majora enim ſunt eorum facinora, quàm quæ oratione explicentur. At Thebanorum & Argivorum majores, illos in exercitu fuiſſe Barbari, hos ei non eſſe adverſatos. Intellexit igitur, utroſque privato commodo fore contentos, non communem Græciæ utilitatem ſpectaturos. Proinde putavit, ſe, ſi vos amicos delegiſſet, propter juſtitiam fuiſſe delecturum: ſin illis ſe adjunxiſſet, adjutores habiturum ſuæ cupiditatis. Ob hæc illos vobis & tunc & nunc præfert. Neque enim triremes eis plures adeſſe videt, quàm vobis: neque cùm in mediterraneis quoddam invenerit imperium, maritimum imperium & mercatus contemnit: neque oblitus eſt verborum & pollicitationum, per quas pacem impetravit. At mehercule,

cule, dicat aliquis, cum ſcire hæc omnia, neque ex ambitione, iiſve de cauſis, quas ego criminer, tum hæc egiſſe: ſed quòd æquiora, quam nos, Thebani in animo haberent Verùm hanc vel ſolam cauſam ex omnibus ei nunc prætexere non licet. Qui enim Meſſenam Lacedæmonios relinquere jubet, quo pacto Orchomeno & Coronea tum Thebanis tradita, ſe illa feciſſe, quòd æqua eſſe putaret, ſimulare poſſet? At verò coactus eſt. Hoc enim reſtat ſcilicet: & præter animi ſui ſententiam, à Theſſalico equitatu, Thebaníſque legionibus circumventus, illa conceſſit. Bene. Proinde dicunt, Thebanos ei ſuſpectos fore: & fabulantur quidam paſſim, eum Elateam muniturum. Is verò hæc facere cunctatur, &, ut ego judico, ſemper cunctabitur. Cum Meſſeniis autem & Argivis contra Lacedæmonios impreſſionem non cunctatur: ſed & milites peregrinos jam eò mittit, & pecuniam ſuppeditat, & ipſe cum magno exercitu expectatur. Igitur eos qui Thebanorum hoſtes ſunt, Lacedæmonios evertit: quos verò prius ipſe perdidit Phocenſes, in integrum nunc reſtituit. Ecquis propter hæc iſti confidat? Ego verò exiſtimo, Philippum, neque ſi primùm coactus feciſſet, neque ſi nunc eis diffideret, eorum hoſtibus continenter adverſaturum: ſed ex his quæ nunc facit, illa etiam conſilio ſe feciſſe declarat. Quòd ſi quis rectè æſtimet, ex omnibus perſpiciet, eum hæc inſtruere & moliri contra noſtram rempublicam: ídque nunc neceſſariò quodammodo ei uſu venit. Quod hoc modo intelligetis; imperare vult: In eo autem vos ſolos eos eſſe putat, qui poſſint adverſari: injurius eſt longo jam tempore, cujus ipſe rei ſibi eſt optimè conſcius. Iis enim quæ nobis erepta tenet, utitur ad cætera omnia in tuto

collocanda. Nam ſi Amphipolim & Potidæam amitteret, nec domi ſe tutò poſſe manere duceret. Utrumque igitur ſcit, & ſe vobis inſidiari, & vos id animadvertere. Cùm autem vos cordatos eſſe putet, ſe jure vobis eſſe odio exiſtimat, & concitatus eſt, malum ſe accepturum putans, ſi occaſionem nanciſcamini, niſi ipſe anteverterit. Propterea vigilat, imminet urbi, colit Thebanorum quoſdam & Peloponnenſium, qui illis aſſentiuntur: quos ut propter avaritiam in hoc rerum ſtatu acquieturos putat, ſic propter ingenii ſtuporem, nihil eorum quæ ſequentur, proſpecturos. Ac ſi qui vel mediocri prudentia ſunt, evidentia iis exempla eſt cernere: quæ cum res ita ferret, & apud Meſſenios, & apud Argivos retuli. Præſtat autem fortaſſe vobis etiam exponi eadem. Quàm ægrè, dicebam, Meſſenii, audituros fuiſſe putatis Olynthios, ſi quis in Philippum dixiſſet illis temporibus, cum Anthemuntem eis concederet, quam urbem ſibi omnes priores Macedoniæ Reges vendicarant? cum Potidæam donaret, Athenienſium colonis ejectis? cum & noſtras inimicitias ipſe ſuſciperet, & provinciam illis fruendam daret? Nunquid expectaſſe, ita ſecum actum iri, aut aliquo dicente credituros? Ne verò putetis. Sed tamen, inquam, cum exiguo tempore alienæ terræ fructus percepiſſent, longo ſuapte privantur ab eo, turpiter ejecti, non victi tantùm, ſed & prodiți alii ab aliis, & venditi. Neque enim tuta eſt liberis civitatibus nimia iſta tyrannorum familiaritas. Quid porrò Theſſali? Num putatis, inquam, cum eorum tyrannos ejiceret, & rurſus, cum Nicæam & Magneſiam daret, expectaſſe decurionatum fore apud ſe, nunc receptum? aut qui Pylæam reddidiſſet, eum privatos ipſorum reditus

reditus intercepturum? Nequaquam credidiſſent. Sed tamen facta ſunt hæc, & in conſpectu omnibus. Vos autem, inquam, largientem & pollicentem ſpectatis Philippum: eum autem cum vos jam deceperit, & in fraudem pellexerit, deprecamini, ſi ſapitis, ne videatis. Sunt quidem; certè, inquam, omnigena reperta ad urbium cuſtodiam & defenſionem, veluti aggeres & mœnia & foſſæ, & quæ ſunt ejus generis alia: quæ omnia manu fiunt, & magnos ſumptus poſtulant. Unum autem quoddam commune animus prudentium in ſemetipſo poſſidet præſidium, quòd cùm omnibus bono eſt & ſaluti, tum vel maximè liberis civitatibus contra tyrannos. Quodnam igitur illud eſt? Diffidentia. Hanc cuſtodite, hanc amplectimini: hanc ſi conſervabitis, extra omne periculum eritis. Quid verò quæritis, inquam? libertatem? An verò non videtis, Philippum alieniſſimas huic vel appellationes habere? Rex enim & tyrannus omnis, eſt libertatis inimicus, & legibus infeſtus. Non cavebitis, inquam, ne, dum belli finem quæritis, dominum inveniatis? His illi auditis, & applaudentes ut rectè dictis, & multis etiam aliis orationibus à legatis, & præſente me, & rurſus poſtea habitis, ut credibile eſt: nihilo magis avellentur à Philippi amicitia, ejúſve pollicitationibus. Neque hoc eſt abſurdum, ſi Meſſenii & Peloponnenſes quidam contra ea quæ animo eſſe optima perſpiciunt, aliquid agent: ſed vos ipſi, qui & intelligitis ipſi, & è noſtris concionibus auditis, vobis inſidias fieri, vos circumvallari, ex eo quod nihil agitis, omnibus his, ut mihi videtur, nec opinantes opprimemini. Adeo brevis voluptas & otium plus valet quam utilitas olim futura. Ac de iis quidem quæ vobis

vobis agenda ſint, ipſi deinceps ſeorſum deliberabitis, ſi ſapietis. Quæ verò nunc reſpondenda decernere debeatis, ea jam dicam. Aequum eſſet, Athenienſes, eos qui pollicitationes attulerunt, quibus adducti pacem feciſtis, citari. Neque enim ipſe unquam ſuſtinuiſſem obire legationem, neque vos, ſatis ſcio, belligerare deſiiſſetis, ſi ita acturum Philippum, pace impetrata, putaſſetis. Nam quæ tum dicebantur, multum ab his diſſidebant. Et rurſus alios citari eſt æquum. Quos? Eos qui, cùm ego, facta jam pace, à poſteriore legatione quæ ad exigendum jusjurandum miſſa erat, reverſus, ſucum reipublicæ fieri ſentiens, hæc prædicebam, & conteſtabar, & Pylas atque Phocenſes amitti non ſinebam, dicebant; Me, qui aquam potarem, non injuria difficilem & moroſum eſſe hominem: Philippum autem, quod optaretis vos, ſi intra Pylas progreſſus eſſet, facturum, &, tum Theſpias & Platæas muniturum, tum Thebanorum ferociam repreſſurum, tum Cherroneſum ſuis ſumptibus perfoſſurum, tum Euboeam & Oropum pro Amphipoli vobis redditurum. Nam hæc omnia hîc pro ſuggeſto, ſat ſcio, meminiſtis eſſe dicta, quanquam parum acres in animadvertendis improborum injuriis. Et quod eſt omnium turpiſſimum, etiam poſteros, hiſce pollicitationibus adducti, eadem pace implicaſtis. Uſque adeò in fraudem eſtis illecti. Quid igitur hæc nunc dico? & illos citari jubeo? Ego, ita me dii ament, verum apud vos liberè dicam, & non diſſimulabo: non ut qui olim conviciis dehoneſtatus fui, æque nunc mihi a vobis famam conciliem, neque ut meis conviciatoribus novam a Philippo mercedem pro præſenti dedecore accipiendi occaſionem

occaſionem præbeam, neque ut fruſtra garriam; ſed quòd aliquando vobis moleſtiora fore Philippi facta puto, quàm nunc. Rem enim progredi video: neque ſanè velim conjecturas meas eſſe veras, ſed vereor ne id jam nimis in propinquo ſit. Quando igitur vobis non jam liberum erit, ea quæ eveniunt negligere; neque iſta contra vos parari et ſtrui, ex me audietis, aut alio quopiam, ſed ipſi omnia videbitis, et probè ſcietis; iracundos & aſperos fore vos exiſtimo. Vereor autem, ne, cùm ea legati reticuerint, ob quæ ſe largitionibus corruptos eſſe ſciunt, iis qui ea quæ per iſtos perierunt, inſtaurare conantur, veſtram experiri iracundiam uſu veniat: cùm videam quoſdam ferè non in ſontes, ſed in proximos quoſque potiſſimùm, iræ dirigere impetum. Dum igitur res differtur, & comparatur, & alius alium exaudimus, unumquemque veſtrûm, licet probè gnarum, tamen commonefactum volo, quis ille ſit qui Phocenſes & Pylas vobis deſerendas ſuaſerit: quibus ille potitus, via potitus eſt & in Atticam, & in Peloponneſum invadendi: eóque rem redegit, ut vobis non jam de tuendo jure Græcorum & rebus extraneis conſultandum ſit, ſed de patrii ſoli agris, & bello Atticæ imminente: quod ubi aderit, veſtrûm unicuique moleſtum erit, ſed illo die ortum eſt. Niſi enim tum decepti eſſetis vos, reſpub. non laboraret. Neque enim navali bello ſuperior, claſſe unquam in Atticam veniſſet Philippus; neque itinere pedeſtri ultra Pylas & Phocenſes pervaſiſſet: ſed aut æqua feciſſet, & ſervata pace quieviſſet; aut e veſtigio bello eſſet non minore circumventus, quàm id fuit, propter quod tum prius

prius pacem expetiverat. Hæc igitur, ut admonendi gratia, nunc dixiſſe ſufficiat: abſit autèm, ídque Dii omnes prohibeant, ne experiundo certiſſimè comprobentur. Neminem enim velim equidem, etſi exitio ſit dignus, cum omnium periculo & damno, ſuæ improbitatis dare pœnas.

DE CHERSONESI REBUS.

ARGUMENTUM.

AD exonerandam Plebe Civitatem Colonos in Cherſoneſum Reipublicæ patrimonium duce Diopithe miſerant Athenienſes. Coloni à Cardianis Philippi ſociis repudiati Urbem aggrediuntur. Qua Regis auxilio confirmatâ, Diopithes injuriam vindicaturus, maritimam Thraciæ oram devaſtat, quæ Macedoni obtemperabat. Rex Odryſiaco bello detentus cum non poſſet ab eo diſcedere, Legatos Athenas mittit, de violata pace Diopithem accuſaturos; ejus etiam, & Exercitus dimiſſionem poſtulaturos. Populo poſtulata facere ſuadent Oratores aliqui Philippo addicti. Contradicit Demoſthenes; Regem ut fœdifragum inſectatur; Diopithem ut innocentem, utilemque Reipublicæ defendit, admonetque ex hujus emolumento eſſe iſtud Legionum robur non diſſipari.

LIBANII ARGUMENTUM.

HAC oratione Diopithes defenditur, & crimina illi apud Athenienſes objecta diluuntur. Fuit enim Thracia Cherſoneſus antiqua poſſeſſio Athenienſium: qui Philippi temporibus colonos è ſuis civibus illuc miſerunt, veteri more ſuo: quo pauperes atque inopes cives, in extera ſua oppida habitatum ablegabant, armis & viatico è publico datis. Id quod nunc quoque factum eſt, miſſis in Cherſoneſum colonis, & Diopithe cum imperio eis præfecto. Ac Cherſoneſitæ quidem reliqui, eos qui advenerant, in ſocietatem ædium & agrorum receperunt. Cardiani verò, quòd regionem ſuam tenere ſe dicerent, non Athenienſium, repulerunt. Hinc à Diopithe Cardiani bello quum peterentur, ad Philippum confugiunt. Is igitur per literas Athenienſibus edicit, ne Cardianis, ſuis clientibus, vim faciant:

faciant: ſed jure ut agant, ſi quam ſibi factam eſſe injuriam querantur. Quod quum Athenienſes detrectarent, auxilia Cardianis mittit. Quam rem Diopithes graviter ferens, dum Philippus in mediterraneis ſuperioris Thraciæ, cum Odryſiorum rege bellum gerit, maritimam Thraciam, quæ Macedoni parebat, incurſionibus vexat, & populatur: ac antequam Philippus reverteretur, regreſſus in Cherſoneſum, in tuta ſe recipit. Quare quum Philippus armis eum ulciſci non poſſet, per literas ducem illum apud Athenienſes accuſat, ut qui omnino pacem violaſſet. Oratores itaque Philippi ſtudioſi, in Diopithen invecti, ſupplicium de eo ſumi jubent. Eis Demoſthenes adverſatur, ac duplici ratione Diopithen defendit. Eum enim iniquè feciſſe quicquam negat. Nam quum Philippus longè prior pacem violarit, & urbi Athenienſium noceat, non injuria hunc etiam ſe pro hoſte gerere; nec eſſe è republica eum imperatorem ſupplicio affici, & ejus exercitum dimitti, qui nunc Philippum Cherſoneſi aditu prohibeat. Denique ad bellum hortatur, & vehementer Philippum accuſat, ut injuriüm & fœdifragum, & Athenienſibus ſimul & reliquis Græcis inſidiantem.

DE CHERSONESO

ORATIO.

AEquum eſſet, Athenienſes, oratores veſtros omnes, neque odio impulſos, neque ad gratiam cujuſquam verbum ullum loqui, ſed, quod quiſque optimum duceret, id proferre; vobis præſertim de publicis magníſque negotiis deliberantibus. Sed quia nonnulli, aliàs æmulatione, aliàs quacunque de cauſa ad dicendum impelluntur; veſtri, Athenienſes, officii eſt, ut allis rebus omnibus omiſſis, quæ futura eſſe putatis è republica, ea et decernatis, & exequamini. Agitur autem nunc de Cherſoneſo, et expeditione illa, qua Philippus ſuſcepta, undecimum jam in Thracia menſem verſatur. Sed pleræque orationes, de rebus quas Diopithes gerit, & facturus eſt habentur. Ego verò de iis criminibus, quorum quivis inſimulat aliquem eorum, quos penes vos eſt ex legibus, quandocunque voletis, punire, ſive jam viſum ſit, ſive brevi mora interpoſita; de hiſce ut deliberatio fiet, licere arbitror: neque eſſe neceſſarium, ut vel ego, vel quiſquam alius, ea de re magnam contentionem ſuſcipiat. Quæ verò Philippus, noſtræ civitatis hoſtis, magnáſque copias circa Helleſpontum habens, vobis præripere conatur; quæque nos, occaſione ſemel neglecta, recuperare atque reſtituere in integrum nunquam poterimus; de his expedit, opinor, quamprimum & decerni, et paratos eſſe: neque ea propter turbas aliarum rerum & criminationes deſerere. Quanquam autem

tem multa quæ apud vos dici ſolent mirer: dudum tamen vel in primis eum demirabar, Athenienſes, quem in ſenatu dicentem audiebam, decere omnino conſulentem, ut planè vel bellum gerere, vel ſervare pacem juberet. Sic autem ſe res habet, ut, ſi Philippus quieſcit, neque rupto fœdere quicquam vobis ereptum tenet, neque omnes homines conſpiratione inita, contra vos armat, concitátque, nihil dicendum ſit, quo minus pax ſine dubitatione retineatur. Et quod ad vos quidem attinet, parata eſſe omnia video. At ſi quæ nos juravimus & quibus conditionibus pacem juravimus, ea in conſpectu ſunt, & relata in tabulas: Philippum verò conſtat, antequam Diopithes cum colonis (in quos concitati belli crimen nunc confertur) hinc ſolveret, multa vobis per injuriam eripuiſſe (quibus de rebus ſenatuſconſulta hæc veſtra, eáque rata, extant; quæ illum accuſent) & omni reliquo tempore continenter res cæterorum Græcorum, & Barbarorum occupare, & contra nos inſtruere: quid eſt cur iſti dictitent, planè eſſe vel gerendum bellum, vel pacem retinendam? Nec enim utrum velitis, optio datur: ſed illud omnium operum juſtiſſimum vobis, maximéque neceſſarium relinquitur, quod iſti de induſtria tranſiliunt. Quódnam illud eſt? ut eum ulciſcamur, qui prior bellum nobis intulit. Niſi fortè illud dicunt, dum abſtineat Attica Piræóque Philippus, eum neque violare urbem, neque bellum facere. Qui, ſi jus & æquum iſta regula metiuntur, & iſtos pacis hujus limites conſtituunt, eos utique nec æqua nec ferenda dicere, nec tuta vobis, perſpicuum eſt omnibus. Accidit præterea ut hæc ipſa, quæ dicunt, contraria

contraria ſint accuſationibus, quibus Diopithen petunt. Nam quî convenit, ut Philippo quidvis agendi licentiam demus, modò Atticam non invadat: Diopithen verò nec Thracibus opitulari ſinamus? aut ſi opituletur, concitare bellum dicamus? Sed hæc ſcilicet exagitantur: gravia agunt mercenarii milites, quum Helleſpontum populantur: & injuſtè facit Diopithes, qui navigia intercipit: neque hoc eſt ei permittendum. Eſto: fiant hæc: nihil contradico. Veruntamen decere arbitror, ſi revera & ex animo iſta conſulunt, æquitatémque ſpectandam putant: ut quemadmodum conſtitutas noſtræ urbis copias diſſipare conantur, ducem earum, ſuapte induſtria parta ſtipendia ſolventem apud vos calumniando; ita oſtendant, ſi vobis hæc perſuaſa fuerint, etiam Philippi exercitum dilapſurum. Quod niſi demonſtrarint, nihil aliud eos agere cogitate, niſi ut denuò rempublicam noſtram in eundem ſtatum reducant, quo omnes antehac res noſtræ peſſum ibant. Scitis enim profectò, nihil omnium rerum tam profuiſſe Philippo ad noſtram urbem ſuperandam, quàm quòd prior omnes occaſiones arripuit. Qui cùm ſemper expeditum circum ſe, atque inſtructum exercitum habeat, & quid facturus ſit, jam antea deliberarit, derepentè quos libitum eſt, aggreditur. Nos verò, ubi jam aliquid factum eſſe audivimus, tum demum tumultuamur, & bellum paramus. Inde, opinor, accidit, ut ille omnia quæ invaſerit, ſumma cum tranquillitate potiatur, nos autem ſerius adveniamus, & fruſtra impenſas omnes faciamus: oſtenſis quidem inimicitiis, & ejus conatibus obſiſtendi voluntate prodita: ſed neglectis occaſionibus, & rebus infectis, dedecus etiam inſuper ſuſcipi-

amus. Ne igitur ignoretis, Athenienſes, etiam nunc cætera quidem verba eſſe, atque commenta; hoc verò agi, et omni ratione ſtrui, ut, dum vos domi maneatis, & nullæ noſtræ urbis copiæ foris ſint; per ſummum otium, quæcunque vult Philippus, conficiat. Videte primùm, quid in præſentia fiat. Nunc ille cum magno exercitu in Thracia verſatur, & magnas vires (ut præſentes hi dicunt) accerſit è Macedonia & Theſſalia. Quod ſi, expectatis Eteſiis, Byzantium obſederit: primum, an putatis fore, ut Byzantii in eadem qua nunc ſunt amentia, maneant: & vos non accerſant, auxiliáque veſtra non poſtulent? Equidem non, opinor: ſed ſi quibus minus etiam fidunt quàm vobis, eos quoque potius in urbem recipient, quàm urbem illi tradant: niſi maturata obſidione eam prius occuparit. Cum vos igitur & hinc navigare non poteritis, & illic nulla præſidia parata erunt, nihil obſtabit, quò minus peſſum eant. At intemperiæ agitant homines illos: nec ad illorum amentiam addi quicquam poteſt. Omnino: ſed incolumes tamen eos eſſe oportet. Id enim eſt è republica. Præterea ne illud quidem compertum habemus, fore ut Cherſoneſum non invadat. Sed ſi ex ejus epiſtola, quam ad vos miſit, judicandum eſt, ulturum ſe ait milites Cherſoneſitanos. Proinde ſi exercitus hic jam conſtitutus retinebitur, is & provinciam tueri noſtram poterit, & illius ditionem nonnihil infeſtare. Sin ſemel perdetur ac dilabetur, quid agemus, ſi Philippus Cherſoneſum invaſerit? Diopithen in judicium adducemus ſcilicet? Sed quid ea re proficietur? At ipſi hinc auxilia mittemus? Quid verò, ſi venti nos impedierint, ut navigare neque-

amus?

amus? At non veniet, credo? Quis verò hujus rei ſponſor eſt? Nunquid cernitis & conſideratis, Athenienſes, imminens anni tempus, ſub quo, ſi valeat aliquorum ſententia, vos oporteat Helleſpontum veſtris præſidiis vacuum relinquere & Philippo permittere? Quid verò, ſi, Thracia relicta, ne quidem ad Cherſoneſum acceſſerit, aut Byzantium (nam & hæc conſiderare debetis) ſed Chalcidem aut Megaras invaſerit, eodem modo quo nuper Oreum? Utrúmne præſtabit hic illi occurrere, ac permittere, ut bellum ad Atticæ fines accedat: an illic quibuſdam negotiis illum implicare? Ego quidem hoc præferendum cenſeo. Omnes igitur, his cognitis & conſideratis, exercitum, quem Diopithes in reipublicæ præſidium comparare conatur, non adducere in invidiam, neque id agere ut diſſipetur: ſed ipſi etiam alium adjicere debent, tum ſuppeditanda pecunia tum cæteris rebus ritè adjuvando. Nam ſi quis Philippum percontetur: Age dic, utrum malles iſtos milites, quos nunc Diopithes habet, quales quales ſint (nihil enim contradico) pollere, & in gloria eſſe apud Athenienſes, atque eorum numerum, vires ſuas republica conferente, augeri: an verò propter quorundam calumnias & accuſationes divelli, ac interire? Poſterius hoc, opinor, ſe velle reſponderet. Quæ igitur Philippus à diis immortalibus precaretur: ea noſtrûm quidam hic moliuntur? Et quæritis adhuc, qua de cauſa noſtra civitas peſſum ierit? Velim autem liberè vos ſtatum noſtræ urbis examinare, & conſiderare, quid ipſi faciamus nunc, & quomodo res adminiſtremus. Nos neque tributum conferre volumus, nec ipſi militare audemus, neque publica

pecunia abſtinere poſſumus, neque aſſignatam Diopithi pecuniam pendimus, nec quæ ipſe ſua induſtria compararit, laudamus: ſed obtrectamus, & ſpeculamur, unde & quid ſit facturus: alia denique ad hunc modum agimus omnia. Nec, quum his animis ſimus, noſtrum negotium agere volumus: ſed verbis quidem eos laudamus, qui pro dignitate reipublicæ dicunt, reipſa vero cum horum adverſariis nos conjungimus. Proinde, quemadmodum vos eum ſubinde qui ſuggeſtum conſcendit, rogitare ſoletis, Quid igitur faciendum eſt? ſic ego vos interrogabo. Quid igitur eſt dicendum? Nam ſi vos neque tributum conferetis, neque ipſi militabitis, neque publicæ pecuniæ parcetis, neque conſtitutam Diopithi pecuniam numerabitis, nec quæ ipſe ſibi compararit relinquetis, neque veſtrum negotium agere voletis: non habeo quid dicam. Nam ſi jam tantam licentiam criminare & calumniari volentibus datis, ut illis quoque de rebus, quas acturum eum eſſe aiunt, antequam fiant, accuſantes audiatis: quid aliquis dicat? Quod verò ex aliorum uſu Diopithes poſſit hæc facere, veſtrûm quidam ſunt edocendi: ídque ego liberè dicam: nec enim poſſum aliter. Quotquot veſtri duces è veſtro portu unquam ſolverunt, hi omnes (aut ego me quovis ſupplicio dignum fatebor) & à Chiis, & ab Erythræis, & à quibus quiſque potuit (his dico qui Aſiam incolunt) pecuniam accipiunt. Accipiunt autem, qui naves habent ſingulas, aut binas, minorem: majoribus inſtructi copiis, majorem. Quicunque vero dant, dant ſive parum ſive multum, non gratis (nec enim ita inſaniunt) ſed illa pecunia redimunt ſuorum mercatorum ſecuritatem: ne illi à militibus violentur, aut

ſpolientur,

ſpolientur, ſed ut incolumes ſuæ naves deducantur. Aiunt autem eam pecuniam benignitate & ſtudio veſtri dare ſe: ídque nomen hujuſmodi largitionibus accommodatur. Jam igitur etiam Diopithi minimè dubium eſt, exercitum habenti, quin iſti omnes pecuniam daturi ſint. Nam unde alias eum, qui nec à vobis quicquam accepit, nec ipſe habet unde ſtipendia ſolvat, milites alere putatis? Num de cœlo? Minimè id quidem: ſed his proventibus, quos congregat & emendicat & mutuatur, eos ſuſtentat. Quare qui eum apud vos traducunt, quid illi agunt aliud, niſi quòd omnibus denunciant, ne quid ei dent: ut qui pœnas daturus ſit, non eorum modò facinorum, quorum ipſe vel autor vel adjutor extiterit, ſed horum etiam quæ facturus fuerit? Huc pertinent iſti ſermones: " Obſidione cinget: Græcos hoſtibus objicit." Cuidam quippe horum hominum maximæ curæ ſunt Aſiam incolentes Græci: Quod ſi ita ſit, major certè virtus eorum eſſet ad conſulendum aliis, quàm ad patriam defendendam. Atque hoc ſcilicet illud eſt, ſi in Helleſpontum mittatur alius imperator. Nam ſi graviter peccat Diopithes, & naves intercipit, parva, Athenienſes, parva tabella hæc omnia prohibere valeat: legéſque jubent, eos qui hoc modo delinquunt, publicè accuſari: tantis verò ſumptibus, tot triremibus cuſtodiri à nobis nequaquam. Nam ea quidem eſſet extrema inſania. Contra hoſtes, qui legibus coerceri nequeunt, milites conſcribendi ſunt, & mittendæ triremes, & pecunia conferenda: ídque neceſſario fit. At ubi cum civibus res eſt, ſenatus conſultum, publica accuſatio, Triremis ſacra ad ducem reportandum parata; hæc ſufficiunt. Hæc prudentium hominum officia ſunt; quæ

autem iſti agunt, inſultantium, & negotia corrumpentium. Ab iſtorum quidem nonnullos eſſe tales, quanquam grave, non tamen vobis grave videtur, vos autem in hoc conſeſſu ita jam animum geritis, ut ſi quis pro concione dixerit, Diopithen eſſe, aut Charetem, aut Ariſtophontem, aut quemcunque civium quis dixerit, cui mala omnia accepta referenda ſint; ſtatim aſſentiamini, & ejus orationi applaudatis. At ſi qui progreſſus in medium, vera dicat: Nugas agitis, Athenienſes, Malorum omnium & rerum harum Philippus eſt caput: qui, ſi quieviſſet, nihil negotii eſſet reipublicæ: non quidem vera eum dicere, negare poſſetis: ſed graviter laturi tamen videmini, atque exiſtimaturi, quaſi aliquid amitteretis. In cauſa hoc eſt (ſed oro per deos, ut quæ ad veſtram ſalutem pertinent, liberè dicere mihi liceat) jam olim quidam reipublicæ gubernatores ita vos paraverunt, ut in concionibus metuendi ſitis, & acres: in bellicis verò apparatibus remiſſi, & aſpernandi. Si quis igitur autorem malorum eum eſſe diceret, quem ſciretis inter vos poſſe comprehendi; aſſentiremini, & velletis. Si quis verò eum deſignet, qui niſi victus armis, affici ſupplicio non poteſt; neſcitis, opinor, quid ſit agendum: ſed vos coargui moleſtè fertis. Atqui decebat, Athenienſes, diverſum fieri: ut magiſtratus univerſi vos aſſuefacerent, in concionibus ad clementiam & humanitatem: (nam in his de jure civium & ſociorum agitur) in apparandis verò bellis metuendos vos & acres efficerent. Ibi enim cum hoſtibus & adverſariis res eſt. Nunc, dum vobis aſſentantur, & mirabilibus artificiis atque obſequiis veſtram gratiam aucupantur; id vobis contulerunt, ut in concionibus

bus faſtum præ vobis feratis, & ab adulatoribus nihil audiatis, niſi quod auribus blandiatur: res verò eo redierint, & hi negotiorum ſint eventus, ut de ſalute & incolumitate periclitemini. Agite verò, per Deos immortales, ſi Græci à vobis earum occaſionum, quas per ignaviam modo amiſiſtis, rationes repoſcerent, vóſque interrogarent: Subinde, Athenienſes, legatos ad nos mittitis, dictitantes, Philippum nobis & Græcis omnibus inſidiari, & hominem eſſe cavendum, & ſi quæ ſunt ejus generis alia; neceſſe erit nos aſſentiri, & fateri. Facimus enim hæc. At ô mortalium omnium ignaviſſimi (dicent) quum homo iſte perpetuos decem menſes abeſſet, ita & morbo & hieme & bellis intercluſus, ut domum regredi nullo modo poſſet: vos nec Euboeam in libertatem aſſeruiſtis, nec veſtrarum opum quicquam recuperaſtis: Ipſe vero, dum vos domi ſedetis, dum otium agitis, dum ſani eſtis (ſi qui tamen, his factis, ſani dicendi ſunt) duos in Euboea tyrannos conſtituit: quorum alterum è regione Attica tanquam propugnaculum oppoſuit: alterum ad Sciathum collocavit. Vos autem ne hæc quidem (ſiquidem nihil aliud velletis) impediviſtis: ſed connivентes, de jure utique veſtro illi conceſſiſtis: ut jam nemini dubium eſſe poſſit, etiamſi Philippus decies moreretur, vos nihilo magis commotum iri. Quorſum igitur legatos mittitis? cur accuſatis? quid negotium nobis faceſſitis? Hæc ſi dixerint: quid aſſeremus, aut reſpondebimus, Athenienſes? Ego quidem non video. Sunt autem qui putent, ſe oratorem ita redarguere, poſtquam interrogarint, Quidnam igitur agendum eſt? Quibus ego ſumma æquitate, veriſſiméque ſic reſpondebo: Hæc non agenda ſunt,

quæ nunc agitatis: & tamen ſingulatim etiam accuratè omnia dicam: modò illi ut prompti ſunt ad percontandum, ita & ad rem gerendam ſint alacres & parati. Primum, Athenienſes, perſuaſum omnino habere debetis, Philippum civitati noſtræ bellum intuliſſe, pacémque violaſſe. Quare de his definite vos invicem accuſare. Hoſtem eſſe præterea toti urbi, & ſolo urbis: addam etiam, omnibus hominibus qui in urbe degunt: atque illis in primis, qui ſe obſequio putant eum obſtringere. Quod ſi non credendum hoc videatur, intueantur Euthycratem & Laſthenem Olynthios: qui, cùm ei eſſe intimi viderentur, poſtquam urbem prodiderunt, omnium peſſimè perierunt. Nulli tamen rei tam infensè adverſatur, atque inſidiatur, ut libertati noſtræ urbis: nec in quicquam aliud tanto ſtudio incumbit, quàm ut hanc demoliatur. Idque nunc quidem, quodammodo non ſine ratione agit. Satis enim hoc perſpectum habet, etiamſi cæteros omnes ſuæ dominationi ſubjecerit, ſe tamen nihil ſecurè conſtantérque tenere poſſe, dum vos libertate fruamini. Nam ſi qui caſus adverſus inciderit (quales homini evenire multi poſſunt) fore ut omnes, qui jam vi ſubacti, illi parent, ad vos confugiant. Ita enim res habet, non ea veſtra ingenia ſunt, ut ipſi aliis vi oppreſſis, imperia teneatis: ſed in eo magnæ ſunt vires veſtræ, ut alium potiri principatu prohibeatis, aut eo potitum exturbetis. Denique affectantibus imperium, faceſſere negotium, & omnibus hominibus libertatem reſtituere parati eſtis. Non igitur vult, libertatem noſtram ſuis imminere temporibus. Multum abeſt ut hoc velit, cum rem non male, nec ſegniter conſideret. Primùm igitur ob hoc exiſti-

exiſtimandum eſt, hoſtem illum eſſe reipublicæ ac libertatis irreconciliabilem. Quòd niſi animis veſtris infixum ſederit, rerum curam ſeriò ſuſcipere non voletis. Secundo loco illud certò ſciendum omnia quæ molitur & apparat nunc, ad urbem noſtram oppugnandam apparat: atque ubicunque aliquis ei adverſatur, is noſtram hic regionem defendet & pro nobis adverſabitur. Neque enim quiſquam veſtrum ita ſimplex eſt, ut Philippum exiſtimet mala illa in Thracia (nam quo alio nomine appelles Drongilum, & Cabylen, & Maſtiiram?) & ea quæ nunc expugnat, ſibíque ſubjicit, cupere: utque illa obtineat, & labores & hiemes & extrema pericula ſuſtinere: Athenienſium verò portus, & navalia, & triremes, & argenti fodinas, & tantos proventus non cupere? aut paſſurum, ut vos iſta teneatis: cum propter panicum & ſiliginem, in Thraciis cuniculis defoſſa, in Barathro non dubitet hibernare? Non ita eſt. Sed & illa, ut his potiatur, & cætera omnia molitur. Quid igitur? Prudentium hominum eſt, quum hæc ſciant & cognorint, inſignem iſtam pernicioſámque ſocordiam deponere, & pecuniam conferre, idémque ut faciant, à ſociis poſtulare, ac providere atque agere omnia, conſtitutus iſte exercitus ne dilabatur: ut quemadmodum ille paratas legiones habet ad violandos & ſubigendos omnes Græcos; ita vos legiones habeatis ad ſervandos omnes & tuendos paratas. Neque enim fieri poteſt, ut qui milite tumultuario utuntur, quidquam rectè perficere poſſint. Sed conſcribendæ legiones ſunt, & commeatus illis ſuppeditandus, & publici quæſtores deligendi, & quàm fieri poteſt diligentiſſima conſervandæ pecuniæ ratio eſt ineunda. His factis, pecunia à quæſtoribus,

rerum

rerum geſtarum rationes à duce repoſcentur. Quòd ſi hæc vobis cordi fuerint, ſi hæc ſuſceperitis; revera licebit juſtam habere pacem, & Philippum domi ſe continere cogetis, quo majus bonum nullum eſſe queat: aut æquo Marte bellum geretis. Si quis verò hæc ſine & magnis ſumptibus, & multis laboribus, poſſe confici non putat, rectè omnino putat. Sed ſi idem conſideret, quæ pericula urbi impendeant, niſi ita fecerimus, inveniet expedire, ut ultrò quod fieri debet, faciamus. Nam ſi quis deorum vobis ſponderet (nec enim mortalium ulli tanta de re fides haberi tutò poſſet) ſi quieveritis, & omnia neglexeritis, eum tandem in vos ipſos impetum non eſſe facturum: turpe quidem certè, ô Dii immortales, fuerit, atque indignum, tum vobis, tum florente republica, tum rebus geſtis majorum, ob privatum veſtrum otium reliquos Græcos omnes deſertos objicere ſervituti. Ac ego quidem ipſe malim emori, quàm talis alicujus autor eſſe conſilii. Verùm ſi quis alius talia dicit, & vobis perſuadet; eſto, ne defendite vos; abjicite omnia. Sin hoc conſultum eſſe nemo putat; contráque præſcimus omnes, quantò plura eum ſibi ſubjicere permiſerimus, tanto cum graviore & potentiore hoſte nobis fore conflictandum: quid tergiverſamur, aut quid lentè agimus? aut quando, Athenienſes, rerum curam ſuſcipiemus? tum credo, cum ingruerit aliqua neceſſitas? Atqui ea neceſſitas, quam homo liber ita nominet, non tantùm jam adeſt, ſed jampridem etiam præteriit. Servilis verò neceſſitas ne ingruat, utique eſt optandum. Quid verò intereſt? Hominem liberum hæc maximè neceſſitas urget, ſi res temerè, & cum dedecore adminiſtrentur. Hac ego major quæ neceſſitas ſit dicenda,

cenda, neſcio. Servo autem plagæ & corporis excarnificatio: quæ abſint ut fiant: & dictu indigna ſunt. Quanquam igitur reliqua omnia libenter dicerem, oſtendens tamen, quo pacto vos aliqui magiſtratuum circumvenire ſoleant, cætera miſſa faciam. Sed cum primùm aliqua mentio fit Philippicarum rerum: quidam ſurgens dicit, Pace frui quàm optabile eſt? magnum exercitum alere quàm moleſtum? Diripere quidam ærarium volunt: aliáque ſimilia verba, quibus vos remorantur, & illi occaſionem præbent, ſuo arbitratu per otium quidvis peragendi. Ita fit, ut vos otium adipiſcamini, atque in præſens nihil agatis (quæ, vereor, ne vobis aliquando magno conſtitiſſe crediturí ſitis) iſti verò gratiam veſtram conſequantur, & quæ ex his oritur, mercedem. Ego verò ſupervacaneum eſſe puto, vobis ſuadere pacem, qui, cum jam perſuaſum id eſt, deſidetis: ſed illi ſuadendum eſt, qui bellis gerendis occupatur. Cui ſi perſuaſum fuerit, in vobis nulla mora eſt. Moleſta verò ducenda ſunt, non quæ tuendæ ſalutis gratia inſumpſerimus, ſed ea quæ feremus, ſi hæc facere noluerimus. Direptio porrò pecuniæ prohibenda eſt cuſtodiam, qua conſervetur, aſſignando; non neglectu & abjectione utilitatis. Ego verò, Athenienſes, hoc ipſum ægrè fero, ſi pecuniæ direptio (quam ut tueri, ſic peculatores punire, penes vos eſt) quibuſdam veſtrûm eſt moleſta: Philippus autem, qui totam Græciam ordine diripit, & veſtro malo diripit, non eſt moleſtus. Quæ igitur cauſa tandem eſt, Athenienſes, cum Philippus ita manifeſtè bella gerat, per injuriam graſſetur, urbes occupet: ut iſtorum nemo unquam dixerit, eum injuſtè agere, bellúmque facere: ſed ut concitati belli crimen illis

duntaxat

duntaxat impingant, qui conatibus illius obſiſtendum, & hæc noſtra vindicanda ſuadent? Ego docebo. Volunt, ſi quas è bello moleſtias ceperitis, iram, quam exinde concipere ſoletis, in eos converti, qui vobis utiliſſima dicunt: ut hos cauſam dicere cogatis, non Philippum ulciſcamini; atque ipſi & accuſent, & ſua facinora quæ nunc patrant, impunè ferant. Hoc illud eſt, quod dicunt, velle quoſdam apud vos excitare bellum: hinc illa oritur altercatio atque interceſſio. Ego verò certò ſcio, Philippum, cum nemo Athenienſium bellum decreviſſet, tum alia multa, quæ noſtra fuerunt, occupaſſe, tum nunc auxilia miſiſſe Cardianis. Si nos igitur diſſimulare volemus, ab eo nos bello peti, mortalium omnium ſtolidiſſimus eſſet, ſi ipſe id coarguere vellet. Sed quum nos ipſos invaſerit, quid tum dicemus? Ipſe enim ſe nobiſcum bellum gerere negabit: quemadmodum & Oritis fecit, cum milites in eorum agro eſſent: & Pheræis, priuſquam mœnia oppugnaret: neque cum Olynthiis ſtatim in principio ſe bellum gerere profeſſus eſt, donec in ipſorum agrorum duxiſſet exercitum. Num tum quoque bellum illos concitare dicemus, qui propulſare vim jubebunt? Hoc igitur ſupereſt, ut ſerviamus. Nec enim medium quicquam eſt, ſi nec vis propulſetur, nec ab hoſtibus otium concedatur. Neque de iiſdem rebus vobis eſt periclitandum ac cæteris; neque enim urbem ſubigere vult Philippus, ſed penitus exſcindere: quia ſatis intelligit, vos ſervire neque velle; neque, ſi velletis, poſſe. Nam imperare conſueviſtis: atque, occaſione oblata, ſibi plus negotii poſſe faceſſere, quàm reliquos homines univerſos. Proinde ſic ſtatuendum eſt, nobis eſſe de excidio

excidio dimicandum: quíque ſe illi vendiderunt, & odio proſequendi, & in cruciatum abripiendi ſunt. Non enim fieri, non fieri poteſt, ut externi hoſtes ſuperentur, niſi prius domeſticos hoſtes punieritis, qui illi ſubſerviunt: ſed neceſſe eſt, ubi in hos, tanquam ſcopulos quoſdam, impegeritis, ut illi vobis antevertant. Nam cur eum ita contumeliosè vobis inſultare nunc putatis (nihil enim aliud mihi quidem facere videtur, niſi hoc) & cum alios benefaciendo, ſi non aliud, ſaltem ſeducat, vobis jam etiam minitari? Veluti, Theſſalos multis datis muneribus, in hanc ſervitutem pellexit. Neque dicendo quiſquam conſequi poteſt, quàm variis artibus miſeros Olynthios, data prius Potidæa, multíſque aliis, deceperit. Thebanos etiam nunc ad ſe allicit, ſibíque obnoxios facit, tradita Bœotia: poſteaquam eos magno gravíque bello liberavit. Itaque hi omnes dum aliqua commoditate fruuntur; alii jam perpeſſi ea ſunt, quæ omnes norunt; alii ferent, quicquid tandem contigerit. At vos, ut quæ perdideritis, taceam: in ipſa pacificatione, quoties decepti, quàm multis ſpoliati eſtis? Nonne Phocenſibus? nónne Pylis? nonne Thracia, Doriſco, Serrio, Cerſoblepte ipſo? nónne nunc urbem Cardianorum tenet, ac confitetur? Cur igitur alia ratione illos, nec eodem modo vos tractat? Quia in ſola noſtra urbe, ex omnibus aliis, impunè hoſtium commodis patrocinari licet, ac, ſi quis pecuniam ipſe accepit, concionandi poteſtatem habet, etiamſi vos veſtris opibus interim ſpoliati ſitis. Olynthi, cauſam Philippi agere tutum non fuiſſet, niſi populus Olynthiorum delinitus eſſet illo traditæ Potidææ, qua fruere-

tur,

tur, beneficio. Non tutum fuiſſet in Theſſalia Philippi cauſam agere, niſi multitudo Theſſalorum, ejectis à Philippo, ipſorum commodo, tyrannis, atque Pylæa reſtituta, in ſocietatem beneficiorum & ipſa veniſſet. Non fuit Thebis tutum, priuſquam Bœotiam illis, deletis Phocenſibus, reddidiſſet. Athenis verò, cùm non Amphipolim tantùm, & agrum Cardianorum nobis eripuerit: ſed Eubœam ita muniat, ut veluti arx ſit ad nos excludendos & oppugnandos, & nunc Byzantium invadat, tutum eſt dicere pro Philippo. Proinde horum aliqui ex mendicis repentè ditati, ex ignotis atque obſcuris celebres ſunt facti, & illuſtres: vos contrà, ex illuſtribus obſcuri, è copioſis inopes. Nam urbis ego quidem opes in ſociis, fide, benevolentia eſſe poſitas exiſtimo; quarum rerum omnium penuria vos laboratis. Quas dum vos negligitis, & vobis eripi finitis, ille beatus factus eſt, & magnus, & formidatur ab omnibus & Græcis & Barbaris: vos, humiles & deſerti: rerum venalium copiis ſplendidi: earum apparatu, quæ vos decebant, ridiculi. Non autem eodem modo vobis & ſibimetipſis quoſdam oratores conſulere video. Vobis enim quieſcendum eſſe dicunt, etiamſi violemini: ipſi verò apud vos quieſcere non poſſunt, tametſi nemo eis injuriam faciat. Deinde quiſquis ſuggeſtum conſcenderit, Non vis (inquit) autor fieri, aut periclitari: ſed timidus es & mollis. Ego verò audax & importunus atque impudens neque ſum, neque fieri velim: fortiorem tamen longè latéque illis, qui protervè apud vos publica negotia tractant, me eſſe exiſtimo. Qui enim, Athenienſes, poſthabita utilitate reipublicæ in judicium adducit, proſcribit, dat, accuſat, nulla

nulla quidem hæc fortitudine facit: ſed quia ſcit, dum, quæ vobis placeant, loquatur, & nullam reipublicæ partem vacillantem, quæ creare periculum queat, attingat, ſe quaſi pignus habere ſuæ ſalutis & incolumitatis, audax & confidens eſt. Qui verò publici boni cauſa crebrò veſtris voluntatibus adverſatur, & nihil ad gratiam loquitur, ſed ſemper utilitatem ſpectat, & eam gerendæ reipublicæ rationem eligit, in qua fortuna magis quam computatio dominatur: & tamen haud recuſat, quò minus utriuſque à ſe rationes repetatis; hic demum vir fortis, atque etiam bonus idem civis eſt: non iſti auræ popularis captatores, qui brevibus iſtis obſequiis ſumma reipublicæ præſidia perdiderunt. Quos eo tantum abſum ut æmuler, aùt dignos republica cives eſſe putem, ut, ſi quis me roget, Dic mihi, tu verò quid contuliſti reipublicæ? Quanquam poſſem, Athenienſes, & trierarchias, & ædilitia munera, & pecuniæ collationes, & captivorum redemptiones, & alia ſimilia humanitatis officia commemorare: nihil tamen hujuſmodi referam: ſed hoc dicam, me ab iſta gerendæ reipublicæ formula prorſus abhorrere. Nam cum fortaſſis & ipſe, non minus quàm alii, accuſare poſſem, & donare & proſcribere, & cætera quæ iſti factitant, facere: nunquam ne ad unum quidem talium aucupiorum vel voluntate mea me contuli, vel ſpe lucri aut ambitione ſum impulſus: ſed ea perpetuò dico, quibus ego id conſequor, ut minus apud vos autoritate valeam & gratia, quàm alii multi: vos, ſi mihi auſcultaretis, ampliores fieretis. Sic enim dicere fortaſſe non invidioſum eſt. Neque mihi videtur boni civis eſſe officium, talia gerendæ reipublicæ artificia excogitare, per quæ ſtatim ego princeps in-

ter vos exiſterem, vos aliorum ultimi: ſed rempublicam unà cum bonorum civium actionibus & gubernatione, augeri atque amplificari decet, omnibúſque ſemper non facillima, ſed optima dicenda ſunt. Nam illò natura ſuopte nutu fertur: ad hæc boni civis doctrina & eloquentia eſt provehenda. Jam quendam etiam tale aliquid dicentem audivi: Me quidem ſemper dicere optima: ſed quicquid à me proficiſcatur, verba tantùm eſſe: cum operibus ſit opus reipublicæ & actione aliqua. Ego verò quid de his ſentiam, exponam vobis, neque diſſimulabo. Non arbitror ullum aliud opus atque officium eſſe conſiliarii, niſi ut maximè profutura dicat. Et hoc ita eſſe, me facilè puto probaturum. Illud enim utique ſcitis, Timotheum quondam illum apud vos orationem habuiſſe, de adjuvandis & conſervandis Eubœenſibus, quum eos Thebani oppreſſum irent: cujus hæc fere verba fuerunt: Agite verò, deliberatis (inquit) quum Thebanos in inſula habeatis, quæ ratio ineunda, quídve agendum ſit? Non mare implebitis, Athenienſes, triremibus? non jam ſurgitis, in Piræum abituri? non claſſem in mare trahetis? Hæc Timotheus dixit, vos feciſtis: quæ cum utraque conjungerentur, res confecta eſt. At ſi is quàm optima, ut tum dixit, dixiſſet: vos verò ignavia impediti, non obtemperaſſetis: eſſétne aliquid eorum actum, quæ tum civitati contigerunt? Fieri non poteſt. Sic igitur quicquid vel ego nunc, vel quivis alius dixerit, res & actiones apud voſmet ipſos quærite: utiliſſimum conſilium ſcienter explicatum, apud oratorem. Sed ubi orationem meam in ſummam & capita quædam redegero, deſcendam. Sic igitur cenſeo: Conferendam eſſe pecuniam:

& exercitum jam comparatum, eſſe conſervandum: atque ſi quid non rectè fieri videbitur corrigendum, non ob cujuſvis cavillationes totum deſtruendum: legatos quocunque terrarum eſſe mittendos, qui doceant, moneant, conficiant reipublicæ quicquid poterunt. Præter hæc omnia, qui corrupti largitionibus, negotia perfidè corrumpunt, tum puniendi, tum ſemper & ubique odio habendi ſunt: ut moderati homines & boni viri rectè prudentérque vitam inſtituiſſe, tum aliis, tum ſibimetipſis videantur. Quòd ſi hanc rationem ſequuti, negligere omnia deſieritis, fortaſſe, fortaſſe inquam et adhuc, cætera melius ſucceſſura ſunt. Verùm ſi deſidebitis, hactenus duntaxat, ut plaudatis, & laudetis orationem, rerum cura ſuſcepta; cum verò gerenda res erit, tergiverſemini; nullam equidem video orationem, quæ ſine æqua a vobis cura civitatem ſervare poſſit.

TOURELLI ARGUMENTUM IN EPISTOLAM PHILIPPI.

Scripta fuit hæc Epiſtola anno 1. *Olymp.* 110. *Archonte Theophraſto, prout teſtantur Diodorus & Dionyſius Halicarnaſſeus. Pax quæ inter Philippum & Athenienſes convenerat, ut ſit plerumque, infida fuit. A bello inferendo ſane abſtiterant, invicem tamen ſuſpecti inviſique. Neque mirum, cum prorſus repugnarent quæ utriſque commoda aut expetita eſſent, cauſas diſſidii indies naſci. Demoſthenis facundia & ſtudium patriæ ſalutis Philippi immodicæ ambitioni nunquam non obſtabat. Nec pax inter eos nec induciæ datæ ſunt. Hic ſpecioſas excogitare cauſas, quibus conatus ſuos & fœderis violationes obtegeret; ille contra, vera Philippi conſilia patefacere quærebat, quandoquidem totius Græciæ maximè intereſſet, quid Athenienſes ſtatuerent agerentve. Odium ſervitutis hiſce inſitum languentes animos identidem adeo excitabat, ut majorum virtutem referre quodammodo viderentur. Anno abhinc Clitarchum Tyrannum ejecerant, qui Philippi ope rerum Eretrienſium potitus fuerat. Thraciam quoque valida cum claſſe Charetis ductu profecti ſunt, ubi Philippus Perinthum oppugnabat. Eorum adventu ſoluta eſt obſidio. Philippus autem, quo præripiat Athenienſibus querelam, Litteras mittit, quibus ultro vos rupti fœderis inſimulat, ſeque religioſe pacis legis ſervaſſe jactat: nunc accuſat, nunc minitatur, ut vel pudore vel metu eos reprimeret. Ipſa Epiſtola videtur perfectum quid & abſolutum. Ineſt ei ubique dignitas quædam eximia, mira argumentorum fides, rerum factarum expoſitio perſpicua; Ironia venuſtiſſima; brevitas iſta imperatoria denique, regibus idonea qui norunt aut ipſi bene dicere, aut eorum qui norunt miniſterio uti. Et profecto, ſi Philippus hujuſce ſcripti ſit auctor, quod credere æquum eſt, quando nil contrarium conſtet, merito de illo quod & de Cæſare, dici poteſt,* Eodem animo dixit, quo bellavit.

LITERÆ

LITERÆ PHILIPPI.

PHILIPPUS SENATUI POPULOQUE ATHENIENSI S. D.

QUUM ſæpè legatos ea de cauſa miſerim, ut pactis & conventis ſtaremus, ídque vos nihil moverit, ſignificandum vobis eſſe duxi, quibus in rebus injuriam mihi fieri exiſtimem. Ne verò miremini epiſtolæ prolixitatem. Quia enim multæ conquerendi cauſæ ſunt, neceſſe eſt omnes perſpicuè explicari. Ac primùm, Nicia caduceatore è mea ditione abrepto, tantum abeſt ut multaveritis, ut æquum erat, ut eum affectum injuria decem menſes in vinculis etiam habueritis: noſtráſque literas, quas ferebat, pro concione legeritis. Deinde quum Thaſii Byzantiorum triremes & piratas quoſlibet ſuſciperent, id nihil vobis curæ fuit: quanquam in fœdere perſcriptum eſt, pro hoſtibus eſſe habendos, quicunque id faciant: Circa eadem tempora, Diopithes facta in regionem meam impreſſione, non modò Crobylen & Tiriſtaſin, civibus in ſervitutem abductis, diripuit; ſed & finitimam Thraciam populatus, eóque violentiæ tandem eſt provectus, ut Amphilochum, qui de captivis redimendis legatus venerat, comprehenſum, & in extremam neceſſitatem adductum, non niſi novem talentis extortis, dimiſerit: & hæc populo approbante fecit. Atqui cum cæteris omnibus præconem & legatos violare, impium videtur, tum

vobis in primis. Certè, quum Megarenſes Anthemocritum ſuſtuliſſent, tanta iracundia populus exarſit, ut eos myſteriis prohiberet: & in monumentum injuriæ, ſtatuam ante portas erigeret. Quid verò iniquius eſt, quàm vos ipſos nunc ea facere, quæ facta ab aliis tam iniquis animis tuliſtis? Præterea Callias veſter imperator, urbes in ſinu Pagaſitano ſitas univerſas cepit, vobis fœdere, mihi ſocietate conjunctas. Qui verò in Macedoniam navigabant, eos omnes hoſtium loco habuit, & vendidit. Et propter hæc facinora vos eum publicis præconiis ornaſtis. Quare valde dubito, quid his per vos adjici poſſet, ſi palàm mecum bellum gereretis. Nam quum haud occultè diſſentiremus, prædones emittebatis, eos qui ad nos navigabant, vendebatis: adverſarios noſtros juvabatis: regnum meum infeſtabatis. Ad eam denique iniquitatem & hoſtile odium progreſſi eſtis, ut etiam Perſæ, miſſis legatis, perſuadere ſtudueritis, ut mihi bellum inferret. Id quod maximè quivis demiretur. Antequam enim is Aegyptum & Phœniciam cepiſſet, decreveratis, ut ſi quid novæ rei moliretur, non minus ego quàm cæteri Græci omnes, adverſus eum accerſerer. Nunc verò tanta eſt odii veſtri in me acerbitas, ut de ineunda cum eo contra me ſocietate agatis. Atqui olim patres veſtri (ut ego audio) Piſiſtratidis crimini dabant, quòd Perſam ad Græcos opprimendos adducerent: Vos verò ea facere non pudet, ob quæ tyrannos accuſare ſolebatis. Quin præter alia, ſenatuſconſultis veſtris inſcribitis, mihíque imperatis, ut Teren & Kerſobleptem, quòd Athenienſes ſint, Thraciæ dominari ſinam. Ego verò iſtos neque pactis de pace contineri memi-

ni unà vobiſcum: neque pilis inſcriptos, neque Athenienſes eſſe. Illud ſcio Teren contra vos mecum arma tuliſſe: & Kerſoblepten, quum meis legatis ſeorſum dare jusjurandum cuperet, à veſtris ducibus fuiſſe prohibitum: qui eum veſtræ urbis hoſtem declararent. Verùm iſtuc quomodo æquum aut juſtum eſt, quum è re veſtra eſt, eum veſtræ urbis hoſtem nominare: quum verò me calumniari vultis, eundem civem veſtrum dictitare? Et Sitalke occiſo, quem civitate donaveratis, ſtatim ejus interfectorem in amicitiam recipere: & propter Kerſoblepten bellum contra nos ſuſcipere? Præſertim quum vobis exploratum ſit, neminem eorum qui talia munera accipiunt, vel leges, vel ſenatuſconſulta veſtra quicquam curare. Verùm, ſi, omiſſis cæteris omnibus, breviter dicendum eſt, vos civitatem dediſtis Evagoræ Cyprio, & Dionyſio Syracuſio, illorûmque poſteritati. Si igitur his qui utroſque ejecerunt, perſuaſeritis, ut actis in exilium imperia reſtituant, à me quoque illam Thraciæ partem recuperabitis, quam Teres & Kerſobleptes tenuerunt. At ſi victores illorum ne verbo quidem appellandos cenſetis, mihi verò obturbatis, an non jure optimo vos ulciſcar? Ac de his, quanquam plura haberem quæ verè dicerem, prætermittere tamen ea ſtatui. Cardianis autem me opitulari profiteor, quum illorum ſocius ante factam pacem fuerim: & vos ſæpe à me, neque rarò ab illis orati, venire in judicium nolueritis. An non igitur eſſem omnium hominum nequiſſimus, ſi, deſertis ſociis, veſtri potius rationem haberem, qui omni modo me vexatis, quàm eorum, qui mihi conſtanter & ſemper amici eſſe perſeverant? Jam, ſi hoc quoque prætereundum non

eſt, eo inſolentiæ veniſtis, ut prius de ſupra dictis tantùm me accuſaretis: nuperrimè verò, quum Peparethii ſecum crudeliter actum eſſe quererentur, veſtro duci juſiſtis, ut in me illorum cauſam vindicaret. Quos ego ſanè clementius tractavi, quàm commeruerant: quum illi, tempore pacis Haloneſo occupata, neque inſulam mihi, neque præſidiarios milites, quos per legatos ſæpe repoſceram, reddidiſſent. Vos verò injuriæ mihi ab illis illatæ nullam rationem habuiſtis, ſed tantùm ſupplicii: cùm ſatis ſciatis, me inſulam nec vobis nec illis eripuiſſe, ſed Soſtrato pirata. Quam ſi vos Soſtrato tradidiſſe ipſi dicitis, piratas in eam miſiſſe fatemini. Sin, vobis invitis, vi obtinebat; quæ tandem in vos injuria fuit, eam à me occupari, & locum tutum reddi navigantibus? Etſi autem veſtram urbem tanti faciebam, ut Inſulam ei darem, tamen oratores veſtri accipere prohibebant, recipiendam eſſe conſulebant: ut, ſi quod imperabatur facerem, me alienam obtinere faterer: ſin locum illum retinerem, populo ſuſpectus fierem. Quibus ego cognitis, ultrò denunciavi, me de his in judicio vobiſcum diſceptaturum, ut ſi mihi adjudicata eſſet, vobis à me daretur: ſin judicaretur veſtra eſſe, populo eam redderem. Hæc me ſæpe poſtulante, vos contempſiſtis, Peparethii inſulam occuparunt: Quid igitur mihi faciendum fuit? non infligenda pœna fœdifragis? non ulciſcendi, qui tam ſuperbè inſultabant? Nam ſi Peparethiorum fuit inſula, quo jure ab Athenienſibus repetita eſt? Sin veſtra, cur non eis iraſcimini, qui occuparint alienam? Eò porrò progreſſæ ſunt noſtræ inimitiæ, ut cum claſſem in Helleſpontum perducere cuperem, coactus ſim eam per Cherſoneſum cum exercitu

exercitu comitari: quum veſtri coloni ex decreto Polycratis bellum nobiſcum gererent, & vobis talia comprobantibus & duce veſtro Byzantios accerſente, & apud omnes miſſis nunciis divulgante, ſe juberi à vobis, ut, ſi daretur occaſio, bellum gereret. His modis quum tractarer, tamen & urbi veſtræ, & triremibus & agro peperci: quamvis pleríſque potiri poſſem, vel potius omnibus: & vos ad eas, quæ inter nos eſſent, controverſias diſceptatione dirimendas perpetuò provocavi. Atqui conſiderate, utrum honeſtius ſit, verbis an armis lites finiri? & utrum magis deceat, ut ipſi arbitri ſimus; an verò ut aliis arbitrium deferamus? Reputate etiam quàm abſurdum ſit, Thaſios & Maronitas litem de Stryme, diſceptatione finire cogi ab Athenienſibus: ipſos autem ea de quibus ambigunt, mecum ad eundem modum non tranſigere? Præſertim quum ſciatis vos, ſi ſuccubueritis, nihil amiſſuros: ſin viceritis, potituros his, quæ nunc in noſtra manu ſunt. Sed illud omnium iniquiſſimum mihi videtur: quòd, cum legatos ex omni ſociorum conventu miſiſſem, ut teſtes eſſent; cúmque vellem de Græcis ea vobiſcum paciſci, quæ juſta eſſent; legatorum de his orationem ne quidem admiſiſtis: quamvis in veſtra manu eſſet, aut eos liberare periculis, qui malè de nobis ſuſpicabantur; aut palàm convincere, me omnium hominum eſſe improbiſſimum. Ac populo quidem illa erant utilia, ſed è re oratorum non erant. Nam qui veſtræ civitatis morem tenent, pacem eis bellum eſſe, & bellum pacem affirmant, quum à ducibus vel patrocinando, vel calumniando pecuniam extorqueant: & tum nobiliſſimis civibus, tum exterorum celeberrimis con-

viciando pro concione, id captent, ut populares eſſe videantur. Facile mihi quidem eſſet, ſi paululum pecuniæ dilargiri velim, eorum compeſcere maledicentiam, & efficere ut nos laudibus eveherent. Sed me puderet, veſtram benevolentiam ab iſtis mercari: qui præter cætera tam confidentes ſunt, ut etiam de Amphipoli movere nobis controverſiam non dubitent. Pro qua ego me puto longè dicturum æquiora, quàm iſtos qui illam ſibi vendicant. Sive enim eorum ſit, qui primi devicerunt, an non jure nos illam habemus? quum Alexander avus noſter oppidum illud primus occuparit: unde etiam de primitiis captorum Medorum, Delphis auream ſtatuam dedicavit. Sive hoc aliquis in dubium vocat, & eorum fieri cenſet, qui poſtremi potiantur, hoc etiam jus penes me eſt. Expugnatis enim illis, qui vos ejecerant, & à Lacedæmoniis ibi collocati fuerant, oppidum cepi. Atqui omnes in urbibus habitamus, vel à majoribus acceptis, vel bello ſubactis. Vos autem qui neque primi potiti eſtis, neque nunc obtinetis, ſed minimum tempus in illis locis conſediſtis, urbem eam veſtram eſſe contenditis; idque, quum ipſi urbis poſſeſſionem nobis evidentiſſimo teſtimonio confirmaveritis. Sæpè enim in literis me de ea mentionem faciente, cenſuiſtis eam juſtè à me teneri. Pacem etiam feciſtis; me urbem illam & ſocietatem veſtram eadem pactione obtinente. Quæ igitur poſſeſſio firmior fieri queat hac, quæ primùm à majoribus nobis relicta, deinde jure belli denuò noſtra facta, poſtremò à vobis conceſſa eſt, qui vendicare vobis ſoletis etiam ea, quæ planè ad vos nihil attinent? Quæ igitur in vobis accuſem, hæc ſunt. Et quia vos autores eſtis injuriarum,

&c.

&c, propter verecundiam & æquitatem meam, magis jam rebus meis infesti imminetis, & quantum in vobis est, nobis malefacitis; jure optimo vos ulciscar, diisque testibus invocatis, jus meum à vobis consequi studebo.

IN ORATIONEM AD PHILIPPI EPISTOLAM.

ARGUMENTUM.

CUM acriter de rupto fœdere Philippus, & Athenienſes, unus alterum inſimularet, ille demum querelas ſuas iis literis complexus eſt, quæ Demoſthenem concitandi ad bellum populi occaſionem præbuerunt. Id agit hac Oratione cumulatiſſimè, oſtenditque, Athenienſibus nec à Philippi viribus timendum eſſe, nec ſuis diffidendum; eſſe denique è Reipublicæ neceſſitate, utilitate, dignitateque arma capeſſere.

ALIUD ARGUMENTUM.

Ex Tourello.

PHilippi Epiſtola mercenariis quos Athenis habuit occaſioni fuit, quo eum purgarent apud populum ſuopte ingenio nimis de republica ſecurum, magiſque de labore & impensâ ſollicitum quam de libertate & imperio acciſo. Compertum habuit Demoſthenes quanti intereſſet, ut ex animis civium deleantur argumentationes Philippi. Strenuus itaque libertatis ille vindex conſcenſo ſuggeſto ad hoc illico ſe accingit. Pro certo & explorato, quicquid e re ſua ſit, affirmat; quod quidem apud vulgus argumenti validiſſimi vim habet. Civibus perſuaſum eſſe vult, haſce Literas juſtam eſſe denunciationem belli, & ut animos addat, omnia Philippo perniciem minari docet, Deos, homines, Græcos, Perſas, Macedonas, Philippum denique ipſum.

ipſum. Epiſtolæ refutationem hic non habemus, ſed, ut præ ſe fert titulus, Orationem in Epiſtolam. Cum enim Philippus (aut Philippi Scriba) res factas expoſuiſſet adeo ſcite ordinatas & adjunctis conſequentiis firmatas, ut refelli nequeat, miſſa diſceptatione in qua inferior eſſet, ad auditores concitandos totus incumbit. Rata quoque in medium afferuntur præcepta quædam, quibus, cum ratio aſſentiatur, nihil operis reſtat, niſi ut animos commoveant. Athenienſes itaque accenſi novam claſſem confeſtim Thraciam miſerunt ductu Phocionis, qui Byzantios obſidione liberavit.

Haud quidem inficias ire licet Demoſthenem hic eadem repetere, quæ & in prioribus occurrunt. Ei quippe, ut videtur, unice cordi fuit patriæ Salus. De propria fama parum ſolicitus, loquitur ut Orator qui ſuadere, non Declamator qui oblectare ac plauſus aucupare in animo habet. Colligit idcirco argumenta quibus antea uſus eſt, & ex callida junctura vim novam conciliat. Quamobrem haberi poteſt hæc oratio tanquam omnium, quæ antea vi maxima & ſummo acumine dicta ſunt, compendium quoddam. Cumque ultima ſit hæc Oratio, tum Philippicarum breviſſima eſt; fidenter tamen affirmarem eam haudquaquam reliquis cedere, ni Ciceroni refragari veritus eſſem, qui longiſſimam ex Orationibus Demoſthenis præſtantiſſimam eſſe dixit.

AD PHILIPPI EPISTOLAM, ORATIO.

PHilippum non pacem feciſſe vobiſcum, Athenienſes, ſed diſtuliſſe bellum, omnes jam cognoviſtis. Poſtquam enim Pharſaliis Halum tradidit, & bellum Phocenſe ſibi arripuit adminiſtrandum, totámque Thraciam vi ſubegit, falſis cauſis confictis, & iniquis rationibus excogitatis, re quidem ipſa jam olim cum urbe noſtra bellum gerit: nunc autem per miſſas literas, verbis ipſis confitetur. Ego verò neque potentiam ejus vobis expaveſcendam eſſe, neque timidè illi reſiſtendum; ſed & corporibus & pecuniis & navibus, &, ut paucis abſolvam, rebus omnibus oportere vos ad bellum accingi, docere conabor. Primùm conſentaneum eſt, ô Athenienſes, deos nobis firmiſſimos ſocios & adjutores eſſe: quorum ille religione violata, neglectóque jurejurando, pacem injuſtè ſolvit. Deinde, quibus rebus ejus opes hactenus auctæ ſunt, dum ſemper aliquos decipit, & magnifica quædam pollicetur, his jam defunctus eſt omnibus. Neque ignorant ejus animum Perinthii & Byzantii, eorúmque fœderati: cupere eum eodem modo ipſos tractare, quo prius tractavit Olynthios. Neque Theſſalos præterit, hoc ei propoſitum eſſe, ut dominus ſit, non dux ſociorum. Suſpectus etiam Thebanis eſt, quòd Nicæam præſidio tenet, & in Amphictyoniam penetravit, & legationes Peloponnenſium ad ſe traducit, eorumque percuſſa inter ſe fœdera diſſociat. Proinde qui prius

prius ejus amici fuerunt, partim cum eo nunc irreconciliabile bellum gerunt, partim minus alacriter eum adjuvant: universi autem suspectum illum habent, & criminantur. Præterea (nec enim in hoc momenti parum est) Asiani satrapæ recens intrò missis conductitiis militibus, expugnari Perinthum prohibuerunt. Nunc verò quum Philippi inimicitias susceperint, &, si Byzantium capiatur, periculum eis impendeat; non ipsi tantùm strenuè nunc nos in bello juvabunt, sed regi etiam Persarum persuadebunt, ut nobis pecuniam suppeditet; qui tantas opes habet, quantas nec reliqui universi, tantum porrò virium ad nostras hasce actiones affert, ut olim etiam Laconico bello, utris sese adjunxisset, eos victores redderet. Is igitur nunc etiam vobiscum conjunctus, facilè debellabit Philippi potentiam. Præter hæc quæ tanta sunt, non equidem negabo, eum loca complura, & portus, & ejus generis alia gerendo bello utilia, pacis occasione præripuisse vobis. Illum autem video, quando imperia benevolentia coalescunt, & eadem omnibus belli sociis expediunt; diuturnam esse concordiam. Quoties verò ex insidiis & avaritia, per impostoram & violentiam obtinentur, id quod ab isto modo fit: parva quapiam occasione, & quantumvis levi offensione celeriter discuti & dissolvi omnia. Atque ego sæpè cogitans animadverto, non sociis duntaxat, Athenienses, suspectum & invisum esse jam Philippum; sed privatum etiam ejus imperium, non præclarè, neque ita uti decet, aut existimet aliquis, esse compositum. Nam omnino potentia Macedonica additamenti vice nonnihil momenti & usus habet, ipsa verò per sese infirma est: &, si tantæ moli rerum comparetur,

tur, deſpicienda. Præterea ipſe eam bellis & expeditionibus, & rebus illis omnibus, propter quas magnus exiſtimari poſſit, infirmiorem ſibi, minúſque fidam reddidit. Neque verò putare debetis, Athenienſes, eadem Philippo & populis ejus eſſe jucunda: ſed illud conſiderate, gloriam illum, hos ſecuritatem deſiderare: Quam nec ille ſine periculis adipiſci poteſt: & his minimè opportunum eſt, relictis domi liberis, parentibus, uxoribus, atteri, & in dies pro eo periclitari. Ex quo perſpici poteſt, quomodo vulgus Macedonum erga Philippum ſit affectum. Ejus porrò familiares & amicos, ac peregrini militis duces, laude quidem florere fortitudinis, ſed in majore metu quàm homines obſcuros vivere invenietis. His enim hoſtes tantummodo metuendi ſunt: illi autem magis ab aſſentatoribus & calumniatoribus, quàm à præliis metuunt. Ac illi quidem adjutoribus omnibus, cum hoſtibus pugnant: hi autem non minimam in bellis malorum partem ſuſtinent, & ſeorſum accidit ut regis ingenium expaveſcant. Ad hæc ſi plebeius aliquis deliquerit, pœna pro delicti modo ei infligitur: proceres verò tum, cùm præclariſſimè ſe geſſerunt, maximis conviciis & contumeliis præter meritum inceſſuntur. Neque quiſquam ſanæ mentis fidem his abrogaverit. Eum enim ita gloriæ cupiditate inflammatum eſſe dicunt hi, quibus familiariter notus eſt, ut omnia præclara facinora ſua eſſe videri velit: & magis indignetur ducibus & præfectis, qui aliquid laude dignum geſſerunt, quàm illis qui prorſus offenderunt. Quî fit igitur, ſi iſta vera ſunt, ut jam longum tempus in fide maneant, nec eum deſerant? Quia ſucceſſus, Athenienſes, hæc omnia caligine involvunt. Nam ſecundæ res magnam

vim

vim habent ad peccata hominum contegenda, & obumbranda. Sed ſi quam cladem acceperit, tum diligenter hæc omnia palàm proferentur. Eadem enim harum rerum ratio eſt, quæ corporum noſtrorum. Nam dum aliquis valet, nullum ex malè affectis partibus dolorem ſenſu percipit. Sin decubuerit, commoventur omnia, ſive ruptum ſit aliquid, ſive luxatum, ſive quod aliud membrum perfecta ſanitate deſtituatur. Sic etiam fit in regnis, & quibuſlibet imperiis: dum in bellis victoria potiuntur, eorum mala vulgus non perſpicit: Sin alicubi impegerint, id quod ei nunc eventurum veriſimile eſt, poſtquam majus onus quàm ſuſtinere valeat, ſuſcepit, omnes eorum difficultates ab omnibus conſpiciuntur. Quòd ſi quis veſtrûm, Athenienſes, Philippi ſucceſſus videns, formidabilem eum exiſtimat, & ſuperatu difficilem, is quidem digna ſapienti viro providentia utitur. Magna enim vis eſt in fortuna, ad omnes res mortalium: vel ea potius omnia ſibi vendicat. Sed multæ ſunt cauſæ, propter quas aliquis non injuria noſtram felicitatem non minus quàm illius exoptet. A majoribus enim longo tempore nos accepimus principatum, non Philippi modo, ſed, ut breviter dicam, omnium Macedoniæ regum. Illi Athenienſibus vectigales fuerunt, noſtra urbs nemini unquam omnium mortalium. Præterea tantò plures ad benevolentiam deorum habemus aditus, quantò pietatis & juſtitiæ perpetuò fuimus ſtudioſiores. Quid igitur ille ſuperiore bello ſucceſſus majores habuit, quàm nos? Quoniam, Athenienſes, (nam liberè vobiſcum agam) ille ipſe militat, & ærumnas tolerat, & præliis intereſt, nec occaſionem negligens, nec anni ullum tempus prætermittens. Nos

verò

verò (nec enim diſſimulabo veritatem) hîc otiosè deſidemus, cunctantes ſemper & decernentes, & ſciſcitantes in foro, num quid novi dicatur? At quid magis novum queat eo fieri, quòd Macedo contemnit Athenienſes, & illis tales literas mittere non dubitat, quales paulo antè audiviſtis? Et is quidem in procinctu habet mercenarios milites, atque adeò medius fidius noſtrorum oratorum quoſdam, qui dum largitiones illius domum recipiunt, non erubeſcunt Philippo vivere: nec animadvertunt, ſe & rempublicam omnem, & ſuas privatas opes exiguo lucello vendere. Nos verò neque ullas ei turbas concitamus, nec militem peregrinum alere volumus, nec ipſi militare audemus. Proinde minimè mirum, eum ſuperiore bello, conditione quàm nos fuiſſe meliore. Hoc potius mirum, ſi nos, qui nihil facimus quod bellantes decet, putamus eum ſuperaturos, qui nihil prætermittit quod ad victoriam parandam requiratur. Quamobrem Athenienſes, hæc animis infigenda ſunt: & cogitandum, ne quidem in veſtra eſſe manu, ut dicatis vos pacem agere. Jam enim ille & bellum indixit, & re ipſa intulit. Proinde nunc, neque publicis neque privatis opibus eſt parcendum: ſed omnes, cùm tempus poſtularit, promptis animis militare debent, & melioribus ducibus uti quàm prius. Nemo enim veſtrûm in ea eſſe debet opinione, uti per quos felix reipublicæ ſtatus labefactatus eſt, per eoſdem in integrum omnia reſtitui, & meliora poſſe fieri putet: neque ſperandum, niſi veterem ignaviam veſtram abjeceritis, alios pro ſalute & incolumitate veſtra ſtrenuè dimicaturos. Conſiderate potius quàm turpe ſit, quum majores veſtri multos labores & magna pericula Laconico bello ſuſtinuerint,

ſuſtinuerint, vos nec prò his, quæ illi jure parta nobis reliquerunt, defendendis, fortiter pugnare velle: Cùm iſte è Macedonia oriundus adeò nullùm recuſet periculum, ut dùm pro amplificando imperio cum hoſtibus dimicat, toto corpore ſit convulneratus; Athenienſes, quibus patrium eſt parêre nemini, omnéſque armis vincere, hos demum ob mollitiem aut ſocordiam res geſtas à majoribus dedecorare, & patriæ deeſſe utilitati. Ne verò prolixus ſim, affirmo nos omnes ad bellum parari oportere, & reliquos Græcos ad coeundam nobiſcum belli ſocietatem convocare, non modò verbis, ſed etiam rebus geſtis. Nam cùm omnis oratio inanis eſt, niſi facta conſequantur, tum verò noſtris verbis tanto minus habetur fidei, quanto ad dicendum reliquis Græcis expeditiores habemur.

LIBANII ARGUMENTUM IN ORATIONEM DE REPUBLICA ORDINANDA.

ORatio hæc non jam Philippica eſt, ſed ſuaſoria ſimpliciter. Nam quum Athenienſes de theatrali pecunia deliberaturi conveniſſent, progreſſus in medium Demoſthenes ſuadet, ut cives in claſſes diſtribuantur, & militando atque periculis pro ſalute Græciæ ſubeundis, veterem dignitatem recuperent: Oſtendit etiam, in comparatione ſtatus præſentis cum vetere, quantum à virtute & excellentia majorum degenerarint.

ALIUD ARGUMENTUM.

BYzantiis à Philippo obſeſſis auxilium miſerant Athenienſes, eorumque exemplo Chii, Coi, Rhodii, aliique Græcorum. Philippus hac re deterritus obſidionem ſolvit, ſancitque pacem cum iiſdem Athenienſibus, cæteriſque Græcis, qui fœderis lege Byzantiis opitulatum venerant. Quam pacem ſuſpectam habens Demoſthenes monet Rempublicam, ut ſibi caveat; ſibi autem non ſatis bene cavere poſſe, niſi Cives in Ordines diſtribuantur, & quiſque ordinis ſui munere defungatur. De theatrali etiam pecunia palam atque apertè agit, contenditque, ut ipſa iiſdem, quibus antea, Civibus, ſed ut obeant officium ſuum, diſtribuatur.

ORATIO

ORATIO SUASORIA,

QUAE

DE REPUBLICA ORDINANDA INSCRIBITUR.

DE hac pecunia, & iis de rebus propter quas hæc indicta concio eſt, neutrum, Athenienſes, difficile mihi factu eſſe videtur, vel objurgatis illis qui publica diſtribuunt & largiuntur, laudem apud eos invenire, qui rempublicam per hæc lædi credunt: vel ſi ſuffrager illis, & horter ad accipiendum, iis gratum facere, qui magna inopia premuntur. Neutri enim, publico bono conſiderato, negotium hoc vel probant, vel improbant; ſed prout quique vel egent, vel opibus abundant. Ego verò utrum accipiendum ſit necne, neque id ſuadebo, neque diſſuadebo. Moneo ſolùm ut cogitetis, & ipſi vobiſcum meditemini, argentum hoc, de quo deliberatis, leve; conſuetudinem, quam inducit, eſſe gravem. Quòd ſi eam rationem inieritis, ut qui officium ſuum faciunt, ii etiam accipiant, non ſolùm non lædetis, ſed maximopere juvabitis tum rempublicam, tum voſmetipſos. Sin ad accipiendum, & feſtum, & cauſa quælibet ſatis erit, de his autem quæ præterea facienda ſint, ne orationes quidem audire volueritis: providete, ne fortè vos, in his quæ nunc rectè fieri cenſetis, aliquando vehementer erraſſe judicetis. Ego autem oportere cenſeo (ne verò propter id quod dicam obturbate, ſed,

re audita, judicate) quemadmodum de accipiendo concionem indiximus: ſic etiam de ordinatione reipublicæ & apparatu bellico indici concionem: & ſingulos non modò ad hæc attentè audienda, ſed etiam ad alacriter exequenda promptos eſſe debere: ut, ô Athenienſes, ſpem fortunæ melioris in vobis ipſis habeatis: neque ſciſcitemini, quid rerum iſte vel alius gerat. Ac de reditibus quidem civitatis, & his quæ inſuper ex privato fruſtra nunc impenditis, ſociorúmque vectigalibus, unumquemque veſtrûm id accipere decere dico, quod æquum eſt; ætate florentes, militare ſtipendium; emeritos, pecuniam ob exercenda judicia, ſeu quo alio titulo rem inſigniri placet. Sed ipſi militabitis, neque eo munere cuiquam cedetis: quò reipublicæ vires domeſticæ ſint, & è civibus inſtructæ: ut nec opes vobis deſint, & vos officio fungamini, & imperator exercitui præſit: & non, Athenienſes, eadem quæ hactenus, uſu veniant, ut duces in judiciis vexetis: & hic tandem ſit negotii totius exitus, Iſte iſtius filius, iſtum accuſavit: prætereaque nihil. Sed quid vobis ſtudio habere debetis? Ut ſocii non præſidiorum metu, ſed communicatione utilitatum inter vos & ipſos vobiſcum ſint conjuncti. Deinde ne duces peregrinis militibus ſocios vexent ac deprædentur, hoſtes ne videant quidem: quarum rerum emolumenta iſtorum propria ſunt, odia & maledicta in totam civitatem redundant: ſed ut cives habeant, quorum opera hoſtes, eo modo quo nunc ſocios & amicos, affligant. Præterea multæ res veſtram præſentiam deſiderant: & præterquam quòd domeſtica bella domeſticis copiis geri conducit, idem ad alia quoque negotia eſt neceſſarium. Nam

ſi

ſi contenti eſſetis otio, ſecuri quomodo cum Græcis ageretur, alia eſſet ea ratio. Nunc principatum, cæteríſque dicendi juris poteſtatem vobis arrogatis: exercitum, aut qui hæc & inſpiciat & tueatur, neque paratum habetis, neque parare ſtudetis: ſed vobis otioſe deſidentibus & dormitantibus, Reſpublica Mitylenæorum libertatem amiſit: neque minus Rhodiorum, noſtrûm nemine prohibente. At hi, dicat aliquis, fuerunt inimici noſtri. Sed odia majora eſſe debent, Athenienſes, in oligarchias, propter inſtituti noſtri diſſimilitudinem, quàm contra liberos populos, propter quaſcunque cauſas. Sed ut eò redeam, unde digreſſus ſum, affirmo, debere vos in ordinem deſcribi, atque ordinem eundem eſſe tum accipiendi, tum faciendi, ea quæ decet. Hiſce de rebus prius etiam apud vos diſſerui, & explicavi, quinam ordo inter vos, qui gravem armaturam geritis, & qui equites eſtis, & qui horum numero non continemini, eſſet ineundus: & unde communiter omnes liberaliter ſuſtentari poſſint. Quodvero meum animum maximè omnium turbavit, dicam vobis, nec diſſimulabo. Nam quum multa & præclara & magna eſſent ea omnia, nullius è cæteris quiſquam meminit: duorum obolorum omnes. Atqui fieri non poteſt, ut iſti majoris pretii ſint, quàm duorum obolorum. Cætera vero, quæ cum his quæ dixi, conjuncta ſunt, regis Perſarum opes æquant, ut urbs quæ tot probè inſtructos pedites habet, tot triremes, tot equites, tantos pecuniæ reditus, ordinata & inſtructa ſit. Quid igitur, inquiet aliquis, hæc nunc commemoras? Quia cenſeo vos oportere, quoniam nonnulli ferendum non putant ut omnes ſtipendia me-

reant: ordinationem verò & inſtructionem eſſe utilem, conſentiunt omnes, hinc negotium auſpicari, & unicuique dare poteſtatem, dicendæ his de rebus ſententiæ. Sic enim ſe res habet: Si vobis nunc perſuaderi ſinetis, ut occaſionem adeſſe his rebus conficiendis opportunam arbitremini; quum ea neceſſaria vobis fuerint, in promptu habebitis: Sin ut intempeſtiva negligetis, quum iis uti oporteat, tum demum ea comparare cogemini. Jam verò locutus eſt quidam, non plebeius homo, ſed talis, qui diſrumperetur ſi hæc fierent, his ferè verbis. Quid tandem fructûs è Demoſthenis orationibus cepimus; qui progreſſus? Quum ipſi viſum eſt, aures veſtras obtundere ſolet, cavillando præſentem ſtatum, laudandiſque majoribus: ac denique ubi vos concitavit, & inflavit, deſcendit. Ego verò, ſi vobis eorum quæ dico perſuadere aliquid poſſem, tot me utilitates allaturum eſſe reipublicæ putarem, quantas, ſi nunc dicere aggrediar, plerique fidem eis abrogaturi eſſent, tanquam majoribus quàm quæ fieri poſſint. Enimverò me non parum prodeſſe reipub. cenſeo, ſi vos ad optima quæque audienda conſuefaciam. Oportet enim, Athenienſes, ut is qui de civitate noſtra bene mereri cupit, auribus primùm veſtris medeatur. Corruptæ enim ſunt. Adeò multa & falſa, & quævis potius audire, quàm ſalutaria, conſuefacti eſtis. Veluti (ne verò mihi quiſquam obturbet, priuſquàm omnia dixero) recluſerunt nuper quidam ærarium: oratores igitur omnes pro concione dictitabant, abrogatum eſſe ſtatum popularem: interiiſſe leges, & hujus generis alia. Atqui, Athenienſes, conſiderate num vera dicam. Ea qui fecerunt, digni ſunt qui capite plectantur; neque tamen

popularis

popularis ſtatus his rebus abrogatur. Rurſus remos aliquis ſurripuit: flagellandum, torquendum, vociferabantur omnes, abrogari ſtatum popularem dictitantes. Ego verò quid dico? Ea qui faciat, dignus eſt qui capite plectatur, æquè ut illi; ſed ſtatum popularem his rebus abrogari, nego. Sed is quomodo abrogetur, nemo dicit, aut palàm profiteri audet. Ego verò dicam. Si vos, Athenienſes, malè educati, Multi, & inopes & inermes & incompoſiti, neque eodem modo animati ſitis: ſi neque imperator, neque quiſquam alius decreta veſtra curet: ſi hæc nemo indicare velit, aut corrigere, neque de his malis corrigendis cogitet, aut moliatur quicquam: id quod nunc accidit. Et medius fidius, Athenienſes, aliæ orationes falſæ ad nos invectæ ſunt, & exitioſæ reipublicæ ut ſunt, *in judiciis veſtra ſalus ſita eſt*: &, *Suffragio rempublicam conſervetis oportet.* Ego verò ſcio iſta judicia privatis controverſiis inter vos dijudicandis & dirimendis eſſe comparata, & ex æquo ſervire omnibus: hoſtes autem armis ſuperandi ſunt, & in his conſiſtit ſalus reipublicæ. Nec enim veſtra ſenatuſconſulta efficient, ut noſtri eos qui ſunt in armis, vincant; ſed ii qui hoſtes armis ſuperant, efficiunt, ut vos & liberè conſultare, & quicquid volueritis, ſecurè agere poſſitis. Nam in armis formidabiles, in judiciis humanos vos eſſe decet. Quòd ſi cui grandiora loqui, quàm pro natura aut fortuna mea, videor, eum ego rectè ſentire cenſeo. Nam oratio quæ pro tanta urbe, tantíſque de rebus habetur, ſemper uno quocunque oratore videri major, & ad veſtram, non ad dicentis dignitatem, propè accedere debet. Cur autem eorum nemo qui à vobis ho-

norantur, hæc dicat, ejus rei cauſas ego vobis exponam. Nam qui ad comitia creandorum magiſtratuum, & ad eum ordinem accedunt: ſervilem in modum circumeunt, ad eblandiendum ſuffragiorum favorem: unuſquiſque cupiens imperatorem ſe deſignari, non ullum viri fortis facere opus. Quòd ſi quis etiam talis eſt, ut aliquid conari audeat: is nunc gloria & nomine urbis noſtræ munitus, eorum qui adverſentur ſolitudine fretus, vos bona ſpe duntaxat eſſe lactandos, neque quicquam aliud agendum: ſe verò bonorum veſtrorum tanquam hæreditatem cernere poſſe, exiſtimat; Idque verum eſt. At ſi per voſmetipſos egeritis omnia: ſe ut operum ipſorum, ſic & præmiorum quæ illa ſequuntur, æquam cum cæteris partem habiturum prævidet. Qui autem rempublicam gerunt, & in eo ſtudio verſantur, utiliſſima dicendi ad vos conſuetudine omiſſa, ſe cum hiſce conjungunt. Ac prius quidem per claſſes conferebatis: nunc verò per claſſes rempublicam geritis. Orator dux eſt, & imperator huic obnoxius: & qui partim his, partim illis ſuffragentur, trecenti. Vos reliqui attributi eſtis auctarii vice, alii his, illis alii. Ex his igitur rebus hoc conſequimini, ut ille ærea ſtatua ornetur, ille ſit beatus, unus atque alter republica potentiores: reliqui teſtes felicitatis horum ſedetis: & ut ignaviæ veſtræ indulgere poſſitis, multas & magnas opes ac gloriam, quæ in veſtris manibus ſunt, abjicitis, atque iſtis conceditis. Atqui conſiderate, quo in loco hæc apud majores fuerint. Nam quæ agenda ſint, non alienis exemplis, ſed domeſticis uſi, cognoſcatis licet. Illi Themiſtocli, cujus ductu navale prælium ad Salaminem

laminem commiſſum eſt, & Miltiadi Marathoniæ pugnæ duci, multíſque aliis qui res non pares his noſtris ducibus geſſerant, medius fidius non æreas ſtatuas decernebant, neque ſupra modum adamabant, neque (ut qui nulla re populo præſtantiores eſſent) exquiſitis eos afficiebant honoribus. Etenim nullius illorum facinorum gloria ſe fraudabant: neque quiſquam eſt qui navale prælium ad Salaminem Themiſtoclis eſſe dicat, ſed Athenienſium: aut Marathonicam pugnam, Miltiadis, ſed civitatis. Nunc verò vulgus ita loquitur: Corcyram cepit Timotheus, &, Legionem cecîdit Iphicrates, &, Navale ad Naxum prælium vicit Chabrias. Ipſi enim videmini, propter honorum magnitudinem, quos propterea ducibus decreviſtis, harum rerum gloria illis cedere. Quin etiam civilia dona ut illi pulchrè largiebantur, ſic vos non rectè. Peregrinis porrò munera quomodo illi diſtribuebant? Menoni Pharſalio, qui duodecim argenti talenta ad bellum geſtum in Eione ad Amphipolim ſuppeditarat, & ducentos equites, clientes ſuos ſuppetias miſerat, non civitatem decreverunt, ſed immunitatem tantùm dederunt: & ante hunc Perdiccæ (qui, quo tempore Barbarus Perſarum rex olim Græciam hoſtiliter invaſerat, rex Macedoniæ fuit, & Barbaros, qui poſt acceptam cladem Platæis recedebant, delevit, & regi Perſarum integram illam ſtragem fecit) non decreverunt civitatem, ſed immunitatem duntaxat: magnam nimirum & præclaram & venerabilem ſuam patriam exiſtimantes, & quovis majorem beneficio. Nunc verò, Athenienſes, homines perditos, ſervos ſervis genitos, accepto tanquam pro aliis mercibus pretio, cives

cives facitis. Et hæc vobis agere viſum eſt non quòd deterioribus ſitis ingeniis quàm majores veſtri: ſed quòd illi ipſi de ſe præclarè ſenſerunt, vobis autem id ereptum eſt. Neque verò fieri unquam profectò poteſt, ut homines parvis & vilibus occupati rebus ſublimes & generoſos ſpiritus concipiant: quemadmodum viciſſim nàtura non fert, ut præclaris & ſplendidis negotiis dediti, animos puſillos habeant & abjectos. Nam qualia hominum ſtudia fuerint, talibus eos animis etiam eſſe præditos neceſſe eſt. Conſiderate, quæſo, quæ capita enumerari poſſint earum rerum quas illi geſſerunt, quaſque vos geritis: an his inter ſe collatis, vobis ipſis meliores fieri poſſitis. Illi igitur annos quinque & ſexaginta, Græcis volentibus imperarunt, amplius decies mille talenta in arcem congeſſerunt: multa & præclara, terra maríque pugnantes, tropæa erexerunt, quæ etiam nunc laudi nobis ducimus. Atqui putare debetis, illos ea erexiſſe, non ut nos illa ſpectantes tantùm admiraremur, ſed ut etiam virtutes eorum, à quibus conſecrata eſſent, imitaremur. Et illi quidem hæc: Nos verò tanta circundati ſolitudine, quantam videtis omnes, conſiderate an ſimilia. An non amplius mille & quingenta talenta in Græcorum mendicos fruſtra profudimus? An non & privatæ familiæ omnes, & ærarium publicum, & quæ à ſociis conferuntur, ſunt exhauſta? An non quos in bello ſocios nobis adjunximus, hi pacis tempore perierunt? At hæc ſola ſcilicet tunc meliora fuere quàm nunc; cætera verò deteriora. Plurimùm certè abeſt. Agite conſideremus quicquid voletis. Aedificia igitur & ornamenta urbis, tem-

plorum & portuum, & quæ ſunt ejus generis alia, tot & tanta illi reliquerunt, ut ad eorum excellentiam nihil poſſit poſteritas addere. In conſpectu ſunt propylæa hæc, navalia, porticus, & reliqua, quibus illi urbem nobis exornatam tradiderunt. Privatas verò procerum illius temporis ædes, ita moderatas, & nomini popularis ſtatus congruentes, ut ſi quis veſtrûm, Themiſtoclis, Cimonis, Ariſtidis, aut Miltiadis, & cæterorum ejus ætatis illuſtrium hominum domum novit, nihilo vicini magnificentiorem eſſe videat. Nunc verò, Athenienſes, urbi noſtræ ſatis eſt, publicè vias munire, fontes extruere, incruſtare parietes, & ſimilibus nugis occupari. Neque verò harum rerum autores reprehendo: nequaquam id facio: ſed vos, ſi his procurandis vos officio functos putatis. Privatim autem, qui publicum aliquod munus adminiſtrarunt, partim publicis ædificiis privatas ædes magnificentiores ſubſtruxerunt, non ſolummodo plebeiis ſuperbiores: partim tot fundos coemptos colunt, quot ne per ſomnium quidem unquam ſperaverant. Harum autem rerum omnium cauſa eſt, quòd olim populus univerſorum dominus & autor erat: cæteríque bene ſecum agi putabant, ſi is honorem, magiſtratum, aut aliquod aliud beneficium impertiret. Nunc contra fit. Iſti omnes opes in ſua poteſtate habent, & iſtorum auſpiciis geruntur omnia: ſed popũlus miniſtri & additamenti locum obtinet. Vobiſque ſatis eſt id accipere, ſi quid iſti fortè impertierint. Proinde dum hæc fiunt, talis etiam ſtatus civitatis eſt, ut ſi quis decreta veſtra legat, & acta ordine percurrat, nemo credere poſſit eorundem hominum eſſe

eſſe hæc & illa; veluti ſunt, quæ contra Megarenſes, homines nefarios, decreviſtis, quum terram conſecratam vindicarent & excolerent, exeundum eſſe, prohibendum, non concedendum: & de Phliaſiis, quum nuper patria pellerentur, opem ferendam; non permittendos crudelitati carnificum; à Peloponenſibus auxilia, ſi qui juvare vellent, accerſenda. Univerſa hæc, Athenienſes, præclara ſunt, & juſta, & è dignitate reipublicæ. At facta quæ ſequi debebant, nuſquam apparent. Inimicitias igitur per ſenatuſconſulta denunciatis, nullius autem rei gerendæ poteſtatem habetis. Decernitis enim ea quæ urbe noſtra digna ſunt: ſed viribus caretis ad ea quæ decreviſtis exequenda. Ego verò velim (et nemo mihi ſuccenſeat) vos aut minùs habere animorum, veſtris negotiis agendis contentos: aut majores vires comparare. Quòd ſi vos Siphnios, aut Cythnios, aut alios ejus eſſe generis ſcirem, hortarer minus habere animorum. Sed cùm Athenienſes ſitis, autor ſum vires majores ut comparetis. Turpe enim, Athenienſes, turpe, inquam, eſt, ejus magnanimitatis ordinem deſerere, quem vobis majores tradiderunt. Imo nec veſtri arbitrii eſt, etiamſi velitis, Græcos ut deſeratis. Multa enim ab omni ævo geſſiſtis. Proinde nec veteres amicos projicere, nec veſtris hoſtibus fidere, aut creſcendi copiam dare licet. Denique idem vobis contigit, quod illis, qui, ubi ſemel apud vos ad gerendam rempublicam acceſſere, poſt, cùm vellent, recedere ab eadem non permittuntur; hoc & a vobis invicem requiritur. Rem publicam enim inter Græcos geſſiſtis. Caput autem eſt, Athenienſes, horum quæ diximus omnium: oratores vos nunquam

quam neque probos facient, neque improbos: ſed vos illos tales, quales volueritis. Neque enim vos ad illorum voluntatem vos accommodatis: ſed illi veſtris cupiditatibus blandiri ſtudent. Vos igitur principes eſſe decet in rebus bonis expetendis. Sic omnia recte erunt. Aut enim nemo quicquam mali dicet, aut fruſtrà dicet, quum quos perſuadet non ſit habiturus.

JO. VINCENTII LUCCHESINII

ANNOTATIONES

QUÆDAM IN

WOLFIANAM DEMOSTHENIS

INTERPRETATIONEM.

IN ORATIONEM DE CLASSIBUS.

Pag. 8. *l.* 18. Καὶ εἴ τις ἀδύνατος. Wolfius: *itemque aliis, ſi qui ſunt tenuiores.* Puto Oratorem hoc loco non de impotentia ob auguſtiam pecuniæ, ſed ob aliquod impedimentum loqui. Deinde cum mox dicat, pauperes cum divitibus admiſcendos eſſe, profectò tenuioris fortunæ homines non excludit. Scio ἀδυνάτους vocari, qui aut imbecilles ſunt, aut fractâ fortunâ miſeri; ſed hic vel pro imbecillibus, vel generaliter ſumendum arbitror. Quare ſic ego verti: *& ſi quiſpiam alius juſto detineatur impedimento.*

Pag. 9. *l.* 19. Ἐὰν μὲν ὑμῖν ἑκατὸν δέῃ τριήρων, τλῶ μὲν δαπάνῳ, ἑξήκοντα τάλαντα σωλεῖ, Τριήραρχοι δ' ὦσι δώδεκα. Ἐὰν δὲ δέῃ διακοσίων, τριάκοντα μὲν ἡ τάλαντα τὰ τλῶ δαπάνῳ σωλεῖν, ἐξ ὧν σώματα Τριηραρχεῖται. Ἐὰν δὲ τριακοσίων, εἴκοσι μὲν ἡ τάλαντα τλῶ δαπάνῳ διαλύοντα, τέτταρες δὲ σώματα τριηραρχεῖται. Wolfius ita ad verbum Latinè transfert: *ut ſi vobis centum triremibus fuerit opus, ſumptum ſexagena talenta abſolvant, & Trierarchi ſint duodeni. Sin ducentis fuerit opus, tricena ſint talenta quæ ſumptum abſolvant, & ſeni viri triremibus*

mibus præſint. Sin trecentis, vicena ſint talenta, quæ ſumptum abſolvant, & quaterni triremibus præſint. Ita quidem ſententia in maxima verſatur obſcuritate; ſeu potius videtur id ſibi velle, ut centum fabricandis triremibus ſexagena talenta eroganda ſint: Ducentis triremibus; triginta: Viginti; ſi Reſpublica trecentas velit conſtruere. Rem Demoſthenes propoſuiſſet Sphingis ænigmatis haud diſſimilem, ſi quò magis augetur triremium numerus, argenti ſumma imminuitur. At non ita res habet. Proponit pecuniam in triremes erogandam ex omni æſtimatæ Regionis Breviario colligi, ſed ita ut ſi minori navium numero Reſpublica opus habeat, collectio fiat ex ſingulis ſexagenûm talentûm partibus, ſeu cenſu in ſexagena talenta diſtributo. Si majori numero in triginta, aut viginti. Res tum notiſſima vix propoſita intelligebatur. Nunc locupletiori indiget explicatione. Quare ſic ego. *Ut cum Reſpublica centum triremibus opus habeat, pecuniam in ſingulas è cenſu per ſexagies talentûm diviſo Trierarchi duodecim tribuant. Si ducentis indigeat; per tricies talentûm ſex Trierarchi. Si denique trecentis; per vicies duntaxat, Trierarchis quatuor onus idem ſubeundum ſit.* Vide notas Hiſtoricas.

Pag. 17. *l.* 12. Τὰ ὑ ἔργα ἡμῶν, ὅπως ἄξια τῶν προγόνων ἔσαι, σκοπῶμεν, μὴ τὰς ἐπὶ τῦ Βήματος λόγυς. Wolfius: *demus operam, ut facta noſtra digna ſint Majoribus, non pro Concione habitæ Orationes.* Τὸ τὰς λόγυς ſervit in accuſandi caſu verbo σκοπῶμεν, ut illud pariter τὰ ἔργα, ni Demoſthenem grammaticæ leges tranſgreſſum putemus. Quare ſic verti debet: *ſemper animo cogitantes, quid pro ſua dignitate à vobis poſtulent Majorum veſtrorum opera, non quid Oratorum conſilia.*

Prætermittendum eſſe non arbitror, Orationem iſtam de Claſſibus, quæ apud Wolfium legitur, non ab eo Latinè redditam, ſed ab Joachimo Camerario viro doctiſſimo, ut ipſe Wolfius in ſuis ad eam grammaticalibus notis fatetur.

D·E·

DE MEGALOPOLITIS.

Pag. 26. *l.* 14. Ἡδέως δ' ἂν συνοίμλιον τῶν λεγόντων, τῶν τε τὰς Θηβαίους μισεῖν φασκόντων, καὶ τῶν τὰς Λακεδαιμονίους, σκέψασθαι δὴ ἑκάτεροι μισοῦσι, ἃς δὴ μισοῦσιν, ὑπὲρ ὑμῶν &c. Wolfius: *Admodum autem ex Oratoribus audire velim, qui ſe & Lacedæmonios, & Thebanos odiſſe dictitant, utrum utrique illos, quos ſanè oderunt, propter vos oderint, &c.* Illud τῶν τὰς Θηβαίους, καὶ τῶν τὰς Λακεδαιμονίους, non conjunctim accipi debet, ſed disjunctim, & ἑκάτεροι pro *alterutri*, quod ſanè patet ex illa repetitione τῷ μισοῦσι, & ex reliqua oratione. Qui enim concionabantur, dicebant ſe illos odiſſe, contra quos dicebant; quam odii jactationem acutè ibidem perſtringit Demoſthenes, ut quâ illos causâ odio habeant, fateantur. Locum ita ego converti: *Sed libenter iſtos Oratores noſtros interrogarem, quorum alii Thebanos odiſſe, alii Lacedæmonios jactant, noſtrone commodo &c.*

Pag. 28. *l.* 12. Τῷ πλεονεξίαν τὴν Θηβαίων, ἢ τὸ δίκαιον αἱρεῖσθαι. Wolfius: *Avaritiam & emolumenta Thebanorum, non æquitatem eos ſequi.* Enimvero avaritiam cane pejus fugiſſent, non ſequebantur. Πλεονεξία hoc loco non *avaritia*, ſed *conditio præſtantior* reddi debet. Igitur ego: *Se potius Thebanorum ſplendorem atque opes, quàm fas æquitatemque reſpexiſſe.*

DE RHODIORUM LIBERTATE.

Pag. 60. *l.* 1. Εἰσὶ δέ τινες, οἱ παρ' ὑμῖν δεινότατοι τὰ δίκαια λέγειν ὑπὲρ τῶν ἄλλων πρὸς ὑμᾶς, οἷς παραινέσαιμ' ἂν ἔγωγε τοσοῦτον μόνον, ὑπὲρ ὑμῶν πρὸς τοὺς ἄλλους ζητεῖν τὰ δίκαια λέγειν. Wolfius: *Sunt etiam quidam apud nos in defenden-*

dis apud vos aliorum cauſis acerrimi; quibus ego hoc ſolùm perſuaſerim, ut veſtrum jus apud alios tueri ſtudeant. Quid eſt, quod oratores iſti apud alios defendant Athenienſium cauſam; quò pergant, hoc munere defuncturi? Non iſtud habet Demoſthenes, ſed reprehendit eoſdem Oratores, ipſoſque tacitè ſugillat, quod acerrimi ſint in defendendis apud populum iis, puta Philippo, qui damnum Reipublicæ infligunt; remiſſi verò, cùm de populi utilitate agitur, in eos contra quos judicia fiunt; quod ex ſequenti periodo patet. Πρὸς hoc loco valet, *contra*, non, *apud*. Igitur ſic ego: *Video etiam nonnullos cum aliorum jura contra vos urgere, ac tueri debent, multùm ingenio valere, ſummaque dicendi facultate; quos ego monitos vellem, hanc ſuam eloquentiam veſtris dumtaxat adverſus alios defendendis juribus reſervarent.*

Pag. 61. *l.* 6. Ἁπάντων δ' τῶν ἄλλων ὅπως ἀδικεῖν δυνήσονται παρασκευαζομένων, μόνους ἡμᾶς τὰ δίκαια προλείπεσθαι, μηδενὸς ἀντιλαμβανομένους, ἃ δικαιοσύνλιν, ἀλλ' ἀναδειλίαν ἡγοῦμαι. Wolfius: *Cum verò cæteri omnes ita ſe parent, jus violare ut poſſint; ſi ſoli, ne qui tuendi ſint, jus prætendatis, eam ego non juſtitiam, ſed ignaviam exiſtimarim.* Ἀντιλαμβάνομαι hoc loco accipi non poteſt pro *opitulor*. Quid enim ſibi vult illud, *ne qui tuendi ſint*, & qua cum re congruit? Sed pro, *viciſſim accipio*, ſumendum eſt, & hoc pacto cohæret ſibi ſententia. Quare ita locum tranſtuli: *At cum omnes pariter, quoad ſibi vires ſufficiunt, prompti paratique ſint ad eam ipſam obterendam abjiciendamque, puto æquitatem iſtam, quæ nullo vos auget præmio, prætentam ſolùm à vobis, ſimulatamque, inertiæ atque infirmitatis eſſe, &c.*

Ibid. l. 23. Ἐπειδὰν τοίνυν ὑμῖν ἐγνωκέναι τὰ δίκαια, καὶ ποιεῖν ὑπάρχει, ὅπως καὶ παρέξει ταῦτα ἐφ' ὑμῖν ἔσαι, δεῖ σκοπεῖν. Wolfius: *Cum igitur hoc vobis relictum ſit, ut juſta quæ ſunt, & intelligere, & dicendo explicare poſſitis; elaborandum eſt, in veſtra ut ſit poteſtate, eadem etiam adminiſtrare atque exequi.* Ποιεῖν verti nequit, *dicendo explicare*, quin ita vis omnis hujus ſententiæ

periret. Dicit Orator, Athenienſium eſſe pro ſua dignitate, & quid jus ſibi velit cognoſcere, & illud exequi. Sequitur deinde; ut autem ipſum exequi poſſitis, vires comparetis, atque habeatis oportet. Igitur ſic ego: *Cum itaque pro Reipublicæ majeſtate veſtrum ſit, & quid jus velit, definire, & quod definitis, vehementer tueri; providendum eſt, ut viribus permuniti hoc defungi munere valeatis.*

OLYNTHIACA SECUNDA.

Pag. 80. *l.* 21. Καὶ σφόδρα γε ἤνθησεν ἐπὶ ταῖς ἐλπίσιν, ἂν τύχῃ, τῷ χρόνῳ ἢ φωραθῇται, καὶ περὶ αὐλὰ καλαῤῥεῖ. Wolfius vertit: *Et ſpem fortaſſe de ſe magnam præbent; ſed tandem pateſiunt, & ultro collabuntur.* Ego verò: *Vel ſi aliquando è ſpe maximè floreat, tempore quidem male parta deprehenditur, ſuoque ipſa pondere defluit.* Non enim hic dividitur ſententia, ſed una eſt. Ad verbum: *Et ſi accidat* (felicitatem) *florere in ſua ſpe, ſeu ut ſperatur; tempore in furto deprehenditur*; metaphoricè pro *malè parta.*

Pag. 82. *l.* 25. Οὔθ' ὅσ' ἂν ποριάσωσιν ἕτως, ὅπως ἂν δύνωνται, ταῦτ' ἔχοντες διαθέσθαι, κεκλεισμένων τῶν ἐμποριῶν τῶν ἐν τῇ χώρᾳ διὰ τὸν πόλεμον. Wolfius ita: *Neque enim quæ ſic quæſita tenent, ſuo arbitratu collocare poſſunt, clauſis propter bellum Macedonicis emporiis.* Ego autem: *Nec partam armis prædam, clauſis bello provincialibus nundinis, pretio poſſunt addicere.* Siquidem διαθέσθαι hoc loco non verti debet *componere*, ſed *vendere*, ut apud Demoſthenem non ſemel διαθέσθαι τὰ φορτία. Nec aliàs ſenſus congrueret; cur enim res ſuas Macedones non potuiſſent componere, clauſis nundinis? Quid iſtæ ad res componendas.

Pag. 87. *l.* 25. Καὶ ὑμῶν αὐτῶν ἔτι καὶ νυνὶ γενομένους. Wolfius: *Et ad voſmetipſos redibitis.* Ego: *Veſtrique juris effecti.* Hortatur, ibi Demoſthenes, ne aliis obnoxii ſint.

His annotationibus confectis animadverti Wolfium in ſuis notis, ita Græcè hunc ipſum meum ſenſum expreſſiſſe, ἢ ὑμῶν αὐτῶν γενομένους, idem: ἐλευθέρους τὰς γνώμας γενομένους, ἀχλ' ὃ τοῖς ῥήτορσι δεδιδλωμένους. Quare miror non parum ab illo eruditiſſimum virum in ſua interpretatione diſceſſiſſe, niſi forte *ad ſe redire* latiſſimè in hunc eundem ſenſum accepiſſe putandum ſit.

OLYNTHIACA TERTIA.

Pag. 92. *l.* 13. Τί δὴ χρησόμεθα, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, τούτῳ; εἰ γὰρ μὴ βοηθήσομεν παντὶ σθένει &c. Wolfius ſic reddit: *Quo igitur eâ pacto utemur, Athenienſes? Niſi enim omni robore &c.* Ego autem punctum interrogativum pono poſt δή, non poſt τούτῳ, ut interroganti Demoſtheni reſponſum detur; aliàs trunca eſſet oratio. Igitur ſic verto: *Quid igitur? Hac ipſa utemur Athenienſes occaſione. Nam niſi pro viribus &c.* Cenſet Wolfius in notis, reſponſum a Concione datum, ſeu potius ſuſpicatur. At qui nobis hujuſce conſuetudinis Autor? Cur hæc retenta in ſcripta Oratione, ubi vox Concionis non auditur, & ſermo remanet mutilus?

Geminum fortaſſe retineri oporteat interrogativum, poſt δή; *&* τούτῳ; *&* εἰ γὰρ *ſit illatio reſponſi.* Γὰρ *ſæpiſſime ſignificat*, quidem, *& vice expletivi uſurpatur.*

Pag. 101. *l. ult.* Οὐκοῦν σὺ μισθοφορὰν λέγεις; Φήσει τις; Wolfius: *Ergo tu ſtipendium facere jubes? inquiet aliquis.* Ego: *Tune igitur, inquiet aliquis, ex hac pecunia ſtipendium ſtatuis? ſtipendium facere* latinè dicitur pro *militare.* Id autem hoc loco non ſibi vult Orator; ſed interrogatur, an ex theatrali pecunia militarem conſtituat.

Pag. 102. *l.* 5. Ἔξεστιν ἄγειν ἡσυχίαν; οἴκοι μένων ἔτι βελτίων, τοῦ δ' ἐνδεᾶν ἀνάγκη τι ποιεῖν αἰσχρὸν ἀπηλλαγμένος: Wolfius: *Licet agere ocium? Cum domi manens melior eſt tua conditio, quod ad nullum turpe facinus inopia te compellit.* Nec ſenſum aſſequutus eſt, nec verba

verba fideliter expreſſit. Senſus eſt: ſi pacem habet Reſpublica, tu dum domi propter hanc pacem manes, nec militas, utere hac pecunia, ut eâ ditior factus, ſis liber à neceſſitate probri alicujus committendi ob egeſtatem. Igitur ſic ego: *Pacem agere licet? Publico utatur dono, ut honeſtè ſe domi gerat, nec rei familiaris difficultate ullâ inuri turpitudinis maculâ opus habeat.*

Pag. 102. *l.* 11. Ἔστι τὶς ἔξω τῆς ἡλικίας ὑμῶν; ὅσα νῦν ἄτακτος νεῳ λαμβάνων, μὴ ὠφελεῖ, ταῦτ' ἐν ἴσῃ τάξει λαμβανέτω, πάντ' ἐφορῶν, καὶ διοικῶν, ἃ χρὴ πράττεσθαι. Wolfius: *Eſt veſtrûm aliquis natu grandior? Is quæ nunc ſine ordine capit, ad nihil utilis, ea in æquabili ordine accipiat, omnia inſpiciens, & adminiſtrans, quæ ſunt agenda.* Primùm ἔξω ἔξω ἡλικίας apud Græcos valet, *eſſe extrà militarem ætatem*; ſicuti hoc etiam loco, militari ætati opponitur. Deinde quid eſt accipere in æquabili ordine? Confuſa, & obſcura prorſus oratio. Senſus Oratoris eſt, ut qui propter ingraveſcentem ætatem caſtra ſequi non poteſt, ſit in Claſſe ſibi debita, & ſuæ congrua ætati; pecuniamque illam capiat, ut det operam Judiciis &c. Quamobrem ego ſic reddidi. *Sunt aliqui extra militarem ætatem? Dent operam Foro, Judiciis, communique rei explicandæ, & quam modò nullo munere, nullaque Civium utilitate mercedem capiunt, &c.*

DE PACE.

Pag. 110. *l.* 5. Οὐδέ γε, εἰ πάλιν πρὸς τὺς Θηβαίους πολεμήσαιμεν δι' Ὠρωπὸν, ἤ τι τῶν ἰδίων, οὐδὲν ἂν ἡμᾶς παθεῖν ἡγοῦμαι. Wolfius: *Nihil etiam nos, ſi cum Thebanis denuo propter Oropum, aut privatum emolumentum, aliquod belligeremus, cladis accepturos arbitror.* Ex hac translatione videtur Orator dixiſſe, poſſe abſque ullo belli diſcrimine Athenienſes cum Thebanis congredi propter Oropum.

Verùm non iſtud ſibi voluit. Hortabatur Cives, ne bellum ſuſciperent, quod populos omnes ſupra recenſitos communiter offenderet, quodque ex aliquâ oriretur injuriâ, in qua omnes illi partes haberent. Quod ſi Thebanos aggrederentur propter cauſam, quæ alios non reſpiceret, puta propter Oropum, ſe ait exiſtimare, nihil ipſis Athenienſibus damni, nihil periculi ab iiſdem populis fore. Ego igitur ad hunc modum verti: *Neque verò ſi propter Oropum, aut quidpiam aliud, quod ſolùm ad nos pertineret, iterum bello Thebanos aggrederemur, quidquam cenſeo mali, quidquam damni nobis obventurum.*

Pag. 110. *l.* 12. Οὐκ ἄχει τῆς ἴσης ἑκασὸς ἐσιν ἑωυς ἕθ' ἡμῖν, ὅτε Θηβαίοις, ὥσε εἶναι, ἢ κεφλεῖν τῶν ἄλλων. Ἀλλὰ σῶς μὲν εἶναι, ἅπανλες ἂν βέλοιλο ἕνεκα ἑαυλῶν· Κεφλήσαιλας δ' τὰς ἑτέρας, δεσπότας ὑπάρχειν αὐλῶν, ἀδὲ εἷς. Wolfius: *Neque enim ulli vel nobis, vel Thebanis adeo bene cupiunt, ut ſimul, & incolumes eſſe nos, & aliis imperare velint. Sed incolumitatem omnes ſuæ ſalutis cauſâ nobis optant, ut verò alterutri potiti victoriâ ipſis dominentur, neutri.* Primùm τὸ ὥσε non refertur ad ſolos Athenienſes, verùm etiam ad Thebanos; aliàs manca eſſet oratio, nec bene cum antecedentibus conveniret. Proinde & illud σῶς ad utroſque pariter pertinet, & illud *nobis* à Wolfio adjectum, non eſt Demoſthenis. Rurſus τὸ κεφλήσαιλας ita intelligi debet: ne qui Athenienſium, aut Thebanorum, unus alterum vincat, alterius potiri poſſit. Igitur ego, aliquo loco latiùs explicatâ ſententiâ ſic tranſtuli: *Ut quiſque eum modum ſtatuat ſuæ in nos, aut in Thebanos benevolentiæ, neminem ut alteri imperantem, ſalvum utrumque velit; timet enim ſi, uno oppreſſo ac profligato, augeat alter potentiam ſuam, periculum ſibi quoque ſervitutis imminere.*

Pag. 110. *l.* 20. Ὅπως μὴ κοινὸν πρόφασιν, ἢ κοινὸν ἔγκλημα ὁ μέλλων πόλεμος πρὸς ἅπαιλας λάβῃ. Wolfius: *Ne bellum hoc, quod agitatur, communem occaſionem & commune crimen univerſis ſuppeditet.* Ad verbum explicat,

plicat, ſed obſcurè, ut verum ſenſum vix quiſpiam aſſequi poſſit. Monet enim Orator, ne Athenienſes dent bello hujusmodi cauſam, quæ omnes offendat, & ad arma capienda concitet. Proinde ſic ego: *Ne communi contra nos bello, communi omnium odio cauſa præbeatur.*

Pag. 111. *l.* 16. Οἷον Θηβαῖοι, τὸν μὲν Φίλιππον παρελθεῖν, καὶ λαβεῖν τὰς παρόδους, οὐκ ἐδύναντο κωλύσαι. Wolfius: *Nam Thebani Philippum, ne penetraret, atque anguſtiis potiretur, prohibere non potuerunt.* Ἐδύναντο cum tempus habeat imperfectum *poterant* converti debet, non *potuerunt* quod ideo ſolùm adnotavi, quia ſenſum ab Oratore expreſſum non parùm invertit. Ea deinde hoc loco hujus verbi vis eſt, quæ non virium impotentiam dicat, ut ex Wolfio primo aſpectu ſe offert, ſed neceſſitatem operandi, propoſitæ ſibi utilitatis gratiâ. Quamobrem perſpicuitati ſerviens hoc ego pacto tranſtuli: *Non erat ex Thebanorum utilitate Philippum ab occupandis Thermopylis, ab earumque tranſitu prohibere.*

CONTRA PHILIPPUM ORATIO SECUNDA.

Pag. 119. *l.* 18. Ἀλλ' ἐβιάσθη νὴ Δία, τοῦτο γὰρ ἔτ' ὑπόλοιπον, καὶ παρὰ γνώμλω, τῶν Θετταλῶν ἱππέων, καὶ τῶν Θηβαίων ὁπλιτῶν ἐν μέσῳ ληφθεὶς συνεχώρησε ταῦτα; καλῶς &c. Wolfius: *At verò coactus eſt? Hoc enim reſtat ſcilicet: & præter animi ſui ſententiam à Theſſalico equitatu, Thebaniſque Legionibus circumventus illa conceſſit? Bene &c.* Non interrogando hæc dicit Orator, ſed reſpondendo, idcirco ab optimæ notæ editis Codicibus puncta deſunt interrogativa. Induxerat dicentem aliquem, ea, quæ narrat, Philippum æquitati obſequentem geſſiſſe. Huic Demoſthenes reſpondet, non juſtitiâ, ſed vi co-

actum ea ipsa perfeciſſe; & ita bene congruit oratio. Quamobrem ſic ego locum latinè reddidi: *Vi per Deos immortales, vi ſanè coactus, quippe Theſſalorum equitatu, peditatuque Thebanorum circumvallatus, eas Urbes deſerere, quod ſibi reliquum erat, præter animi ſui ſententiam neceſſe habuit. Credo equidem atque ideo &c.* Nec quicquam facit ad rem, quod vir doctiſſimus adnotat in hunc locum, videlicet ironicam ibi refutationem ineſſe, cum vi coactus ea peregiſſe dicitur. Nam verè Orchomenum, Coroneamque, de quibus Orator loquitur, Philippus reſtituit, & metu ſuaſus reſtituit.

Pag. 119. *l.* 25. Ταῦτα μὲν μέλλει, ἢ μελλήσει γε, ὡς ἐγὼ κρίνω. Τοῖς Μεσσηνίοις δ', ἢ τοῖς Ἀργείοις ἐπὶ τὴν Λακεδαιμονίους συνεισβάλλειν ὃ μέλλει. Wolfius: *Is verò hæc nondum facit, nec, ut ego judico, unquam faciet. Cum Meſſeniis autem & Argivis contra Lacedæmonios impreſſionem non faciet.* Nec verba, nec Orationis ſenſum exprimit; adeo ut libenter putaſſem, librarii, non interpretis vitium hic eſſe, niſi in pluribus erratum foret. ὃ μέλλει idem valet, ac non cunctatur; & ſignificat Demoſthenes, Philippum ea, quæ ſuperiùs dixerat, differre, ſed non cunctari Meſſenios, Argivoſque in Lacedæmonios immittere. Illud etiam συνεισβαλλειν reddi nequit, Regem cum Meſſeniis, Argiviſque impetum facere; nam ſtatim additur, quod ipſe expectabatur. Proinde idem, ac *ei conjunctos* refert particula σὺν verbo εἰσβάλλειν copulata. Sic igitur locum converti: *Quæ tamen procraſtinat modò, & puto procraſtinabit. Sed Meſſenios, Argivoſque ſecum conjunctos non differt in Lacedæmonios immittere, &c.*

Pag. 120. *l.* 3. Τὰς μὲν ὅλας ἐχθρὰς Θηβαίων Λακεδαιμονίους ἀναιρεῖ, ἃς δ' ἀπώλεσεν αὐτὸς πρότερον Φωκέας, νυνὶ σώζει. Καὶ τίς ἂν ταῦτα πιστεύσειεν; Wolfius: *Igitur eos, qui Thebanorum hoſtes ſunt, Lacedæmonios evertit: quos verò prius ipſe perdidit Phocenſes, in integrum nunc reſtituit. Ecquis iſta credat?* Verbum verbo, ſed

ſed nequaquam ſenſum eſt conſequutus. Siquidem inſulsè Demoſthenes diceret: *Quis unquam iſta credat?* cùm reverà geſta fuiſſent, & à ſe narraretur veluti geſtum, quod nempe Lacedæmonios evertat, recreet autem Phocenſes. Scopus Oratoris, ni fallor, nec falli arbitror, eſt, ut poſtquam oſtenderit, Philippum in rebus agendis nihil aliud ſibi proponere, quàm ſuam utilitatem, atque ideo, prout ipſa poſtularet, mutare ſententiam, & beneficiis afficere, quos antea profligaverat; damnis, quos prius habuerat ſocios, ac fœderatos; concludat, neminem ipſi fidere ſe poſſe, quamobrem exclamat: Qui agat hujuſmodi, cui ſuſpectus non ſit? Ut ſenſus iſte germanus è Græcis verbis erui poſſit, ellipſim Græcis Auctoribus, & præſertim Demoſtheni familiariſſimam, hoc loci ſubintelligendam arbitror; veluti dictum fuerit, ἢ τὶς ταῦτα πιστεύσειεν, pro, ἢ τὶς ταῦτ' εἰδὼς, ἀνῷ πιστεύσειεν; ſeu ἢ τὶς ταῦτ' ἀνῷ πιστεύσειεν; Ex hac Sententia locum, perſpicuitatis gratia, nonnihil latiùs explicatum, ſic verti: *Evertit igitur Lacedæmonios Thebanorum hoſtes; Phocenſes, quos prius afflixit, ac profligavit, modò fovet, & ſalvos cupit. Et cum ita ſe gerat, ſuſpicionem de ſe non moveat?* Afferant alii, me non invito, meliora, ſed locum diligenter conſulant.

Pag. 123. *l.* 16. Ἃ δ' νυῦ ἀποκρινάμενοι τὰ δέοντ' ἂν εἴητ' ἐψηφισμένοι, ταῦτ' ἤδη λέξω. Wolfius: *Quæ verò nunc reſpondere poſſitis, ut veſtra decreta recta eſſe videantur, ea jam dicam.* Illud ἂν potentialiter, ut vocant, ſe habet, & non eſt particula tranſitionis. Ad verbum: *quæ verò nunc reſpondentes neceſſaria decreturi ſitis*; eſt modus loquendi Græcis uſitatiſſimus pro *ut reſpondeatis.* Igitur ſic ego: *Quid autem reſpondendum Macedonicis Legatis decernere debeatis, nunc vobis exponam.*

Pag. 124. *l.* 13. Καὶ τὸ πάντων αἴσχιστον, ἢ τοῖς ἐκγόνοις πρὸς τὰς ἐλπίδας τὰς ἀνῷ εἰρήνῳ εἶναι ταύτῃ προσψηφίσασθε. Wolfius: *Et quod eſt omnium turpiſſimum, etiam Poſteros, ad quos ejus ſpei, quam vos habetis, pertinet hereditas,*

hereditas, eâdem pace implicaſtis. Illud πρὸς τὰς ἐλπίδας negotium exhibuit doctiſſimo Viro; Idcirco miſerè hic angitur, & ſenſum affert à verbis remotum. Sententia quidem facillimè explicari poſſe mihi videtur, ſi τὸ πρὸς vertatur *propter*, ſignificatione vulgatiſſima, cujus ſupervacaneum foret exempla adducere; & Orator de ſpe illa loquitur, quam hactenus irriſit, & quam Athenienſes habuerant, videlicet Philippum ea perfecturum quæ promiſerat. Quamobrem ita locum converti: *Quod autem reliqua longè ſuperat dedecoris turpitudine, ſpe freti pacem promiſſa perſoluturam, ejuſdem pacis fœdere Poſteros etiam devinxiſtis.*

Pag. 124. *l.* 20. Οὐκ ἵνα εἰς λοιδορίαν ἐμπεσὼν, ἐμαυτῷ μὲν ἐξ ἴσου λόγον πάρ' ὑμῖν ποιήσω, τοῖς δ' ἐμοὶ πρόσκρουσασιν ἐξ ἀρχῆς, καινὴν παρέχω πρόφασιν τῆ πάλιν γέ τι λαβεῖν παρὰ Φιλίππου. Wolfius: *Non ut in convicium delapſus efficiam, ut ego viciſſim conviciis apud vos inceſſar: iis autem, qui ab initio mihi infeſti fuerunt, novam præbeam occaſionem aliquid accipiendi à Philippo.* Excogitavit quidem hunc ſenſum, non à Demoſthene accepit, ut ſtatim patet Græcæ linguæ peritis. Sed nec rectè excogitavit. De qua enim re agebatur? Philippus nunquam promiſſa fecerat, quæ Legati, ab eo Athenas reverſi, magnificentiſſima adduxerant; & cum Orator Populo tunc dixiſſet, talibus promiſſis fidendum non eſſe; ab hujuſmodi ſermonibus, Legatorum maledictis, repreſſus fuerat. Nunc igitur cum Athenienſes experimento docerentur, bene ipſum vaticinatum fuiſſe, optat Demoſthenes in medium vocari Legatos ipſos, & adeſſe reſponſionibus Philippo dandis. Quid igitur timebat denuo conviciis inceſſi, cum res ipſa oſtenderet ejus prudentiam, & Legatorum ſtoliditatem? Id igitur non ſibi vult hoc loco, ſed iſtud aliud, videlicet, quod cum antea convitiis verberatus fuerit, traductuſque per hominum ora, nunc viciſſim bonam famam recipiat. Itaque, inquit, modeſtiæ causâ, non eos vocari jubeo,

ut

ut hoc accidat, ſed ut &c. Λόγος hic pro *fama, rumore* ſumendum puto, cujus ſignificationis exempla reperiuntur apud optimos Autores. Thucyd. lib. vi. διῆλθεν ὁ λόγος. Plutarc. in Sertor. λόγους διαδιδόναι. Ad hanc igitur ſententiam reliquæ orationi conſentaneam, ac verbo de verbo expreſſam, ita me conformavi: *Eos non ideo vocari velim, ut qui olim convitiis dehoneſtatus fui, æquè nunc mihi à vobis famam conciliem. Neque ut meis conviciatoribus novam à Philippo mercedem pro præſenti dedecore accipiendi occaſionem præbeam.*

DE CHERSONESI REBUS.

Pag. 131. *l.* 16. ΕΙΤ' οἶμαι συμβαίνει, τῷ μὲν, ἐφ' ἃ ἂν ἔλθῃ, ταῦτ' ἔχειν καὶ πολλῷ ἡσυχίαν· ἡμῖν δ', ὑστερίζειν. Wolfius: *Quare, ut par eſt, ita fit, ut ipſe quæ occupavit, impediente prorſus nemine, teneat; nos actum, quod aiunt, agamus.* Manifeſtum mendum, quod explicatione non indiget. Verti ego: *Quare conſentaneum arbitror, & illum per multum otium, quas invadit, rerum potiri, & nos deſtitui.*

Pag. 132. *l.* 13. Ἄνπερ μὴ φθάσῃ λαβὼν αὐτός. Wolfius: *Niſi ut prius eam occuparit.* Iſtud nec verba referunt, nec hiſtoriæ congruit. Ego latiùs aliquantò ad rem magis explicandam: *niſi fortè maturatâ obſidione eludat iſte Civium conſilia, atque Urbem capiat.*

Pag. 134. *l.* 19. Ἀλλ' ἐν μὲν τοῖς λόγοις, τὰς τῆς πόλεως λεγούσας ἀξίας, ἐπαινῶμεν· ἐν δὲ τοῖς ἔργοις, τοῖς ἐναντιουμένοις τούτοις σωναγωνιζόμεθα. Wolfius: *Sed cum verbis eos laudemus, qui pro dignitate Reipublicæ dicunt; re ipſa cum horum Adverſariis nos conjungimus.* Illud τούτοις retulit ad Perſonas; ego potiùs ad ἔργοις, cum præſertim melius ita concinnetur ſententia. Itaque verti: *Enimvero qui ſalutaria dicunt, & digna hujus populi majeſtate ſummis laudibus in cœlum ferimus; ſed*

iis

iis operam, auctoritatemque noſtram commodamus, qui eandem populi majeſtatem imminutam volunt.

Pag. 135. *l.* 5. Ὅτι νῦν δύναλαι ταῦτα ποιεῖν, ἐνίοις ὑμῶν μαθεῖν δεῖ. Wolfius: *Quid verò his rebus proficiatur, veſtrûm quibuſdam eſt cognoſcendum.* Pronomini ταῦτα regendum tradidit verbum δύναλαι, quod non repugnat grammaticæ, ſed Oratoris menti, juxta quam paullò ante nuncupatus Diopithes ſuſtinet τὸ δύναλαι, & ταῦτα accuſativus eſt verbi ποιεῖν. Hoc enim loco Demoſthenes contendit nihil Diopithem agere, quod ab aliorum Ducum conſuetudine diſſentiat, eâque de re nonnullos docendos eſſe reputavit. Hinc ego paucis additis, ut clariùs appareat Oratoris ſenſus, tranſtuli hoc pacto: *Hæc verò, quæ facit, ne cuiquam in mentem veniat cogitare, ab aliorum uſu & conſuetudine abhorrere, video mihi nonnullos veſtrûm edocendos eſſe.*

Pag. 136. *l.* 26. Καὶ τὸ μὲν τέτων τινὰς εἶναι τοιέτες δεινὸν ὄν, ὁ δεινόν ἐςιν· Ἀλλ' ὑμεῖς οἱ καθήμενοι ἕτως ἤδη διάκειθε, ὥςε ἂν μὲν τὶς εἴπῃ παρελθὼν &c. Wolfius, *At iſtorum quidem nonnullos eſſe tales, quanquam ferendum graviter, non tamen graviter eſt ferendum; ſed hoc patius, vos in hoc confeſſu ita jam eſſe animatos, ut ſi quis pro concione dixerit &c.* Cur graviter non ferendum eſſe in libera Civitate, qui contra ejus utilitatem loquantur? Et cur iſtud æquiori animo tolerandum eſt, quàm tarditas cunctorum Civium, qui (ut ſtatim reprehenduntur) de Diopithe nihil non mali crederent, de Philippo nihil non boni? Hæc utique, ni fallor, aliena ſunt à Demoſthenis mente; eoque magis, quod τὸ ἀλλὰ ὑμῖν &c. non copulat ſententiam, ut eſt apud Wolfium, ſed priori opponit. Nam ſi copularet, infinito uteretur tempore, diceretque: ἀλλὰ ὑμῖν τὸς καθημένος ἕτως ἤδη διακεῖσθαι. Igitur ἀλλὰ hoc loco interpretari debemus, *imò verò, quin*, ut ſæpiſſimè hac ſignificatione apud Græcos uſurpatur. Deinde τὸ δεινὸν ὄν, ὁ δεινόν ἐςι ſubintelligitur ὑμῖν, ne oratio ludum agere videatur; latinè: *quod grave*

cum

tum ſit, non eſt vobis grave. Ad hanc normam ſic ego totam periodum complexus ſum: *Grave & periculoſum eſt aliquos hac mente præditos inveniri; vos autem nec grave, nec periculoſum exiſtimatis, quin ipſi vos ita geritis, ut ſi aliquis in Concione &c.*

Pag. 137. *l.* 11. Ἄχθεσθαι δέ μοι δοκεῖτε, ἢ ὥσπερ ἀπολλύναι τὴ νομίζειν. Wolfius: *Sed graviter laturi tamen videmini, atque exiſtimaturi, eum veluti cladem afferre.* Ἀπόλλυμι cum latinum *perdo, amitto* ſignificat; ejus dicit paſſionem, de quo pronunciatur, ideoque non ad Oratores, verùm ad ipſos Athenienſes referendum eſt. Sic itaque: *Atque animo diſcruciamini, quaſi quidpiam mali vobis acciderit.*

Pag. 139. *l.* 22. Καὶ τοῖς μάλις' οἰομένοις αὐτῷ χαρίζεσθαι. Wolfius: *Atque illis in primis, qui ſe in maxima eſſe apud eum gratia putant.* Χαρίζομαι *gratum facere, gratiam inire,* non, *eſſe in gratia alicujus* ſignificat; actionem ad demerendam gratiam, non ejus receptionem. Minimum iſtud, ut alia hujuſmodi plura, prætermiſiſſem, niſi hoc loco ea reſpiceret, quæ ſequuntur. Sic ego: *Qui putant ſibi Regem obſequio ac beneficiis obſtringere.*

Pag. 141. *l.* 12. Ἀλλὰ κακεῖνα, ὑπὲρ τῦ τέτων γενέσθαι κύριος, ἢ τἄλλα πάντα πεπραγματεύσεται. Wolfius: *Sed & illa, ut his potiatur, & cætera omnia moliatur.* Non illa, (ut verba referunt) ut cætera moliatur; ſed illa, & cætera molitur, ut his potiatur. Ego in hoc ſenſu verti: *Sed & illa, & quicquid aliud molitur eò refert, ut viam ſibi muniat ad illa noſtra obtinenda.*

Pag. 143. *l.* 15. Πάντα τέτων, τἄλλα εἰπὼν ἂν ἡδέως, ἢ δείξας, ὃν τρόπον ὑμᾶς ἔνιοι καταπολιτεύονται, τὰ ἄλλα ἐάσω. Wolfius: *Quanquam autem reliqua omnia libenter dixiſſem, & oſtendiſſem, quo pacto vos aliqui Magiſtratuum circumvenire ſoleant: cætera miſſa faciam.* Non hic ſanè eſt Oratoris ſenſus, ſed iſtud aliud ſibi voluit, ad verbum tranſlatum; *igitur alia omnia libenter dicerem, ſed oſtendens, quomodo aliqui vos dirigunt in Republica, cætera prætermittam.* Deinde monſtrat

quid isti agant, eorumque agendi consuetudinem insectatur. Καὶ hoc loco, ut sæpius apud Græcos, est particula adversativa, non copulativa; aliàs non sibi cohæreret oratio. Idcirco sic ego sum interpretatus: *Reliqua omnia, quæ mihi forent dicenda, lubens oratione percurrerem; sed prætermittam, idque unum vobis ob oculos ponam, nimirum &c.*

IN ORATIONEM AD PHILIPPI EPISTOLAM.

Pag. 162. *l.* 5. ΚΑΙ τὰ περὶ Φωκέας διωκήσαλο. Wolfius: *Et Phocense negocium confecit.* Διοικέω pro *conficere* nunquam propriè accipitur, sed pro *administrare, instituere, decernere*; aut alio sensu pro *seorsim habitare.* Si verò à Wolfio generaliter vagoque aliquo sensu desumptum fuit, rem gestam nominatim à Demosthene expressam prætermisit. Igitur ego: *Phocense bellum sibi arripuit administrandum.*

Pag. 163. *l.* 13. Τὰς ἢ πρεσβείας τὰς ἐκ Πελοποννήσε πρὸς αὑλὸν ἄγων, ἢ τἰω ἐκείνων συμμαχίαν παραιρέμενος. Wolfius: *Et Legationes è Peloponeso ad se trahit, ipsisque præsidia Sociorum eripit.* Συμμαχία non dicitur, quod sciam, pro Sociorum præsidio; at semper pro *Societate in bello*, aut *fœdere*, & *Armorum consociatione.* Ita enim historiæ congruit, ut in hujus generis adnotationibus. Proinde sic verti: *Peloponensium ad se Legationes traducit, eorumque percussa inter se fœdera rumpit, dissociatque.*

Pag. 167. *l.* 11. Παρά τε γὰρ τῶν προγόνων ἐκ πλείονος χρόνε παρειλήφαμεν τἰω ἡγεμονίαν ἀ τότε μόνον, ἀλλὰ, συντόνλι φράσαι, πάντων τῶν ἐν Μακεδονία βασιλευσάντων. Wolfius: *Principatum enim à Majoribus nos accepimus longo tempore, non ante istum duntaxat, sed, ut breviter dicam, ante omnes Macedoniæ Reges.* Non istud habent verba Græca, sed quod Athenienses obtinuerint excellentiam autoritatis, & dignitatis supra Philippum,

Philippum, omneſque Macedonum Reges. Ἡγεμονία propriè ſumenda eſt. Converti ego: *Nobis enim repetitâ longiùs memoriâ Majores noſtri dederunt, ut non huic ſolùm auctoritate, ſed omnibus, ut uno verbo dicam, Macedonum Regibus excelleremus.*

DE ORDINANDA REPUBLICA.

Pag. 176. *l.* 6. Τούτων καιρὸν εἶναι νομίσαντες. Wolfius: *Ut hæc opportuna eſſe arbitremini.* Ego: *Ea conficiendi nunc dari tempus idoneum, atque opportunum.* Mendum hoc loco non indiget explicatione.

Pag. 177. *l.* 15. Ὅταν ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φαύλως ἠγμένοι, πολλοὶ, καὶ ἄποροι, καὶ ἀόπλοι, καὶ ἀσύντακτοι, καὶ μὴ τὰ αὐτὰ γινώσκοντες ἦτε. Wolfius: *Si vos, Athenienſes, malè educati, multi, & inopes, & inermes, & incompoſiti, neque eodem modo animati ſitis.* Non dubito, quin τὸ πολλοὶ pro vili plebe accipi debeat, veluti apud Latinos *multi* pro *malis*, & nullius pretii hominibus dicitur elegantiſſimè, ut apud Terentium, alioſque; cum deriſione hoc loco pronunciatur. Φαύλως ἠγμένοι Wolfius benè vertit, *malè educati*, verùm cum conjungatur τῷ πολλοὶ, fortaſſe ἄγω pro *æſtimo* ſumi debet; ſicuti μὴ τὰ αὐτὰ γινώσκοντες à Wolfio converſum, *non eodem modo animati*, reprehendi nequit; ſed habitâ ratione ad ea, quæ infra ſubdit de prætermiſſa ipſorum Athenienſium admonendorum cura, melius fortaſſe redditur *iſta ignoratis.* Igitur ſic locum tranſtuli: *Cum vos, Athenienſes, inopiâ fracti, nudati armis, nulloque in Civium ordine conſtituti, vilis plebecula, & veluti ſentina Urbis reputamini, & has injurias ignoratis, &c.*

Pag. 179. *l.* 23. Οὐκ ἴσα τοῖς νῦν στρατηγοῖς ἀγαθὰ εἰργασμένοις. Wolfius: *Qui res longè clariores, & utiliores, quàm hi noſtri Duces geſſerant.* Ironiam omiſit, quæ quidem cum geſtu oris pronunciata ornat,

hat, augetque orationem. Quare ſervandam duxi, atque ita locum tranſtuli: *Pleroſque alios veſtris hiſce Imperatoribus facinorum fortaſſe magnitudine non comparandos.*

Pag. 180. *l.* 10. Τὰς μὲν δὴ πολιτικὰς δωρεὰς, ἐκεῖνοί τε καλῶς ἔνεμον, κ᾽ ὑμεῖς οὐκ ὀρθῶς. Τὰς δ᾽ τῶν ξένων, πῶς; Wolfius: *Quin etiam civilia dona, ut illi pulchrè largiebantur, ſic vos non rectè. Peregrina porrò munera quomodo illi diſtribuebant?* Non ſanè peregrina munera, ſed Peregrinis munera quomodo diſtribuebant? Exempla deinceps affert hujuſce rei. Omitto adnotare mutata veborum tempora. Sic ego: *Igitur Majores noſtri ſua Civibus beneficia rectè, atque ordine; vos perversè, ac perperam tradidiſtis. Peregrinis autem qua ratione?*

Pag. 184. *l.* 14. Ὅλως δ᾽ ὅπερ οἱ πολιτευόμενοι πεπόνθασι πρὸς ὑμᾶς οὐκ ἔνιοι· ἀνιοῖς, ὅταν βέλωνται, παύσασθαι. Τοῦτο κ᾽ ὑμῖν πεφύκηκε. Wolfius: *Denique idem vobis, quaſi lege talionis uſuvenit, quod his, qui ubi ſemel apud vos ad gerendam Rempublicam acceſſere, poſt, cum vellent, recedere ab eadem non audent.* Quid non monſtri in hac explicatione continetur? Inducit Orator hanc ſimilitudinem, ut quibus apud vos ſemel ſuſceptam Rempublicam, deſerere, cum volunt, non licet; ita vobis fas non eſt, olim deſumptam Græcorum adminiſtrationem, tutelamque è veſtra voluntate dimittere. Proinde ſic locum reddere conatus ſum: *Omnino ut qui apud vos Magiſtratum gerunt, ſuoſque impendunt labores in adminiſtranda Republica, jus iis non eſt ab ea, cum volunt diſcedere; ita vobis non licet totius Græciæ clavum deſerere &c.*

FINIS VOLUMINIS PRIMI.
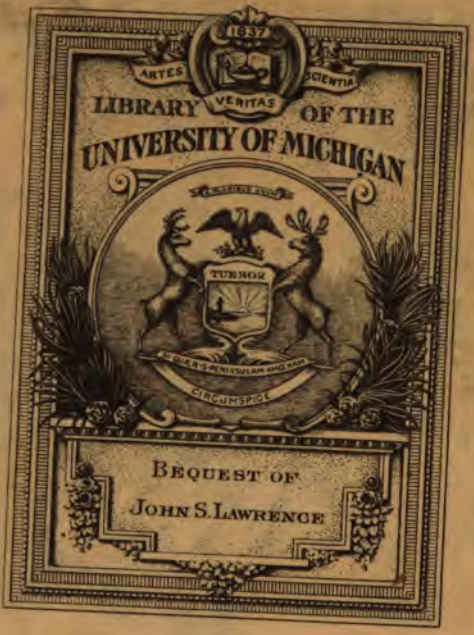
UNIVERSITY OF MICHIGAN
3 9015 06304 1076